Vetere Romano carmina docta stylo:
Eximium multa turbet ratione poetam
Præscripta nunquam iussus arbitre via:
Sic mihi Psalmographi conanti reddere sensus
Præceptus vel in hoc & labor omnis erat,
Vt sensum assequerer, quærenti verba figuris
Nec linguæ ratio, nec phrasis vna fuit.
Adde quòd est eadem toties repetisse molestum,
Qui labor in scripto dic mihi maior vbi est?
Nec mihi me similem volui per cuncta videri,
Hic ego me fieri Protea posse velim.
Huius vel minimũ nũquid sim laudis adeptus,
Vix puto iudicium temporis huius erit.
Hæ caussæ fortasse aliquos offendere possint,
Qui sunt iudicio candidiore parum.
Debebunt tamẽ hoc ỹdẽ meminisse, quòd huius
Si quid inest vitiỹ, ne reus ipse ferar.
Nec potui, toties luctatus, vt omnia possent
Mille modis varia dispæritate legi.
Quæ me venia dignũ quoque lector habebit,
Si quis in eximio corpore næuus erit.
Tu nunc Hessiacæ Princeps fortissime gentis,
Temporis & meritò fama Philippe tui,
Adsere psalmographæ tibi dedita carmina Mu-
Pectore quàm forti teq; tuosq; soles. sa,
Quod tu si facies, facies te Principe dignum,
Et quod perpetuo non moriatur opus,
Vnde tuis gestis accedat gloria rebus.

Cuius te nunquam pœnituisse queat.
Non etiam, nisi mens fallit præsaga, pudebit
Dauidem forti sæpe tenere manu.
Ipse quoque è bellis victor, psalteria sæpe
Dicitur inuicta sustinuisse manu
Quod tantum decuit Regem, tantumq; Prophetam,
Te quoque, Dux noster, posse decere puta.
Et nostros defende tua virtute labores,
Qui nunc ex multa sunt ratione tui,
Qui tibi si placeant, vt spes est magna fatebor
Iam mea, quæ voluit littora puppis habet.
Viue diu, sobolemq; tuæ fœlicibus auge
Sortibus & patriæ splendida facta domus.

DE

DE FRVCTV ET VTILITATE LECTIONIS Psalmorum

ELEGIA EOBANI HESSI.

Quisquis habes varijs obnoxia pectora curis,
Acceptòque aliquam vulnere quæris opem,
Nec potes humana quæcunque sit arte iuuari,
Hæret, & est soli spes tua fixa Deo:
Inspice Psalmographi diuina poemata vatis.
Inuenies quæ te cura leuare queat.
Siue tuis nocuit grassator finibus hostis,
Non alia melius pellitur hostis ope.
Seu res est peculata tuas manus improba furum,
Inde quod ablatum reddere possit, erit.
Exactum patria premit inuidiosa tyrannis?
Hinc tua soleris tristia fata licet,
Insidias posuere tui tibi, & vndique captant?
Cum Dauide Deum consule, tutus eris.
Pignoribus viduata domus tua luget ademptis?
Auxilium luctus non aliunde feret.

2361

Pauperie premeris, domus esurit, vrget egestas
Hunc pete, ab hoc dines copia fonte fluet.
Iam tua carnifices populantur corpora morbi?
Hinc veniet morbis certa medela tuis,
Pressus & inuidia, vulgo contemptus haberis?
Huius ab exemplo tu quoque fortis eris.
Pulsus es è summis, deiectus ad infima luges?
Hunc sequere, euades infera, summa feres.
Assiduis culti sterilescunt solibus agri?
Hinc pete fructifero qui riget imbre solum.
Imbribus assiduis sunt obruta semina terræ?
Hinc pete qui iustis solibus arua iuuet.
Ah miseros qui signa notant, & sydera spectãt.
Et spes inde hominum vanaq; vota trahunt
Deniq; quicquid erit, quæcũq; incõmoda rebus
Humanis aliqua clade nocere queant.
Omnia Psalmographi diuina poemata vatis
Spe certa & forti pectore ferre docent.
Et non ferre modò, verùm quoque pellere, si quis
Pectore, quo cecinit qui dedit ista, canat.
Nec modo fortunæ, dubiisque medebere rebus,
Manat ab hoc animæ maxima fonte salus.
Tam non vlla malæ mens est sibi conscia culpæ,
Quæ non inde habeat quo sua damna leuet.
Tam nullũ miseros grauat intollerabile sensus,
Quod non hic aliqua parte leuetur onus.
I nunc fatidicis humana volumina scriptis
Confer & istorum quod libet inde pete.

Tam

Tã malè falleris, quàm qui sub imagine somni
Inuenis & falsa continet æra manu.
I nunc humanas morbis mediare per artes,
Quod Deo debes, quære alunde bonum.
Ne faceres, melici monuit sapientia Psaltæ,
Qui sacrum lyrico pectine pulsat ebur.
Hoc opus exposuit doctorum cura virorum,
Vt quacunque iuuet voce vel ore loqui.
Quanuis nunc vario Dauid sermone loquatur,
At mihi Romano dulcius ore sonat.
Sic psalmos vatis nostrorum prosa recluſit,
Vt nos tam doctis addere pœniteat.
Quidam alij vario verterunt carmine psalmos,
Carpentes cauta quos volucre manu.
Spernentes alij numeros, vertêre pedestri
Psalmographi vatis carmina sancta stylo:
Vt iam quæ patribus fuerant incognita priſcis,
Cognita nunc studio cuilibet esse queant.
Sed quia non sapiũt eadẽ omnibus, oĩbus horis,
Et vario gaudent multa palata cibo:
Ipse quoque è multis nec multa nec optima legi
Quæ fierent elego carmina nostra pede.
Quæ me scribentem Pegneides accola rupis
Vidit, & in proprio Moricaberga sinu.
Cum tanen à charis & adhuc vrgerer amicis,
Et studijs esſent turba moleſta meis,
Arripiens faxeor, semel omnia scripta peregi,
Quicquid psalmorum lingua Latina tenet.

Atq́, ita ne precibus sæpe aduersarer honestis,
Nostra per hæc semel est libera facta fides.
Non quia me præstare putẽ potuisse quod huius
Temporis innumera præstitit arte labor:
Sed quia materia fieri meliore poetam
Iuuit & hæc ratio prima probata mihi est.
Tum quia doctiloquo non sorduit ista Philopo,
Dignato tali ludere sæpe modo.
Huic etiam debes si te mea fortè iuuabunt,
Quæ tibi Psalmographo sunt data scripta pede.
Hactenus est ratio tibi reddita, cur mea nuper
Facta sit abiecta psaltria Musa lira.
Quisquis Iessæi legis hæc monumenta poetæ,
Dij faciant fructu non pereunte legas.

IVSTVS

IVSTVS IONAS
LECTORI
S. & P.

EOBANVM Heſſum, qui elegantiſſimo carmine hoc nobis reddidit pſalteriũ, inde ab anno ætatis meæ decimoquinto, propter ingenij vbertatem diuinam, admiratus ſum ſemper, & tum quidem adoleſcens adoleſcentẽ. Iam ſub ingraueſcentẽ ætatem vtriuſque noſtrum, multo magis ſenem admiror ſenex, & quãtumuis hebeſcentibus oculis, nunc primum cerno quàm honorifica mihi cum hoc tempore, tum ad omnem poſteritatem futura ſit amicitia illius viri tanti, qui ſuis immortalibus poematis non ſolùm ſtudia & literas mirificè adiuuit & excoluit, ſed & ita conferens ad ſcribenda ſacra illum zelum, illam induſtriam præſtantis ſui ingenij & ſpiritus, non paulò cultiorem ornatioremque reddidit vniuerſam doctrinam Chriſtianæ profeſſionis. Atque hinc effaſe me lætari, gratulariq́ue mihi illam tam veterem coniunctionem, & æternam neceſſitudinem cum hoc diuino & immortali Poeta nemo miretur. Neque enim parua apud me res eſt, me Eobani Heſſi amicitiam quam inde à teneris inter honeſtiſſima ſtudia coaleſcere memini, ſubinde magis cultam confirmatamque

omni genere officiorum, his aſperis & difficilibus tẽporibus, quibus ſæpe leui occaſione arctiſſimè coniunctorum diſſilierunt neceſſitudines, integram conſeruaſſe, & quaſi theſaurum magnis periculis ſeruatum & ereptum, tranſmiſſurum eſſe ad hæredes. Ipſe Eobanus iam olim non ſolùm ſummis quibuſque Italicis, Germanicisque huius ſeculi ingenijs, ſed cum omni vetuſtate facile certans, quamuis multa præclara poemata edidit, tamen præcipuè id de hoc ſuo Pſalterio iudicat, quod propter grauitatem & ſanctitatem argumenti, deinde quod opus ſenili quodam iudicio, & prudenter miróque labore ſubactum & propoſitum eſt, vt docti facilè iudicant, eo facilius ſuperuicturum eſſe ad poſteritatem. Proinde cum viderem non diſpliciturum Eobano, vt huic æterno operi adderem breue ſcriptum, in quo teſtatum relinquerem, quanta amicitiam vetuſtam noſtram florenti ætate inter nos cœptam, & hunc vſque diem ſanctiſſime cultam, conſeruatamque facerem: quanti deinde illius Heſſici Dauidis citharam, quamproxime Ieſſæi Herois ſuauitatem & ſonum referentem omnibus pijs & eruditis faciendam eſſe ducerem: Addidi ergo hoc in cultum & renuẽ meum ſcriptum, non aliter atque ſi diſcipulus pictoris, ad excellentis artificis alicuius opus rude addat ἔργον. Pſalterium inter ſummos ſcripturæ totius libros eſſe nemo ignorat, eius laudes per ſeſe celebres ſunt ſatis cantatæ, & nunc elegantiſſimis his Eobani verſibus dignæ quibus ebuccinandis certatim incumbant omnia ſumma & Eobani ſimilima ingenia. Hortarer adoleſcentes ad terendum inter manus tam diligenter hoc Pſalterium Heſſi, poetico & miro ornatu veſti-

tum,

rum, quam ipsius Dauidis diuina pœemata ipsa, nisi viderem Eobanum ita fœliciter & diuinitus ipsum pondus rerum maximarum, vitam, & ardorem affectuum, maiestatem, vim atque neruos orationis propheticæ assequutum esse, vt lectores facilè inuitatura sit mira amœnitas carminis, vt Dauidem ipsum, si reuiuisceret, lectorem allicere fœlicissima imitatio possit. Et mirum non sit, si ad sic expolitæ Dauidicæ illius citharæ dulcissimum & verè Musicum sonum, non solùm omnes, qui litteris, Musis, aut fidibus non inimici sunt, sed & veluti ad Orphea quendam arbores atque saxa accurrant.

Lector vale, & Psalterio Hessi
Diuidico fruere. Dat. Wittembergæ Calendis
Augusti, Anno à
CHRISTO
nato
1547.

PSALMORVM INDEX.

Psal.		Pag.
120	AD dominum cum tribularer.	286
28	Ad te domine clamabo, Deus.	59
25	Ad te domine leuaui animam meam,	53
123	Ad te leuaui oculos meos, qui habitas.	290
29	Afferte domino filij Dei, afferte do	61
78	Attendite populе meus legem meam.	176
49	Audite hæc omnes gentes, auribus.	109
	B	
119	BEati immaculati in via.	272
128	Beati omnes qui timẽt dominum.	295
32	Beati quorum remissæ sunt iniquitates:	68
41	Beatus qui intelligit ergæ egenum	92
1	Beatus vir qui non ambulauit.	1
111	Beatus vir qui timet dominum.	260
34	Benedicam dominum in omni tẽp.	72
103	Benedic anima mea domino, & oĩa.	233
104	Benedic anima mea domino.	235
144	Benedictus dominus Deus meus qui.	322
85	Benedixisti domine terram tuam.	196
92	Bonum est confiteri domino, & psal.	114
	C	
96	CAntate domino canticum no.	221
98	Cantate do. cantic. no. quia.	225

149 Cantate domino canticũ nouũ laus. 332
19 Cæli enarrant gloriam Dei. 41
9 Confitebor tibi domine, nara. 18
111 Confitebor tibi do. in concilio. 258
75 Confitebimur tibi deus confiteb. 170
138 Confitebor tibi domine in toto corde. 310
105 Confitemini domino & inuocate. 239
106 Confitemini domino quoniam bo. 243
207 Confitemini domino quoniam bo. 248
118 Confitemini domino quoniam bo. 269
136 Confitemini domino quoniam bo. 306
16 Conserua me domine, quoniam spe. 31
4 Cum inuocarem exaudiuit me. 6

D

130 DE profundis clamaui ad te. 298
44 Deus auribus nostris audiui. 98
50 Deus Deorum dominus locutus est. 111
22 Deus Deus meus respice in me. 46
63 Deus Deus meus ad te de luce vigilo. 138
70 Deus in adiutorium meum intende. 156
54 Deus in nomine tuo saluum me fac. 121
72 Deus iudicium tuum regi da. 160
109 Deus laudem meam ne tacueris 253
67 Deus misereatur nostri & benedicat. 146
46 Deus noster refugium & virtus 104
83 Deus quis similis erit tibi, ne taceas. 192
60 Deus repulisti nos & destruxisti. 133
81 Deus stetit in synagoga Deorum. 191

79 *Deus venerunt gentes in hæreditá.* 183
94 *Deus vltionum dominus Deus.* 217
116 *Dilexi quoniam exaudiet dominus.* 266
18 *Diligam te domine fortitudo mea.* 35
39 *Dixi custodiam vias meas vt non.* 87
110 *Dixit dominus domino meo, sede à.* 257
36 *Dixit iniustus vt delinquat in se.* 78
14 *Dixit insipiens in corde suo, non est.* 28
53 *Dixit insipiens in corde suo, non est.* 120
141 *Domine clamaui ad te exaudi me.* 317
7 *Domine deus meus in te speraui* 13
88 *Domine Deus salutis meæ in die.* 201
8 *Domine dominus noster, quàm admi.* 16
101 *Domine exaudi orationem meam.* 230
143 *Domine exaudi orat. meam, auribus.* 320
21 *Domine in virtute tua lætabitur rex.* 45
6 *Domine ne in furore tuo arguas.* 11
38 *Domine ne in furore tuo arguas.* 38
131 *Domine non est exaltatum cor.* 299
139 *Domine probasti me & cognouisti.* 312
3 *Domine quid multiplicati sunt.* 5
15 *Domine quis habitabit in tabe.* 30
61 *Domine refugium factus es nobis.* 209
20 *Domine saluum me fac, quoniam.* 25
24 *Domini est terra & plenitudo eius.* 52
27 *Dominus illuminatio mea & salus.* 56
23 *Dominus regit me & nihil mihi.* 50
93 *Dominus regnauit, decorem indu.* 216

97 *Dominus regnauit, exultet terra.* 223
99 *Dominus regnauit, irascantur.* 226

E

134 *Ecce nunc benedicite domino.* 303
133 *Ecce quàm bonum & quàm.* 302
:9 *Eripe me domine de inimicis.* 131
140 *Eripe me domine ab homine malo,* 315
45 *Eructauit cor meum verbum bo.* 101
145 *Exaltabo te Deus meus rex.* 324
30 *Exaltabo te domine quoniam,* 62
61 *Exaudi Deus deprecationem.* 135
55 *Exaudi Deus orationem meam.* 122
64 *Exaudi Deus orationem meam.* 140
17 *Exaudi domine iustitiam meam.* 33
20 *Exaudiat te dominus in die tribul.* 43
40 *Expectans expectaui dominum.* 89
81 *Exultate Deo adiutori nostro.* 189
33 *Exultate iusti in domino, rectos,* 70
68 *Exurgat Deus et dissipentur inimici,* 148

F

87 *Fundamenta eius in montibus.* 200

I

86 *Inclina domine aurem tuam.* 198
126 *In conuertendo dominus captiui.* 293
11 *In domino confido, quomodo.* 23
114 *In exitu Israel de Aegypto.* 263
31 *In te domine speraui, non confundar.* 64
71 *In te domine speraui, non confundar.* 157

66 *Iubilate Deo omnis terra, psallite.* 144
100 *Iubilate Deo omnis terra, seruite.* 227
35 *Iudica domine nocentes me.* 74
43 *Iudica me deus & discerne causam.* 97
26 *Iudica me domine, quoniam ego.* 55

L

146 *Lauda anima mea dominum.* 326
148 *Laudate dominum de cœlis.* 330
150 *Laudate dominum in sanctis eius.* 333
117 *Laudate dominum omnes gentes.* 268
147 *Laudate dorainum quoniam bonus.* 328
135 *Laudate nomen domini: laudate,* 304
113 *Laudate pueri dominum, laudate.* 262
122 *Lætatus sum in his quæ dicta sunt.* 288
121 *Leuaui oculos meos in montes.* 287

M

48 *Magnus dominus & laudabilis.* 107
132 *Memento domine Dauid.* 300
51 *Miserere mei Deus secundum mag.* 114
56 *Miserere mei Deus quoniam.* 125
57 *Miserere mei Deus miserere mei.* 127
101 *Misericordiam & iudicium can.* 288
89 *Misericordias domini in æternum.* 204

N

127 *Nisi dominus ædificauerit domũ.* 294
124 *Nisi dominus fuisset in nobis.* 291
115 *Non nobis domine, non nobis.* 264
37 *Noli æmulari in malignantibus.* 80

62 Nonne Deo subiecta erit anima. 136
76 Notus in Iudæa Deus, in Israel. 172

O

47 Omnes gentes plaudite manibus. 105

P

108 Paratum cor meum Deus paratum. 252

Q

2 Quare fremuerunt gentes, &c. 2
37 Quam bonus Israel Deus his. 163
84 Quàm dilecta tabernacula. 194
42 Quemadmodum cervus desiderat. 94
125 Qui confidunt in domino sicut. 292
52 Quid gloriaris in malitia. 118
91 Qui habitat in adiutorio altissimi 112
80 Qui regis Israel intende, qui dedu. 186

S

69 Saluum me fac Deus, quoniam 152
129 Sæpe expugnauerunt me à iu. 196
58 Si verè vtique iustitiam loquimini, 329
137 Super flumina Babilonis illic sedi. 309

T

65 Te decet hymnus Deus in Sion. 141

V

95 Venite exultemus domino 219
5 Verba auribus percipe. 9
77 Voce mea ad dominum clamaui. 173
142 Voce mea ad dominum clamaui. 318
13 Vsquequo domine obliuisceris me. 26

2361

74 *Vt quid Deus repulisti in finem.* 168
10 *Vt quid domine recessisti.* 21

FINIS.

PSALTERIVM
DAVIDIS CARMINE REDDITVM PER Eobanum Hessum.

PSALMVS I.

Beatus vir qui non ambulauit in consilio impiorum.

ARGVMENTVM.

Conuenientissima præfatio in psalmos, qua hortatur Propheta ad studium religionis. Quia autem hypocrisis magnam speciem habet, contra vera ecclesia sine specie est: ad consolationem veræ ecclesiæ, egregie ornat fructus verbi.

Firmet vt humanas noua consolatio mentes,
Quas habeant vires, qua bona, verba Dei.
Qui domino fidant, hos soles esse beatos,
Qua maneant reprobos, pagina prima docet.

Propositio. Beatus est qui discedit ab ecclesia impiorū, & amplectitur puram doctrinam.

FOelix ô nimium fœlix, qui facta malorum
Impia conspiciens, noluit vlla sequi.
Cui via dissplicuit pro veris falsa sequentum,
Perditus incautum ne graderetur iter:

Qui neque cõscendi damnosæ fulcra cathedræ,
Quam derisorum turba maligna tenet.
Huius erit domini lex, infinita voluptas,
Quam labi ex animo tempora nulla sinent.
Hic erit adsimilis grauidæ sua brachia palmæ
Quæ stat ad vndantes iussa virere lacus.
Quæ feret opportuna suos in tempora fructus,
Et sua quæ debet munera ferre feret.
Huic non vlla suos vis perturbabit honores,
Nec folia à vernis illius vlla cadent.
Hæc quæcũq; dabit, dabit optima prodiga veris
Fœtibus, optandas semper habebit opes.
Tam bona non capiet, non impius ista videbit
Præmia, non tales talia dona decent.
Sed velut à terra paleæ spargũtur inanes,
Quas quocunque volet quælibet aura rapit:
Impius instabiles sic euanescet in auras,
Et nullum poterit certus habere locum.
Ergo salutiferæ nec stabit in ordine turbæ,
Cum iusto reprobus nec sociandus erit.
Nouit enim dominus iustos, & vota piorum,
Quorum auida iustas percipit aure preces.
Sed cadet, & pœnas dabit impi⁹ omnis, & heri⁹
Omne quod instituent dissoluetur opus.

Ratio. Verbum non est otiosum, quia habet additum spiritum sanctũ, qui per id corda renouat.

Antitheſis quaminatur Eccleſiæ hypocritarũ quod ſit peritura.

Epiphonema.

PSALMVS. II.

Quare fremuerunt gentes, &c.

AR-

ARGVMENTVM.

Est prephetia de regno Christi, & Christo: Mũdum omnia conaturum, vt Christum & Euangelium de Christo opprimat: sed Deum confirmasse regnum filij sui. Quare futurum esse, vt qui Euangelio obediunt, saluentur: qui autem non obediunt, vt damnentur. Ac nota prophetiam signare locum vulgandi Euangelij, sicut Psal. cx.

Hic tibi venturum Christum super omnia regem,
Per sua deuicta vulnera morte, canit.
Horrendas in sceptra minas terrena ferentes
Torquet, promißu pectora insta leuat.

QVis furor in tantam rabiem conuertere gentes,
Quæ potuit fremitus causa fuisse noui?
Cur populi toto tam friuola in orbe loquuntur?
Cur nullum finem terror inanis habet?
Namque rebellantes conspirauere tyranni,
Consilijs reges intumuere nouis.
Consilia aduersus dominum insidiosa parārunt,
Illius & Christo quæ nocuisse queant.
Improba, dicentes, rumpamus vincula, nã quid
Non pudet istorum nos iuga sæua pati?
2 Ipsorum tamen ille minas ridebit inanes,
Qui super & cælos & super astra sedet.
His etenim risum domino mõuere, nec inde
Effectus alios fabula vana refert.
Cùm siquidẽ volet ipse, illis ea verba loquetur,
Iratum poterunt quæ decuisse Deum.

1 Totus psalmus narratione constat. Atqui initio docet Christi regnum esse regnum crucis & spirituale, quia mundus id persequitur.

2 Iste est exitus furoris mũdi, & pertinent hac ad Consolationẽ Ecclesiæ in mundo oppressa.

Tum furor ipsius exardescet, & opprimet ausos
ad scelus audaces apposuisse manus.
Atque ita perficiet ne sint rata fœdera, quorum
Tanquam non dubiam constituêre fidem.

Altera pars narrationis, quòd regnum Christi diuinitus sit confirmatũ, nec possit humanis viribus aut consilijs euerti. Belle autẽ depingit summã Euãgelij, quòd scilicet Christus sit filius dilectus per quẽ nos quoque reconciliamur Deo, credentes in eum.

Ipse autem statui regem, Deus inquit, vt esset,
Qui nostra in sanctum sceptra Siona ferat.
At mihi conditio hæc longe gratissima visa est,
Rex ait, hæc lex est quam sine fine loquar.
Dixit enim dominus mihi, mi charissime fili,
Hac ego progenitum te mihi luce tuli.
Posce, feres quæcunq; voles, quæcunq; rogaris,
Nil tibi larga manus nostra negare potest.
Hæredem statuam populis te, totius orbis
Sub pedibus cernes subdita regna tuis.
Nec tamen imperium tibi finiet orbita solis,
Qua vel summa petit, qua vel ad ima cadit.
Inde coercebis per ferrea sceptra rebelles,
Contundes manibus saxea corda tuis.
Tã facilè hoc tibi erit, fragilẽ quã frãgere testã,
Quam figulus celeris finxerit arte rotæ.
Nunc igitur reges resipiscite, quærite rectum,
Quorum iudicijs terra regenda data est.
Et vanas auferte minas, submittite tandem
Facti humiles, fortis corda superba Deo.
Quinetiam cum læti eritis, timor illius adsit,
Iratum grauis est res habuisse Deum.
Suscipite vnanimes natum: ferte oscula nato,
Ne si indignetur forte nocere velit.

Ne

Ne vos abijciat recta de sorte bonorum,
Et sine diuina dispereatis ope.
Nam velut ignis edax simul illius ira furorem
Ceperit, in præceps omnia vertit agens.
Fœlices quicunque illi confidere possunt, Beati qui cõfidunt in eo.
Quo sine non alia est spes rata, nulla salus.

PSALMVS III.

Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me?

ARGVMENTVM.

Est mixtus Psalmus, habet inuocationem & consolationem insignem, quæ ambo nobis tenenda sunt cum Dauidis exemplo à mundo affligimur: Nam pertinet psalmus propriè ad persecutionem.

Arma sui fugiens Dauides impia nati,
His miserante Deum vocibus vsus erat.
Exemplum nobis imitandum hoc ergo reliquit,
Vt mala discamus ferre, subire, pati.

Psalmus Dauid cum Absolona fugeret.

Querela in qua proponit periculum.

HEi mihi quanta meis insurgunt agmina rebus,
Summe pater, quàm me plurima tela petunt? Et est narratio.
Sunt etenim, quos nõ pudeat mihi dicere multi Consolatur se cõtra periculum, potentia & misericordia Dei.
Spem vitæ in Domino non habet ille suo.
Tu verò opponẽs clypeũ Deus opprimis hostes
Insidias vitæ qui posuere meæ.

Per te vera data est, per te mihi gloria venit,
Tu quassi capitis cornua fracta leuas.
Voce igitur querula dominum in mea vota vocabo,
Nunc quoque quãdo opus est, dum mala tãta premunt.
Audiet ipse sui sancto de vertice montis,
Nec voti vacuam spem finet esse mei.
Nocte soporatus totus securus agebam,
Lucifero tollens exoriente caput.
Certus eram siquidẽ, quia me præsentia seruat
Illius, in cuius sunt mea fata manu,
Non igitur metuam vel centum milia, quamuis
Cuncta meum fortes in caput arma ferant.
Surge fer auxilium Deus ô mi, redde salutem,
Tu potes ablatæ reddere pacis opem.
Hostibus incutiens colaphos mala multa locutis
Tu fine maxillas dentibus esse facis.
A domino speranda salus, opus ille salutis
Solus habet: vita hinc, non aliunde venit.
A te summe pater benedictio cũcta profecta est
Venit & in populum gratia larga tuum,

Inuocatio qua est propositionis vice.

Propositionem confirmat exemplo suo.

Hactenus miserabiliter in maximis periculis fernatus sum.

Epiphonema quo claudit precationem, Domini est salus.

PSALMVS IIII.

Cum inuocarem, exaudiuit me Deus, &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra crucem, quam coguntur ferre

ferre pij propter confessionem. Habet autem illustrem doctrinam additam contra scandalum crucis, quòd Deus mirabiliter tractet sanctos, & tum eos maxime defendat, cum videntur extremè derelicti. Atque hæc plena sunt consolationis. Titulum ferè omnes sic exponunt, quòd sit decantari solitus psalmus à principe seu magistro Musicorum, sicut nostris temporibus collegia sacerdotum suos succentores habent. Quare nomen Vincentis vbique verte aut accipe pro principe Musicorum seu chori.

Hortatur sperare pios, & ferre labores
Et soli in dubia fidere sorte Deo.
Stultitiam obiurgat residentis ad impia turbæ,
Quàm maneant iustos præmia pulchra, docet.

Vincenti in melodijs Psalmus Dauid.

AVdi summe Deûm timida te voce vocãtẽ,
Nunc tua sit votis auris aperta meis.
Audi iustitiæ nostræ pater vnice & author,
Quo tantùm salui iustificante sumus.
Afflicti miserere animi, veniamq; precanti
Annue, nec miserum deseruisse velis.
Nam tua contemnunt oracula turba malorum,
Quorum stulta grauis pectora fastus habet,
Verũ agite ô quicũq; & opes & regna tenetis,
Quorum homines inter prædominatur amor.
Dicite quo tandem mea gloria tempore vobis,
Aut quo ludibrium desinet esse modo?
Tantáne vos capiunt contempti obliuia recti,
Vt tam vana diu vos adamare iuuet?

Obiurgatio eorum qui offenduntur cruce, & existimant afflictiones pioris esse signa iræ Dei, q.d. Filij sunt, quos dominus corripit, ad vos inflati successu, me nõ putatis esse filiũ Dei. Fiet autẽ cum vos præsidia ista fallẽt quibus nunc fiditis, & ego ero in gloria.

2361

Discite meo exemplo patientiam: vt etiam si occasio sit, qua ad iram commoueamini, tamē eam vincatis patiētia & spe liberationis. Hac spes est Deo gratissimum sacrificium.

Quàm vos vestra diu mēdacia stulta iuuabunt?
Quando aliquem finem stultitia ista feret?
Mirificas Domini tandem cognoscite leges,
In quibus exercet, quos amat ipse, suos
Deijcit, vt releuet: premit, vt solatia præstet:
Enecat, vt possint viuere, & esse super.
Audiet ille meam quoties petat æthera vocem,
Attenta aure meas audiet ille preces.
Quod si vos aliquis rapidæ furor implicet iræ,
Primus peccatum sit metuisse timor.
Ipsam se inspiciat propriæ mens conscia culpæ,
Et secum discant pectora nostra loqui.
Sacra etiam, sed iusta Deo, nec iniqua feratis:
Sperate in Domino, spes rata talis erit.

2 Multi quæ bona sunt ignorāt, & tamē audēt
Dicere, quis bona nos vera docere potest?
Vultus ergo tui diuino lumine nobis
Irradia, tenebras discute, redde diem.
Hoc siquidē infundis nostræ noua gaudia mēti,
Dotibus exhilarans pectora mæsta tuis.
Illos larga iuuat cunctarum copia rerum,
Quas deus ipsorum venter amare solet.
Scilicet atque oleo madidi, vinoq; fluentes,
Creuere se miseri per bona falsa putant.
At mihi cum placidæ demisi membra quieti,
Et curæ fugiunt, & timor omnis abit.
Huius debetur soli tibi gratia, nanque
Tu me securum viuere, & esse facis.

8 Reddit ad obiurgationē & repetit precationē. Addit autē insignem Antithesin. Abundent alij pace, vino, oleo, tu mihi verbum gratia tua largire, quo me consoler, &c.

PSAL-

PSALMVS V.

Verba mea auribus percipe domine, &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra impios doctores, & habet insignem descriptionem falsæ doctrinæ, quæ homines inflat fiducia propriorum meritorum, & ideo securos facit in grauissimis peccatis. Ad extremum tamen sentitur, quod conscientiæ nusquã acquiescunt, quàm in verbo Dei. Titulus pro hæreditatibus, significat, quòd psalmus docet de piorum & impiorum conditione & præmijs.

Non habet infœlix maiorem Ecclesia pestem,
Quàm qui pro veris dogmata falsa serunt.
Hos notat, hos contra Dominum rogat, inuocat, orat,
Ne sinat hac plebi monstra nocere sua.

Vincenti pro hæreditatibus Psalmus Dauid.

PErcipe verba tuas nõ vana ferẽtis ad aures Propositio.
Mi Deus, & linguæ suscipe vota meæ.
Conceptas admitte preces clamantis, & audi,
A te solo aliquam verba rogantis opem.
Quo sine nõ alius Deus est mihi, non alius rex.
Quẽ precer, aut corã quo mea dãna querar.
Nunc rogo digneris pater exaudire vocantem,
Quum primum orta noui luxrina solis erunt.
Mane nouo tua templa petam, spe plenus adibo
Te quoq;, vt obseruẽ quid tua dextra paret. Affectus adorem significat, cum tempus nominat.
Non equidem Deus es vana de gente Deorum,
Impia qui placeant, qui mala facta probet.

2361

Ratio propositionis, Ideo oro & spero liberationem quia scio te non delectari aduersariorũ meorũ doctrina & vita. atque hac ceu narratio est.

Te neque consistet coram veri impius osor,
Turba maligna tuos corruet ante pedes.
Ante tuos oculos stulti fugêre, nec vnquam
Conspectus poterunt fulmina ferre tui.
Omnes namq; habuisti odio malè semper agẽtes
Vindice te mendax lingua coacta tacet.
Sãguinis & cædis cupidos Deus odit abhorrẽs,
Quorum sunt varijs pectora plena dolis.
Ipse autẽ tua templa petam, tua limina visam,
Confidens animi de bonitate tui.
Illic te timidis precibus venerabor adorans,
Cordaq; spe plenus, plena timore feram.
Iustitiæ mihi frena tuæ pater indue, vt hostes
Hic aliqua nequeant parte nocere mihi.

Addit: Ego non nitar mea dignitate & iustitia, sicut illi, sed tua misericordia. Reddit ad precationem. Descriptio falsa doctrina & pseudoprophetarum.

Forsan aberrantem ne me ferus auferat hostis,
Ingrediar, quòd agam te duce, certus iter.
Quando nihil certi, sed tantum falsa loquũtur:
Quorum vana nocens pectora virus alunt.
Quorum auidas fauces & guttura fœda sepul-
Quæ semper pateãt, assimilare queas. (chris
Quæ linguis aliud simulantibus omnia blandis
Fraudibus vrgebant, & nocuere dolis:
Arripe fac precor esse reos: te iudice causa,
Vt ne perficiant quod voluere, cadant.
Et quia non statuêre modum deformibus actis,
A facie hos omnes eijce pelle tua.
Te siquidem vitijs irritauere nefandis,
Parêre imperijs nec didicere tuis.

Fidentes

Fidentes tibi perpetuos lætentur in annos,
Te memores possint & tua facta loqui.
Nam tibi dilectos defendis ab hoste, nec vnquã
Oppressos curis tristibus esse sines.
Omnia contribuens iustis bona protegis omnes,
Qui tua iactantes munera, nomen ament.
Sicut enim grauibus miles circundatur armis,
Sic tuus hos miseros non sinis esse fauor.

Addit imprecationem Votum quo fœlicia precatur ecclesiæ, & est hac promissio exaudita oratione.

PSALMVS VI.

Domine ne in furore tuo arguas me, &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio animi sentientis iram Dei, & accusationem conscientiæ, qua non potest esse alia fœuior tentatio & afflictio. Quare simpliciter confugit ad misericordiam Dei, in qua sola animi possunt acquiescere.

Quales abripiat affectus corda piorum,
Cum subeunt vitium, lex, metus, ira Dei.
Quanta malos maneant mala, quàm lata omnia iustos,
Finxerit hac melius nulla tabella tibi.

Vincenti in melodijs in instrumento octochordarum Psalmus Dauid.

Propositio: Ignoscat peccatori. Fatetur se iustam Dei pœnam.

O Deus immensi fabricator maxime mundi,
Qui sine principio, qui sine fine manes:
Ad te confugio, & supplex tua numina posco,
Da pater has aliquod pondus habere preces.
Ne, rogo, me quãquã est iusti tibi causa furoris,
Arguc, dum fœuis, dum grauis ira tua est.

Néue licet meritum tormenta nouissima, pœnæ,
Dum tuus in cursu est, & mouet arma furor.
Quin potius miserere animæ peccasse fatentis:
Quæ iacet, & requiem nō habet ægra suam.
Cuius in exhaustō nil restat corpore sanum,
Languidaq; attonitus contudit ossa pauor.
Te sine non aliquod medicabile vulnus habēti,
Te precor huic animæ, quod potes, esse velis.
Quæ nunc ipsa suam deflet collapsa ruinam,
Heu quanti exilium temporis illud erit?
Respice me, placidoq; iterum conuertere vultu,
Et mea placata vincula solue manu.
Indigna fer opem presso grauitate malorum,
Nomen inexhaustæ quòd pietatis habes.
Nam tua nec memorant vitali lumine cassi,
Facta nec infernæ te colit aula domus.
Anxia continuo rumpebant pectora questu,
Nec lachrymas oculi continuere mei.
Fletibus vda madēt totas mihi stragula noctes,
Et meus assiduo lectulus imbre fluit.
In gemitu & lachrymis facies mea tabida facta
Totq; suis curis obruta consenuit. (est.
Me labor erumnæq; graues sine fine fatigant,
Et nulla miserum parte valere sinunt.
Ite procul, fugitote meos turba impia vultus,
Iam valet ante suum nostra querela Deum.
Audit enim votis q; fauet pius ille rogantis,
Nec sinit auditas non valuisse preces.

Fœda

Prima ratio quam non sumit à sua dignitate qua in talibus certaminibus etiā apud sanctissimos nulla est: sed à miseria & calamitate sua.

Secunda ratio sumpta à persona Dei, Tu es misericors, & in laudem tuam cedit, si me iuues, ergo, &c.

Atque hic iterum commemorat calamitatē suā, vt eò ad iuuandum Deus sit promptior.

Fœda meos propere confusio subruet hostes.
Et timor auersos accelleratus aget.

PSALMVS VII.

Domine Deus meus in te speraui.

ARGVMENTVM.

Titulus psalmi est ignorantia culpæ, seu innocentia Dauid. Quia enim Semei Dauidi fugienti à facie Absolonis obiecerat, vir sanguinum es, reddidit tibi Dominus sanguinem domus Saul, cuius regnum tu inuasisti, &c. Dauid hoc Psalmo se purgat, quòd non per tyrannidem regnum Saulo ademerit, atque orat contra persecutores suos vt eum Deus in regnum restituat.

Probra miser passus Ieminida friuola Semei,
Hæc flens à Domino voce petebat opem.
Sic mundus cum probra pijs facit omnia sana
Mente ferunt, & habent qua releuentur opem.

Ignorantia, seu innocentia Dauidis, quam cecinit Domino propter verba Æthiopis filij Ieminí.

SVmme pater, sine quo nõ est spes vlla salutis
In manibus tota est spes sita nostra tuis. Precatio.
Quandoquidem non est alius cui fidere possim, Adsis mihi contra meos inimicos.
Ne tibi fidentem deseruisse velis.
Quem miserè affligis tot millibus ille malorum,
Nec requiem pœnæ perfidus hostis agit,
Sic pater afflicto, taliq; sub hoste iacenti,
Auxiliatrices porrige quæso manus.

Ratio petitionis qua testatur innocentiam suam.

Loquitur autē de innocentia coràm hominibus & nō coram Deo, ac dicit se istorum criminum non esse reū, quæ obijciant inimici.

Imprecatio contra hostes quæ cū propositione conuenit.

Secunda ratio sumpta ab ecclesiæ commodis.

Iacet nunc religio, & cultus Dei, ergo propter tuam gloriam & ecclesiæ humilitatem me in regnum restitue.

Ne ferar illorum manibus data præda cruētis,
Insidias animæ qui posuere meæ.
Certò etenim si me deprenderit impius hostis,
Vt leo mansuetam dilaniabit ouem.
Sicut ouem, quam nemo auida de fauce leonis
Viribus humanis eripuisse queat.
Quòd si tale aliquod scelus admisisse videbor,
Qualia multa in me deputat hostis atrox:
Si qua meis manibus patrata iniuria cuiquam,
Si mea verba obsunt, aut mea facta nocent:
Si volui quenquam qui commoda pacis amaret
Perdere si damnum reddere cura fuit:
Horū si quid habet, mihi quod ferus imputet hostis,
Insidias animæ ponat vt ante meæ:
Omnibus affligat tormentis ista merentem,
Nec cesset requiem non sinere esse mihi.
Captiuo rapiat sontem de corpore vitam,
Spes & honor vitæ non sit, vt ante, meæ.
Immundo reliquæ iaceant in puluere sortes,
Sit mihi sic merito gloria nulla super.
Nunc age, nunc exurge, irascere, concipe bilem,
Quam nequeat radibus sustinuisse furor.
Deprime ceruices elatas, sentiat hostis
Colla superborum deprimere esse tuum.
Restitue officio quod te mandante subiui,
Vt videant qui te deseruere prius.
Conueniet circum te plurima turba bonorum,
Et populi cœtus te prope multus erit.

Hos

Hos ꝓpter cæpe ſceptra manu, ſuſtollere in altũ,
Te hic populus regem gaudeat eſſe ſuum.
Qui populum Deus ipſe ſuum dijudicat, idem
Iuſtitiæ cauſam iudicet ille meæ.
Tu cauſſam diſcerne meam iuſtiſſime iudex,
Si mereor, ſi non mens ſcelerata mea eſt.
Perdę malignantum cœtus, turbamq, rebellem
Deſtrue, quæ vitijs obruta corda iacent.
Adſere iuſtitiæ cupidos, rege pacis amantes,
Qui Deus & renes cordaq, cuncta probas.
Interiora hominis qui conſpicis omnia iudex
Quo nihil immenſus iuſtius orbis habet.
Auxilij Deus arma mei, clypeumq, ſalutis
Solus habet, duce quo per mala victor ero.
Subleuat ille pios, & candida pectora habẽtes,
Iudicat ille malos, & ſcelus omne videt.
Ingerit ille malis nullo non tempore pœnas,
Et reprobis nunquam deſinit eſſe minax.
Quod niſi ſtulta leuis reſipiſcat inertia vulgi,
Iam gladios acuit, iam ſua tela parat.
Fortem lætifero neruum contraxit in arcu,
Sumpta venenato ſpicula felle linit.
Iam feriet, iam percutiet mihi damna ferentes,
Iam velut à flammis impia turba cadet.
Et tamẽ ipſe animo mala plurima cogitat hoſtis,
Ingentes miſero parturit iſte dolos.
Parturit iſte quidem, fœtum pariturus inanem,
Aut ſi quid vano vanius eſſe poteſt.

Comminatio qua aduerſarios monet futurũ vt Deus ſumat ſupplicium de ipſis ni penituerint.

Abſolon nociturus patri ſibi nocuit.

Effodit puteum, foueamq́, eduxit ab imo,
Et miser in latebras incidet ipse suas.
Ipsius in iugulum, mihi tela parata, redibunt,
Quas in me fraudes texuit, ipse feret.
Ipse feram Domino, quas possum soluere grates,
Iustitia nunquam deficiente Deo.
Et nomen venerabor olympia regna tenentis,
Cui bene conferri gloria nulla potest.

Claudit psalmum gratiarum actione.

PSALMVS VIII.

Domine Dominus noster, &c.

ARGVMENTVM.

Est insignis prophetia de regno Christi & rege Christo, quòd humiliabitur per crucem, & per resurrectionem iterum triumphabit, potens Dominus totius creaturæ, etiam secundum humanitatem. Quare ecclesia quæ est in mundo infantibus & lactentibus similis, suum caput & regem Christum per prædicationem Euangelij ornabit, & per totum mundum feret.

Vltima prædicit morituri vulnera Christi:
Qualiter & victa surgere morte queat.
Inuictas canit imperij super omnia vires,
Cui subierit toto quicquid in orbe manet.

Vincenti in Githith, iustrumento musico, Psalmus Dauid.

Propheta plenus spiritu admira-

IMperio qui cuncta tenens dominaris & orbi
Terrarũ, & quicquid machina tãta tenet:

Quàm

Quam merito tua magnificis præconia, magnis
Laudibus implerunt solis vtranque domum!
Quàm meriro tua maiestas super aurea cœli
Templa sedẽs, pedibus subdita cũcta videt!
Infantum, res mira, tuum sermonibus hostem
Conteris, & linguæ simplicis arte necas.
Indiga qui vocis lactentibus ora resoluis,
Hostibus vt virtus sit tua nota tuis.
Inde vt ab exiguis tua nota potentia rebus,
Et dextræ vires omnipotentis erunt,
Siue etenim ingentis spaciosa volumina cæli,
Seu manibus videam sydera facta tuis.
Aspiciam rutili flammantia lumina solis,
Cornua seu lunæ plæna videre libet:
Multa statim nostros subijt admiratio sensus,
Talia quæ faciat, quanta sit ista manus.
Talia quum facias fabricator maximè rerum,
Infima cur oculis respicis ista tuis;
Qualis enim mortalis homo est vt sit tibi curæ,
Dotibus vt dignum talibus esse putes!
Qualis ab humano generatus semine, vt ipsum
Res tibi dilectas inter & ante loces:
Vix minimum distare Deo, vix parte relinqui
Illum te exigua constituisse liquet.
Inde coronatum sublimi ad sydera fama,
Victorem & merito laudis honore feres.
Hũc dominũ super instituet opera omnia mũdi,
Quæcunque ante tuæ composuere manus,

tur regnum Christi tam mirabili ratione paratũ & conseruatum.

Ecclesia planè dissimilis regno mundi.

Hũc versum psalmi recte quidam coniungunt cum superiori de infantibus, vt sit sententia Ecclesia est in mundo tanquam infantes, quare quod ad vires & potentiam attinet mundus longè superior est.

Sed mundus non poterit Ecclesiam opprimere que est a Deo condita, & in Deo fundata.

Omnia quæ vellet, simul omnia posse dedisti,
Illius ante pedes cuncta creata iacent.
Omnia quæ virides pascũt armenta per herbas
Quicquid vbiq; ouiũ est, quicquid vbiq; boũ
Quæq; per incultos errant animalia campos,
Quæq; peragrarunt deuia lustra feræ.
Quæq; secant liquidũ stridentibus aera pẽnis.
Quæq; per vndosum Nerea turba natat.
Ipsius imperio subdisti hæc omnia, & orbis
Vt Dominus, cunctas vnus haberet opes.
O pater, ô magni fabricator maxime mundi,
Maior, & ô ipso quem regis orbe prior,
Quam merito tua magnificis præconia, magnis
Laudibus, implerunt solis viramque domũ.

Hanc tanquam cælos, Lunam, & stellas videbo, nec poterunt ei nocere hostes eius, &c.

Hessus aliam sententiam secutus est.

Hac ad humanitatem Christi pertinet: vt sit sẽtentia.

Mundus iudicabit Christum hominẽ à Deo derelictum & abiectum, sed tu eum glorificabis, &c.

Hoc ad solum Christum pertinet.

Mihi omnis potestas data est in cælo & in terra.

Claudit prophetiam affectu.

PSALMVS IX.

Confitebor tibi Domine in toto, &c.

ARGVMENTVM.

Est mixtus psalmus, habet enim gratiarum actionem pro liberatione à persecutoribus, & precationem. Videtur autem esse prophetia de ecclesia, quod & passura sit varias calamitates, & habitura liberatorem Deum. Titulum Chaldæus interpres exponit, quod sit epinicion de morte Goliath Philistæi.

Prædicit fore, qua Christo det nomina, gentem,
Quam multo è populo congreget vna fides.
Hac, est illa Deo florens & grata iuuentus,
Sanguine, quo suso pulchra trophæa feret.

Vincenti

Vincenti speciosa de iuuenta Psalmus Dauid.

Propositio. Ago tibi gratias. Ratio, quia hostes meos afflixisti. Bella. Antithesis Hostes ecclesia perierunt. At caput ecclesia & ipsa ecclesia ac cultus Dei manet in aeternum. Hoc est iudicium verbi seu praedicatio Euangelij. Promissiones quibus ecclesiam afflictam consolatur.

Iadudũ hic animus meritas tibi dicere laudes
Expetit, ô rerum gloria, vita, salus.
Inclyta psallentes referent tua facta camœnæ,
Quæ Deus in toto maximus orbe facis.
Afflictum capiet de te noua gaudia pectus,
Quod te præsidium sentit adesse sibi.
Carminibus super astra ferã tua nõia quãquã,
Te celebrare satis carmina nulla queant.
Terga dabũt hostes duce te, cecidere retrorsum
Terrore & vultus interiere tui.
Tu nocitura ipsis pro me decreta tulisti,
Iustitia iudex non habiture parem.
Sublimi in solio sedisti ô arbiter æqui:
Nam te salua mihi iudice causa mea est.
Increpitante quidem te, gẽs dedit impia pœnas,
Nec memor ipsorum fama relicta tibi est.
Hostis acerbe tuis finem dedit ipse rapinis,
Amplius in misero nec populator eris,
Oppida de multis populatus, pauca tulisti,
Quorum posteritas non erit vlla memor.
Tempore maiestas Domini non desinet vllo,
Omnes de solio iudicat ille suo.
Ipso omnes olim stabunt sub iudice gentes,
Arbiter ille æquus totius orbis erit.
Adferet auxilium miseris, defendet egenos,
Rebus in afflictis ille patronus erit,

Nominis ergo tui studiosis certa relicta est,
Que sine te non est spes rata, certa salus.
Nulla etenim tibi fidentes ratione relinquis,
Nec te quærentes deseruisse potes.

Ecce ecclesia affligitur.

Eia igitur Dominum laudate Siona colentem,
Illius in laudes omnia regna vacent,
Ille memor fuso sumit pro sanguine pœnas,
Et semper miseris auris aperta Dei est.

Ratio precationis.

Respice me Deus omnipotens, miserere precãtis
Exilij causam respice quæso mei,

Cedet liberatio hac in tuã laudem, sicut supra In inferno quis confitebitur tibi?

Exilij quod ab hoste fero, quo cõprimit hostis
Immeritũ, hic misero (nam potes) affer opẽ,
Qui me lætiferi de faucibus eripis Orci,
Vindice quo mors est nulla timenda mihi,

Promissio, ecclesia oratio exaudita sit

Vt laudis memoranda tue miracula narram,
Nominis vt celebrem facta stupenda tui:
Præcipuè vt fiat per me tua gloria cunctis
Nota, Sioneas inter & ante fores.

Quidam sententiam sic reddit, comprehensus est peccator me ditando, hoc est pereunt impij pijs nihil facientibus, quam vt me ditentur verbum & orent.

Vt per te collata salus mihi gaudia præstet,
Et quicunque tuæ nomina laudis amant.
Incidit in foueam quam gens inimica parauit,
Capti sunt laqueo quem posuere mali.
Iustitiæ Dominus quia sit studiosus, & æqui
Non aliquis certè qui neget esse potest.
Per sua perdetur scelera impius & sua verbis
Est vanis alio pœna futura loco.
Impius ad Stygias vtinã citõ transeat vmbras
Et quicunque Dei nescius esse potest.

Nam

Nam nũquam non esse memor volet ille fuorũ,
Quos labor & curæ, tristitiæq; præmunt.
Nec sua spes miseris erit irrita semper, & olim
Exulibus veniet sæpe petita salus.
Surge, veta, ne forte hominũ furor impius vltra
Inualeat, vires exuat ipse suas.
Debita quæq; ferant te iudice præmia gentes
Ante tuam faciem quod meruere ferant.
Perfice doctorem, quo gentes erudiantur,
Vt se mortales scilicet esse sciant.

PSALMVS X.

Vt quid Domine recessisti longè, &c.

ARGVMENTVM.

Hic psalmus titulo caret. Est autem precatio Ecclesiæ contra Antichristum vastantem Ecclesiam cædibus & falsa doctrina.

Oppugnat precibus fidei Christeidos hostem,
Qui sua ceu Christi regna colenda feret.
Quas feret ipsa sub hac Ecclesia sancta ruinas,
Quas feret, imò tulit, feri mudò, desor, vide.

CVr adeò diuersus abis? cur tempore tanto
Tã procul à nobis dextera facta tua est?
Cur pater afflictos, & in affligentibus ipsos,
Deseris ærumnis, ceu latuisse volens?
Nã miser opprimitur. cũ præualet impius hostis
Hi faciunt quicquid proposuere sibi.
Quin proprijs inuoluatur fallacibus hamis,
Quosq; alijs studuit sæpe parare dolis.

Narratio cõtinens grauissimam accusationem hostium Ecclesiæ.

Impius ipse sibi blanditur, & omnia iactat,
Quæ se posse putat, muneris esse sui.
Dumq; miser lucris inhians se laudat auarus,
Blasphemat lingua vituperante Deum.
Donec salua sui feret impius arma suroris,
Quid precor est quod non arroget ipse sibi?
Vt ne parua quidem momenta vel vnius horæ
Contribuenda ipsi cogitet esse Deo.
Illi qui faciet, fœliciter omnia cedent,
At rata iustitiæ non videt vlla tuæ.
Surget & aduersos velut efferus ibit in hostes,
Hostica vel solis conteret arma minis.
Nam sibi persuasit penitus se tempore nullo
Vllis oppressum posse perire malis.
Nec, quãuis grauibus, periturũ cladibus vllis,
Sed fore se saluum semper & incolumem.
Execrabilibus loquitur plena omnia verbis,
Fraudibus innumeris perfida lingua tumet.
Collocat insidias per compita secta viarum,
Quosque potest miseros excipit atque necat.
Auxilio cassos oculis obseruat acutis,
Et quacunque potest parte nocere nocet.
Occultis qui præsereunt obseruat ab antris,
Vt leo cui rabiem suasit acerba fames.
Excipit incautos specie bonitatis: vt autem
Ceperit, in laqueos & loca mortis agit.
Opprimit insontes violenter, & omnia solis
Viribus, & nulla relligione gerit.

Arrogans
Auarus
Blasphemus.
Confidens.
Securus.
Verbi contemptor.
Crudelis.
Securus.
Impia dogmata serens
Sanguinarius
Insidiator crudelis.
Iterum obijcit seruitutem.
Præcatio.
Ratio precationis sumpta à scandalo quod inde oritur si Deus suos nauiuet.
Fiunt enim impij magis securi, & blasphemant Deum.

Hæc

Hæc faciens, nescire Deum putat omnia, secũ
Nanque ait: auersus non uidet ista Deus.
Surge, iuua pater afflictos age, respice, lætam
Esse tuam miseri sentiat hostis opem.
Cur domino reprobus conuicia uana loquatur,
Esse tibi curæ nec sua facta putet,
Nempè vides, dolor & curæ, seuique labores
Atque alia in manibus sunt sita cuncta tuis
Soli namque tibi miserorum turba relicta est,
Ex ope consistunt orbus & orba tua.
Brachia vituperatoris confringe maligna,
Viribus ereptis totus inermis erit.
In scelera immanis patrata inquire tyranni,
Iam facies horum non erit ulla super.
Rex fuit, est & erit dominus, rex omne per æuũ
Ipsius è regno gens inimica cadet.
Supplicia exaudis miserorum uota rogantium,
His etenim patulis auribus esse soles.
Ipsorum rege corda, tuis vt legibus apti,
Inueniant placidum: quem voluere patrem.
Vt duce te possint miseri subsistere, & vltra
Impius in terra desinat esse minax.

Atque hic iterum obserua quomodo in oratione cõpraecipuè spectãdũ est nõ vt liberemur solũ, sed vt Deus in nostra liberatione glorificetur, & homines ædificentur. Repetit' præcationem

PSALMVS XI.

In Domino confido, quomodo. &c.

ARGVMENTVM.

Est obiurgatio impiorum doctorum, qui a vera doctrina verbi Dei ad humana somnia, a fidu-

cia misericordiæ Dei ad humana præsidia vocant His minatur exitium, pijs autem promittit liberationem. Primi versus alii hanc sententiam esse putant: Transmigra in montem sicut passer: q. d. Volunt me auocare monte Hierusalem, in quo dominus ad suos montes & non carnalia præsidia vocat.

Doctrinas hominum falsas, mandataq; praua,
Conqueritur verum post habuisse fidem.
Qui cum sint nimio stolidissima pectora fastu,
Contemnunt alios, & sua sola probant.

Vincenti Psalmus Dauid.

Obiurgatio impiorum. Ego in Deum confido, nolite mihi alia præsidia obtrudere.

Accusat studia aduersariorum. Hoc magis ad doctrinam referẽdum erat fundamenta conuellũtur, hoc est simpliciter damnant verbũ, & dicunt, quid facit iustus? id est nihil moramur eum &c.

OMnis in omnipotẽte deo fiducia nostra est,
Ille meas verè spes facit esse ratas.
Nunc igitur qua fronte meas audetis ad aures
Dicere montanos i pete, quære specus!
I latebras pete, inassuetis abscondere lustris,
Vt loca quæ fugiens deuia quærit auis.
Tela manu quatiunt, celeres rapuere sagittas,
Spiculaq́, in neruos imposuere mali.
His nihil intendunt aliud, nisi figere iustos,
Per loca, quæ cùm sint abdita, luce carent.
Nusquã stare datur, nusquã consistere phas est
Iustus ad hæc faciet quid precor ista videns!
At Deus interea templa incolit aurea cæli,
Ipsius ista thronum règia diues habet.
Intentos habet ille oculos, videt omnia, & idẽ
Prospiciens hominum iudicat omne genus.
Ille hominum trutina vitas examinat æqua:
Approbat ille bonos, improbat ille malos.

Odit

Odit iniqua virũ sceleratáq́, facta probantem,
Offendi vitio nec grauiore potest.
Immittet laqueos, quibus impius impediatur,
Illi pro pluuia sulphur & ignis erunt.
Incutiet ventos, & agentia fulmina flammas,
Vi tempestatum turbidus orbis erit.
Hoc ipsis velut implebit sua pocula vino.
Ipsorum hæc meritis præmia iusta dabit.
Iustitiæ Deus author, amat qui iusta probantes,
Dedita iustitiæ pectora semper habent.

Respice ad tempestatem qua pharao peryt.

Epiphonema consolatoriũ, quòd Deus iustos quãtũuis in mundo contemptos nõ negliget.

PSALMVS XII.

Domine saluum me fac, &c.

ARGVMENTVM.

Hic psalmus propriè est precatio pro Ecclesia & vero Dei cultu, qui in verbo Dei est positus, vt Deus verbum Ecclesiæ conseruet, & impios doctores perdat, secundum sententiam, Orate Dominum messis, vt mittat operarios, & est elegans psalmus.

Sunt quibus humanos placeant inuenta per vsus,
Diuinis tamen hac anteferenda negant.
Quorum cum certo seruant sacra dogmata ritu,
Exemplar vita suscipe, tutus eris.

Vincenti in octochordo Psalmus Dauid.

HVc ades, hic succurre tuis mitissime diuũ,
Namq́, est sanctorũ turba pusilla super.
Defecere boni veræ & pietatis amantes,
Non est in cunctis gentibus vlla fides.

Præpositio precationis vt Deus respiciat Ecclesiã: attexit autem

Causas quod impietas quotidie crescat tum in doctrina tum vita Votum.

Friuola concinnant linguis, & vana loquuntur
Turba malis socios fallere docta dolis.
Blanda susurrantis texunt mendacia linguæ,
Et quæ vox loquitur, pectora falsa negant.
Perdat adulantes linguas deus, arceat omnes
Perpetuo assuetos nil nisi magna loqui.
Qui sibi persuadent nil se non posse loquendo
Nec metuunt secum talia verba loqui.
Lingua potẽs est nostra satis, nos magnaloquemur
Quis dominus nobis quem vereamur erit:

Promissio ecclesiæ quod velit deus conseruare verbum suum

Sed quoniã miseri pereũt & ab hoste p̃mũtur?
Quorũ aures gemitus venit ad vsq; meas,
Tẽpus vt exurgã nunc est, deus inquit, vt ipsis
Non dubiæ possim ferre salutis opem.
Nempe ferã, laqueisq; pios quos vincijt hostis,
Eripiam, tuti viuere vt inde queant.
Omnia quę loquitur dominus, purissima verba,
Et sunt argento candidiora nouo.
Argẽto flãmis cui quicquid adhæsit adẽptũ est
Quod focus ipse probũ terq; quaterq; docet.
At tu conseruare tuos dignabere diuum
Maxime, tu custos optimus esse potes.
Eripe perpetuo nos hac ab stirpe malorum,
Sed placidis tantum cum feritate nihil.
Vndique concurrunt, & crescit turba malorũ,
Dũ probrosi hominũ sceptra superba tenẽt:

Enconium verbi Dei cũ insigni precatione.

Sic vocat impios doctores

Similis sententia in prouerbijs.

Cum cessabit prophetia, dissipabitur populus.

PSALMVS XIII.

Vsque quo domine obliuisceris me, &c.

ARGV-

ARGVMENTVM:

Est elegantissimus psalmus, qui continet vehementem & affectibus plenam precationem contra spiritum tristitiæ & animi mœrorem, qui aut peccatum aut pœnam peccati sequi solet. De hac tentatione Sapiens Spiritus tristis exiccat ossa.

Quamlibet afflictus, quantumuis pressus iniquis
Cladibus, his lachrymis vtere, saluus eris
Scandala si qua tibi sator excitet ille malorum,
Fide Deo, spera, nec moueare statu.

Vincenti Psalmus Dauid.

Propositio precationis, quam affectu auget.

Interrogationes ista arguunt dolorem animi vehementem.

Recrea me.

Hoc enim significat illuminare oculos.

Ratio.

Hic iterum refert sui liberationem ad gloriam Dei, & adi-

QVàm nostri diuturna tuos obliuia sensus
Auertent? quo me tempore respicies?
Quando erit vt videam, & vultus ferar ante beatos
In quibus est miseris spesq; salusq; tuis?
Quàm pater ista diu trãsuersũ cura retrorsum
Auferet, & requiem non sinet esse mihi?
Anxius hãc aĩam siquidẽ dolor vrget, & hostis
Consilijs aliquem non sinet esse locum.
Quando erit hostiles vt auara superbia fastus
Ponat, & in miserum desinat esse minax?
Respice me miserum, qui me, qui cuncta creasti
Exaudi placida, quas loquor, aure preces,
Ne mea in æternã claudantur lumina noctem,
Da vigiles oculos pectoris esse mei.
Da sublimem animum, da lætæ frontis honore,
In me ne cristas erigat hostis atrox.

2361

ficationem: aliorum. Insignis consolatio, Ego in misericordia tua spero. Gratiarum actione claudit.

Gloria ne mendax, ne vana superbia iactet,
Viribus hic sese præualuisse suis.
Néue sibi applaudant qui nos odere maligni,
Si via sit nostri lubrica facta pedis.
Spes verò in pietate tua mihi certa manebit,
Et mea læta tuæ corda salutis erunt.
Perpetuis domini laudes celebrabo camœnis,
Qui modo collapsum me mihi restituit.

PSALMVS XIIII.

Dixit insipiens in corde suo, non est Deus.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de impietate Iudæorum sub tempus aduentus Christi: Quare in fine optat Christum mitti, qui tantam impietatem per doctrinam Euangelij corrigat ac mutet. Paulus vniuersaliter eum citat, quòd tota natura sine spiritu sancto sit peccato corrupta.

Verius haud potuit præsaga mente prophetes
Dicere, quæ fieri tempora nostra vident.
Ista legant & se videant, qui numina tantùm
Multiuori ventru luxuriosa colunt.

Vincenti Psalmus Dauid.

Narratio est in qua pingit peccatum originis, & alte infixam animis hominum impietatem, quod vacant

STultus ab humano qui iudicat omnia sensu,
Quiq; ea dispenset non putat esse Deum.
Sunt tamen vsq; adeò stupefacto pectore cæci,
Credere qui possint tam furiale nefas.
Nam malè consulto sicut cogitat impius ausu,
Non est quem metuas, nec sciet ista Deus.

Execrabi-

Execrabilibus perierunt cladibus omnes, *Cerda timore*
Prodiga quos miseri vita laboris habet. *Desiste dilectione &c.*
Omnipotes humiles prospexit ab æthere terras
Humanumq; suis vidit ab arce genus.
Ex tot an inueniat sapientem millibus vllum,
Qui cures superos, & putet esse deum.
At retro stolidis abierunt passibus omnes,
Pestis enim miseris omnibus vna fuit,
Non fuit ex illis quem posses discere iustum,
Qui bene vixisset non fuit vnus homo.
Nũ sapiant aliquãdo mali qui sanguine viuũs, *Hic precipue notat principes & doctores synagoga.*
Et populi comedunt corpus & ossa mei?
Quos miserorũ hominum dari pauere labores,
Vt saturæ inglumies nesciat ista famem.
Dum modo quod rodant ventri non desit alẽdo, *Deum non timent omnia alia timent.*
Turba creatorem negligit ista suum.
Hic vbi nõ opus est trepidant: vbi nulla necesse
Esse pericla animæ, certa pericla timẽt: est
In quibus haud opus est, domino seruire laborãt
Vera loca cultus nil facientis habent.
Sed fauet & iustis deus est tutela salusq;
Nec negat auxilium quod pia turba rogat
O stulti & miseri quid despexistis egenum, *Reliquia populi saluantur.*
Quod soli fidat subiaceatq; deo?
Quis genus Israel salutem dabit, atque reducet
Dispersos populos ad tua templa Sion:
Cum deus exilium conuerterit ipse suorum, *Hic optantis est effe-*
Lætitia fient omnia plena nouæ.

2361

ctu, vtinam veniat Christus.

Tunc genus Israel gaudebit, & ocia ducent,
Qui de stirpe tuæ sunt Iacobe domus.

PSALMVS XV.

Domine quis habitabit in tabernaculo.

ARGVMENTVM.

Hic psalmus continet doctrinam legis, & habet amplissima præconia bonorũ siquidem ostẽdit ea non solùm requiri à Deo, sed etiam Deum ea remuneraturum in fidelibus. Nota autem primo loco poni veritatem, hoc est, studium verbi Dei, quod facit integros homines timentes Deũ, & confidentes in eius misericordia per Christũ.

Totius hic picta est solida pietatis imago,
Qua nos ad superos vita leuare queat.
Puro corde Deum cole, dilige, consule fratri,
Hac fides summa est, hic pietatis apex.

Psalmus Dauid.

Narratio.

QVis tua tẽpla deus, tua quis tẽtoria dignus
Incolet, & montis stabit in arce tui?
Integer & vitæ maculis non oblitus vllis,
Non nisi iusta operans, nec nisi vera loquẽs,
Qui non alterius famam detractat honoris,
nec mala de socio cogitat vlla suo.
Opprobrium qui vicino non ingerit, & qui
Negligit assuetos improba facta sequi.
Qui colit obsequio domini præcepta colentes,
Qui quod iurarit fallere nolit opus.
Qui super vsura sortem non auxit iniqua,
Qui super insontem munera nulla capit.

Quis-

Quisquis ad hæc animũ faciẽda induxerit, ille
Purus & æterno tempore salvus erit.

PSALMVS XVI.

Conserua me Domine, quoniam, &c.

ARGVMENTVM.

Est insignis prophetia de Christo rege & eius regno seu Ecclesia. Item de abiectione Synagogæ, & tota legis abrogatione, magnifica testimonia Actorum 28 13. ex eo allegant Apostoli. Est autem mixtus Psalmus: Nam orationem & gratiarum actionem habet. Oratio est Christi humiliati, gratiarum actio Christi glorificati & triumphantis contra mortem & Satanam. Ideo etiam titulum habet aurei ornamenti.

Morte triumphata rediturum in corpore Christum,
Si recte inspicias, hac tibi verba canunt.
Cultum legiferi tollentem Mosis omnem,
Sacra, cibos, mores, sabbata, festa, statu.

Christus humilis in forma serui. Precatio. Iuua me Deus. habet autem additam rationem: Inte enim solo spes est auxily contra hac mala. Ecclesia propter quam Christus humiliatus.

Aureum ornamentum Dauid.

CVm mihi sit reliquæ miserꝰ spes nulla salutis
Te sine, qui rerum maxima sceptra tenes:
Custodi tibi confisum, tua sola vocantem
Numina, seruatum me pater esse iube.
Nam mihi persuasi, domine sic dicere vt ipsi
Auderem, dominus tu mihi solus eris.
Te propter dirꝰ potui tolerare labores,
Nam sine te requies non erat vlla mihi.

Abrogatio legis & omnium cultuũ legis, q. d. Quarũt Deũ suis sacrificijs placare, *sed ego aliud sacrificium exhibeo, quod quia repudiantur a me quoque.*

Præcipuæ meæ cura & maxima gaudia sancti
Qui terras, & adhuc corpora viua colunt,
Multa alij statuent falsorum numina diuum,
Illorum statuas quas venerentur, habent,
Quorum ego quæ fusi libamina sanguinis edũt
Non sequar, aut labuis accipienda feram.
Præterea ipsorũ nunquã mea lingua loquetur
Nomina, Lethæos digna subire lacus,
Tu mihi diuitiæ deus es, tu larga bonorum
Copia tu fluxas ante refundis opes.
Tã mea sors fœlix cecidit bene quàm mihi cor-
Copia ceu patrias diuite fudit opes. (nu
Perpetuo dominum laudabo, & carmine dicã

1 *Gratiarum actio.*

1 *Qui mihi & auxilium consiliumq́ dedit*
Insuper insomnes cogebat ducere noctes,
In quibus affectus me erudiere mei.

2 *Fides qua tentationes, seu afflictiones vincũtur.*

2 *Nõ secus ac videã dominũ, sic semper eundẽ*
Cogitat hic animi candidus huius amor.
Hunc mihi non adimũt noctes, nõ tẽpora lucis,
Nam prope adest, partes adserit ipse meas.
Ille mihi à dextra prope adest, ne fortè laborem
Hoc duce vis poterit nulla nocere mihi.

3 *Victoria mortis & læta resurrectio Christi.*

3 *Ergo lætitia perfusus, gaudia sensi,*
Quanta voluptatum pectora plena solent.
Exiluit velut aucta mea nouagloria linguæ,
Et caro non dubia spe solidata mea est.
Nã nec apud stygias, Plutonia regna, paludes
Illa animæ statues dura ferenda meæ.

Nec

4 Nec ſancti ſædanda tui dabis oſſa ſepulchro,
Quod carni ex aliqua parte nocere queat.
Ad vitam quod ducit iter monſtrabis, & omni
Lætitia facies me tua iuſſa ſequi.
Lætitiæ ſtant ante tuos & gaudia vultus
Perpetuo, & dextræ gloria iuncta tuæ.

4 Nec dabis ſanctum tuũ videre corruptionẽ, hæc videtur eſſe prophetia, quod tertio die Chriſtus reſurrecturus fuerit, ſicut in Act. dicitur.

PSALMVS XVII.

Exaudi Deus iuſtitiam meam, &c.

ARGVMENTVM.

Eſt ſimile argumentum cũ pſalmo duodecimo: orat enim contra pſeudoprophetas & hæreticicos, ac petit, vt Deus eum conſeruet in ſana doctrina. Significat autem ſe propter verbum fuiſſe in odio, & accuſatum tanquam hereticum.

In falſos ſana vertit ſua verba prophetas
Doctrina, iuxta hanc ſe cupit eſſe docem.
Nomine pro cuius paſſum ſe multa fatetur,
Atque grauis falsò ſuſtinuiſſe dolos.

Oratio Dauidis.

HAs põr ô placida tam iuſtas aure querelas
Cuncta pater fletus percipe verba mei.
Explorare velis attenta mente quid orem.
Non falſo ex animo noſtra querela venit.
Iudicere fiet iuſta meæ ſententia cauſæ,
Et, quo cuncta ſoles lumine, recta vide.
Omnia nota mei tibi ſunt ſenſa intima cordis,
Qui ne nocte quidem te ſine ſolus eram.

Precatio, cui addit circumſtantias, quid ſerio oret, & bene ſibi conſcius, hac exordij loco præfatur, de-

nec veniat ad principale negotium. Principalis propositio precationis, vt seruet eum contra impiam doctrinam.

Conflato argentum me sicut in igne probasti,
Nec mendax scoria est, vlla reperta tibi.
Quæ loquar, illa eadē sententia firma sequetur,
Non erit à sensu dissona lingua meo.
Omnia sectabar quæcunque es verba locutus,
His mea munimi sensa, cor, ora, fidem.
Ne quid in humanis operum caligine mugis
Labercr, ausurus facta nefanda sequi.
Insidiatorum peragraui lustra latronum,
Tutus ab insidijs per tua verba fui.
Firma quæso meos tua per vestigia gressus,
Ne cadat in media lubrica planta via.
Auxilium vt ferres, querula te voce rogabam,
Audi quas timido fundimus ore preces,

1 Suauis figura quod Deus ecclesiam curet sicut pupillam oculi.

Eia age mirentur populi, fac sentiat orbis,
Qua venia foueas, qua pietate tuos,
Saluator tibi fidentium, sciat impius isthæc,
Cui dextræ iaculum viluit omne tuæ.

2 Narratio qua exponit periculū quod est à pseudoprophetis & impia doctrina. pertinet autem ad rationem propositionis,

1 *Tam tua me vigili custodia lumine seruet,*
Quàm seruari oculi pupula chara solet.
Non secus ac suaui requiescā tutus in vmbra.
Si tua magna meum contegat ala caput.
Protege me, velutique tuis defende sub alis,
Impia dum miserum perdere turba studet.
Insidiantur enim, nec cessant quærere, quanā
Hanc animam perdant conditione, mali.
2 *Quandoquidē magnis inter se conuenit istis*
Hoc opus, hinc audent multa superba loqui.

Qua

Quo me cũq; pedes, quo me via ducit, id vnum
Curant vt possim qualibet arte capi.
3 Omnia prospiciunt circum, quà fraude dolisq;
Prostratum terræ me sine fine premant.
Impius adsimilis raptori est iste leoni,
Cui sæuam stimulat præda petita famem.
Non secus ac catulus rapidi genus acre leonis,
Qui pauidas captans insidet antra feras.
Surge, fer auxilium, vires prosterne superbi,
Victricem dextram sentiat esse tibi.
Eripe me vitamq; meam de fauce maligni,
Victorem gladium sentiat esse tibi.
Adsere me dira manuum de gente tuarum,
De genere hoc qđ adhuc vita supstes habet.
Qui sua viuentes capiunt iam præmia, quorum
Implesti ventres de ditione tua.
Quos proles numerosa beat, qui deinde relinqũt
Reliquias pueris diuitiasq; suis.
Verùm ego iustitia mentem comitante quietam
Accipiam vultus gaudia plena tui.
Cumq; apparuerit species tua vera, quietus
Et satur & tota mente beatus ero,

3 Consilia ecclesiæ malignãtium.
Repetit propositionem vtrumq; enim petit, vt & ipse in sana doctrina seruetur, & impij doctores pereant.
Vocat gentem manũ Domini, cõtra quos Dominus manum extendit ad eos arripiendos & puniendos.
Illustris antithesis.
Isti nihil quærunt, quam bona præsẽtis vita.
Mihi autem maius est, quod me orras hic tua iustitia, & exuscitas in

PSALMVS XVIII.

Diligam te Domine fortitudo mea. &.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio, quòd per Deum in varijs periculis, quæ inimici hostes seditiosi concitã-

2361

nouam & aternam vitam post mortem.

rant, sit seruatus. Ponitur hic psalmus 2.Reg.22. Habet autem ferè perpetuam periculorum narrationem, nisi quòd aspergit affectus orationis, & gratiarum actionis,

Carmen ab Isaida scriptum Danide, quod olim
Cinctus ab hostili milite quando fuit.
Cumq; manu Saulu premeretur, & esset ab illo
Iam liber, Domino sic modulatus ait.

Vincenti serui domini Dauid, qui locutus est Domino verba cantici huius in die quo liberauit cũ Dominus de manu cũctorum inimicorũ eius, & de manu Saul.

1 Propositio gratiarum actionis: Laudabo Dominum qui me sæpe mirabiliter liberauit.

1 PRosequar, & meritò, te sẽper amore fideli,
Mi Deus ô profugæ portus & aura rati.
Lãguida qui validis mea pectora viribꝰ auges,
Qui mihi sperataæ petra salutis eras.
Saluus in aduersis quo defendente manebam,
Quo duce securus sicut in arce fui.
Mi Deus, auxiliumq; meũ, cui fidere certũ est,
Contra hostes clypeum præsidiale meos.
Quo mea nixa salus ceu cornu fortiter hæret,
Amplius hostiles nec timet insidias.
Laudibus assiduis Dominũ venerabor, & hostis
Qui noceat tanto vindice nullus erit.
Nam fera me rapidæ tenuerũt vinculæ mortis,
Et grauis infernæ terruit vnda Stygis.
Ditis & vmbrarum circũ me vincla ligarunt,
Mors miserum laqueis vincit atra suis,

2 *Obrutus*

2 *Obrutus æruminis, oppressus mole laborum,*
Assidua Domini voce precabar opem.
Assiduo clamore Deum precor, ille querelas
Audit, & incassum non sinit ire meas.
Audit ab excelso stellantis lumine templi,
Inde meas prona suscipit aure preces.
3 *Intima concussæ tremuerunt viscera terræ,*
Commotis montes insonuere cauis.
4 *Ipsius à vultu tremuere, & ab ipsius ira*
Omnia quæ tellus subtus & intus habet.
Fumidus ipsius de naribus exijt aer,
Omnia consumens ignis ab ore Dei.
Carbones flamma succendebantur ab ipsa,
Tam furor hic atrox, tam grauis ira fuit.
Demisso ille humiles descēdit ab æthere terras.
Sub pede diuino nubilus aër erat.
Perpetis ascendit plumantia terga volucris,
Remigio alarum per sua regna volans.
Obsepsit tenebris sua castra, & nubibus atris
Cinxit, quas pluuio condidit imbre graues.
Ipsius ad vultus splendorem cærula nubes,
Transijt, & subito tempore nulla fuit.
Transijt, & densis fulsit sine nubibus aër,
Transijt & mista grandine flamma vorax.
Desuper intonuit, totumq́, exterruit orbem
Fulminibus, mista grandine flammavorax.
Contorsit dextra sua tela, & plurima sparsit,
Fulgure vincentum terruit omne genus,

2 Insignis sententia. In tribulatione mea inuocaui dominũ & exaudiuit de tẽplo sancto suo vocem meam.

3 Hypotyposis magna & horribilis tẽpestatis, cui comparat pericula quæ à rege Saulo sibi impendebãt videtur autem alludere ad tempestatem in mõte Syna quam omnes prophetæ varie celebrant.

4 Tonitru descriptio. Fulgurũ descriptio. Fulmen. Descriptio nubium caliginosarum.

Præcipites toto ceciderunt æthere nimbi,
Terra dehiscentes vidit aperta sinus,
Nam timuere tuum te corripiente furorem,
Iste tui terror spiritus oris erat.
Misit ab excelsi retrahens me vertice cæli,
Et dextera è magnis eripiebat aquis.
Hostibus eripuit vi præpollentibus omni,
Et qui me forti plus potuere manu.
Qui me suppressere meis in rebus iniquis:
Perfugium Dominus se dedit ipse mihi.
In loca me duxit spatiosa, & ab hoste receptum
Eripuit, nec enim non fauet ipse mihi.
Ille vices operum reddet, quæ insta peregi:
Reddet, vt hæc non est sanguinolenta manus
Præceptis etenim Domini constanter inhærens,
Impius ante Deum qui precor esse queam?
Ipsius obseruabam animo præscripta fideli,
Certus vbique ab eo tradita iussa sequi.
Simplicis ipse adero vitæ candore, nec vnquam,
Sponte, quod offendat, commeminisse velim.
Atque ideo si iustus ero, mihi insta rependet,
Præmia, si puras viderit esse manus.
Sanctus es ad sanctum, iustus reputabere iusto,
Cumq; nocente nihil, non es & ipse nocens.
Qui sint mũditia insignes, his mũdus et ipse es,
Verùm qui malus est, huic es & ipse malus.
Tu salvas humiles, miseris solatia præstas,
Ne sibi confidant corda superba domas,

Tu

Imbres. Hic exponit tempestatem, furorem, odiũ & potentiam Saulis.

5 Non per seditionem insidiatus sum regno Saulis sicut suspicabatur, sed diuinitus ad regnũ vocatus sum.

6 In præsenti est cõmodior sententia, q.d. quia sciu me innocẽtẽ, ideo liberasti me.

7 Hanc sententiam cõprobat bella ratione, quia Deũ descripsit. Cum sancto iustus eris.

Tu viuo noſtram ſuccendes igne lucernam,
vertiſti in lucem noctis opaca meæ,
Te duce in hoſtiles turmas ſine clade ruemus,
Vincemus valida quælibet arma manu.
Te duce pinnatos muros capiemus, & vrbes,
Foſſarum obiectas tranſiliemus aquas.
Omnibus in factis Deus integer omnia verbo
Quæ facit, emunctо ſicut ab igne, facit.
Ipſe velut clypeo tutatur ab hoſtibus omnes
Quos fidei certos nouerit eſſe ſuæ.
Nã quis adhuc alius Deus eſt? quis fortior illo?
Si Deus eſt, vt & eſt, quis niſi noſter erit?
Ipſe eſt ille Deus, qui me virtutibus auctum
Roborat, & dubias non ſinit ire vias.
Ipſe docet leuibus curſu contendere ceruis,
Ipſe meos ſtatuit per iuga ſumma pedes.
Erudit ille meam quæcunque in prælia dextrã,
Ille docet certa mittere tela manu.
Per te certa tuæ poſſedimus arma ſalutis,
Quõd vires habeo, dextera cauſa tua eſt,
Et quoties aliquo caſu me affligis acerbo,
Ex imo toties rurſus ad alta leuas,
Omnia quæ graderer ſtrauiſti plana viarum,
Semita ne noſtros lubricet vdæ pedes.
Perſequar & duce te fugientes adſequar hoſtes,
Nec referar donec funditus interimam.
Verberibus cædam duros, nequando reſurgant,
Concidet ante meos turba prophana pedes.

Deus Sanctus & iuſtus eſt, ideo innocentes liberat. Malos autem male affligit. fidentibus in ipſum eſt misericors: non fidentibus eſt grauis vindex, & cætera.

Hic aliud periculum videtur ſignificare, quòd a vicinis gentibus fuit, ab Amalechitis et aliis. Inſignis Epiphonema.

Tu dabis optatas obeunda in prælia vires,
Tu dabis hostiles vincere posse minas.
Tu facis vt fugiant, vt sic extinguere possim,
Qui sine causa odio despuere mei.
Vociferabuntur, nec erit qui saluet, ad ipsum
Clamabunt toto pectore surdus erit.
Pulueris in morem quem dissipat aura peribũt,
Turba erit abiecto vilior ista luto.
9 *Eripe me populo qui nil nisi iurgia quærit,*
Vt caput euictis gentibus esse queam.
Ignotus quondam populus mihi seruiet olim,
Ignotus populus seruiet iste mihi.
Auribus accipient placidis & iussa capessent,
Verùm erit & mendax aduena turba mihi
Consenuere alienigenæ, turba aduena nati
Claudicat in vinclis aduena turba suis.
At viuit Dominus nostræ dator ille salutis,
Cui sit in æternos gloria summa dies.
Qui mihi vindictam victos largitur in hostes,
Et populos coget subdere colla mihi,
Hostibus ereptum qui me in sublimia posuit,
Hunc quoque ab infestis eruet ille viris,
10 *Ergo tuas laudes, tua nomina gẽtibus edam:*
Virtutes dicent secula cuncta tuas.
11 *Qui tam dona tuo confers fœlicia regi,*
Regiaq́, insigni sceptra salute beas.
12 *Qui sic magnifico Christiũ Dauida decoras*
Nomine, quæq́, illi posthuma proles erit,

9 Pericula seditionum in suo populo cõmemorat, ex quibus sit liberatus. videtur autem respicere ad aliam maiorem & spiritualem defectionẽ in populo futuram tempore Euangelij ideo vocat alienigenã turbã quod quanquam sint filij Abraha secundũ carnẽ in fide Abrahæ non persistant.

10 Paulus ad Rom. citat de Euãgelio inter gentes annunc iato.

11 Epilogus gratiarum

PSAL-

PSALMVS XIX.

Cœli enarrant gloriam Dei.

ARGVMENTVM.

Est insignis psalmus, qui primò lætissimam prophetiam habet de Euangelio in totum mundum spargendo per Apostolos, deinde illustre encomium Euangelij subijcit. In fine est oratio addita. qua petit primum veniam, sicubi à verbo declinauit Deinde petit gubernationem, vt in verbo ad finem vsque seruetur.

Vox Euangelij tam latè exibit in omnes.
Quàm latè terras maximus orbis habet.
Hac tuba non vnquam non vsquam tanta silebit,
Quam notat hic certis psalteria Musa notis.

Vincenti Psalmus Dauid.

1 *QVàm sit & admirãda Dei quamq́ inclita virtus,*
Gloria si nondum quanta sit ista, vides:
Aspice conuexo nutantem pondere mundum,
Aspice stelliferæ nobile molis opus.
Ipsa tibi ni gentis spaciosa volumina cœli
Narrabunt Domini facta stupenda sui.
Maxima stellantis dicet tibi fabrica mundi,
Talia quæ fecit quanta sit ista manus.
2 *Vsq́ adeò sunt nota opera oĩpotẽtis, vt isthæc*
Nox non vlla roget, non roget, vlla dies.
Tempora quin potius sibi succedentia certis
Facta Dei, vicibus, non peritura notent.

actionis.
12 Christum adiectiue vocat vnctum nam reges vngebantur

1 Narratio, Sed poeta Iudaorum sententiam secutus est Nam quod dicit cœli enarrant gloriam Dei: significat simpliciter, quod in cœlis hoc est passim per omnes populos gloria Dei in euangelio pradicetur sicut ipse propheta se exponit & probat.
Ps. 97.
2 Cæli annunciant iustitiam eius

2361

& exponit se omnes gentes vident gloriam eius.

Indicat hæc roſeos reuehens Aurora iugales,
Succedens eadem nunciat orta dies.
Heſperus occiduas hæc mõſtrat iturꝰ in vndas,
Vt miracla etiam nox ſciat iſta ſequens.
Atque ita perpetuò variantibus ordine rebus,
Iſta Dei virtus tanta latere nequit.
Nulla ſub ingenti tam gens eſt barbara cælo,
Quò non fama aliquo venerit iſta modo.
Proprietas linguæ tam nullius vlla remota eſt,
Quæ non audierit talia facta loqui.

3 Omnibus in locis & tempore omni euangeliũ prædicatur. Hic exponit ſe quod loquatur de prædicatione Apoſtolorum.

Tam diuina agiles monſtrant miracula cœli,
Tam ſonus ipſorum per loca nulla tacet.
3 Ipſorum terras exiuit amuſſis in omnes,
Orbis in extremos edita verba ſinus.

4 Comparat Euangelium Solis illuſtranti & percurrenti omnes mundi partes. vocat autem ſponſum. quod Chriſtus per verbum ſuum generat eccleſiam.

4 Regia latinago poſuit tentoria Soli,
In quibus & radijs ſydera cuncta ſuis.
E quibus ipſe velut thalami de limine ſponſus
Exit, & in populo pectora læta facit,
Nec ſecus exultat quã fortis & impiger heros,
AEmula cui curſu conficienda via eſt.
Ille quidem primo cœli conſurgit ab ortu,
Mox & in occiduas præcipitatur aquas.
Interea medium curru ferit igneus orbem:
Nunc cadit, & prono vertice ſpectat humũ.
Et nihil ille ſuo non attigit igne perurens,
Nemo eſt qui flammas illius effugiat.
Lex domini immaculata aĩas refrigerat ægras,
Indoctorum animos erudit atque polit.

Aequa

Aequa Dei mãdata animos & corda ſerenant.
Illuſtrant oculos lucida iuſſa Dei,
Mundicie res plena Deum timuiſſe, nec vllo
Tempore in æternos interitura dies.
5 Nil niſi quod verũ eſt decernit, & omnia iuſti 5 *Inſigne eu-*
Iudicis officio, quæ facit, ipſe facit. *uang. encō-*
Omni nobiliora auro, meliora lapillis *mium, quod*
Quos legit è viridi decolor Indus aqua. *verè docear,*
Néue quis obriſum precioſius æſtimet, anteit *conſoletur,*
Quæſcunque immenſus continet orbis opes. *erigat.*
Mellibus Hybleis guſtu plus dulcia, vincunt, *Id eſt verbũ.*
Quæ ſtillante fauo nectara ſtipat apis. *eſt certũ, non*
Cautior euaſi donec verſabar in ipſis, *fallit in eo fi-*
Namq; ea qui ſeruat, præmia multa feret, *dentes.*
Quis nouiſſe poteſt, quoties labatur & erret?
6 Exime, quas nequeo cernere, quæſo notas. *6 Oratio qua*
Præterea rogo, cuſtodi me à gente ſuperba, *petit ignoſci,*
Nec mihi ſit Dominus cùm volet hoſtis atrox. *ſicubi contra*
Sic tibi mundus ero, ſic immaculatus habebor, *verbum pec-*
Nec potero magni criminis eſſe nocens. *cauit, & gu-*
Quæ loquitur mea lingua, & adhuc quæcunq; *bernari ver-*
O vtinã poſſint verba placere tibi. (*locuta eſt* *bo.*
Sit tibi grata precor meditatio pectoris huius
Mi Deus, ô vitæ vita ſalus q; meæ.

PSALMVS XX.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis.

ARGVMENTVM.

Est precatio pro salute Magistratus, vt Deus eum gubernet & defendat contra omnia pericula. Habet in fine insignem antithesim: Isti in curribus & equis, nos in nomine Domini.

His precibus possunt, hæc debent voce iuuari,
Munia qui rerum publica cunque gerunt.
Rebus vt humanis maioribus arte granatis,
Ipsis dignetur fautor adesse Deus.

Vincenti Psalmus Dauid.

Votum est. Dominus fortunet & tueatur regem.

QVando erit in dubijs tibi sors contraria rebus,
Et metues casus anxia vita graues,
Audiat omnipotens te vota precesq; ferentem,
Tunc te magna Dei nominis vmbra tegat.
Mittat ab excelso tibi & auxilietur olympo,
Eq; sacra certam sede Sionis opem.
Cuncta animo repetat memori tua munera, & ipsi
Grata Deo dextræ sint holocausta tuæ.
Omnia quæ cupies, tibi in omnib⁹ annuat horis,
Consiliumq; animi compleat omne tui.
Primittit gratum animum.
Quam paries pleno memorabimus ore salutem,
Ponentes nostro fixa tropæa Deo.
Ipsius in laudem victricia signa feremus.
Illa tuus faxit pondus habere preces.
Nunc adeò iubeor certo obseruasse, quòd vnctũ
Omnipotens nunquam deseret ipse suum.
Ipse quidem cœlo residens exaudiet ipsum,
Tota salus ab eo, non aliunde venit,

Consi-

Confidunt in equis alij, bigisq; rotarum,
Hæreat in nostro spes vata nostra Deo.
Hi siquidem victi cecidere hostilibus armis,
At nos erecti pectora celsa sumus.
Nãc ades auxiliũ præstãs, Deus audias & rex
Cùm sollicita voce petemus opem.

Antithesis.

Regem vocat Deum, cuius ordinatione reges & imperia conseruantur.

PSALMVS XXI.

Domine in virtute tua lætabitur Rex.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de Christo & eius regno: Nec potest intelligi de Dauide, quia manifestè dicit victurum eum in perpetuum, & positũ eum ad benedictionem, vt benedicat alijs, sicut dicitur Gen. 13. Addit autem prophetiam de defectione synagogæ, & interitu.

Regia laturum sed sceptra perennia Christum,
Et quibus æquari gloria nulla queat.
Huius & horrendũ delendo viribus hostes,
Regius hoc vates carmine præmonuit.

Vincenti Psalmus Dauid.

Narratio est. Sententia Hebraica est, ponis eum in benedictionibus in perpetuum, id aptius intelligitur actiuè, vt alij per eũ benedicantur, quam passiuè.

Adiutus virtute tuæ Deus optime dextræ
Gaudet & ex animo rex tua facta canit,
Ipsius implesti vota omnia, quæq; petebat
Omnia te largè distribuente tulit.
Ipsi præueniens etenim bona cuncta dedisti,
Obrisi cingens æris honore caput.
Si roget vt plures possit superesse per annos,
Ipsius in numeros tu facis esse dies.

Omnibus ille tuæ præfert decora inclyta famæ,
Tu facis hunc summo laudis honore coli.
Ipsius æternos benedicis nomen in annos,
Gaudebit vultus lætus amore tui.
Confidens etenim Domino rex sperat in ipso,
Perpetuò constans in bonitate Dei.
Omnes dextra tuos tua perscrutabitur hostes,
Incidet in tales inuida turba manus,
1 De synagoga interitu altera prophetia.
1 *Ipsos tu statues velut ardente igne caminum,*
Tempore quo vultus effluet ira tui.
Ipse suos certè Domini furor opprimet hostes.
Sic premet, vt totos deuoret ignis edax.
Ipsorum non esse fines, nec viuere fructus.
Nulla his venturæ semina prolis erunt.
Intendêre malum quoniam tibi nec potuerunt
Perficere incœpti præmeditata sui.
Seiunges illos iustis ceu fragmina dorsi,
Addit votis, vt properentur ista.
Dirige in hos nervi spicula recta tui.
Surge tuæ virtute potens & robore dextræ:
Nos tua dicemus facta stupenda Deus.

PSALMVS XXII.

Deus Deus meus respice in me, quare, &c.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de Christi passione, morte, & resurrectione, & regno post mortem ab ecclesia. Singulare autem est quod ita manifestè prædicit vulnera pedum ac manuum, ludibria iudæorum & blasphemas voces, sortem diuidendarum vestium,

stium, &c. Titulum sic fere exponunt, de cerua, id est, Christo passuro sub finem legis, cum aurora Euangelij oriretur.

Ceu coram videat, sic explicat omnia Christi
Passuri lachrymas, vulnera, probra, crucem.
Quem non hæc moueant lachrymosa verba querela,
Durius hunc saxo pectus habere putem.

Vincenti Psalmus Dauid de cerua auroræ.

Mi Deꝰ, ô ætæ spes vnica & vltima nostræ,
Omnia qui rerum iura salutis habes:
Cur Deus abiectum me ita tempore deseris isto,
Quo tibi præcipuè respiciendus eram?
Quã te nõ mea verba mouẽt, quã fletus ab ipso
Omnis abest, ferres vt mihi dexter opem?
Aucupor integros lachrymis tua numina soles:
Auersa querulas abnuis aure preces.
Nocte vigil multis tacitas vlulatibus auras
Sollicito, requies nec venit vlla mihi.
Tu tamẽ ille Deus, Deus & sanctissimꝰ idẽ es,
Cuius Iudæo laus in honore viget.
In tua sperabant maiores numina nostri,
Auxilium sensit spes animosa tuum.
Rebus in afflictis illi te in vota vocabant,
Non poteras iunctos deseruisse tibi.
Sp̃e certa propriam tibi commisere salutem,
Nec tibi confidens est pudefacta domus.
Reptilis ipse autem meritò, & sine noũe vermis,
Eruti non hominis pectus habere ferar.

Querela quod non respiciatur à Deo.

Amplificat querelam collatione, alij cum orarent exauditi sunt, tu me nõ exaudis.

Narratio qua continet commemorationẽ calamitatum, ac primum commemorat blasphemas voces.

Opprobriũ triuiale hominũ, quẽ despicis omnis,
Qui quota vel mediæ nomina plebis habet.
Qui me cum q, vidĕt, ceu pondus inutile terræ,
Rugas ceu naso rhinocerotes agunt,
Ora sed exertis cinguntur hiantia linguis,
Turba minax ronchis, docta mouere caput.
Hic aliquis, Dominũ iã nũc eat, inquit, ad ipsũ,
Si modo quæ meritò damna queratur habet.
Liberet ille suum, si sic, vt iactat, amatur:
Dilectum ærumnis liberet ille suum.

Confirmat se contra illa ludibria. scio me tibi cura esse quantũuis videar à te negligi.

Me tamen ipse meæ eduxti genitricis ab aluo,
Te per, adhuc sugens vbera, nixus eram.
Editus in lucem tibi adhæsi protinus vni,
Tu Deus ex vtero matris es ipse mihi.
Ne procul hinc abeas, ne lõge abscesseris autĕ,
Nã prope sunt quæ me dura pericla manent.
Non procul hinc absunt curæ senũq; labores,
Sed nec adest misero qui ferat vllus opem.

1 Pergit narrare calamitates suas.

1 Turba velut miserũ vitulorum circuit ingẽs,
Prænalidi cingunt ad latus omne boues.
Ora adaperta in me & victus habere patĕtes,
Vt leo qui prædam corripit ore fremens.

2 Magnitudo afflictionum.

2 Sicut aqua effusus diffluxi totus, & intra
Me, mea sunt luxata omnibus ossa locis.
Non secus ac æstu radiorum cera liquescens,
Diffluxit robur pectoris vsque mei.
Sic mihi quæ fuerat virtus exaruit omnis,
Vt proiecta nihil testa liquoris habens.

Nescia

Nescia lingua loqui sitibundis faucibus hæsit,
Et mea mortifero puluere membra tegis.
Circum nam venere canes, me plurima circum
Fœta malis, falsi prodiga turba stetit.
Mortifero fodere manus mihi vulnere vtrasq;
Peruia sunt pedibus vulnera facta meis.
Omnia dinumerare queas in me ossa, sed ipsi
Spectantes gaudent me mala tanta pati.
Partiti secuere meos sese inter amictus,
Et mea sorticio subdita vestis erat.
3 *Tu solitam ne differ opem, neu longius absis,*
Mi Deus afflicto, nam potes, affer opem.
Da rogo in hac vitam ne sæuias hosticus ensis,
Ne canis hanc animam deuoret ille ferox.
Erue me rapido frendentis ab ore leonis,
Vnica cornigeræ cornua frange feræ.
4 *Vera laude meis tua nomina fratribus edam,*
Agnescet laudes concio tota tuas.
Carminibus celebrate Deum quicunq; timetis,
Qui de cunque tua sunt Iacobe domo.
Omne quod à magno gen⁹ Israële profectũ est,
Ipsius ad dextræ facta stupenda tremet.
Exilium non auxilio contempsit egenus,
Nec retro vultus abdidit ora sui.
Quin potius instis precibus se in vota vocanti,
Nequaquam surdis auribus esse tulit.
Me celebrante tuis Ecclesia magna sonabit.
Concio plena tuis laudibus omnis erit.

3 Narrationi subiicit precationem vehementissimis affectibus abundantem.

4 Hic incipit prophetia de Christo gloriosè liberato à doloribus mortis, & regnante per Euangelium in mundo. Nouus cultus Ecclesiæ, abrogatis cultibus legis.

Vota Deo mea persoluam spectantibus ipsis,
Quos Domini vacuos non sinit esse timor.

Ecclesia ex diuitibus & pauperibus.

Da quod edãt humiles, epulis saturentur opimis
Qui mites animos, qui pia corda gerunt.
Tollite laudantes quicunque requiritis ipsum,
Perpetuos viuant pectora vestra dies.
Omnibus hæc totum vulgetur fama per orbem,
Vnius vt Domini tradita iussa colant.
Vnius vt Domini venerandum numen adorẽt,
Quæ gentes terræ climata cunque colunt.
Ipsius est etenim regni sine fine potestas,
Ipse habet in cunctis gentibus imperium.
Et qui diuitijs partis vtuntur, adorent
Ipsum qui terræ pinguia quæq; vorant.
Et qui fœda situ confecti corpora sordent,
Quiq; animæ vitam non sinit esse suæ.
Natio venturo de semine seruiat ipsi.

Nouus cultus.

Virtutes Domini secula cuncta sonent.

Non nostra aut operum iustitia.

Posteritas ventura Dei præconia laudum
Concines, & populis commemoranda dabit.
Iustitia ipsius in toto cantabitur orbe,
Ipse quòd hoc tantum fecerit autor opus.

PSALMVS XXIII.

Dominus regit me, & nihil mihi deerit.

ARGVMENTVM.

Est mirè suauis & elegans psalmus, in quo prædicat beneficia, & pro iis gratias agit, quibus Deus

Deus ecclesiam' suam cumulat, quòd eam sicut pastor ouem, verbo pascit, consolatur, gubernat, ac tuetur.

Dona Dei agnoscem, & sacri munera verbi,
Ambulat & recta ducitur ille via.
Non locus hunc, ac pastor ouem, si forsan aberret,
In sua restituit pascua vera Deus.

Psalmus Dauid.

NVlla petendarũ mihi deerit copia rerum, *Narratio.*
Pascit vt innocuas me Deus inter oues, Pascit.
Per loca me statuit viridãtibus herbida pratis, Lasficat.
Ducit & ad riuos lene fluentis aquæ.
Collapsas animi vires mihi reddit, & ipsum
Institiæ ducit per loca recta viæ.
Ipsius vt videam verarum nomina laudum, Docet & gubernat.
Hoc duce tam felix hæc mihi trita viæ est.
Sine per obscuras vmbris loca condita valles, Defendit in periculis.
Semota sit pedibus conficienda meis:
Nõ metuã, quia te duce nulla pericla nocebũt; Quod antea pascua dixit, nunc mensam vocat.
Me baculi seruat virga timenda tui.
Diuitis apponis mihi splendida fercula cœnæ,
Vt doleat spectans talia liuor edax.
Balsameo cuncta vnxisti mihi pingue liquore, Insignia consolatio, quod hac Deus ecclesia & membra eius perpetua conseruabit.
Vbere fudisti pocula plena mero.
Quin tua me clemens pietas & cura sequẽtur;
Donec in hoc aliquis corpore sanguis erit.
Ipse quidem Domini sublimia templa tenebo,
Cultor & huic longo tempore fidus ero.

PSALMVS XXIIII.

Domini est terra & plenitudo eius,&c.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de regno Christi seu Ecclesia per totum mundum sparsa, quam describit certis notis, quòd habeat sanam doctrinam, cor purificatũ fide, & vitæ innocentiam. Habet autem grauem adhortationem in fine, sicut secundus Psalmus.

Immortale Dei regnum fore predicat orbe,
Ex euangelica vocũ honore tuba.
Si quis ad historiam tamen hæc trahat, ille probabit,
Forte Iebusæa de regione cani.

Psalmus Dauid.

Narratio. Deus est Deus nõ Iudæorum tãtum sed & gentium.

IN manibus Domini terra est, & quicquid in ipsa est,
Ipsius & quisquis rura colonus arat.
Maxima nã stabilẽ super æquora cõdidit ipsã,
Inrapido iaciens robora prima mari.
Hãc sup & fluuios, super ædificauit & amnes,
Omnia qui variis flexibus arua secant.

Ecclesia descriptio, Verbum fide retinẽs: Nam doctrinam significat.

Quis iuga conscendet diuini altissima montis?
Ipsius oraclo quis loca sacra colet?
Integer & vitæ maculis non oblitus vllis,
Nec falsum spirans, nec nisi vera loquens.

Adhortatio ad reges & principes mũdi, vt verbo cedant & id

Hunc Domini pietas, & gratia larga fouebit,
Saluus hic, ille Dei munere iustus erit.
Hoc genus est hominũ quod & æstimat, inuenit
Qui vultus cupidi sunt Iacobe tui. (ipsum.

Tollite

Tollite claustra fores, æterni absistite vectes,
Laudis vt introeat rex decus omne ferens.
Rex nouus iste quis est, quẽ gloria tãta coronet?
Armorum Dominus, militiæq́, potens.
Pãdite claustra fores, rigidæ date limina portæ,
Vt laudum introeat Rex genus omne ferens.
Quis rex iste, quis est cui sint ea nomina laudũ?
Virtutum Dominus Rex decus illud habet.

amplectantur. Hac interrogatio significat mundum nolle cedere Euangelio.

PSALMVS XXV.

Ad te Domine leuaui animam meam.

ARGVMENTVM.

Est precatio in qua orat, vt Deus eum gubernet verbo, peccata condonet, & ab omnibus periculis quæ ab hostibus Ecclesiæ impendent, liberet. Ostendit autem eleganter affectus orantium in vera fide, qui nunc seipsos consolantur, nunc se cohortantur, nunc iterum ad orationem redeunt, &c.

Expedit ingenti succensum pectus amore,
Ex verbo veram discere posse fidem.
Ne cadat afflictum, ne debilitetur in vllis
Cladibus, ô quantum est dogmata vera sequi?

Psalmus Dauid.

SVmme parẽs rerũ, magni faber vnice mũdi,
Ad te sunt animæ vota leuata meæ.
Spes mea, ne sine confundi, ne perfidus hostis
Sacrilego casus rideat ore meos.
Nam tibi fidentum nemo cõfunditur vnquam,
Impius at contra scandalon ipse sibi est.

Propheticum exordium. Sentẽtiaq; vsi excitat.

Propositio precationis, vt gubernet eum verbo. Subijcit propositioni rationem à præteritis beneficijs, & misericordia dei qua vna debet nitti omnis ratio. 1 Prædicat misericordiã Dei, vt ita sit excitet ad fortiꝰ orãdũ a Postquam prædicauit misericordiã Dei, addit nunc adhortationem ad pietatem, plenã maximis promissionibus. 3 Arcana vocat doctrinam remissionũ peccatorũ, quam non norunt securi & presumptuosi sed timentes Deũ.

Pãde vias mihi quæso tuas, mihi semita cõstet
Proxima quæ legis ducit ad acta tuæ.
Eruditens tua vera fides mea corda gubernet
Mi Deus in totum spes mea facta diem.
Nunc animum solitæ subeat pietatis imago:
Quæ tua prima cuo semper ab orbe fuit.
Ne mea respicias fatuæ peccata iuuentæ:
Sed miserere, opus hoc sis memor esse tuum:
Cumq; nihil bonitate tua præstantius vsquam
Extet, & hinc semper sit tua larga manus.
1 Iustus & excelsꝰ Dominꝰ per lubrica lapsos
Erigit, & rectã nos docet ire viã.
Erudit exterres, & per rectissima ducit
Quos humiles dubijs passibus ire videt.
Omnibus in factis pius est pater, atq; benignus
His qui sancta piæ fœdera pacis amant.
2 Per te, perq; tuũ cunctis venerabile nomen
Da veniam erratis, sunt quia magna, meis.
Est quis erit Dominum metuat qui pectore toto?
Illius electam diriget ipse viam.
Affluet huic fœcunda bonarum copia rerum,
Huius posteritas orbis habebit opes.
3 Consilia his arcana Dei sunt cognita solis,
Illius iratam qui timuere manum.
His agnosse dedit suæ fœdera, qualia nunquam
Nec caro nec sanguis fœdera nota tenent.
Mente Deum vigili obseruãs nõ flectar ab illo
Vt de casse meos liberet ipse pedes.

Respice

Respice me nunc, & miserere indigna ferentis,
Supplicis afflicti respice vota tui.
Anxietas miserum conturbat plurima pectus,
Nunc age tam rebus tristibus affer opem.
Respice quos patior casus durosq; labores,
Atque animi dele vulnera cuncta mei,
Aspice quàm multis petar vndiq; ab hostib⁹ v-
At q; premant odio non faciente modum. (n⁹
Eripe me his inuicte malis, ne numine fisum
Vincere me pudeat non potuisse tuo.
Supplicis hãc animam vitæ pater optime serua
Cuius tota tua pendet ab arce salus,
Gentis vt adserues Israelitidos oro
Semina, & à populo cuncta pericla fuges.

Tertia pars precationis, vt liberet à periculis
Significat hanc orationem pertinere ad ecclesiam.

PSALMVS XXVI.

Iudica me Domine, quoniam intrauerunt.

ARGVMENTVM.

Est precatio ecclesiæ contra falsos fratres, & ecclesiam impiorum, damnantium Euangelion tanquam hæresim, & variè calumniantium pios. Ac habet insignem descriptionem ecclesiæ piorum & impiorum, & quid vtraque faciat.

Mundus hypocrises tantum nunc pellere laborat.
Vt sint, qui verum turba pusilla vident.
Innumeros qui falsa docent testatur, & orat
Ne se corripiat debita pœna malu.

Psalmus Dauid.

Precatio contra aduersarios. Opponit animum innocentiam suam calumnijs aduersariorum. Commendat in ecclesia fiduciam misericordiæ, odium falsæ doctrinæ, & studiũ verbi.

IVdicio mea vita tuo Deus vnice constet,
Candida si, qualis debuit esse, fuit.
Confidens domino vitam securus agebam,
Nec stabiles lapsum destituere pedes.
Excute quæso mei pater intima viscera cordis.
Affectus omnes qua ratione feram.
Semper enim præsens tua me clementia firmat
Et tua me verè viuere verba docent.
Haud vnquã vitã cum vana loquentibus egi
Odi cuncta viros qui simulanter agunt.
Concilia & cœtus mihi dispiciuere malorũ,
Impia conantis nullius hospes ero.
Innocuas pietate manus ceu fonte lauabo.
Obseruans aræ cornua sancta tuæ.
Vt sitibunda tuas mea laudes audiat auris,
Vt quæcunq; facis facta stupenda canam.
Tecta tuę venerãda domus ego semper amaui
In quibus est laudis gloria fixa tuæ.
Ne precor hãc animã cum peccatoribus aufer,
Nec quibus est fusi sanguinis alta sitis.
In manibus quorũ scelus est, & fraudis abũdè,
Quorũ falsa nocens munera crimen habẽt,
Ipse autem innocuæ traducam tempora vitæ.
Eripe me vitijs, & miserere mei.
Semper amans recti, semper sine crimine vixi,
In populo laudes eloquar ipse tuas.

Redit ad precationem & accusat aduersarios. In Hebræo est, Ego in integritate incedo. Id ad virtũ & doctrinam referendum, &c.

PSALMVS XXVI.

Dominus illuminatio mea & salus mea.

ARGVMENTVM,

Est insignis psalmus. prior pars habet gratiarum actionem pro liberatione præterita. Secunda pars est oratio, in qua petit vt in verbo Dei seruetur, & defendatur ab insidijs aduersariorum. Habet autem admixtas multas illustres consolationes, qualis illa est, Pater & mater dereliquerũt me, Dominus autem assumpsit me, &c.

Tot plagas animi iam passus, & anxia vita
Vulnera, qua sancta pro pietate tulit,
Hostibus insultat, mundum contemnit, & ipsi
Corda vouet soli fidere docta Deo.

Psalmus Dauid.

Gratiarum actio in qua recitat præterita beneficia.

QVi patrijs totum radijs illuminat orbem,
Qui lux est mundi, lucis origo Deus:
Ille meas tenebras in lucem vertit, & auras
Dispulit inferna pestilitate graues.
Tota mente meæ curam gerit ille salutis
Quem metuam, cuius sit grauis ira mihi?
Ille meæ virtus, decus aura, potentia vita est:
Ad cuius trepidant pectora nostra minas.
Irruit hostis atrox me cõtra, vt corpore in isto
Quicquid inest viui sanguinis, omne trahat:
Irruet, affliget, curis ingentibus anget:
Sed velut impingens corruet ante diem.
Quid mihi si positis moueãs fera prælia castris?
Nullus in hoc gelidus pectore sanguis erit.
Et licet innumeris legionibus arma capessant,
Hæc erit in tacito spes mihi clausa sinu.

Precatio vt Deus in ipso, hoc est in verbo & cultu suo seruet.

1 Ratio cur id petat: quia qui verbum habent, habent firmam consolationē contra omnia mala.

2 Pollicetur pro beneficio gratum cultum.

3 Petit, vt porro etiā sic guberretur.

4 Sententia est, tua vox & mādatum tuum est, vt omnes quærant tuā faciem hoc est, a te expectent & orent liberationem.

Id ego facio, quare faciem tuam, &c.

5 Alia ratio petitionis à necessitate, ideo oro, quia sine te nulla est salus.

1 *Vnius à Domino voti clamabo, & esse,*
Nil morer ipsius vt templa beata colam.
Ipsius vt tanquam nitida contempler in aula,
Donec erunt vitæ flamina firma meæ.
2 *Occultat siquidem gelida me sicut in vmbra,*
Cùm premerēt animam tēpora dura meam,
Et velut occultum sua sub tentoria ducit,
Culmina deinde meum tollit ad alta caput.
Hostibus ipse meis dominabor & altior ibo
Hoc duce, qui circum tot mihi damna ferāt.
Ipsius ante aras nostra cadet hostia dextra.
Plurima, quæ laudum iubila plena sonet.
Huic arguta nouos referant psalteria cantus,
4 *Huic modulata frequēs carmina psalmos erūt.*
Audi verba Deus timida te voce vocantis,
Hic rogo ne duris auribus esse velis.
De te sæpe meo verba hæc in corde loquebar,
Sit faciem cunctis cura videre meam.
Ipse tuam quæro faciem pater optime rerum,
Vnica te solum cura videre mihi est.
Nunc illos ne auerte tuos nēue occule vultus,
Néve tuo famulo durior esse velis.
Te sine non alia est ratio quæ seruet egentem,
5 *Auxilio sine te non venit vlla salus.*
Quæ age seruatum toties ne desere seruum,
Vna salus rebus cœlifer alme meis.
Et quoniam propriÿ me deseruere parentes,
Colligis exilij membra relicta mei.

Pande

Pande viæ quas ingrediar, me semita ducat
Recta per hostiles, te præeunte, manus.
6 Obsecro ludibriis ne me permittere malorum,
Opprobrio falsis testibus esse vetra.
Plurima nã mẽdax contra me turba coorta est,
Qui nisi quod vanum est nil didicere loqui.
Credo equidem me posse frui bonitate piorum,
Qua locus est viuis, vitaq; morte carens.
Quisquis es, à Domino totus pendeto, tibiq;
Sis animo constans, fortis vt esse queas.
Ille tibi vires roburq; in corpora mittet,
Tantum perge Deo fidere, saluus eris.

6 Altera pars orationis contra impios doctores, qui persequuntur bonos. Insigne, ἐπιφώνημα. Expecta Dominum, fortis esto.

PSALMVS XXVIII.

Ad te Domine clamabo, Deus meus, &c.

ARGVMENTVM.

Apparet hunc Psalmum à Dauide scriptum, cũ periclitaretur propter regnum ad quod diuinitus erat vocatus per Samuelem: est enim precatio in qua petit defensionem contra hostes, qui apertè nihil moliebãtur, sed insidijs agebant omnia, sicut Saul initio faciebat.

In Saulem & Saul: similes est ista precatus,
Qui blandas linguas, pectora praua gerunt.
His precibus sanos contra nos vtimur hostes,
Qui linguis pacem, pectore bella ferunt.

2361

Psalmus Dauid.

Propositio, Deus audi me.

SPes mea summe Deũm, tibi vota precesque ferentem.
Respice, nec fias ad mea verba tacens.

Ratio, quia absque te si sim, perẽ.

Ne si forte preces pater auerſere rogantis,
Sim velut in foueam qui violenter eunt.

Iam explicat precationem, quo modo velit audiri.

Audi quæso præces quo tẽpore cunq́, precabor,
Extendam q́, humiles ad tua templa manus.

Putant mea temeritate fieri quod tu iuſſiſti.

Ne me cum reprobis puni, qui blanda loquũtur
Conſilia, at tacitè pectora praua gerunt.

Tu meritis horum da munera digna, nec ipſos
Reſpice, mercedem quam meruere ferant

Facta etenim neglexerunt diuina volentes,
Trudet ad ima illos, non ſuper alta vehet.

1 Gratiarum actio.

1 Gloria laus, & honor tibi ſit pater optime diuũm
Qui facili noſtras accipis aure preces.

2 Epiphonematica ſunt hæc.

2 Pectoris ipſe mei Deus eſt certiſſima virtus,
Eximium eſt robur pectoris ipſe mei.
Hoc ego ſeu clypeo nixus ferar obuius hoſti,
Hoc etenim victrix dextera facta mea eſt.
Pectoris atq́, animi fixa eſt ſpes omnis in ipſo,
Ipſius in laudes carmina noſtra fluent.

3 Chriſtũ, id eſt me, quem iuſſit vngi in regem.

3 Ille etiam vires & robur ſubdidit ipſis,
In quibus & Chriſtum roborat ipſe ſuum.
Nunc populum ſeruat qui te colit vnicus hæres,
Atque tuæ curam poſteritatis habe.

4 Orat pro tota Republica.

4 Paſce tuũ populũ, tibi pectora fida guberna,
Cuncta pater tecum tempora donec erunt.

PSAL-

PSALMVS XXIX.

Afferte Domino filij Dei, afferte, &c.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de regno Christi, quod per Euãgelion erat parandum. Est autem totus psalmus allegoricus, sicut Prophetæ quoque similibus allegorijs hæc mysteria inuoluerunt.

Vox Euangelij totum spargenda per orbem,
Hic quoque Iessæ dicitur esse seni.
Admonet vt quoscunque homines mirantur honores,
Ante Deum discant vilius esse nihil.

Psalmus Dauid.

Exordii loco ponit adhortationem, vt omnes se parent ad obediendum euangelio.

HVc agite, huc adferte Deo decora omnia laudum.
Quas alijs virtus ante superba tulit.
Et decus & laudẽ Domino date nomine digna
Ipsius, atque ipsum quæ decuisse queant.
Huic & adorantes in sancto adsistite templo,
1 Accipiat veras regia sancta preces.
Vox Domini sup exit aquas, cui gloria soli est,
Intonat ipse super flumina magna Deus.
Vox Domini virtute potẽs, vox magna decẽs q,
2 Omnia confringens, omnia concutiens.
Vox Domini cedros confringens, frãget & ipse
Voce cedros Libani concutiente Deus.
Nec secus ac vitulos facit exiluisse potentis
3 Voce Dei trepidas concutiente cedros.

1 Narratio Euangelion vulgatur in totum orbem.
2 Significat fructũ verbi, quod arguit peccatores. & postea erigit iterum.
3 Hic synagogam significat.

Precipuè Libanũ ingentẽ cõmouit, & Hermõ,
Vnius vt cornu quale fuisse ferunt.
4 *Vox domini flãmas disrũpit & excutit ignes*
Desertum Domini vox trepidare facit.
5 *Vox Domini loca cõmouit deserta Cadessi.*
Qua loca Sinaici verticis astra petunt.
Magna Dei trepidas mouere tonitrua ceruas,
Et fœtus grauidæ parturiere nouos.
6 *Verba Dei vastas nudarunt arbore syluas.*
Amplius & solitas non habuere comas.
Ipsius in templo Domini dicentur honores,
Dicetur summo gloria summa Deo.
7 *Diluuiũ Dominꝰ sedet vt graue p̃paret orbi,*
AEterni Dominus nomina regis habet.
Ille suo vires populo dabit, omnibus illo
Dante salutiferæ commoda pacis erunt.

4 *Vis verbi penetrans.*
5 *Hic gentes significat, ad quas etiam affertur euãgelium.*
6 *Hic cultus Dei in nouo testamento.*
7 *Diluuium hoc liberum est vel ad baptismum, vel totum euangeliũ referre. Nam Petrus quoq; baptismum cum diluuio confert.*

PSALMVS XXX.

Exaltabo te Domine, quoniam.

ARGVMENTVM:

Est gratiarũ actio, quod liberatus sit vel à morbo pestifero; vel à tentationibus in quibus quidam mortis gustus est. Habet autem insignem commẽdationem misericordiæ Dei, & consolationem, quod Deus etsi affligit suos, tamen iterum liberet, sicut dicit: Momentanea est ira eius, & voluntas eius est vt viuamus: vespeti adest fletus, mane exultatio, &c.

Liber ab erumnis quibus anxius ante fuisses,
Salua, Deo grates, pectora latus agit.

Cernis

Cernis vt extet, quantisq; affectibus intus
Spiritus erumpat per sua verba foras.

Psalmus & canticum dedicationis domus Dauid.

IN tua perennas attollam nomina laudes,
Mi Deus, & causa est cur ita semper agã. — Gratiarum actio.
1 Nam me mortifera tãquam de sorde leuatum — 1 Ratio inquã commemorat beneficium.
Lucida iussisti tollere ad astra caput.
Inde nec insultare meos mihi passus es hostes,
Gaudia ne de me qualiacunque ferant.
Mi Deus ingenti sanasti vulnere lapsum,
Cum peterent tua vis vt mihi ferret opem.
Ad Styga delapsum reuocasti ad limina vitæ,
Nũc quoque quòd viuo, munieris omne tui est.
Ne morerer, tua seruauit me dextera viuum.
Frigidus effossa ne sepelirer humo.
2 O igitur Domino præconia dicite laudum, — 2 Hortatur ad gratiarum actionem alios quoque.
Quorum certa Dei pendet ab arte salus.
Quæq; potestis ei dignas persoluite grates,
Ipsius vt memores nomina sancta canant.
3 Ipsius ira brevis cito præterit, exit in ictu, — 3 Ratio adhortationis.
Quàm cito consumpta fulgura nube solent.
Quos amat, his vitam tribuit, duce viuitur illo
Cum morerer, vitam reddidit ille mihi.
Vespertina graues traxere crepuscula fletus,
Immoderata nouam gaudia mane tulit.
Cum sors aspiceret læto me candida vultu, — 4 Probat rationem suo exemplo.
Perpetuam vebar posse manere loco.

2361

Precatio. Ratio precationis ad gloriam tuam pertinet, si me seruet.

Nam tua sancta mihi stabilirunt sceptra voluntas
Quæ duce te firmi culminis instar habent.
Mox verò vt placidi vertisti lumina vultus,
Turbato attonitus pectore totus eram.
Ad te confugiam supplex, tua numina poscam,
Ante thronum veniet nostra querela tuum.
Quid tibi cõtulerit, quidue vtilitatis habebit,
Si mea quis rapidæ corpora mandet humi?
An ne tuum sterilis celebrabit puluis honorẽ?
Númne tuam dicent ossa sepulta fidem?
Nũc precor exaudi pater, & miserere precãtis,
Rebus in afflictis, nam potes, affer opem.

Redit ad gratiarum actionem.

Tu iucunda meum vertisti in gaudia luctum,
Mutata est læto mœsta querela choro.
Tu mea ferali spoliasti corpora sacco,
Cinxerunt nostrum gaudia vera latus.
Vt mea lingua tuas canat omni tẽpore laudes,
Nec sileant nomen carmina nostra tuum.
Perpetuò tua facta canam, tibi maxime rerum
Et merito grates hic & vbique feram.

PSALMVS XXXI.

In te Domine speraui non confundar.

ARGVMENTVM.

Est precatio, sed in qua varij affectus cernuntur, nunc laudantium Deum, nunc iterum trepidantium & orantium ad Deum, nunc adhortantium alios quoq; ad fidem, &c. Hæc varietas magnam

gnam consolationem habet. Ostēdit enim ne sanctos quidem semper eadem esse animi firmitudine contra mala.

Quos agat affectus durū vita anxia reliu,
Quas eadem grates libera facta ferat.
Hoc tibi psalmographus depinxit carmine vatei.
Cuius vt agnoscas munera, disce sequi.

Vincenti Psalmus Dauid.

CVius ab humanis non est effabile nomen
Vocibus, ô rerum spes, via, vita, salus:
In te præsidium statui mihi, tota salutis
Spes est in manibus condita nostra tuis.
Ne sine, vt incutiāt aliquē mihi adacta pudorē Precatio.
Scandala, sed solita me tueare fide.
Huc age, flectē tuas, quib. omnia percipis, aures,
Et cito, ser, supplex quam tuus ambit, opem.
Sis mihi in auxilium tanquam fortissima rupes,
Quam vis armorum frangere nulla queat.
Sis vice munitæ, quam nemo euerterit, arcis,
Illa domus nostræ cura salutis erit.
Tū siquidem turris fortissima, tu mea rupes, Ratio precationis, te solū habeo adiutorem.
Tu mihi dux igitur, tu mihi rector eris.
Quæ posuere mali de retibus erue captum,
Plus alijs longè roboris vnus habes.
Accipere hanc animā manibus dignetris amicis
Et commendatam ser precor esse tibi.
Nā tua me pietas & ab hoste & peste redemit,
Vno te, poterit verius esse nihil,

Gratiarum actio pro liberatione.

Odi quì magicas vitam coluere per artes,
Omnis at in Domino spes mihi fixa manet.
Cùm me lætifica facias pietate beatum,
Quî potero laudis non memor esse tuæ?
Hæc mihi gaudia erũt ppria, hæc mihi vota ma
Læter vt ex animi dexteritate tui. (nebũt,
Nam mea perculsi sanasti vulnera cordis,
Depulit ærumnas & tua dextra meas.
Nec me passus eras includi hostilibus armis,
Lata via est pedibus te duce facta meis.

Redit ad precationem. Narratio in qua commemorat afflictiones & periculæ.

Respice me miserere pater, pius esto roganti,
Nam miser ærumnis opprimor immodicis.
Assiduo facies contabuit anxia luctu,
Sunt sua nunc animæ vulnera facta meæ.
Comminuit miserum pungẽs angustia ventrem
Amisit vires anxia vita suas.
Languit assiduis consumpta doloribus ætas,
Et mea me virtus deflua deseruit.
Delicta euertũt mea me, corda ægra fathiscũt
Nec succus miseris ossibus vllus inest.

Vide hic quemodo sancti in hoc mundo habeantur.

Omnibus opprobriũ contẽnor ab hostib⁹, et sum
Factus vicinis fabula fœda meis,
Digressum foribus noti fugere, nec ægro
Vllus amicorum ferre volebat opem.
Non est vlla mei ratio super amplius vllis,
Ac si me fati vincula dura ligent.
Ceu numquam fuerim, me obliuiscuntur amici,
Creditus abiectæ sum velut vmbra rei.

Nam

Nam mala fama meas multorũ perculit aures,
Et quacunque solet parte venire timor.
Dum malè consultãt qua me ratione trucident,
Qua capiant animam conditione meam. Reperit præcationem, & ostendit exẽplum quod nos in similibus periculis sequi debemus.
Nostra tamen soli tibi spes constanter adhæret,
Nam mihi te præter quis Deus esse potest?
In manibus mea vita tuis, & tempora vitæ,
Eripe ab hostili me pater alme manu.
In me sparge tui radios & lumina vultus,
Esse tua salutem pro pietate sine. Imprecatio contra hostes
Néue pudefiam fragilis discrimine vitæ,
Totus enim de te pendeo, teq; sequor.
Impia turba suo confusa pudore feratur.
Mutescat Stygios impius ante lacus,
Mendaces fileant de iusto falsa loquentes,
Dum fastu nimio turgida corda gerunt.
Quàm bona seruasti te magna timentibus, & Epiphonema in quo prædicat Dei bonitatem, vt nos ad gratiarum actionem accedat.
Sunt ea secreta condita clausa tibi, (quàm
Iam mundo spectante tuis bona quanta dedisti,
Submittunt fidei qui sua corda tuæ.
Occule sub latebris ipsos, ne turba malorum
Irruat, & capsis iura superba ferat.
Ipsos ceu tacito tuguri sub culmine condes,
Ne mala, iurgatrix lingua mouere queat.
Atq; hymnis & laude Deus dignissimus oĩ es, Gratiarum actio.
Qui mihi munita dexter in vrbe fuit.
Cum fugerẽ præceps, & spes iam nulla subesset, Ecce affectus sanctorum in tentationibus.
Mens fuit abiectum me procul esse tibi.

Adhortatio ad Ecclesiam, vt in periculis sint constantes & expectent liberationem.

Audisti tamen, & precibus rata vota dedisti,
Abs te cum querula voce precarer opem.
Diligite ô animæ Dominũ, pia pectora, sanctæ:
Is seruat fidei quos pia cura tenet.
Ille superborum factis sua iusta rependit.
Præmia, fastosos destruit ille viros.
Este viri constanti animo, qui nomen amatis
Ipsius, hic vobis fortia corda dabit.

PSALMVS XXXII.

Beati quorum remissæ sunt.

ARGVMENTVM.

Hic psalmus habet doctrinam insignem de iustificatione, quod iusti & beati simus, non alia re, quàm si peccata, quæ habemus omnes, non imputentur, tegantur, remittantur. Hoc est, non iustificamur operibus, aut lege, sed sola fide, quę apprehendit misericordiam Dei, quam in Christo declarauit, sicut Christus dicit: Qui credit in me, non videbit mortem in æternum. Item Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit.

Qua vis peccati, qua sit natura reatus,
Iamna qua venia, quo reseranda modo:
Hic docet & sanctos peccati lege teneri,
Quæ tamen admittant crimina cuncta tegi.

Dauid erudiens.

Propositio, Beatus est cui remissa sunt peccata.

Fœlix qui peccata Deus patrata remisit,
Cuius vt inuolucro crimina tecta latent.
Fœlix cui Dominus vitium non imputat vllum
Cuius aperta nihil pectora fraudis habent.

Certè

Certè ego, cũ iam dudũ animo obluctãte tacerẽ,
Nec praua admissum mente faterer opus.
Ossibus exhaustis corpus contabuit ægrum,
Dum gemitu assiduo pectora mœsta fremunt.
Me siquidem tua dextra premit nocte sq; die sq;,
Nullus in hoc vltrà corpore sanguis inest.
Sicut ab æstiuis æresc it solibus humor,
Sic mea nil succi membra fouentis habent.
Propterea commissa palàm peccata fatebor,
Nec mea ceu ducta crimina nube tegam.
Et tibi præcipuè statui pater ista fateri,
Spes veniæ misero si qua venire queat.
Hæc ego dum meditor, tu crimina cũcta tulisti,
Mox per te scelerum gratia facta mihi est.
Hac super orabunt omnes tua numina sancti,
Tempore quo possint commoda ferre preces,
Quòd mala si veniãt, tanquã mare fluctib. vn-
Nullũ his diluuiũ, nulla nocebit hyems. (dãs
Tu mihi præsidium, tua me protectio seruet,
Vt tibi seruatus carmina grata canam.
Firmabo ratione animum tibi, certa docebo
Signa pedum, qua tu progrediare via.
Prospiciam tibi vt attento tua lumine seruem
Omnia, vt ex nutu stet tua vita meo.
Ne similes fiatis equis brutisue caballis,
Bruta etenim cùm sint hæc ratione carent,
Horum tu breuibus constringas ora lupatis,
Noluerint forsan si tua iussa sequi.

Ratio propositionis sumpta à propria experientia.

Nõ potui esse quisto animo, prinsquã crederem remissionem peccatorũ Sicut Paulus Roma. quinto: Iustificati fide pacẽ habemus apud Deum.

Alia ratio ab exemplo tutius ecclesiæ, expendendo autem quid sit sanctos orare remissionem peccatorum, Adhortatio vt omnes accipiant misericordiam & credãt remissionem peccatorum, hanc qui non accipiunt, hos cõparat brutis.

Epiphonema cui addit exhortationem ad agendas gratias tam misericordi Deo.

Impius ærumnas multa patietur, at ille
Qui didicit Domino fidere, saluus erit.
In Domino gaudete pij: nam gloria vestra est,
Qui geritis recta pectora plena fide

PSALMVS XXXIII.

Exultate iusti in Domino.

ARGVMENTVM.

Est insignis gratiarum actio, in qua commemorat beneficia Dei, quòd verbum dat, quòd bonos defendit, malos punit, quod omnia condidit mirabiliter, &c. pertinent autem hæc ad consolandos nos, vt cum sciamus tam potētem Deum nos habere, tanto certiorem in ipsum spem ponamus,

Latari iubet, & meritas persoluere grates.
Nomina iustificæ qui pietatis amant.
Saluat enim seruatq; suos, nec deserit vnquam,
Quantumuis miseros perfidus hostis agat.

Propositio, laudate omnes mecum, dominum, copia ostendit affectum gaudij.

COncipite ergo animis noua gaudia, tollite mentes,
Qui colitis puram simplicitate Deum.
Quorum nam fidei sunt pectora dedita rectæ,
Hos pia laudandum laus decet ante Deum.
Ipsius ad citharam fidibus cantate sonoris,
Ipsius & laudes musica nabla sonent.
Dulcisonos illi decachordi extendite neruos,
Dicite carminibus iubila plena nouis.

Narratio beneficiorū Dei.

Recta etenim semper Deus est & vera locutus,
Et quæcunque facit, facta probanda facit.

Iudi-

Iudicat, & iusta considerat omnia lance,
Iustitiæ cunctis æqua ferentis amans.
Immensum domini pietas est nota per orbem, *Beneficentia.*
Tota suas illi terra fatetur opes.
Verbo cuncta Deus, cæli quoq; condidit orbes. *Potentia.*
Ovis & afflatu sydera pulchra sui.
Inclusas pelagi velut vre coërcuit vndas,
Cuius adhuc nulli scire profunda dedit.
Tota Deum metuat proiectæ machina terræ *Interserit ad hortationem.*
Hunc timeat quisquis terrea regna colit.
Quod volet ipse etenim factũ est quo ore dixit
Hic si quando volet iussa peracta tenet.
Consilia auersæ quæ gentes sæpe probarunt. *Impedit consilia tyrannorum.*
Dissipat, & fraudi non sinit esse locum.
Quæ statuit dominus rata sunt, & fine care-
Consilia in summos non abolenda dies, (bũt,
Fælicem populum, cui se Deus ipse colendum *Epiphonema*
Obtulit, & cuius se dedit esse Deum.
Fælicem populum quem sic elegit, vt hæres
Ipsius æternus nominis esse queat.
Excelsi dominus de summo cardine cæli *Pergit in narratione.*
Intento humanas lumine spectat opes.
Prospicit humano cunctos è semine natos,
Cuncta sui spectans de regione throni.
Ipse regit mentes illorum, & pectora firmat,
Cuncta opera illorum, quæ regit ipse videt. *Insignis antithesis,*
Non inuat armatum numerosa potentia regem, *qua fi-*
Non redimit fortem vis generosa virum.

duciam humanorum præsidiorum damnat & prædicat timorem Dei.

Fallet equ⁹ Dominũ quẽ vincere posse putabat,
Immodico quoniam robore fultus erat.
Qui dominũ metuunt, hos respicit ipse, nec vn-
Deserit hostili nec sinet arte premi. (quam
Qui pia diuinæ bonitatis munera quærunt,
Horum animas certa sæpe salute beat.
Hos prædura famis per tempora pascit egentes,
Ne miseros rapiat mortis auara manus.

Redit ad gratiarum actionem (laudis Ps lmum precatione.

Et nunc ad dominũ directa est nostra voluntas,
Fortia qui nostra scuta salutis habet.
Pectora concipiũt noua gaudia nostra per ipsum
Spes rata in ipsius nomine nostra manet.
Nunc tua nos bonitas diuũ pater optime seruet,
In te sperantes vt tua turba sumus.

PSALMVS XXXIIII.

Benedicam dominum in omni temp.

ARGVMENTVM.

Est idem argumentum cum præcedenti Psalmo, quem Dauid composuit, cum periclitaretur apud Abimelech, 1 Samuelis xxi. Habet autem intercextas adhortationes suauissimas, & amplissimas consolationes, quod etsi affligantur sancti, tamen Deo curæ sunt &c. Est omnino Psalmus pulcherrimus.

Quod Deus orantum voces exaudiat omni
Tempore, viuendi qua via prima, docet.
Omnes affligi vera pietatis amantes,
Donec in hac vita morbida membra trahant.

Psalmus

Psalmus Dauid, quando mutauit faciem suam coram Abimelech, qui expulit eum, & ipse abijt.

Dicite ppetuas domino mea carmina laudes,
Tam iustum nullo tempore cesset opus.
Nostra Deo laudem nunquam non ora loquẽtur
Huic mea non vnquam lingua iacebit iners
Gloria nostrę animę Deꝰ est, hũc ergo loquetur
Exul, vt hæc spectans gaudia certa ferat.
Perpetuas domino mecum nunc dicite laudes,
Tollamusq; simul nomina magna Dei.
Sollicito Dominum quærenti pectore fauctum
Annuit, & placidum se dedit ipse mihi.
Annuit aure mihi placida, mox abstulit omnes,
Terrores, animo qui nocuere meo.
Gaudebunt quicunq; Deo constanter adhęrent
Nec, facies horum quo pudefiat, erit.
Exul hic ad Dominũ clamãs, audiꝰ ab ipso est,
Quem simul ærumnis omnibus eripuit.
Qui dominum metuunt, ceu castris circuit illos,
Peruigil & saluos angelus esse facit.
Scire libet dominus quàm sit bonitate suaui,
Huc sensus omnes vertite, scire licet.
Fœlicem quicunque illi confidit, & audet
Sperare à Domino, qua releuetur, opem.
Sanctorũ ex animo Dominũ pia turba tenete,
Nulla ita dispositis copia deesse potest.

Propositio gratiarum actionis.

Hortatur alios quoque ad gratiarum actionem.

Narratio. in qua exponit causam, cur velit deo gratias agere.

De se loquitur Dauid.

Insignis consolatio, quod Angeli sint custodes piorum. 1. Reg cap 6.

Adhortationes suauiss. consolationibus ornatæ.

Esurient dites, opulenti rebus egebunt,
Quærentes dominum copia dines alet.

Docet timorem Dei.

Huc agite ô pueri, mea verba audite fideles,
Pectora vt eruditam vestra timore Dei.
Qui cupis innocuæ traducere tempora vitæ,
Pacataq; bonos mente videre dies.
Sic tibi cura tuæ, ne deerres ad īproba, linguæ,
Oraq; ne possint verba dolosa loqui.
Quæ bona sunt facito, fuge q̄ mala cūq; vidē-
Maxima quæsitæ commoda pacis habe(tur
Ipse Deus iustos oculis pater aspicit æquis,

Epiphonema pathetico-Iusti affliguntur.

Ipsorúmque pia percipit aure preces.
Ipse suos vultus intendit in impia agentes,
De terra ipsorum nomina vt eiciat.
Ad dominum fudere preces: audiuit, & vltro
Auxilium iustis, quod petiere, tulit.
Corda ppe est dominus fractis, animosq; iacētes
Erigit, & miseros ad meliora leuat.
Multa viro semper veniunt incommoda iusto,
Hoc duce cuncta tamen per mala salnus erit

Sic Christus, capilli capitis vestri numerati sunt, quanquam videri potest subindicasse resurrectionem carnis.

Omnia sic famuli custodiet ossa fidelis,
Vt ne vel minimum de tot abesse velit.
Impius aduersa quauis ratione peribit:
Qui iustum oderunt, plurima damna ferent,
Liberat ipse animas dominus de morte suorum,
Quique illi fident, hos mala nulla prement.

PSALMVS XXXVI

Iudica

Iudica domine nocentes me.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra eos qui præter meritum bonos oderunt & calumniantur, & tamen simulant pacem & amicitiam. Huiusmodi homines in aulis plerunque sunt.

Quàm fidei noceat vasana calumnia verbo,
Carmine in hoc vatu iusta querela monet.
Regnet vt hac regum sanißima pestis in aulis,
Saulu ab exemplo condidit ista tibi.

Psalmus Dauid.

Propositio precationis, quam affectus tam copiosam facit.

AD te confugio, tua numina pronus adoro
Summe parens, animi suscipe vota mei.
Obruor ærumnis, euertor fraude malorum,
Auxilium miſero ni tua dextra ferat.
Quare conantes me perdere crimine cassum,
Perde suis technis, & nocuisse veta.
Cerripe tela manu, scutũ cape, tollere in ensem,
Vt manus hostilis te feriente cadat.
Condita victrici deprome hostilia dextra,
Hostibus vt possis obuius ire meis.
Dic animæ pater auxilij præsentis egenti,
Certa salus ex me debet adesse tibi.
Deficient ignominia, pudor obruet ipsos,
Insidias vitæ qui posuere meæ.
Per sua collapsi retro malefacta redibunt,
Turba malum capiti quo meditata meo est,
Fiant vt paleæ quas quælibet aura moratur,
Et domini miſeros angelus exagitet.

Per Angelos etiam punit Deus.

Ipſorum via ſit tenebris obducta profundis,
Fallat & impreſſos lubrica facta pedes.
Ales ab excelſo iuuenis delapſus olympo,
His aliquo requiem non ſinat eſſe loco.
Nam neq; tale aliquid foueam fecere merenti,
Occultantem animæ retia tenſa meæ.
Turbetur ſubito per non præuiſa tumultu,
Intereat laqueo captus ab ipſe ſuo.
Hic animus verò capiet noua gaudia ab ipſo,
Cuius lætifica eſt plena ſalute manus.
Quæ mihi ſunt, plenis affectibus intima dicent
Summe Deûm, ſimilis quis queat eſſe tibi?
Qui facis afflictum robuſti obtundere vires,
Atque hoſtes inopem vincere poſſe ſuos.

Hic narrat periculum.

Aduerſum teſtes me producuntur iniqui,
Qui, quæ non didici, dicere facta iubent.
Pro bonitate mea mihi facta indigna repēdunt
Aerumnas animæ, deliquiumq; meæ.
Ipſe autem quando ſibi fata aduerſa ferebant,
Veſtitus ſacco ſumma tegente fui.
Ipſe tuli longis ieiunia cruda diebus,
Et tacitas ſudi nocte dieq; preces.
Non ſecus ex illis ac ſi mihi proximus eſſet,
Non ſecus ac frater forte fuiſſet, eram.

Sic remunerator piorum hominum meritis mundus.

Sicut mater eram natum quæ luget ademptum,
Pullaq; in atrato corpore veſtis erat.
Cōtra ego cum premerer, cū ſorte grauarer ini-
Lætantes aliquē vix habuere modū. (qua,

Con-

Conuentre homines claudi, studioq́, maligni
In me, quo timui tempore tale nihil.
Hi mea discerpunt velut intima viscera, necdũ
Sæuitiæ finem friuola pestis habet.
Assentatores, & turba obnoxia ventri,
Dentibus infrendent in mea damna suis.
Quàm pater ista diu tandem te ferre inuabit?
Quo me deiectum tempore restitues?
Eripe me tanti de colluuione tumultus,
Esuriens auido ne voret ore leo,
Per populos tua facta canam, cœtuq́, frequenti,
Materiam laudis commemorabo tuæ.
Nulla ferant de me noua gaudia, qui sine causa
Callidi, vt insontem persequerentur erant.
Néue oculo nutãte malũ mihi deinde minẽtur,
Qui causas odij non habuere sui.
Nam nil pacificum sed friuola verba loquũtur
Verba, quibus iustos per loca cuncta premãt,
In me lata vagis diducunt rictibus ora,
Vah ea dicentes lumina nostra vident.
Aspicis hæc supreme parẽs, ne desere mœstum,
Ne sileas, ne absis longius inde mihi.
Surge, & in auxiliũ causæ expergiscere nostræ
Iudiciq́ tu dux optimus huius eris.
In manibus mea vita tuis, tu discute iudex,
Iustitiæ dicar subditus esse tuæ.
Ne mea lætitiæ mala sint noua causa malignis,
Et pia ne credant vota peracta sibi,

Claudos vocat, sicut 3. Reg. 14.

Redit ad precationẽ in qua subinde repetit innocentiã suam, & aduersariorum iniustam crudelitatem.

Néue putent miſerum cœtu oppreſſiſſe nefando,
Nec ſe materiam cladis habere meæ.
Præmia perfidiæ pudor & confuſio turbent
Omnes, ex animo quos mala noſtra iuuant.
Cunctas illorum obſcuret mala nomina laudes.
De me quos nimium gloria falſa leuat.
Perpetua verò fœlices laude ferantur.
Iuſtitiæ fautrix turba comeſq; meæ.
Hi domino laudes per ſecula cuncta loquentur,
Qui famulo pacem iuſſerit eſſe ſuo.
Nec mea ſumme parens, tua noũa lingua ſilebit,
Iuſtitiæ memorans inclita facta tuæ.

Gratiarum actio.

PSALMVS XXXVII.

Dixit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo,

ARGVMENTVM.

Conſolatur pios contra furorem impiorum, ac bellè pingit impios quales ſint. In fine etiam orationem adijcit, vt Deus in verbo contra impios & ipſorum inſidias ac technas ſeruet.

Quaratione, quibus paſſis cognoſcere ſignis
Hæreticum, & quiſquis dogmata falſa ſerit.
Tum iuſtis adhibet ſolatia, deinde precatur,
Tutus vt à tantis peſtibus eſſe queat.

Narratio eſt, in qua impiorũ ſtudia deſcribit.

Vincenti Pſalmus Dauid ſerui domini,

SAEpe graues imo gemitus de pectore duxi,
Quòd ſit egens meritis impius ante Deũ.

Quòd

Quòd non signa Dei præ se ferat vlla timoris,
Per mala blanditus quæ facit ipse sibi.
Donec digna odio quæ perpetrat esse probetur,
Dum sibi plus nimio per sua facta placet.
Friuola vaniloquo mendacia gutture iactat,
Nec fieri melior, nec bonus esse studet.
In proprio semper meditatur iniqua cubili,
Ambulat iniustum per mala tutus iter.
At cœlum bonitate tua sanctissime plenum est,
Nuncia sunt fidei nubila regna tuæ.
Iustitiæ vrata iussa tuæ, ceu saxea constant
Culmina, ceu montes quos tua dextra tenet.
Immensæ tua iudicia assimilantur abysso,
Tu saluas hominem, tu pecus omne Deus.
Quàm pietas preciosa tua est, dii semine natos
Humano dextræ protegit vmbra tuæ.
Pascentes tibi erunt saturi pinguedine multa,
Quam tribuere domus dona opulenta tuæ.
Hos tu potabis fluuio quem semper inundat
Ista voluptatis copia plena tuæ.
Te penes est etenim vitæ fons ille salubris,
Cui sua vitales vena scaturit aquas.
Nobis inde tui donatis luminis aura,
Fas etiam verum cernere lumen erit.
Dexter & auxilio te cognoscentibus esto,
Et qui plena piæ pectora pacis amant.
Ne veniat nostræ malesuada superbia menti,
Ne premat insidiæ me violenta manus.

Sunt securi.
Arrogantes, & in alios cõtumelioſi.
Mendaces.
Incorrigibiles.
Intenti ad nocendum.

Opponit nunc consolationem quod Dei auxilium sit infinitum, potẽs certum & latum, quo ecclesiam cõtra malos tuetur.

Illic prauа etenim ceciderunt facta patrantes,
Et bene quo ſtarent non habuere locum.

PSALMVS XXXVII.

Ne æmulere malignantes, neque.

ARGVMENTVM.

Eſt inſignis conſolatio contra ſcandalum, quo nonnunquã pij offenduntur, cum vident ſe quaſi à Deo negligi, impios autem fœlices eſſe & florere. Hortatur igitur pſalmus ad patientiam, ne ideo deijciamur de ſtatu animi, aut impiorum exemplo peccemus. Videbis autem creberrimas repetitiones adhortationum, & conſolationum, quibus ſpiritus oſtendit quàm natura ſimus proni ad vindictam. Quare opus eſt vt hoc patientiæ præceptum aſſidue inculcetur.

Vt patiente oculo videas florere malignos,
Raptari, affligi per mala multa pios.
Diſce pati: ſuperanda omnis fortuna ferendo eſt,
Fide Deo, ſordes eluet ille tuas.

Pſalmus Dauid.

Propoſitio, Ne ſtomachetur quòd impij ſunt fœlices.

SI qua ſit, vt ſunt innumeræ, tibi viſa malorũ
Improbitas, ira commoueare caue.

Ratio propoſitionis, quia breui pereũt.

Ne quibus eſt odio virtus, vitiumq; probatur:
Oderis, aut illis detrahe quicquid agent.
Nam modò florentes, citò ſuccidetur, vt herbæ
Quas metit incurua ruſtica falce manus,
Gramina vt exiguis flacceſcunt viſta pruinis,
Sic & iniquorum deſluet omnis honor.

Repetit propoſitionem

Crede

Crede Deo, confide Deo, spes omnis ab illo,
Sit tua, quaq; habitas in regione, mane.
Nec te circumagitet totũ vagus error in orbem,
Quem dat cunque Deus sub lare, tutus eris.
Nec tibi defueris quicquam, modo noueris illi
Credere: credentem nutriet ipsa fides.
In domino oblectare, & in hoc tua gaudia q̃re,
Ille quod optãris, conferet omne tibi.
Illi quicquid ages, & te permitte regendum,
Sic te non poterit pœnituisse tui.
Si speraris in hunc, si te commiseris illi,
Optimus in cunctis dux erit ille tibi.
Iustitiæ dabit ille tuæ fulgere decorem,
Sicut quæ rutilo lampades igne micant.
Virtutis fideiq; tuæ producet honorem,
Vt medium clari sydoris aura diem.
Illius expecta quæ sit mens, quæ q; voluntas,
Te melius rebus consulet ille tuis.
Nec te commoueat via fortunata malorum,
Vita nec inflati consceleratæ viri.
Ira animæ mors est, iram fuge, mitte furorem,
Ne male cõmotus tu quoque forsan agas.
Nam citò de viuis extirpabuntur iniqui,
Fidentiũm domino pars bona sortis erit.
Perbreue tẽpus adhuc, & nõ erit impius vltra,
Quæretur, nec erit quo fuit ante loco.
Totius exulibus cedet possessio terræ,
Perpetuo q; bonis gaudia pacis erunt.

affirmatiuè. Ratio à certa spe auxilij. videtur autem prima munere contra hoc scandalum, quòd impij sunt celebrati, & prim pios suo splendore.

Etiam si impij in sua impietate sunt felices, tamẽ nolimus imitari. Sic Dauid egit Deo gratias, quod per Abigail, &c.

Impius insultans iusto mala multa minatur,
Quem frendens auido rodere dente cupit.
At Deus irridet ludibria vana mouentem,
Illius exitium non procul esse videns.
Impius exacti distringit acumina ferri,
Arcubus imponens tela parata suis.
Vt gladio interimat iustum, feriatq; sagittis,
Quorum recta nihil pectora fraudis habent.
Sed sua confodiet proprio præcordia ferro,
Ante suos arcus spicula fracta cadent.
Vnius angusta est melior possessio iusti,
Quàm sunt diuitiæ quas malus omnis habet.
Brachia frangit enim Dominus robusta malorũ.
At bonus huic fidens hoc duce salvus erit.
Tempora iustorum Dominus cognouit, & illos
Hæredes regni deputat esse sui.
Turbida non illos confundere tempora possunt,
Non etiam poterit perdere dira fames.
Tempore quo preciosa malos annona vorabit,
Affluet, & iustis copia diues erit.
Floreat, & bona possideat licet omnia terræ
Impius, in ventos vt leuis vmbra fluet.
Nanq; hostes domini propere, ceu fumꝰ, in auras
Diffugient, nec ab his pars erit vlla super.
Impius accumulat quæ nunquam debita soluit,
Larga manus iusti semper & æqua bonis.
Illius hæredum numero referuntur amici,
Vt teneam lati dicta regna soli.

Consolatur etiam contra potentiã impiorum quòd non solum non ledent pios, sed sibi ipsis erunt exitio.

Consolatur etiam contra opes & fortunam impiorum.

Alia consolatio satis bella.

Impij etiam si abundent bonis, tamen non viuitur

E quibus eÿciet maledictos partibus omnes,
Nec sinet electæ sortis habere locum.
Ipse viri iusti vestigia dirigis illi,
Quæ pede sit iusti semita trita placet.
Hunc, si forte via cecidit, non abÿcit: imò
Exhibita lapsum subleuat ipse manu.
Et puer ipse fui quondam, et iuuenilibus annis,
Integer, & nunc me curua senecta premit.
Nunquam ab eo vidi desertum tempore iustum
Ipsius aut aliquo semen egere cibo.
Assiduè miseretur enim, & bona plurima con-
Et genus vbertas ipsius alma fouet. (sert,
Desere q̃ mala sñs, pete quæ bona, semp habebis
Optima viuendi commoda, semper eris.
Iusta Deus nã semper amat, nam diligit æquum
Nec quoscunque probat, deseruisse potest.
Perpetuo ipse suos custodit tempore sanctos,
Cum tota impietas stirpe maligna perit.
Perpetuo terras habitabit tempore iustus,
Hic hæres domini nempe futurus erat.
Labe carens ex ore fluet sapientia iusti,
Linguaq, curabit nil nisi vera loqui.
Ille gerit legem domini sub corde sepultam,
Illi sub pedibus lubrica nulla via est.
Impius obseruans iustum execratur & odit,
Quemq, odit, vitam huic præripuisse studet.
Sed Deus è manibus crudelibus eripit ipsum,
Nec sinit iniusti iudicis ore premi.

ijs benè, ideo necesse est eos perire. Cui igitur hoc inuidet, quod ipsis exitio est?

Pÿ habent remissionẽ peccatorum.

A sua experientia.

Hortatur præcipuè ad constantiã in bono opere, ne desatigemur propter afflictiones nostras aut imitemur impios.

Consolatur etiam commemoratione sui.

Malum bonorum, impij nõ habẽt, etsi corporalibus bonis abũdent.

Expecta dominum, perq́; illius impiger omnes
Quas tibi præscripsit, noueris ire vias.
Ille bonis adeò te proueher omnibus auctum,
Vt tibi terrenæ possideantur opes.
Donec ab humanis eradicentur iniqui
Rebus, & euentus læta videre tibi.
Ipse virum vidi florentem rebus iniquum,
Floret vt in pingui vinida laurus humo.
Præterij, nec erat vir hic amplius, occidit ipsum
Quæsiui, nec erat vel brevis vmbra super.
Dilige quæ bona sunt, rectũ cole, iusta require.
Hæc faciens, alma pace beatus eris.
Sed bona despiciens qui negliget ista, peribit,
Vna brevis veniens auferet hora malos.
Iustis à domino spes pendet & aura salutis,
Ille suis duro tempore robur erit.
Hos Deus eripiet quãdo opprimet impius, & cũ
Iniycient scuas impia fata manus.
His mala, defensore Deo non vlla nocebunt,
Semper enim dominum spem posuere suam.

Ab exemplis Achitophel, Absalon, & similium.

PSALMVS XXXVIII.

Domine ne in furore tuo arguas me, &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra peccata & malam conscientiam: proponit autem insignem doctrinam & exemplum quòd in ipsa cruciatus & iudicij Dei sit retinenda spes misericordiæ, & ad orationem confu-

confugiendum. Titulus est, ad reminiscendum, quoniam & peccati sui & misericordiæ Dei reminiscitur.

Ardet & incensus magno calet igne medullas,
Dum caro, dum quærit spiritus ager opem.
Conscia mens vitij verè dolet, vt bene speret,
Te moneat pietas officiosa Dei.

Psalmus Dauid ad reminiscendum.

Propositio precationis.

QVanuis immodica vitiorũ mole grauatũ,
Hoc venia dignũ vix queat esse caput.
Ne tamen ô magni Deus author & arbitr orbis,
Ne precor irata corripe tela manu.
Ne tuus oẽ nefas iustus furor opprimat ausum,
Crimina ne pœna vindice nostra preme.
Nam quæ tu irata misisti spicula dextra,
Ossibus hæserunt intus adacta meis.

Narratio in qua commemorat afflictiones suas, nec graphicè depingit tentationes peccati seu conscientiæ.

Illa etiam quæ me tua magna potentia punit.
Per mala iamdudum cognita plaga mihi est.
Nulla meo pars est in corpore sanè quòd iræ
Non possum trepidans fulmina ferre tuæ.
Mœbris nulla quies, nulla est pax ossibus ægris,
Tam me flagitijs vita vnerata grauat.
Sarcina nã capuit hoc suppressit iniqua malorũ
Iamq; sua totum mole laborat onus.
Plaga cicatricum computruit alta mearum,
Quæ sunt stultitiæ vulnera facta meæ.
Triſtibus immodicè curis affligor in horas,
Nec mihi læta dies, nec mihi grata venit.

INTVS PAVORES.

Intima consumptis arescunt ossa medullis,
In tota est sanum carne videre nihil.
Heu quàm sum nimio cõtritus membra dolore,
Dum requies animo non venit vlla meo.
Ipse vides mea vota pater, mea pectora nosti,
Nec gemitus ratio te latet vlla mei.
Lugubre contremuit cor in imo pectore, virtus
Omnis abit, vires interiere meæ.
Languida sublato caligant lumina visu,
Et pro luce graui nocte sepulta iacent.
Longè aberant à me quando affligebar amici,
Et plagæ stabant è regione meæ.
Interea misero laqueos & retia tendunt,
Insidias capiti qui posuere meo.
Et qui me oppressum cupiunt, mendacia texunt,
Quorum animi nullo tempore fraude vacant
Ipse viro surdo similis, cui nulla per aurem
Vox eat, & presso gutture mutus eram.
Tanquam surdus ero qui nescias auribus vti,
Et qui non habeat quo queat ore loqui.
Repetit propositionem. *In te spero equidẽ, mea spes tibi semper adhæsit,*
Quæ sine te non est vlla relicta mihi.
Pro me summe pater tu respondebis, & hosti
Eripies vires consiliumq; meo.
Nam metuo ne forte meis lætentur iniqui
Cladibus, & de me gaudia plena ferant.
Quòd si fortè loco mihi pes titubauerit, hinc quę
Magnificè de me verba loquantur, erunt.

Nam

Nã dira vt paterer sum factus & omnia ferrẽ
Et meus est omni parte dolore dolor.
Confiteor siquidem vitæ delicta nocentis,
Factaq; sollicitum me scelerata premunt.
Sed viuunt, magnisq; mei sunt viribus hostes,
Quiq; odio immeritum me petere, valent.
Qui benefacta malis pẽsant mea spõte resistũt:
Quòd nisi quæ fuerint optima, nulla sequar.
Ne me quæso igitur pater optime desere, néue
Longius hinc absis, quàm mea causa feret.
Auxilium propera, fer opem citò, redde salutem,
Mi Deus, ô miserũm spes rata, certa salus.

Vide conditionem priorum, sic Paulus: Quos prædestinauit, eos etiam prædestinauit cõformes fieri imagini filij Dei. Conclusio.

PSALMVS XXXIX.

Dixi custodiam vias meas, vt, &c.

ARGVMENTVM.

Proponit duplex scandalum: suam calamitatem, & impiorum fœlicitatem, ac se confirmat contra vtrunque. Deinde orat, vt primùm Deus à tali securitate, qualis in impijs est, eum seruet. Deinde vt liberet à peccatis, & peccatorum pœnis. Nomen Iedithum in titulo, est nomen cantoris, 1. Paral. xxv. putant igitur ab eo decantatum esse hunc Psalmum.

Dum videt iniustos rebus florere secundis,
Iustos indigna conditione premi:
Vincla sua petit apponi retinacia lingua,
Ne blasphema queat qualiacunque loqui.

2361

Vincenti Psalmus Dauid ipsi Iedithum.

Narratio, impij sunt fortunati & securi, sed non offendar.

Iamdudum statui tota vt ratione cauerem,
Ne mea lingua nefas ederet ausa loqui.
Garrula mordaci constringam guttura freno,
Impius obseruans dum mea verba notat.
Conticui, & ne vera quidē nec recta loquebar,
Verùm ea causa mihi plena doloris erat.
Incaluere mei penitissima viscera cordis,
Dum meditor, sensus flamma fuere mei.

Contra, ego sum afflictus. Prima pars precationis: prohibe ne ita securus viuā, sicut impij, qui nullam aliam vitam sperant.

Lingua stupēs igitur velut hæc in verba soluta
Et quæ nulla prius vox modo multa fuit. (est,
Da mihi nosse meæ quæ sint stata tempora vitæ,
Et quando vltima sint fata futura mihi.
Colligere vt possim quid in hoc mihi desit ageti
Corpore, quando illo deficiente cadam.
Ipse meos annos angusto fine coërces,
Mensuram hos palmi dixeris esse dies.
Hoc breue te coram momenti est nullius, æuum
Vix est quod totum viuitur vna dies.
Hei mihi quàm sunt vana hominum spes, vota, labores,
Quàm status est fallax, quàm nihil oīs homo!

Hoc impij non credunt.

Nam quid agat? velut vmbra vagatur, obambulat, errat,
Motibus insanis omnia miscet agens.
Congregat, ignarus cui congreget omnia, raptim
Congestas alijs inde relinquit opes.

Nunc

Nũc tamẽ, ô genitor, quid me exſpectare iubes?
Tota eſt in manibus ſpes mea fixa tuis. (bis?
Eripe me vitijs, & habenti crimina vitæ, — *Altera pars precationis contra peccata & tentationes conſcientia.*
Ludibrium ſtultis ne precor eſſe ſine.
Tota meæ virtus obmutuit arida linguæ.
Nec potui quicquam te prohibente loqui.
Verte tuas à me plagas, tua verbera differ,
Exanimum dextræ me facit ira tuæ.
Cuius tu delicta manu ceu vindice punis,
Huic ſubito formæ defluit omnis honor.
Huic membra aſſidua pereunt arentia tabe,
Ceu veſtes tineæ comminuiſſe ſolent.
Tã nihili, tam vanus homo eſt, quicũq; ſub iſto,
Corpore mortali nunc agit, egit, aget. — *Repetit precationem.*
Exaudi quas fundo preces, attende querelis,
Néue tace, lachrymis ſed moueare meis.
Sin licet ante tuos peregrinus & aduena vultus,
Sicut erant qui me progenuere patres:
Adſere me, vires ſi fortè reſumere poſſim,
Quã prius hinc abeã, nullus & eſſe queam.

PSALMVS XL.

Expectans expectaui dominum.

ARGVMENTVM.

Pertinet pſalmus ad perſonam Chriſti. Initio habet gratiarum actionem pro liberatione, deinde prophetiam de abrogatione legis, & inuulgatione euangelij ac Chriſti beneficio, quòd im-

pleuerit legem, & sua merita per Euangelion ecclesiæ offerat & donet. Postremò precatio Christi est addita, portantis peccata mundi, & pro ijs in suo corpore satisfacientis.

Vox est terribilem Christi patientis agona,
Huius enim vates hic gerit ipse typum.
Hinc quicunque suis quærunt solatia curis,
Præclarum exemplum quod meditentur habent.

Vincenti Psalmus Dauid.

Gratiarum actio, in qua commemorat beneficiũ Dei.

ANxius expectans noctesq; diesq; morabar
Numina præsentis plena fauore Dei.
Vidit, & afflictum miseratus ab arce paterna,
Noluit has nullum pondus habere preces.
Audit & querulæ clamorem vocis anhelum,
Et properam misero ferre parabat opem.

Hic lacus est passio & onus peccatorum mundi.

Idem me ille lacus traxit de sorde profundi,
Qua grauis assiduo perstrepit vnda sono.
Eruit è cœno graue olenti, & stercore fœdo,
Restituitq; meos in loca firma pedes.
Ille meum direxit iter, gressumq; regebat,
Ne caderem, dubia nescius ire via.

Vult considerari suũ exemplum.

Condidit ille noui mihi carminis argumentum,
In laudem nostri, non triuiale dei.
Talia complures meditati facta videbunt,
Et metuent, & spe pectora plena ferent.

Epiphonema.

Fœlicem qui corde Deo confidit, & audet
Spes omnes Domino credere velle suas.

Accusat Synagogam &

Quem fugit insano tumefacta superbia fastu,
Et quos mendaces friuola lingua facit.

Multa

Multa & magna quidẽ tua summa potẽtia no-
Præstitit, & pietas hæc tua fine caret. (bis
Erga nos tua magna fides, tua summa voluntas,
Nullius exemplum, quo referatur, habet.
Quæ si cũcta volẽs tua facta expromere coner,
Omnia vanus erit velle referre labor.
Victima nulla tibi cordi est, libamina nulla,
Nulla holocausta tibi, nulla piacla placent.
Surdam dextra mihi tantùm tua vellicat aurẽ,
Et mea nunc verbo est auris aperta tuo.
Ergo age dicebam, veniam nunc ipse profectò,
Scripta liber de me quæ fateatur habet.
Scilicet vt faciam quæ tu rectissima ducas,
Summa voluntatis debuit esse meæ.
Visceribus si quidem tua lex est indita nostris,
Cordis & in medio viua reposta mei.
Iustitiæ in magno referam tua nomina cœtu,
Tu nosti, quoniam non taciturus eram.
Iustitiæ mihi nota tuæ, non fama sepulta est,
Non mihi nec pietas, nec tua tecta salus.
Non summum tacuisse tuæ bonitatis honorem,
In magno populis agmine visus eram,
Tu genitor supreme tui miserebere serui,
Tu custos misero, ne capiatur eris.
Nam mala me pessum, numero sine, multa dede-
Et mea me nimiũ pessima causa premit. (rũt
Obruor inuisa scelerum ceu nube meorum,
Vt nullum videant lumina nostra diem.

dignitate suorum operum, nixos.
Prophetia.
Abrogatio cultuum legis.
Nouus cultus, amplecti verbum.
Christus implet legem.
Hanc impletionem legis Euangelium prædicat & nobis offert.
Precatio.
Ratio.
Sua vocat peccata, quia ea à nobis in Christũ sunt translata, & per Christum expiata.

Et capitis potero citius numerare capillos,
Quàm mala quæ me nũc nocte dieq́ premũt.
Languida confusi liquerunt pectora sensus,
Attoniti virtus mortua cordis abit.
Eripe me his inuicte malis, hac mole laborum
Exue, ferre citam néue moueris opem.

Maledicit synagogæ. *Occupet illorum pudor & confusio vultus,*
Qui vitam cupiunt eripuisse mihi.
Res horum retro ruat, in peiusque feratur,
Qui mihi sint hostes, & mala multa volunt.
Vasta sit illorum strages, turbentur, & errent,
Qui dicunt mihi: Sic accipiendus eras.

Benedicit ecclesiæ fideliũ. *Gaudia suscipiant animis lætiq́ triumphent,*
Qui tua quærentes numina sancta colunt,
Quiq́ probant quàm & quantas operere salutes
Hi tua magnifica nomina laude ferant.

Repetit precationem. *Ipse equidẽ sum pauper, egẽs, abiectus & exul,*
Sis precor auxilio, nam potes, esto mihi.
Te sine nulla salus, sine te mihi nemo redẽptor
Mi Deus, optatam ne remoueris opem.

PSALMVS XLI.

Beatus vir qui intelligit erga egenum.

ARGVMENTVM.

Pertinet hic quoq; psalmus ad personam Christi oramis pro liberatione contra consilia synagogæ. Habet autem manifestam prophetiam de resurrectione Christi. Et hic iterum fatetur se peccato-

peccatorem, quia se in nostrũ locum constituit, & pro peccatis nostris satisfecit. Citatur Ioan. 13. cap. de Christo: Non igitur debet ad Dauidem transferri, sicut imperiti Iudæi delirant.

Hic quoque vox eadem queritur se fraude suorum
Vnius infanda proditione capi.
Anxius hinc subita dura formidine mortis,
Orat vt hanc causam iudicet ipse Deus.

Vincenti Psalmus Dauid.

Adhortatio est qua munit animos contra scandalum infirmitatis & crucis, est enim planè idē cum illo Christi, Beatus qui in me non offenditur. Hæc autem explicat quid sit beatum dici. Precatio.

FOelix ille, virum duris qui in rebus egentem
Sustinet, & meritis officijsq; leuat.
Illum si quæ graui mala sors afflauerit austro,
Et rota fortunæ deuia perdiderit,
Illum restituet dominus, memor omnibus ipsum
Pauperibus clausas non habuisse manus.
Huic dominus tribuet longæuæ tempora vitæ:
Terrenas illo dante tenebit opes.
Illius haud vnquã dominabitur hostis auarus,
Omnia sed vinus per mala victor erit.
Ille vbi decumbens premet ægra cubilia lecti
Confestim domini restituetur ope.
Tu Deus huic vires sic & sua robora reddis,
Vt stratum ipse suum quò volet omne ferat.
Hinc ego sæpe meo gemitum de pectore ducens,
Heu miserere, inquam, qui potes ista mei.
Redde animæ requiem sperãti, redde salutẽ,
Quæ peccasse tibi fassa, precatur opem.
Qui me odere, palam de me sic sæpe loquuntur,
Quando erit vt possim perditus iste mori?

1 Ratio in qua commemorat afflictiones animæ & corporis.

2361

Quãdo erit, vt viuos inter sua nomina perdat?
Nec sit posteritas ipsius vlla memor?
Et siue introeat, siue egrediatur ad auras,
Semper amat de me verba scelesta loqui.

Pharisæorum consilia cõtra Christum.

In mea concurrant inimici damna, minantes
Consilijs miserum perdere posse suis.
De me sæpe truces hostili more loquuntur,

Iuda proditoriu scelus.

Surgere iam deinceps, qui iacet, iste nequit.
Ille etiam, quem toto animo constanter amabã,
Qui mihi plus alijs visus amicus erat:
Cui mensæ socium tribui communis honorem,
Ille tulit partes deseruisse meas.
Ille mihi insidias posuit, quibus implicet, vt sit
Quæ premat innocuum noxia pœna caput.

Repetit precationem.

At tu nunc miserere animi mala tanta ferentis,
Qui solus miserum restituisse potest.
Restitue ergo precor, spem redde salutis adeptæ,
Hostibus vt possim reddere iusta meis.

Resurrectio significatur. Nam sunt indicatiua ista, tu tolles iacẽtem & collocabis me ante faciem tuam.

Hoc erit exemplo, quòd adhuc tuearis inermẽ,
Si nihil insultet, qui fuit ante minax.
Quòd si simplicitas meruit mea, talle iacentem,
Perpetuò & vultus me statue ante tuos.
Laudibus æternos Deus Israëlis in annos,
Innumeris meritò concelebrandus erit.

PSALMVS XLII.

Quemadmodum desiderat ceruus ad fontes aquarum, &c.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Est precatio contra tristitiam spiritus, quæ tum solet oriri, cùm pijs antea satis afflictis, etiam insultant impij, tanquam à Deo desertis, sicut Iudæi Christo in cruce. Orat igitur, vt Deus faciem suam ostendat, & contra hanc tristitiam verbo suo soletur: Habet autem additas suaues consolationes.

Quo desiderio Dominum suspiret, & intus
Ardeat, hinc cerui sumpta figura docet.
Tristitia spectris tenebrosa afflictus in hora,
Solari verbo vinificante cupit.

Vincenti erudiens canticum filiorum Corah.

Aptissima similitudine pingit affectũ suum, Narrat enim tẽtationes, & postea petit liberationem.

VT vagus absentes aspirat cervus ad vndas,
Vt cursu nimio languida membra levat.
Omnibus impatiens q; iugis & vallibus errat,
Arida vt inuento pectora fonte riget.
Sic sitit hic animus vitam, sua gaudia, fontem,
Sic mea viuentem mens sitit ægra Deum.
Quãdo erit, vt veniã, & vultus ferar ante beatos,
Ante creatoris numina sancta Dei?
Quę manãt lachrymę mihi nocte die q; profusę,
Sæpe meo fiunt lentus in ore cibus.
Dum mihi non cessant sic insultare superbi,
Nunc Deus ille tuus, qui medeatur, vbi est?
Hæc mecum reputans, anima velut exuor ipsa,
Quæ tunc in curas effluit ægra meas.
Quàm vellem ex animo, cœtu comitãte bonorũ,
Limina diuinæ læta subire domus!

Quàm cuperem lætas audire & reddere voces
Quæ celebri plausu carmina læta canant!
Quàm turbæ comes esse velim festiua ferentis,
Iubila, quæ soli est turba dicata Deo!

Erigit se spe misericordiæ diuinæ.

Cur sic mœsta iaces anima ô mea? corda tumultu,
Quid mea centurbas anxia facta nouo?
Quin potius confide Deo, namq; ille salutem
Reddet, & hoc grates nomine rursus agam.
Quàm sit nunc deiecta animi vis anxia nostri,
Omnia qui genitor conspicis, ipse vides.
Propterea memor ipse tui, tua numina votis
Suspiro patriæ de regione meæ.

Descriptio Iudææ.

Quàm rapidus multa fœcunda Iordanis vnda,
Qua colles Hermon despicit exiguos.

Vicissitudinis afflictionum.

Vasta vorago alia ex alia velut edita fertur,
Murmura cum fluctus insonuere tui.
Sed me ceu toto grassantibus aëre nimbis,
Tempestatis agens obruit vnda tuæ.
Nulla dies pietate Dei vacat: ipsius ergo
In laudes omni carmina nocte canam.
Illum omnes iustis precibus venerabor in horas
Qui Deus est vitæ præsidium; meæ.
Conquerar, ô nostræ rupes & petra salutis,
Mi pater, oblitus cur potes esse mei?
Tristior, & solito cur sum deiectior, hostis
Dum premit, & dextram te retrahente, premit?
Ossa venenanti ceu vulnerer intima ferro,
Sic audita dolent auribus ista meis.

Dum

Dum mihi non ceſſas malè ſanus dicere liuor:
Nunc Deus ille tuæ cura ſalutis vbi eſt?
Cur nunc deprimeris nuper generoſa animi vis, Conſolatio.
Quæ te ſic triſtem deprimit anxietas?
Perfer & obdura domino confiſus, ab illo
Iam veniet certo reddita fine ſalus.
Namq́, ille eſt iterũ grata mihi mente canẽdus,
Qui Deus eſt vitæ præſidiumq́, meæ.

PSALMVS LXIII.

Iudica me Deus, & iudica cauſam, &c.

ARGVMENTVM.

Eſt precatio planè eodem argumento cum ſuperiore. Ac fieri poteſt, quòd in exſilio cum ab vrbe & templo abeſſet propter Abſalona, hi pſalmi à Dauide decantati ſint.

Proxima quam feriet, hac rem quoque tractat eandem,
Vix etiam verbis diſſona Muſa brevis.
Optat adire domum Domini duce lumine verbi,
Quo bene ſolari pectora mæſta queant.

ADſere me, causãq́, meã rege maxime diuũ, Precatio.
Quæ ſine te nullum pondus habere poteſt.
Eripe me, vitamq́, meam de gente profana:
Longe abeat quiſquis nomina fraudis amat.
Robore tu ſiquidem, tu me virtutibus auges,
Cur quod viuificat ipſe repellis opus?
Cur mea tabificus conſumit pectora mœror.
Dum miſerum tantis cladibus hoſtis agit?

Verbum vocat lucem & veritatẽ, quia consolatur & docet.

Me tua vera fides, & lux purissima ducant
Ad sedem & montis culmina sancta tui.
Ingrediar supplexq́, tuam prouoluar ad aram,
Lætitiæ constans ô Deus aura meæ.
Ingrediar laudesq́, tuas, tua nomina dicam,
Arguta resonans carmina multa lyra.

Consolatio.

Quid luges, fractusq́, iaces anime optime quõdã
Quid mea conturbas pectora mille modis?
Erigere ad Dominum, qui te tibi reddet, vt illi
Quas iterum grates debeo lætus agam.

PSALMVS XLIIII.

Deus auribus nostris audiuimus, &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio Ecclesiæ contra furorem tyrannorum persequentium eam. ad hunc enim modum citat hunc psalmum Paulus Rom. 8. Ac recte hodie oratur non tantùm contra eos qui verbum oderunt & persequuntur, sed contra Turcam quoque. Initio habet commemorationem præteritarum liberationum, deinde subijcit querelam de dissimili sui temporis fortuna: ac orat, vt propter verbi honorem velit iuuare.

Totius hac populi credentis iusta querela est,
Se nimis indigna conditione premi.
Spiritus aduersus carnem gemit ager ab illa
Sæpe etiam sanctis esse pericla solent.

Vincenti erudiens canticum filiorum Corah.

Con-

COnditor omnipotẽs magni Deꝰ arbiter ęui,
Qui sine principio, qui sine fine manes:
Fama vetus nostras de te peruenit ad aures,
Quam nobis nostri præcinuere patres,
Qualia ab antiquis patraris facta diebus,
In quibus ipsorum cognita vita fuit.
Tu pater eiectis stabilisti gentibus ipsos,
Vertisti valida barbara regna manu.
Nam sibi nec gladio patriam peperere cruento,
Laus nec in ipsorum viribus vlla fuit.
Quin potius tua dextra potẽs, tua maxima vir-
Hoc dedit, hinc illis gloria parta fuit. tus.
Victores venere tui sub lumine vultus,
Namque oculis illi complacuere tuis.
Tu siquidem rex ille Deus quo dante salutem
Accipiunt gentes quas Iacobus habet.
1 Te duce deuictos bello delebimus hostes,
Sub pedibus nostris castra inimica cadent.
Per tua sternemus numerosas nomina gentes,
Quæ sese audebunt opposuisse tibi.
Nulla meo siquidem mihi spes affulsit ab arcu,
Nec gladio tanquam vindice tutus eram.
Quin potius duce te nostros superabimꝰ hostes,
Quos pudet inuictas non habuisse manus.
Ergo tuas omni peragemus tempore laudes,
Quæ te non celebret non erit vlla dies.
2 Cur tamẽ abiectos nũc deseris optime vindex?
Sic nostri in dubijs immemor esse potes?

Narratio in qua cõmemorat beneficia Dei veteribus temporibus edita. Facit autem id duplicem ob causam, vt & ad orãdũ sit fortior, & magis vrgeat Deũ.

1 Hæc tua beneficia nos quoque in similem spem vocant.

2 Narrationi subijcit querelam, sed nihil tale nobiscum facit.

2361

Non vires iterum præstas, non robur in hostem,
Prælia nostra tuæ deseruere manus.

3. Commemorat præsentes calamitates.

3 Terga coëgisti sæuo dare turpiter hosti,
Qualibus heu factis præda pudenda sumus?
Mactandis similes ouibus nos esse volebas,
Ludibrio sparsos gentibus esse iubes.

4. Hoc est gentes non vicissim dant pœnas sua crudelitatis.

4 Indignis venum nulla pro merce dedisti.
Auctio de nobis nulla parata fuit.
Ludibrio nos omnis habet vicinia turpi,
Proxima gens in nos probra nefanda iacit.

Aspergit semine argumentorum orationi sicutura accommoda.

Nostra profanatæ subsannant nomina gentes,
Per populos facti fabula fœda sumus.
Turba sumus populis ignominiosa propinquis,
Nostra verecundus contegit ora pudor.
Propterea quod probra serũt & iurgia miscẽt,
Vindictam è nobis qui sibi cunque petunt.

Amplificatio indignitatis, vetinemus cultum & verbũ tuum, & tamen non iustas nos.

Cũcta hęc ppetimur, nec te obliuiscimur vnquã.
Nec tua de nobis fœdera crimen habent.
Non est versa retro nostri meditatio cordis,
Nec nisi quam dederas nouimus ire via.
In loca contritos repulisti fœda draconum,
Luce carens nostrum circuit vmbra caput.
Si nos vlla Dei caperent oblinia nostri,
Demus & externo thura precesq; Deo:
Num Deus inquirat super hoc, & puniat ausos,
Omnia qui nostri cordis operta videt?

Propter te occidimur tota die.

Atrumnas siquidem patimur te propter atroces.
Cladibus assiduis tradita turba sumus.

Sicut

Sicut oues crudi quas ad consepta macelli,
Carnificis mactat sanguinolenta manus.
Quin exurge pater, quin exspergiscere tãdem: Precatio.
Cur ceu perpetua stertere nocte voles?
Perpetuò ne nos affligi hostilibus armis.
Nec miseris pressos cladibus esse sine.
Cur facie auertis? quid adhuc tua lumina cõdis?
Nec te tristitiæ, nec mala nostra mouent?
Heu miseræ depressa animæ vis lãquida marcet
Mersaq́, ceu fœdo puluere vita iacet.
Surge, fer auxilium deiectis, adsere victos,
Si quod es, id verè diceris esse, pius.

PSALMVS XLV.

Eructauit cor meum verbum bonum.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de regno Christi, quem pingit tanquam sponsum habentem sponsam ecclesiam ex reliquijs Iudæorum, ad quam accedunt gentes. manifesti hic loci sunt, Regnum Christi consistere in verbo. nam labia prædicat & sceptrum: Item synagogam abolendam, quod ad cultus legis attinet, & gentes vocandas: Item quòd Christus sit Deus, quia præcipit eum adorandum esse. Titulus significat esse epithalamion de sponso Christo, cui dedit nomen de lilijs, sic enim solent Iudæi.

Præcinit hic regnaturum super omnia Christum.
Cuius in hoc Salomon carmine signa gerit.

Hic velut è thalamo venienti ecclesia Christo
Iungitur, & sponso dat pia sponsa manus.

Vincenti canticum amorum erudiens, filiorum Corah de lilijs.

Propositio seu argumentum psal. de Messia seu Christo canam.

1 Descriptio regis. habent autẽ hac omnia iucundissimam allegoriam regni Christi. Arma.

2 Successus.

3 Vis verbi.

4 Administratio iuris.

PEr noua fert animus laudãdũ dicere regem
Carmina, quę è nostro pectore dictat amor.
Nũc mea q̃ meditor tã ꝓmptè lingua loquetur,
Quam solet accelerãs ducere scriba manum.
1 O prælate alijs, ó formosissime rerum,
Quàm diffusa tuo gratia ab ore fluit!
Innumeris igitur tua pectora dotibus auget
Ipse, tuæ ductus laudis amore Deus.
Cinge tuum gladio femur orte potẽtibus heros,
Vt tua præniteat gloria laude noua.
2 Cuncta tuo decori contingant prospera, tanto
Ornatus fidei lumine dexter ades.
Iustitia, veroq́, & mansuetudine cinctus,
Ceu proprijs victor curribus inuehitor.
Quæ tu cum facies, tua te miranda docebit
Dextera, quæ populis facta stupenda dabis.
3 Omnia dura tuæ possunt penetrare sagittæ,
Hæ ferient hostis corda superba tui.
Regna potens armis victricibus omnia sternes,
Turba inimicorum sub tua tela cadent.
4 Stabit in æternũ tua mi Deus inclyta sedes,
Recta manent regni sceptra ferenda tui.
Iustitiæ quia semper amans rectiq́, fuisti,
Odisti iniustum qui sequerentur opus.

5 Te

5 Te Deus vnguentis voluit redolẽtibus vnctũ
Plus quàm de socijs quemlibet esse tuis.
Lætificos omnis spirat tua vestis odores.
Qualis de liquido cortice myrrha fluens:
Quales vel casiæ molles, vel iam noua stacte
Cuius ab expressa gutta parente fluit.
6 Sicubi te profers & eburna palatia linquis,
Lumine sunt vultus omnia læta tui.
7 In quibus oblectant te natæ sanguine regum,
Dum tibi magnificè suppetis omnis honor.
8 Astitit ad dextram coniux tibi regia, cuius
Ex auro mundus principe totus erat.
9 Auscultа atq; aurem præbe mihi recta monẽsti
Filia, & hæc animo verba repone tuo:
Excidat ex animo stirpis tibi tota paternæ,
Vltra nec populi cura sit vlla tui.
Sic etenim regi forma præstante placebis,
Quem tuus agnatis ignibus vret amor.
Ille etenim dominus tuus est, quẽ semper adores,
Et cui iusta animo supplice vota feras.
10 Quas opulẽta Tyr⁹ cũq; est habitura puellas
Ante tuos ponent munera multa pedes.
Ante tuos stabunt vultus, qui plurima possint
De populo, & soluent debita vota tibi.
Hæc regina feret varios induta colores,
11 Culta quoque interior filia regis erit.
Ducenda ad regem Phrygijs in vestibus ibit,
Aurea cui varium fibula nectat opus.

5 Dona & virtutes.

6 Area.

7 Familia.

8 Sponsa ecclesia.

9 Adhortatio, omissa lege & Mose. Christũ amplectatur synagoga. Hac manifestè significant abrogationem legũ.

10 Vocatio gentium ad fidem Christi.

11 Filiam exponunt ecclesiam gentium, natam

ex synagoga reliquijs. hanc dicit internè ornatam esse quia gentium ecclesia non habet istam speciem cultuum externam, quã habuit synagoga, sed cultus eius est fides, & oratio, quæ interna & cordis sunt.

Innuptæ comites aderunt & ponè sequentur,
Harum ô rex veniet proxima quæque tibi.
Carminibus q́, & lætitia ducentur ouantes
Intra magnificæ regia tecta domus.
12 *Pro patribus reginæ tuis tibi diua relictis,*
Infinita tuæ nomina prolis erunt.
Inde tuo statues reges de sanguine natos,
Qui tibi terrarum regia sceptra ferant.
Ipse tuas laudes totum celebrabo per orbem,
Donec summa aliquod secula tempus erunt.
13 *Ergo tibi omnigenæ dicent præconia gẽtes,*
Donec in hoc ibunt limite solis equi.

12 Patres impij Iudæi Christũ repudiãt.

13 Doctores gentium ecclesia.

PSALMVS XLVI.

Deus noſtrum refugium & virtus, &c.

ARGVMENTVM.

Est consolatio & gratiarum actio pro beneficijs Dei, seruantis mirabiliter suam ecclesiam contra omnes Sathanæ & mundi impetus. In fine grauiter hortatur ad hæc opera Dei cognoscenda, & ad gratiarum actionem.

Cum varius totum circumdaret hostis Iudam,
Ipse Deo tutus prospiciente fuit.
Et nos in media tuti statione latronum,
Has domino grates lege referre decet.

Euangelij fructus.

Vincenti canticum filiorum Corah de Iuuenta.

Læta vox exultãtis cordis ob præsentiã Dei.

RObur & auxiliũ est nobis Deus ipse reptus
Per mala quæ passi pernicioſa sumus.

Est autem enthymema.

1 Non

1 *Non igitur formido iterum nos vlla tenebit,*
Terra licet proprio cedat abacta loco.
Alta licet magni voluantur in æquora montes,
Sæuior irati fluctuet vnda maris.
Omne licet subitis cumuletur fluctibus æquor.
Culmina præ cuius summa furore tremant.
Qui iusto modici veniunt de flumine riui,
Sacra Deo dulci mœnia rore lauant.
Flumina lætificant habitacula sacra tonantis,
In quibus ipse sedens interiora tenet.
Viribus idcirco non deturbabitur vllis,
Nam Deus ipsius mane tuetur opes.
2 *Multa fremũt gẽtes, regna iucuruata tremis-*
Ipsius ad vocem tabuit omne solum. (cunt,
Auxilio nobis Deus est fortissimus omni
Tempore, qui Deus est magne Iacobe tibi.
3 *Huc agite, ite, Dei spectantes facta per orbem,*
Tam citò qui totum tam loca vasta dedit.
Hic si quando volet bellum de gentibus aufert,
Vsque ad postremas, vltima regna, plagas.
Præualidos arcus & acutas conterit hastas,
Currus & celeres concremat igne rotas.
Desinite, solumq́, Deum me discite, cunctis
Gentibus & cunctis terribilem populis.
Causa Deo curæ nostra est, virtute potenti
Auxilio nobis est Deus omnipotens.

primò minorem, post conclusionem ponit.

1 Amplificatio periculorũ, quam ad amplificationem auxilij fuit.

2 Antithesis. contra gentes, qua Deũ hũc non habent, etiam si multum conentur peribunt.

3 Exhortatio, vt ecclesia agnoscat hanc Dei benignitatem. Epiphonema.

PSALMVS XLVII.

Omnes gentes plaudite manibus.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de regno Christi per euangelion constituendo: ac meminit cultus noui testamenti, vt Deum per prædicationem verbi laudent, quod verbum etiam principes gentium sint amplexuri, & futuri populus Dei Abraham. Quare manifestus hic error Iudæorum deprehenditur, qui de arca in domum domini deportata exponunt.

Qua sit ouans pompa rex ascensurus in altum
Christus, & in cœlum compositurus iter.
Hic rex non armis, verbo tamen omnia vincet,
Vt veterem straruntHierichunta tuba.

Vincenti psalmus filiorum Corah.

Propositio. Gaudete.

EDite festiuo populi noua gaudia plausu,
Lætaq́, gratifica iubila voce sonent.

Narratio quæ exponit causam propositionis, quod Christus in mundo per euangelium potenter regnet.

Regnat enim Dominꝰ sublimis & omnia terrẽs
Qua terrarum aliquid sydera cumq́, vident.
Subiecit populos nobis non ante fideles,
Sub pedibus nostris plurima regna dedit.
Hæredes regni statuit nos gloria magni
Qui sumus Isacidæ, cuius amicus erat.
Carmine iubileo Deus est euectus in altum,
In sua terribilis nubila voce tubæ.
Dicite nunc pæana Deo, nunc dicite laudes:
Ferte Deo regi carmina, ferte Deo.
Rex etenim Deus est terræ omnia regna gubernans,
Huic canite exultos, quo decet ore, modos:

Hebraicè est, psallite sapienter: sicut Paulus subet rectè sequi verbum Dei.

Imperi-

Imperium Deus in gentes rex obtinet. idem
Qui Deus in sanctæ sedis honore sedet
Summisere Deo terræ sua regna tyranni,
Magnanimũ Tharidem quem coluisse ferũt Abraham
Nã super & proceres, & maxima nomina terræ filium Tharæ
Altior haud vlli sceptra tenenda tenet.

PSALMVS XLVIII.

Magnus Dominus & laudabilis nimis.

ARGVMENTVM.

Est planè idem argumentum cum psalmo quadragesimo sexto: Commemorat enim beneficia quæ Deus præstitit suo populo cum Hierosolymam seu ecclesiam & cultum suum defendit & seruauit contra hostium varios impetus. Hæc exempla nos quoque consolantur, futurum, vt ecclesiam suam seruet Deus.

Struxerat solimas cinctas hostilibus armis,
Et bellum à chara reppulit vrbe Deus.
Nos quoque seruabit quos cinxit iniqua tyrannis,
Si simus quales nos decet esse, pij

Canticum psalmi filiorum Corah.

Magnus, & eximio dominus cumulandus honore est. Gratiarum actio, cum inserunt descriptionem loci.
Qua sita sunt nostro mœnia sacra Deo.
Pulchra situ regio, rupes peramœna Sionis,
Illa decus terræ totius esse potest.

2361

Cuius Parrhasiæ quod sydera prospicit vrsæ,
Sacra, latus, magni mœnia regis habet.
Cuius in eximijs notus Deus ædibus aulæ,
Tecta salutifera protegit ista manu.
Conuenere simul reges, atque ista videntes,
In non proposita præteriere via.

Commemorat beneficiũ liberationis.

Talia mirati postquam tam magna fuerunt,
Ipsorum pauidus perculit ossa stupor.
Perculsi stupuere metu, sensere dolores,
Quales parturiens ferre puella solet.

Collatio cum veteribus miraculis.

Tu vada sulcantes Neptuni cærula naues
Conteris imbriferi sæpe fragore Noti.
Omnia quæ nostris audiuimus auribus olim,
Hæc & in hac oculis vidimus vrbe Dei.

Redit ad gratiarum actionem.

Hæc & in vrbe Dei sancta conspeximus ipsi,
Hanc & in æternos dirigit ipse dies.

Exhortatio subiecta gratiarum actioni, in qua hortatur non solum ad gratiarum actionem erga Deum, sed vt singuli pro suo modo ecclesiam adiuuent. Nam quidam hunc

Te Deus expetimus, tibi clementissime soli
In medio templi soluimus ora tui.
Vt tua maiestas, sic & tua cognita laus est,
Finẽ vbicunq; aliquẽ maximus orbis habet
Iustitiam dextra ceu cornu diuite spargis,
Nam quæcunque facis, non nisi iusta facis.
Exultet lætoq; Sion se vertice tollat,
Iustitia exiliat lætus Iuda tua.
Cingite circum ipsam cœtu veniente Siona,
Et numero turres illius erigite.
Ipsius attento cognoscite pectore muros,
Quàm sint & celsæ tecta superba domus.

Omnia

Omnia vt hæc memori fama referãtur, & olim
Possit posteritas hic & vbiq; loqui.
Quod fuerit nobis Deus hic, & solus, & omni
Tempore, quod sit adhuc noster & ipse Deus
Hic nos á primis seros deducet ad annos,
Qualiter instituit prima iuuenta solet.

locum sic reddunt, Solicitè custodite mandata eius, & exaltate palatia eius. Sed alij eo referunt, vt cognoscant Dei præsentiam sic emendatis Hierusalem, & pro eo gratias agant.

PSALMVS XLIX.

Audite hæc omnes gentes, auribus, &c.

ARGVMENTVM.

Est idem argumentum cum Psalmo trigesimo septimo. Consolatur enim contra scandalum hoc, quod impij florent, pij autem affliguntur. Habet psalmus certum locum de resurrectione piorum. ad vitam æternam.

Degeneres luxus, & opum perstringit auaros
Numina qui Pluti nil nisi cæca colunt.
Ergo Deo soli confidere summa bonorum est,
Spes in diuitijs ponere, summa mali.

Vincenti psalmus filiorum Corah

1 PErcipite hæc oẽs animis atq; auribus æquis
Quicunque incolitis terrea regna viri.
Tam de plebe sati, quàm nobilitate superbi,
Seu vos paupertas, seu comitantur opes.
Verba loquar vobis animo à sapiente profecta,
Nec fatui cordis, quæ meditabor, erunt.
Abdita deductis ænigmata versibus edam,
Scitaq; non vano pectore verba loquar.

1 Exordium in quo facit attentos auditores.

Propositio. Nihil moueor fælicitate meorum aduersariorum, & meis calamitatibus. subijcit autem rationem quia quantumuis isti abundant opibus tamen morientur tandem.

2 Cur metuam fato rerum depressus iniquo,
Si mea turbinibus fluctuet icta ratis?
Sunt qui diuitijs nimis nitantur, & audent
Credere perpetuas, quas venerantur, opes.
Cum tamen hinc auro fratrem non liberet vllus
Nec pretij quisquam placet honore Deum.
Et nimis est animæ preciosa redemptio, vt ipsam
Perficere haud vllo tempore possit homo,
Complures etiam si viuere detur in annos,
Nec videat viuo facta sepulchra sibi.
Interitu pereunt sapiens ac stultus eodem,
Nec refert posito funere præstet vter.

2 Aliud incommodum impiorum quod opes non secum auferent.

3 Omnia at ista manus rapient hæredis auaræ,
Quæ bona viuentes constituere sibi.
Nec quicquã referent secũ, sed cũcta relinquẽt
Atque inopes Stygij principis arua petent.

4 Repetit primam rationem.

4 Stent licet immenso fundata palatia cultu,
Ductuæ finem non videantur opes,
Magnificas habitent ædes, & magna relinquãt
Nomina posteritas quæ meminisse queat.
At non mortales hac in ditione manebunt,
Sed simili brutis conditione cadent.
Stultitiæ illorum talis via talibus actis
A sera inuenient posteritate decus.

5 Tertia ratio, Impij in morte manebunt.

5 Sicus oues, nigri recubant ad limina Ditis.
Commoda carnisuoræ pabula mortis erunt.

6 Nunc antithesis addit, quod ij afflicti libe-

6 At ipsi reproba ducent de gente triumphos,
Quam subito exortæ tempora lucis erunt.

Illorum

Illorum decus & virtus & forma peribunt,
Et domus inferni regia Ditis eris.
Me verò accipiet Deus & solabitur ægrum.
9 *Nec fera Persephones regna videre sinet.*
Ne mireris opes si quem cumulasse videbis.
Cui velut ex pleno gloria fonte fluat.
Nam secum moriens nil auferet. aëre cassum
Gloria tantarum nulla sequetur opum.
Huius enim tantùm vitæ quæsita voluptas,
Ipsius est animo grata & amica quies.
Tu quoque si requie tete oblectaueris ista.
Hoc ista fatuo nomine gratus eris.
Scilicet ipsius vt patrum mala facta sequaris,
In quibus est verum luminis esse nihil.
Quisquis laude fuit pstãs, & honoribus auctus
Dona nec apposita talia mente tulit.
Persimilis pecori est, & egenti pectore bruto,
Quæ manus exitio mortis anara dedit.

rabuntur, sed ab istu afflictionibus.
7 Secundò etiam contra mortem habebunt præsidia, nam loquitur de resurrectione ad vitam æternã

Operatiuæ exitio sunt, nisi accedat animus pius & Deu timens.

PSALMVS L.

Deus Deorum dominus locutus est.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de inuulgando euangelio, & abolenda lege cum sacrificijs & omnibus cultibus. Habet autem grauissimas adhortationes & comminationes, vt posthabita lege & iustitia legis, misericordiam amplectantur in Christo exhibitam, Quod ad titulum attinet, Asaph vnus ex cantoribus fuit, 1. Paral. 15, & 16.

Quæ sacra vera Deo placeant, quis cultus, vt omnes impia prætextu religionis agant.
Reddere vota Deo, licet ista monastica lauis sit, Plura tamen domino persoluenda manent.

Psalmus Asaph.

Facit attentos. Deus loquetur, ergo accipite verbum eius

REx superum princeps fortissimus ille Deorum.
Incipiet tandem verba tremenda loqui.
Cuncta vt conueniant terrarum regna vocabit,
Regia qua fines vtraque solis habet.
1 Magnifica claræ fulgebit ab arce Sionis,
Et decor, & facies, & noua forma Dei.
Et virtute potens, & maiestate verendus
Aduenier, deinceps ne taciturnus erit.
2 Omnia vastatrix ante ipsum flãma cremabit,
Ipse etiam valido turbine cinctus erit.
Excelso è solio cœlum terrasq; vocabit,
Vt populi cæusam iudicet ipse sui.
3 Conueniant quicũq; colũt mea fœdera sancti,
Plusquam sacrificæ conditionis opus:
4 Ipsius ingentes cœli præconia dicent,
Vt nihil hoc gentes iustius esse sciant.
Huc age, verte tuas mea gẽs, dũ colloquor aures
Quæ loquor, Israel percipe verba tibi.
Contestabor enim tecum Deus ipse Deorum,
Quod tibi qui nunc sum, sic Deus esse ferar
Non sacra arguerim quæ tot mihi dona per aras
Sanguine fumantes exhibuisse soles.

1. Definit locum. Id verbum ex Hierusalem orietur, non ex Synai & deserto, sicut lex.
2. Vt liberet à morte & peccato.
3. Adhortatio, vt verbũ euangelij & gratuitam misericordiam pluris faciant, quàm legem & Mosen,
4. Id est, vbique prædicabitur iustitia fidei

Nam

Nam tua me coram toties holocausta feruntur,
Querum nec ratio est vlla probanda mihi.
Ne mihi mactaris vibrantes cornua tauros.
Sanguinis hircorum nausea facta mihi est.
Omnia enim totis mea sunt animalia syluis,
Pastaq́, per montes millia cuncta gregum.
Omnes cognoui volucres per inane volantes,
Omnis & agrestis bestia mihi nota est.
Quod si me queat vlla fames apprendere, tecũ,
Nil opus indicio, nominis huius erit.
Nam mihi multiplicis deseruis machina mũdi,
Quicqd̃ et hęc extra, quicquid & int⁹ habet
Nũquid carne aliqua taurorũ vescar opima?
Poculanè hircorum sanguine plena bibam?
Sacrifica domino meritæ præconia laudis,
Ne voti possis immemor esse tui.
Hæc faciens in rebus opem me tristibus ora.
Ipse feram, quo me magnificare queas.
Nõ ita cũ reprobis Deus, ad quos ista loquetur,
Impie cur profers fœderis acta mei?
Quid de lege mea declamas ore profano?
Non hoc officij debuit esse tui.
Cum tamen & mores & leges oderis æquas,
Et verbi officium negligis omne mei.
Fœdera sacrilegis cum furibus ista subisti,
Crimine adulterij perdita vita tua est.
Ore loqueharis spurcissima verba pudendo.
Lingua tua immodica prædita fraude fuit,

5 Obiurgatio synagoga vrgentiu & mordicus retinentiu sacrificia & legem contra verbum gratiæ.

6 Manifesta sententia de abrogatione legis nam sacrificia non vult sine fiducia misericordiæ in Christo.

7 Hic exprimit quos cultus vere requirat.

2361

Aduersus fratrem frater mala multa locutus,
Cui quacunque potes parte nocere noces.
Talia cuncta videns, tacui, cum forte putares
Me similem fieri posse prophane tibi.
Sed te iusta manet pro tali pœna reatu,
Ante oculos statuam præmia digna tuos.
8 *Talia nunc saltem cognoscite verba profani,*
Qui vestri oblitum creditis esse Deum.
Ne forte iratus rapiam, cum nulla supersit
Certa salus, vobis nec ferat vllus opem.
9 *A quocunque mihi mactabitur hostia laudis,*
Huic mea magnificè est gloria culta satis.
10 *Atq; hæc ipsa via est, per quã vestigia ducã*
Illius, vt saluus possit adisse Deo.

8 Sic habemus votum baptismi, ac nota quod inter cultus numerat inuocationem. ea quoque testatur, sicut gratiarũ actio gratuitam misericordiam.

9 Qui hunc cultum non præstant, hi etsi habent verbum meum, etsi vocãtur populus meus, & filii Abrahæ, tamen non agnoscam. Atque hic addit grauissimam insectationem Iudæorum, similem illi Ro. 2. Tu qui Iudæus es.

10. Epilo-

PSALMVS LI.

Miserere mei Deus, secundum, &c.

ARGVMENTVM.

Insignis oratio pro remissione peccatorum. Confirmat autem superiorem psalmum: nam cum rogat remissionem peccatorum, significat eam gratuitam & solius misericordiæ Dei esse. Idem significat cum promittit sacrificium laudis: grauissime autem docet de magnitudine & causa peccati, ac nostra infirmitate contra peccatum.

Qua sit origo mali, qua vis, quæ damna parentum
Intulerint stulta poma resecta manu,
Ad veniam reditus patcat quis & vnde paretur,
Pectoris hic pura simplicitate docet.

Vincenti

Vincenti psalmus Dauid, cum venisset ad eum Nathan Propheta, postquam ingressus fuerat ad Bathsebam.

gus qui summam psalmi complectitur.

SVmme pater, qui sceptra tenes altissima rerum,
Cuius & hoc tantum dextera claudit opus:
Cuius magna preces clementia nullius vnquam
Reppulit, haud falsa voce rogantis opem:
Respice me nimia peccati mole grauatum,
Mole sed immensum pondus habente premi,
Et nunc illa tuæ subeat miseratio menti,
Qua tibi fidentes sæpe leuare soles.
Nunc opus esse tuum misereri quęso memento,
Quãdo hic heu nimiũ quod misereris habes.
Nam miser agnosco patratæ crimina culpæ,
Quæ cruciant animum nocte dieq́, meum.
Quicquid id est, tibi peccatũ est, mitissime soli,
Ah pudet, & certè quale sit ipse vides.
Cur ego sustinui tales offendere vultus,
Qualibus est verum mitius esse nihil?
Cur tua non veritus præsentia numina? cur te
Peccator toties aspiciente fui?
Scilicet vt constet vel iniquo iudice verum,
Quicquid adhuc vsquã lingua locuta tua est.
Vt vincas quicunque in se confidit, & audet
Te velut intenta lite mouere reum.
Nam peruersa hominum ratio te iudicat, & se
Damnandæ maculæ credit habere nihil.

Nota, solam misericordiã Dei sibi proponit, propter quã orat.

Propositio.

Ratio non à sua dignitate, aut meritis, sed ab indignitate: miserere quia peccaui.

2361

Ergo age se miserũ miserere fatẽtis, & ægrũ
Quos nisi tu morbis nemo leuare queat.
Nãque quid addubites totũ me fœta malorum
Vita relegatum corporis huius habet.

Peccatum nobis ingeneratur.

Nec nouus hic dolor est: primũ hoc mihi vir⁹ ad
Tẽpore quo matris iã rude põdus erã (hæsit
Vsque adeo nihil est in me quod dicere possis
Naturæ vitium non rapuisse meæ.

Secunda ratio, tuũ verbũ promittit misericordiã ergo miserere nã veritas & sapientia sũt fiducia & cognitio misericordiæ Dei gratuita per Christum Vrget petitionẽ & amplificat lætificat cor, remittit peccatum, dat purum cor &c.

Sed quia tu verax, quia veri es amator, & æqui
Illius & merito nomen & huius habes:
Nota mihi pietate tua sapientia facta est,
Abdita quæ semper corda superba latet.
Me pater hyssopi si dulci asperseris herba,
Sicut lustrali flumine mundus ero.
Laueris heu nimia fœdam putredine mentem,
Iam mihi qui certet cum niue candor erit.
Quo si forte meas dignabere vocibus aures,
Delicias animi quæ peperisse queant:
Iam contrita nouo reparaueris ossa vigore
Nullus in hoc iterum pectore languor erit.
Nunc auerte tuos illos, quibus omnia, vultus
Cernis, & aut recreas, aut velut ignecremas
Nunc illos auerte precor, ne crimina cernant
Ne videant animæ vulnera tanta meæ
Interea refouẽs mea vulnera, terge quod in me
Congestum sceleris perfidus hostis habet.
Mortifera immundi contagia pectoris aufer,
Iusturi dotes cordis habere iube.

Rectus

Rectus in hoc habitet mihi corpore spiritus, illū
Tu pater à veteri conditione noua.
Heu mihi si facie miserū aduersante repellas,
Nec liceat vultus ante fletisse tuos.
Quid te ne facias, per te precor, altera non est
Quæ faciat nostras causa valere preces.
Sed neque me fugiat fautor tuus ille bonorum,
Qui nisi cum sanctis spiritus esse nequit.
Quo sine nulla salus animæ sua crimina fassæ:
Quo si destituar munere, nullus ero.
Eia age, securæ ne subtrahe gaudia mentis,
Saluificumq́, tuæ redde salutis opus.
Spiritus adsit agens & liber in omnia mecum,
Hoc me perpetuum robur habere sine.
Hoc doctore vias per me sciet impius omneis,
Per quas iustitiæ est summa petenda tuæ.
Tunc sua peccator noscens malefacta superbus
A te nunc humili voce rogabit opem.
1 O mihi qui solus Deus es saluator, & idem
In manibus nostræ iura salutis habes:
Erue me meritæ de pœna mortis, & vltra
Sanguinis effusi ne reus esse ferar.
Sic mea iustitiamq́, tuam laudesq́, sonabit,
Quamuis nulla satis lingua referre queat.
Tu dabis eloquio venam meliore fluentem,
Laxato granius tu dabis ore loqui.
Vt tua per cunctas præconia dicere gentes,
Vt possim laudis nuncius esse tuæ.

Rectum veat pure initentiū misericordia Dei.

Gratiarum actio, quam facit duplicī, quod misericordiam Dei prædicare. & de ea etiam alios docere velit.

1 Redit ad precationem

Antithesis Prædicabo misericordiã tuam, nã alia sacra seu cultus non curat.

Nam neque thure dato positas placaris ad aras,
Victima nec structo te mouet vlla rogo.
Te tamen hoc ipso veneratus honore fuissem,
Si velles ista religione coli.
Nũc tibi nulla magis cordi sunt sacra, nec vllũ
Gratius est animæ se cruciante sacrum.
Nec tu despicies afflicti munera cordis,
Commoda quod sine te nulla quietis habet.

Oratiam pro tota ecclesia, vt tam Deus cognitione peccati, & fiducia misericordiæ seruet.

Nunc age syderei summo de vertice cœli
Placata miseram fronte Sionа vide.
Vt laceras iterum Solimas sua mœnia cingant,
Ne tibi dilectæ concidat vrbis honor.
Tunc tibi sacra pio pro munere iustæ dabuntur
Quæ tu sola probas, quæ tibi sola placent.
Tũc tibi gaudebũt pingues holocaustа per aras
Et vitulos templis imposuisse tuis.

PSALMVS LII.

Quid gloriaris in malitia, qui potens.

ARGVMENTVM.

Habet hic psalmus grauissimam insectationem & comminationem contra tyrannos & ecclesiæ hostes. Consolatur autẽ pios quoque, quòd Deus eos sit seruaturus. Historia quã titulus allegat, est 1. Samuel, 21.

Prodidit insontem Pastor Dauida Doëgus.
Sed frustra, quoniam stant rata iussa Dei.
Sic hodie infamant oracula sancta profani,
Sed frustra, quoniam qui dedit, ista tenet.

Vincenti

Vincenti psalmus Dauid erudiés, cum venisset Doeg Ædumæus, & annuntiasset Saul atq; dixisset ei, venit Dauid ad domum Abimelech.

Insultatio.

IMprobe crudeli quid in impietate superbis,
Fortia qui multum iura potentis habes?
Confisus bonitate Dei quid talia iactas,
Quorum lux veniam non feret vlla tibi?
Perniciem tua lingua nocēs meditatur, acutum
Ceu ferrum, veri nescia, fraudis amans.
Pessima quæ q; bonis præfers mendacia veris,
Nec tibi iustitia est, nec tibi nota fides.

Comminatio

Quare etiā te lingua nocens Deus auferet, vt iā
Non videare aliquo posse manere loco.
Eruet ab radice tuæ fata robora stirpis,
Et super in viuis nec tibi nomen erit.

Consolatio bonorum.

Talia deinde pij spectantes facta stupebunt,
Cum q; leui risu talia verba dabunt:
Ecce virum spreuisse Dei vim roboris ausum,
Sed confisum opibus diuitijs q; suis:
Quisq; videbatur sibi plurima posse, quòd esset
Pernicie sola dexteritate potens.
Ipse autem similis viridanti semper oliuæ,
Quæ sit diuinæ pars quotacunque domus,

Insignis collatio.

Perpetua in bonitate Dei spem semper habebo,
Nec mihi spes istas finiet vlla dies.

Gratiarum actio.

Perpetuo meritas referam tibi tempore grates,
Nam mihi tu magni muneris author eras.

Tutior inde tui degam sub nominis vmbra,
Quod quisquis bonus est, laudat, honorat, amat.

PSALMVS LIII.

Dixit insipiens in corde suo, non est, &c.

ARGVMENTVM.

Quod ad argumentum attinet, est planè idem psalmus cum quartodecimo. Habet autem titulum alium, nec sanè inter interpretes de eo conuenit: quidam estimant vocabulum מחלת significare, quòd in choro alternis sit decantatus, sed Aben Ezra putat esse initium, secundum cuius numeros hunc psalmum cecinerunt. Alij instrumenti nomen esse putant.

Almahalath.

Absque fide quæcunque facis facis omnia frustra,
Quantumuis bona sint quæ facis absque fide.
Hac toties tibi Psalmographi vox magna reclamat,
Nec tamen hac audis. Remule surde cane.

Vincenti canticum Dauid erudiens in Mahelath.

Grauis humana natura infectatio. Hoc est, humana natura si sit sine spiritu sancto, nec timet Deum,

VSq; adeo quosdẽ rabies agit impia, vt ausint
Dicere, qui videat, non superesse Deum.
Execrabilibus perierunt cladibus omnes,
Prodiga quos miseri vita laboris habet.
Omnipotens humiles prospexit ab æthere terras
Humanumq; sua vidit ab arce genus.
Ex tot an inueniat sapientem millibus vnum,
Qui curet superos, & putet esse Deum,

Asre-

At retro ſtolidis abierunt paſſibus omnes.
Peſtis enim miſeris omnibus vna fuit.
Non fuit ex illis quem poſſes dicere iuſtum,
Qui bene vixiſſet non fuit vnus homo.
1 *Nũ ſapiẽt aliquãdo mali qui ſanguine viuũt*
Et populi comedunt corpus & oſſa mei?
Dummodo quod rodãt, ventri non deſit alendo,
Tuba creatorem negligit iſta ſuum,
Hic vbi nõ op⁹ eſt trepidãt: vbi nulla neceſſe eſt
Eſſe pericla animæ, certa pericla putant.
2 *Oſſa etenim dominus diſpergit iniqua ferentũ*
Munera, quæ veræ nil pietatis habent.
Hos pudor offendet, domin⁹ quos dãnat & odit,
A quibus auerſa eſt luminis aura Dei.
Quis genus Iſrael ſaluum dabit, atque reducet
Diſperſos populos ad tua templa Sion?
3 *Cum Deus exilium conuerterit ipſe ſuorum,*
Lætitia fient omnia plena noua.
Tunc genus Iſrael gaudebit, & ocia ducent
Qui de ſtirpe tuæ ſunt Iacobe domus.

nec fidit Deo, nec velle aut cupere poteſt quæ Deus vult & cupit.
1 *Præcipuè accuſat doctores legũ.*
2 *Minatur impijs doctoribus quod per ſanam doctrinam hu natura malis non medẽtur.*
3 *Conſolatio Chriſtus cum venerit, per Euangelion ſuum medicinam faciet.*

PSALMVS LIIII.

Deus in nomine tuo ſaluum me fac.

ARGVMENTVM.

Hiſtoria quam titulus oſtendit, eſt 1. Sam. 23. & 27. Eſt autem oratio, vt liberet eum Deus à periculo in quod per proditionem coniectus erat: ac habet inſignes conſolationes, quæ in ſimilibus

periculis nos erigunt, futurum vt liberemur, hostes ecclesiæ pereant.

Prodiderant miserum Sauli Danida Siphitæ,
Sed frustra probitas vindice tuta Deo est.
Hos petit vleisci qua nunc & tanta Siphitæ,
Tot mala committunt, punnat ista Deus.

Vincentrin melodijs erudiés psalmus Dauid, cum venirent Ziphei & dicerent a Saul, nónne Dauid abscondit se apud nos?

OMnipotẽs pro laude tui me nominis ægrũ
Conserua: & misero nã potes, affer opem.
Adsere me virtute tua, dextraq́, potenti,
Et tumidas audi, percipe, sume preces.
Quando alienigenæ quærunt me perdere gẽtes
Quæ tua non vlla numina parte colunt.
En Deus auxilio subijt mihi, sustinet idem
Ne pereant animæ robora tota meæ.
Hostibus ille meis, in me malefacta, rependet,
Et solita perdet pectora vana fide.
Tunc tibi grata ferã munuscula mẽte benigna,
Nominis & laudes de bonitate tui:
Tu quia de cunctis me cladibus eruis, vt iam
Risum deuicto prorsus ab hoste feram.

Propositio, orat autem in fiducia nominis & potentia Dei.
Narrat periculum.
Consolatio, Deus exaudiuit me.
Gratiarum actio.

PSALMVS LV.

Exaudi Deus orationem meam cum, &c.

ARGVMENTVM.

Est oratio in persona Christi contra synagogam

gam,& proditorem Iudam. Rectè autem vsurpatur contra falsos fratres, qui ecclesiæ plurimum eo ipso nocent, quod eum eam extremè oderint, tamen odium illud regunt,simulatis officijs.

Ore aliud præfert, aliud sub pectore condit
Quorundam leuium callida vafricies.
Has agitat pestes,hos execratur, at horum
Quot) rogo(myriadas tempora nostra ferunt?

Vincenti in melodijs erudiens canticum Dauid.

QVi tua supplicibus venerantes numina votis, — Propositio precationis.
Audies ethereamitis ab arce pater:
Supplicis exaudi te verba rogantia serui,
Nunc animũ moueat mœsta querela tuum.
Aspice quàm gemitu fundam lamenta profuso, — Narrat periculũ & afflictiones quas patitur.
In veras lachrimas quam tibi totus eam.
Vsque adeo insultant hostes vrgente tumultu
Sic furit in clades impia turba meas.
Nã mihi crimẽ atrox quærũt obtrudere,necme
Præ genuino odio viuere posse ferunt.
Intima concussi tremuerunt viscera cordis, — Votum quòd eleganter pingit affectum animi conclusi malu.
Et mea ne moriar concutit ossa tremor.
Nũc animũ metus & sæuus circũuenit horror
Nunc mea letalis pectora terror habet.
O mihi nunc volucres aliquis connecteret alas,
Qualibus in ventos ire columba solet.
Protinus eadem qua me non vlla sequentes
Deferat humano semita trita pede.

2361

In deserta ab eam sæuarum lustra ferarum,
Grata domus profugo tristis eremus erit.
Ocyus effugerem, si fortè euadere possim,
Has tempestatis me ferientis aquas.

Imprecatio contra hostes, vt consilia eorum impediantur.

Scinde age, & infames istorum cõtere linguas,
Vrbs quia flagitijs dissidet ipsa sibi.
Qualibus illa dies noctesq; repleta laborat!
Et labor, & tota regnat in vrbe dolor.
In medio dolus, & vanæ mendacia linguæ,
Omnis inhumana fraude platea scatet.

Amplificatio calamitatis, patiar hac à populo meo, & à discipulo communi ministerio mecum coniuncto.

Quòd si structa mihi sit ab hoste calũnia forsã,
Quæ non commerui crimina, ferre queam.
Si mihi se extulerit supra caput impius ausor,
Vitarem celeri iussa superba fuga,
At tu fide comes duris mihi cognite rebus,
O rarum nostræ pignus amicitiæ,
Tu fidei mecum sanctæ secreta subisti,
Religio nostri pectoris vna fuit.
Quo cum sancta domus diuinę limina adibam,
Vnaq́; lætitiæ causa duobus erat.

Imprecatio.

Mors auidas violenta manus extendat in ipsos
Ad Stygias viui destituantur aquas.
Nam domus ipsorum vitijs est plena nefandis,
Factio in ipsorum sede maligna sedet.

Consolatio.

Ipse Deo mea fata querar, mea tristia dicam:
Ille vt ferre potest, sic feret vnus opem,
Mane querar, seræ lugebo ad tempora lucis,
Effugient medium nec mea vota diem.

Audies

Audiet & gemitus, & verba rogantia pronis
(Certa fides causæ est) auribus accipiet.
Is mihi pacificam præstabit ab hoste quietem,
Qui mihi tot studuit noxius esse modis.
Audiet, & studia aduersi mala deprimet hostis,
Solus in immnota conditione manens.
Nulla quidem spes est mutari posse malignos,
Qui dominum toties irreuerenter habent.
Iniecere manus in amantes fœdera pacis. *Addit in fine infectationem hostium & cõminationem.*
Pacta profanarunt religiosa Dei.
Ore ferunt pacem butyro quod mollius esset,
Sæua tamen tacita pectore bella mouent.
Lenia verba oleo quouis magis ore loquuntur,
Illa tamen gladij fortis acumen habent.
Res, curasq; tuas domino cõmitte potenti, *Insignis doctrina in omnibus periculu & tentationibus.*
Is tua, teq; ipsum, cuncta tenere potest.
Ipse loco faciet stabili consistere iustum.
Et bona lætificæ pacis habere dabit.
Tu pater effuso gaudentes sanguine tandem
In mortis foueam precipitanter ages.
Dimidiæ non illi attingent tempora vitæ,
Sed mihi spes in te fixa tenaxq; manet.

PSALMVS LVI.

Miserere mei Deus, quoniam con.

ARGVMENTVM.

Est oratio pro liberatione ex periculo in quo fuit cum exularet. 1. Sam. 11. Vocat autem Da-

uid se mutam columbam, quæ tantum gemitu ostendit dolorem suum. Nam inter exteros non fuit ei tutum loqui.

Sceptra Talastini cum quæreret aduena regis,
Exul adhuc querula concinit ista chely.
Hac nos voce graues contra licet ire tyrannos.
Qui verbum domini qualibet arte premunt.

Vincenti aureum ornamentum Dauid de columba muta inter alienigenas, cum apprehenderunt eum Philistæi in Geth.

Propositio precationis. Narratio periculorum.

SVmme parens rerũ, miserũ me respice, cuius
Pectora crudeli pressa sub hoste iacent.
Fortiter insistũt, numquam me affligere cessant,
Qui calcant animæ colla subacta meæ.
Quoq; magis doleã, plures grassantur in vnum,
Qui capiti intentant tela cruenta meo.
At mea dum nimio sunt corda subacta timori.

Consolor me quod non mea cupiditate sed Deo vocante Rex sim.

Spes opis & veniæ tu mihi certa venis.
In verbo domini mihi gloria vera manebit,
Vni fixa Deo spes mea semper erit.
Quæ mihi donec erit, sicut nõ fracta manebat,
Non hominum metuam prælia, robur, opes.
Artibus assiduis mea verba euertere tentant,
Nil nisi conantur posse nocere mihi.
Insidijs coëunt mea dum vestigia seruent,
Vt vitæ abrumpant languida fila meæ.
Scrutãtur qđ iniqua patrẽt: quos ipse sub imas
Inferni iratus præcipitabit aquas.

Fac

Fac libeat numerare fugas quas passus aberro,
In vacuo lachrymas codice scribe meas.
Harum numerus sibi iam constabit & harum
Qui mihi quàm vellem nunc quoque maior adest.

Repetit precationem.

Tũc hostes mihi terga dabũt, cũ te ipse vocabo,
Tunc mihi cognoscam quod Deus esse velis.
Laus mea sermo Dei, domini mea gloria verbũ,
Hac spe non metuam quid mihi faxit homo
Ad te vota Deus mihi sũt cõcepta, quòd isthæc
Laudibus æternis omnia plena feram.
Tu quia crudeli seruasti à morte redemptum,
Ne caderent nostri per loca fluxa pedes.
Vt mihi & ante Deum liceat defigere gressus.
In qua viuentũm gloria luce sita est.

Insignis consolatio quod Deus suorum lachrymas numeret, ergo non erunt impij perpetuo impunes.

PSALMVS LVIII.

Miserere mei Deus, Miserere mei, quoniam in te, &c.

ARGVMENTVM.

Est oratio non dissimilis precedenti in alio periculo Dauidis, quod est 1. Samuel. cap. 21. & 23.

Spelunca latebris cum delituisset Odolla,
Iniusta queritur se ratione peti.
Sic male qui regum nos insectantur in aulis,
Vt isti: hu lachrymis possumus ante Deum.

Vincenti aureum ornamentum Dauid, ne periret cum fugeret à facie Saul in speluncam.

Propositio.

Respice fidentē tibi mi Deus, esto benignus,
Cui sine te non est qui ferat vllus opem.
Cuius & alarum defendi spero sub vmbra,
Donec sors abeat cladis acerba meæ.
Ante tuos vultus queror ô altissime rerum:
Qui mea restituis pristina dona mihi.
Mittit opem, cœlóq; videns opprobria tollit,
Quæ mihi, me perimens intulit hostis atrox.
Mittit opem, fidei memor & pietatis auitæ
Quæ sua naturæ munera solus habet.

Consolatur se præteritis beneficijs.

Inter anhelantes iaceo ceu præda leones,
Præda voraturis dilanianda feris.

Narratio periculi, quod fatu tragice pingit aptu similitudinibus

Omnes humano geniti de sanguine flammit
Assimiles, dentes ceu fera tela gerunt:
Mobilibus linguas gladijs conferre licebit,
Vulnere tam feriunt quos voluere graui.
Exaltare Deus super alta volumina cœli,
Laus tua terrarum transeat alta plagas.
Tensa meis pedibus componunt retia, quorum
Fraude per insidias me violare queant.
Qua gressurus eram, foueam sodere, sed ipsi
Sunt capti proprio quem statuere specu.
Corda parata Deus mea sunt, mea prompta voluntas,

Gratiarum actio pro liberatione.

Vt psallam laudes, vt tua facta canam.

Nunc

Nũc exurge meæ decus & pars maxima vitæ,
O lyra psalmographi gloria magna tui.
Exurgam matura noui sub lumina solis,
Tempore quo surget diua pudoricolor.
Per populos tua facta canã, per regna, ꝑ vrbes,
Nec laudem tellus nesciet vlla tuam.
Nam tua stelliferũ bonitas transcẽdit olympũ,
Subdita sunt fidei nubila regna tuæ.
Exaltare Deus super alta volumina cœli,
Laus tua terrarum transeat alta plagas.

PSALMVS LVIII.

Si verè vtique iustitiam loquimini.

ARGVMENTVM.

Titulus ostendit esse idem argumentum cum superioribus psalmis. Orat enim cõtra Saulem, & eos qui ipsum incitabant contra Dauidem tanquã seditiosum. Habet hic psalmus tres partes: Narrationem seu obiurgationem vehementem aduersariorum: imprecationem: & consolationem.

Errorem quicunque audet defendere apertum,
Et nunquam iustis desinit esse minax:
Torrenti similem vano, fractaq́ sagitta,
Et flamma impositis sentibus, esse docet.

Vincenti aureum ornamentum Dauidis, ne periret.

Vehemens obiurgatio quòd ficta criminibus incitarent Saulem.

NVm pręcor ô geniti mortali è stirpe, iuuabit
Vos quoq́ tãdẽ aliquo tẽpore iusta loqui?

Nil minus, imò animis versatis iniqua malignis
Designant vestræ frivola facta manus.

Hoc est, perversi sunt, discesserunt à Deo, & verbo eius.

Defluxere mali retrò, pessimq́, abierunt
A primo vitæ tempore quisque suæ.
Defluxere retro mendacia vana loquentes,
A primo exortus tempore quisque sui.
Horum persimilis furor est serpentibus atris,
Tale sub infido pectore virus habent.

Illustris similitudo.

Corde venenatam referentes aspida ficto,
Quæ clausas aures, ne capiatur habet.
Incantatoris ne voces audiat, aures
Obstruit, instantis ne cadat arte magi.

Imprecatio.

Illorum dentes pater excute frange molares,
Quicis bona carnivori rodere cuncta solent.
Maxillas avidas sævorum frange leonum,
Bestia cur miseras dira trucidet oues?
Liquãtur velut vnda fluens, sua spicula tendãt,
Nec tamen attingant quem volucre scopum.

Bella similitudo.

Cornua tollentis limacis more liquescant,
Quæ breue ceu gemino pollice tentat iter.
Sicut abortiuum pereant, quod lumina solis
Nescijt, & visum corruit ante diem.
Quàm prius in rhamnũ spinæ cõsurgere vestræ
Possint, de medio has auferet ira grauis.
Vernantes, & adhuc in primo flore comantes
Deripiet rapidi turbinis ira rubos.
At pius ista videns vindictæ præmia iustæ,
Gaudia prostrato victor ab hoste feret.

Ille

Ille suas palmas reproborum in sanguine tinget: Consolatio.
Quamq; aliqui cupiant, vltio maior erit.
Tunc dicēt homines, sua sunt rata præmia iusto,
Certè & adhuc iudex regnat in orbe Deus.

PSALMVS LIX.

Eripe me de inimicis meis Deus meus.

ARGVMENTVM.

Argumentum ostendit titulus, & historia extat 1. Reg. 19. Orat enim contra Saulem & eius complices, ne possint innocenti nocere. Quidam transferunt hanc orationem in personam Christi, orantis contra impiam synagogam: ac sanè similis euentus secutus est Dauidis & Christi hostes. vtrique enim perierunt. Est vehementissima oratio, ideo habet tot repetitiones.

Historiam spectas? Saulis notat ipsa furorem,
Mystica vox Christi rectius esse potest.
Iudæos Christo infidos fore semper, & horum
Spargendum toto semen in orbe canit.

Vincenti aureum ornamētum Dauidis, ne periret cum Saul misisset, vt custodirent domum, & ipsum interficerent.

CVm sint qui studeāt vnīs me perdere multi: Propositio precationis.
Mi Deus, illorum dextrè consilia.
Eripe me hac declade malorū, & sub hostib⁹ istis
Qui mihi nescio quo, damna furore parant.
Ne noceant, fuso qui tātùm sanguine gaudent,
Et quibus hoc tantùm displicet esse bonos.

Narrat periculum.

Insidias mihi nãq; parãt quib⁹ occuper, & sunt
Contra me fortes in statione viri.
Non quia peccarim quicquã quod læserit ipsos,
Sed quoniam culpa pectora nostra vacent.
Tale nihil merui quo me peruertere tentant,
Inq; meam properant currere perniciem.

Repetit propositionem, & eam variè auget, nunc incusando aduersarios, nũc imprecando mala.

Surge, age ī occursũ venias mihi, & aspice quã-
Molibus oppugnent, insidijsq; petant. (tis
Nunc tu exercituum Deus inuictissime, regna
Orbis terrarum visere cuncta velis.
Tu Deus Israël ne sis pius omnibus istis,
Qui nisi quæ mala sunt, nulla parare queũt,
Vespertina retro fugiant sub tempora lucis,
Mutua deblaterent murmura more canum.
Vrbis eant magnæ vicos & mœnia circum,
Nec profugis aliqua detur in vrbe locus.
Ceu gladijs etenim labijs ita verba loquuntur,
Hæc qui, dicentes, audiat ecquis erit?
Atqui ludibrio tibi erunt, tu denique gentes
Despicies, tellus quas vaga cunque tenet.
Quòd si fortè meis sit maior viribus hostis,
Tu mihi præsidium, tu mihi ductor eris.
Summa Dei pietas me præuenit, hoc duce vidi
Cernere deiecto quicquid in hoste libet.
Nec subitò extinguas populũ, ne obliuia ducãt,
Quàm tua sit pœnas sumere dextra potens.
Quin disperge vagos, errẽt sine maxime rector,
Quo duce me terror nullius hostis habet.

Nil

Nil nisi iniqua docẽt, nisi tantũ vana loquũtur,
Nec sua mutari facta superba volunt.
Tãtiũ crebra suis iactãt maledicta propinquis,
Concio fallentes nectere docta dolos.
Perge age, perde tui reprobos feruoris in æstu, *Hoc accidit extincto Saule. Nam regnũ familia Saul eruptũ est, & tota posteritas eius extincta.*
Ne mala fax aliquo digna sit ista loco.
Vt dominum videant Israëlitidos oræ,
Præterea terræ totius esse Deum.
Vespere retro abeãt humiles, & ĩ vrbe vagẽtur,
Et tanquam iaciant murmura rausta canes.
Discurrent epulas vltro citroq; petentes,
Nec miseram possint exaturare famem.
Tunc se digna ferent vacui ieiunia ventres,
Proq; cibo miseri murmura vana serent.
At mihi carmen erit tua magna potẽtia, dicam
Maxima virtutis nomina manè tuæ.
Quo velut arce salus mea custodita quieuit,
Quo mea cassa malis tempore vita fuit.
Perpetuò tua facta canam: laudesq; tacebunt *Gratiarum actio.*
Da liceat per te, tempora nulla tuas.
Tu siquidem mihi sola salus, te venit ab ipso,
Si qua habet hæc pietas pectora, si qua fides.

PSALMVS LX.

Deus repulisti nos & destruxisti nos.

ARGVMENTVM.

Historia, cuius psalmus meminit, est 1. Paral. 18. & 2. Reg. 8. Est autẽ psalmus gratiarum actio,

2361

quòd Deus regnum sub Saule afflictum, multis victorijs, præsertim autem verbo & cultu suo iterum restituit & ornauit. Quare in titulo regnum tam bellè excultum rosæ nomine appellat.

Quòd bona pax, quòd religio beet inclyta regnum,
Publicè resquòd tot floreat auctu bonis,
Pectore & ore refert grates, nos ista canemus,
Carmina pro salua religione Deo.

Vincenti aureum ornamẽtum Dauidis, de rosa testimonij ad erudiendum, cum belligeraretur contra Mesopotamiam & Syros de Soba, cũ Ioab reuersus percussisset Edom in valle Salis duodecim millia.

1 QVi velut abiectos nos, & malè gratæ parenti
Pignora reppuleras à bonitate tua,
Qui nobis iratus eras pater inclyte diuûm,
Qui tam dispersos passus es esse diu.
Redde tuam nobis pietatem, redde salutem,
Quæ sine te nobis nuper adempta fuit.
Maxima qui stabilis mouisti pondera terræ,
Cuius erat manibus pars bona fracta tuis.
Restitue afflictæ languentia viscera molis,
Quæ iacet heu nimium viribus icta tuis.
2 Sæpe tuo clades populo & fera bella tulisti,
Quæ dederas nobis vina pauoris erant.
3 At noua te veritis rursus vexilla dedisti,
Quæ sibi non vana parta tulere fide.

1 Querimonia de præteritu calamitatibus publicis cui addit precationem.
2 Gratiarum actio, in qua commemorat præsentia beneficia.
3 Signum seu vexillum arcam fœderis appellat, quæ sub Saule neglecta fuerat. 1. Paral. 13.

Vt

Vt nunc ergo tibi chari seruentur amici,
Vi dextræ nobis auxiliare tuæ.
4 *Ex adyto Deus es diuina voce locutus,* 4 *Verbum redditum.*
Quæ mihi lætitiæ vox noua signa dedit.
5 *Nunc Sichime diuisa caput mihi subdet, &* 5 *Victoria.*
Vallem Suchotis metiar arte noua. (omnẽ
Noster erit Galaad, possessio nostra Manasses,
Mox Ephraim sceptri pars erit ipse mei.
Dux & doctor erit mihi ad omnia fortis Iudas,
Subditus imperij nomine Moab erit.
6 *Ipsa tributa dabit palmarum diues Idume,* 6 *Ad gratiarum actionem pertinet, quòd causam victoriarum ostendit. Hæc omnia, inquit, habeo nõ mea virtute, sed ope Dei.*
Nostra Palæstinæ regia gentis erit.
Sed quis erit qui me munitam ducat in vrbem,
Ecquis Idumeæ ducet ad arua plagæ?
Tũne pater qui nos sic auersaris egenos?
Nec comes armatis in fera bella venis?
Auxilium dubijs in rebus egentibus adfer,
Humanum auxilium nil rationis habet.
Diuino auxilio freti rem deinde geremus.
Inijciet nostris hostibus ille fugam.

PSALMVS LXI.

Exaudi Deus deprecationem. &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio pro rege & regno, vt & cultum Dei retineat, & regnum nullis nouis mutationibus perturbetur.

Orat vt à populo ipse suo Deus arceat hostes,
Vt regem meritis augeat atque fide.

2361

Publica dissidijs ne res laceretur, & erret
Ipsius à vera relligione fides.

Vincenti in melodijs Dauid.

Precatio.

SVmme Deûm qui tẽpla tenes flãmantia cæli
Esse tamen præsens hic & vbique potes:
Audi qũos gemitus imo de pectore fundo,
Inclina ad timidas corda benigna preces.
Clamor ab extremis terrarum finibus hic est
Editus ad sedis limina celsa tuæ.
Anxia dum nimia formidine corda tremiscunt,
Dum mea terribilis circuit ossa pauor.
Ardua ad æthereæ deduc me culmina rupis,
Scandere non alia quam ratione queam,
Spes quia nõ alia est nisi tu mihi, quo duce semp
Ceu turri infesto tutus ab hoste fui.
Ingrediar tua perpetuo tentoria, fidam
Dum me magna humeri cõtegat vmbra tui.
Tu Deus audisti mea vota: & posteritatem
His tribuis qui te tempus in omne timent.
Tu dabis in terram longæuum viuere regem,
Vt suus ex anno quolibet annus eat.
Ille Deo coram per secula cuncta sedebit,
Fac pietas ipsum dirigat atque fides.
Sic tua cantando celeberrima nomina reddam,
Vt mea perpetuo tempore vota feram.

Sic vocat locum cultus.

Hic exponit quid scriptura appellet vota.

PSALMVS LXII.

Nónne Deo subiecta erit anima mea.

AR-

ARGVMENTVM.

Habet psalmus duas partes: Prior insignem consolationem, & exemplum habet quod imitemur in periculis, ne sinamus nobis excuti fiduciam & spem opis diuinæ. Altera habet adhortationem, vt abiecta fiducia carnalium præsidiorum, quæ incerta, imò nihil sunt, veram fiduciam amplectamur, quam Dei omnipotentia & bonitas omnibus promittit. Videtur autem particulariter notare potentes aulicos, qui dementati præsenti fortuna, sine vllo metu ea abutuntur ad opprimendos bonos.

Vis varios dubia casus euadere vita?
Vis bene munitus viuere? fide Deo.
Fallitur humanis si quis confidere rebus
Nititur, vt psalta mystica scripta docent.

Vincenti pro Idithum Psalmus Dauid.

Consolatio. Ego me consolor fiducia diuini auxilij contra hostes meos tam potentes.

ET meritò, quid enim non hunc tranquilla moretur
A quo anima hæc ppriæ iura salutis habet?
Ceu taciturna sedēs hūc respicit, hūc expectat,
Qui mihi seruator, qui mihi certa salus.
Sortes ipse meas velut arx munita tuetur,
Propter & hoc lapsu nec grauiore cadam.

Obiurgat eos propter studiū nocendi.

Quò tādē vsq; viro vos nō pudet esse molestos,
Cuius adhuc omnes quæritis exitium?
Ceu murum fragilem, ceu vulsi fragmina septi,
Quæ vix relliquias iam tenuere suas.
Deijcere hunc verò labor est hic maximus illis,
Et velut ex alto trudere ad ima loco.

Aulica vita.

Illis sola placent mendacia, laudibus ora
Plena ferunt, odij pectora virus habent.

Redit ad consolationem. Hortatur alios quoq; ad similem fiduciam in Deū.

Ipse vtiq; expectabo Deum, tacitus q; morabor:
Nam mea nunc ista pendet ab arce salus.
Certa salus Deus est mihi, robur & ardua rupes
Consistam, lapsu nec grauiore cadam.
In domino mea certa salus, mea gloria certa est,
Petra inuicta valens, spes mea sola Deus,
Erigite ad dominum spes vestras, fidite in illo,
O populi quotquot maximus orbis habet.

Antithesis, fiunt spes in Deum certa est, ita fiducia carnalium praefid. orum fallit.

Hoc coram vestros animos effundite, & alti
Pectoris affectus spes rata nostra Deus.
Vana est vita hominum, vanæ ludibria gentes,
Et nil quo valeant vtilitatis habent.
Si trutinæ dubio ponatur in orbe bilancis,
Tum genus hoc leuius, quàm nihil esset, erit,
Non animos fallat quæcunque iniuria vestros.
Quos sibi vis adigit fidere, fallit, opum.
Omnia sectari vanissima parcite rerum,
Nec vos commoueat diuitis aura lucri.
Si fluxu rerum vos copia dines inundet,
Diuitias prono parcite corde sequi.
Vox audita mihi sæpe est diuina loquentis,
Virtutem summi roboris esse Deo.

Epiphonema grauissimum.

Et tibi semper adest pietas, qui dignarependis
Pro factis, genitor, munera cuique suis.

PSALMVS LXIII.

Deus, Deus meus ad te de mane, &c.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Totus psalmus est querimonia, quod absit à populo & cultu Dei in Hierusalem: ac comparat eleganter terram destitutam verbo & cultu Dei, loco deserto & carenti aquis. In fine accusat aduersarios, ac minatur eis qui huius mali caussa erant. Rectè oratur ab ijs qui per tyrannos impediuntur quo minus possint verbum Dei habere.

Explicat immodicos afflicti pectoris æstus,
Nempe Dei verbo se cupientis ali.
Sic Saulem fugiens per inhospita tristis eremi,
Tam querula vates voce rogabat opem.

Psalmus Dauid cum esset in deserto Iudæ.

OMnipotens veriſ ſator, vnice cõditor orbis,
Quẽ, niſi te, venerer, quis Deꝰ eſſe queat? Querimonia.
Te ſequar in primis, ipſũ te ante omnia quærã,
Siue eat in tenebras, ſiue erit orta dies.
1 Te velut ægra ſitis mea mens deſiderat, ad te 1 Cupio esse Hierosolymis vbi est cultus tuus vbi prædicatur verbũ tuum, & orant.
Eſt mea ſuſpirans languida facta caro.
Donec in his lateo terris arentis eremi,
Quas neq; fõs aliquis, nec rigat imber aquæ.
Sic velut in templo te contemplabar, vt eſſem
Virtutem atque tuas cernere dignus opes.
Namq; tuam diuo bonitatem hac luce priorem, 2 Hæc videntur magis esse optatiua, vtinam in templo tuo benedicam, & tollam manus meas.
Ergo canam laudes pectore & ore tuas.
2 Te mea lingua canet dũ ſpiritus hos reget ar-
Extollam palmas laudis amore tuæ. (tus,
Exſatia hãc animã precor vt pinguedine multa
Vt mea ſit laudi lingua ſoluta tuæ.

Nocte memor de te somno fugiente loquebar,
Luce vigil de te lingua loquuta mea est.

Παθη.

Tu mihi saluator, tua me reget alma voluntas,
Me totum auxilij proteget vmbra tui.

Consolatur se.

Te mea suspirat, tibi mēs mea semper adhæret,
Me tua perpetua dextera fulcit ope.

Illi autē insidijs quærūt me, vt perdere possint.
Sub terram viui præcipitanter eant.

Minatur aduersarijs.

In gladios recident, & amara morte peribunt,
Atque auidis fient præda parata lupis.

Restituar regno, quātumuis nunc misér & exul.

Rex pietate Dei fretus gaudebit in ipsa,
Illius adiurans nomina lætus erit.

Os Deus obstruxit mendacia vana loquentum,
Vanus adulator desijt esse loquax.

PSALMVS LXIIII.

Exaudi Deus orationem meam cum, &c.

ARGVMENTVM.

Est elegans oratio, instituta contra virulenta consilia hostium, quos pij & ecclesia semper in mundo habent.

Perfidiam expertus, tum facta inimica suorum
Saulitarum humili voce precatur opem.
Sic & nos orare decet constanter in hostes,
Qui nusquam nobis non inimica struunt.

Vincenti Psalmus Dauid.

Propositio.

AVdi summe parens mea verba, hanc percipe vocem.
Qua queror insidias hostis adesse mihi.

Cuius

Cuius ad insultus tantos mea pectora muni,
Ne mea mens trepido victa timore cadat.
Ne me corripiat deprensum turba malorum,
Fac aliquo tutum posse latere loco.
Qui, tanquam gladios, linguas acuêre dolosas, Narratio in qua commemorat periculum, & egregiè pingit aduersarios.
Quarum sunt grauibus tela parata dolis.
Vt vel ab insidijs feriãt quem perdere quærunt,
Qui neq; peccatum, qui neq; crimen habet.
Letiferas iaciunt neruo stridente sagittas,
Et capiti intentant absque timore meo.
Consilia inter sese agitant obnoxia fraudi,
Et nisi perfidiæ non habitura locum.
Nam mihi componũt laqueos, & retia nectunt,
Quæ nullos hominum posse videre putant.
Insidias toto meditantur pectore, quantum
Fraudibus inuentis quisque valere potest.
Sed Deus & celeres in noxia corda sagittas Comminatio, malum consilium erit consultori pessimum.
Diriget, & subito vulnere percutiet.
Ipsis exitium sua frivola lingua parauit.
Omnibus vt fierent risus & opprobrium,
Omnes ista homines spectantes facta stupebãt,
Iam non immemores hoc opus esse Dei.
At qui iustus erit, domino confidet, & ipsi Consolatio piorum.
Nitens perpetuo tempore lætus erit.
Et quorum directa Deo sunt pectora, viuent,
Atque his perpetuæ gloria laudis erit.

PSALMVS LXV.

Te decet hymnus Deus in Sion.

ARGVMENTVM.

Est suauissimus psalmus, primi versus habent gratiarum actionem. Deinde orat pro remissione peccatorum, pro conseruatione verbi, & pro exauditione. Postremò commemorat beneficia Dei politica, quòd donet pacem, & benedicat agro, ita vt totus annus sit quasi corona ex beneficijs Dei connexa. Quidam psalmum hunc allegoricè accipiunt de regno Christi & nouo Testamento, propter duos versus: Omnis caro ad te venit, &, Tu es spes omnium finium terræ, & eorum qui remoti degunt in insulis. Non enim huiusmodi prophetiæ rarè sunt inuolutæ allegorijs.

Qui populo suã verba suo dedit, ipse tueatur,
Det pacem, & frugum tempora larga Deus.
Quis quotus agnoscit quibus angat doctibus annum,
Quas canit hic, saltu hic nullus Homerus erit.

Vincenti psalmus & canticum Dauid.

Gratiarum actio.

NOs tua mundi opifex, cœlestia iussa manentes,
Spectamus tacito pectore quicquid agis.
Interea serimus tibi debita munera laudum,
Quem decet in sancta laude Sione coli.
Nos tibi vota pio persoluimus omnia ritu,
Et querulas pleno fundimus ore preces.
Et quoniam precibus sacras placauis ad aras,
Ad tua templa pater confluit omnis homo.

Oratio pro remissione peccatorum.

Nos tibi plus nimio deliquimus, eia age fassos
Respice, da veniam, pande salutis iter.

Fali-

Fœlicem quem tu delegeris, & tibi charum
Feceris vt tecum limina sancta colat.
Ille domus bonitate tuæ satiabitur, idem
Ibit ouans templi de ditione tui.
Iustitia nobis respondе mira fideli,
O Deus, ô mea spes, gloria, vita, salus.
Spes hoĩm quicũq́, habitãs regna vltima terræ,
Et procul in vasto littora sparsa mari.
Qui validos magno fundauit robore montes,
Virtutis propriæ viribus omnipotens.
Qui fera latisoni compescit murmura ponti,
Et fremitus vasti quos iacit vnda maris.
Qui premit insanos populo frendente tumultus,
Agmina qui nutu seditiosa fugat,
Vt timeant quicunq́, habitant extrema locorũ,
Dum tua mirantes signa stupenda vident.
Te duce læta via est loca per quecunq́, meantũ,
Siue aurora rubes, Hesperе sine cadis.
Climata latinagæ tu respicis omnia terræ,
Quam iugi irriguam fonte virere facis.
Quam facis omnigena rerum ditione beatam,
Dulce tuum varijs flumen abundat aquis.
Sic lætæ segetes, sic pinguia culta viroscunt
Per te, sic fructus parturit omnis ager.
Frugiferos rigua potas aspergine sulcos,
Gleba tuo cultu nulla iacebit iners.
Imbribus humectans auentia viscera terræ.
Per te larga suas copia fundit opes.

Verbum respondendi recte hic exponitur pro exaudire, vt sit sententia: responde nobis, seu exaudi nos secundum admirabilem iustitiam tuam.

Gratiarum actio pro pace.

Pro commoda tempestate.

Pro abundanti annona.

Quadrifidum varijs locupletas dotibus annum,
Quas datus è plenis nubibus humor alit.
Sic tua distillant pingues vestigia succos,
Et toties pedibus semita trita tuis.
Deserti loca dura prius, culsissima fient.
Fructiferi montes iam sua dona ferent.
Innumeri per prata greges viridantia pascent,
Obsita planicies frugibus omnis erit.
Tunc iucunda nouos sustollent nubila plausus,
Tunc tibi mortales carmina læta canent.

PSALMVS LXVI.

Iubilate Deo omnis terra, psalmum, &c.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio, quod Deus populum & ecclesiam suam etsi affligi sinit, tamen non deserat, sed suo tempore potenti manu liberet, sicut in mari rubro liberauit à tyranno Pharaone.

Sæpe suo populo media iam mortis in hora
Adfuit auxilio non remorante Deus.
Sic & adhuc à morte suos & ab artibus hostis
Seruat, vt exemplis omnia plena docent.

Exordium in quo hortatur ad gratiarum actionem.

Lætitiæ noua signa Deo date, tollite plausus
Qui variè cultam cum q, tenetis humum,
Ipsius assiduo celebrantes nomina cantu,
Gratifica soli psallite voce Deo.
Dicite terribili meritas super omnia laudes,
Dicite terribilis facta stupenda Dei.

Hostes

Hostes vana tui præsument omnia, nec sunt
Robora cuncta hominum viribus æqua tuis,
Omnia te magnæ venerentur climata terræ,
Laude tui resonet nominis omne solum.
Huc agite ô cunctæ spectatum accurrite gentes,
Quæ Deus in cunctis quantaq; rebus agat.
Humida qui magni desiccat marmora ponti,
Mobile qui certum per mare sternit iter.
Hic facit vt siccis pedibus maria alta terantur,
Innumera hinc nostris gaudia pectus habent.
Illius est nullum sortita potentia finem.
Ille videt quicquid maximus orbis habet.
Ille humiles alto prospectat ab æthere terras,
Surgere quì possit nemo rebellis erit.
Nostro grata Deo populi date munera laudum,
Gratifica soli psallite voce Deo.
Ille animæ vitam nostræ dedit, ille tuetur,
Ne titubent nostros sustinet ille pedes.
Sicut ad examen nos nostraq; facta probasti,
Qualiter artifices æra probare solent.
Impuleris licet inclusos nos sicut in arcem,
Nostra licet multa corpora mole graues:
In capita impositos tulimus quos ipse inhebas,
Per medias flammas inimus & per aquas.
Tu tamen in multa terram nos dote beatam
Eductos, placida viuere pace iubes.
Ergo tui ingrediar sanctissima limina templi,
Votaq; persoluam persoluenda tibi.

Narratio in qua commemorat beneficia Dei, propter quæ sit laudandus.

Commemorat liberationem factam in mari rubro, cum qua conferat sui temporis singularia beneficia.

Etiam pericula amplificat, vt tanto ad gratiarum actionem sint exercitatiores.

Sic vocat figuratè extrema pericula.

Redit ad gratiarum actionem.

Quorũme damnant labiorum verba meorum,
Tempore quo rebus sors fuit atra meis.
Pinguia persoluam sacras holocausta per aras,
Cæde tibi agnorum multa rubebit humus.
Præterea faciam vitulis & bobus opimis,
Et cadet ante aras hostia multa tuas.
Huc domini quoscunq; tenet timor vllus, adeste
Vestraq; sit verbis auris aperta meis.
Narrabo quæcunq; Deus mihi fecerit, & quæ
Sint ab eo vitæ dona tributa meæ.
Voce mea quoties ipsum in mea vota vocaui,
Visus erat toties maximus esse mihi.
Si tamen inueniar mihi conscius esse malorum,
Amplius haud nostras audiet ille preces.
Nunc tamẽ exaudi miserũ me, & verba precãtis
Respice, nec famili reijce vota tui.
Gloria summe tibi, tibi sit laus optime soli.
Qui vacuas nostras non sinis esse preces.
Qui miserum pietate tua dignaris & auges,
Verba nec auerso lumine nostra vides.

Publicis beneficijs subijcit suum exemplum quomodo varie sit adiutus a Deo & liberatus.

PSALMVS LXVII.

Deus misereatur nostri, & benedicat, &c.

ARGVMENTVM.

Est precatio pro verbo euangelij: in eo enim vere ostenditur nobis facies Dei, hoc est Christus, & ipsa Dei misericordia. Habet autem manifestam prophetiam, quòd gentes sint populus

Dei

Dei futuræ, & pars regni Christi: neque enim ea inuitat ad circumcisionem aut legem, sed simpliciter ad fidem, & gratiarum actionem.

Imperium Christi vates canit esse futurum.
Quod comitatur ingens gloria, pax, & amor.
Vocem euangelij procul in gentes abituram,
Non modo Iudæa regna per arcta domus.

SIt pius & faueat nobis Deus, annuat idem
Lumina nos vultus posse videre sui.
Ipsius vt totum sit semita nota per orbem,
Quamq; sit in cunctis gentibus alta salus.
Omnes te populi laudent, tibi seruiat orbis,
Omnia sint laudis climata plena tuæ.
Omnes exultent populi, tibi iubila dicant,
Terrarum iudex tu quia iustus eras.
Iustitia quia cuncta regas, moderetris & orbem,
Et quicunque in eo quæ loca cunque colunt.
Omnes te populi laudent, tibi seruiat orbis,
Omnia sint laudis climata plena tuæ.
Sit pius & faueat nobis Deus, vt sua tellus
Largiflua vberibus semina fundat agris.
Exhibeat nobis solitæ pietatis honorem,
Quem nostrum merito dicimus esse Deum.
Omnia sic ipsum terrarum extrema timebunt,
Quem stupet & mundi machina tota tremit.

Orat pro suis verbi.

Iudicare & regere, est verbo arguere peccata, & promittere remissionem peccatorum, ac sic liberare ab hostibus, morte, peccato, &c.

PSALMVS LXVIII.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici, &c.

ARGVMENTVM.

Est insignis prophetia de regno Christi & Christo, in qua bellè describit regem, seu caput regni Christum, quòd resurrectutus sit, ascensurus ad cœlos, daturus spiritum & dona Spiritus, scilicet Apostolos & Prophetas, qui per verbum Satanam conculcaturi, & Christo regnum paraturi sint. Addit etiam de synagogæ interitu, & abrogatione legis & cultuum eius, ac hortatur ad gratiarum actionem & diligentem orationem vt Deus hæc dona conseruet.

Vincenti psalmus & canticum Dauid.

1 Pathéticum exordium, in quo mala imprecatur synagogæ & hostibus Euangelij, è contra precatur bene ecclesiæ credentium.

DExtra vbi consurgens se mouerit alta tonantis,
Mox capiat celerem turba inimica fugam.
Agmina mox fugiant retro dispersa malorum,
Nec sacri vultus fulmina tanta ferant.
Vt faciles vacuum spargunter in aëra fumi,
Sic disperge hostes conditor alme tuos.
Fusilis appositus vt cera liquescit ad ignes,
Sic pereat peccans impius ante Deum.
Delicijs at plena habeant sua gaudia iusti,
Ante Deum iusti gaudia certa ferant.
Grata Deo iussis diffundite carmina linguis,
Ipsius vt sacrum nomen adastra ferant.
Exæquate viam vectanti è sedibus altis,
2 Qui placidus infert in sua regna pedes.
Sicut enim dominus verè est, ita iurè vocatur,
Lætitiæ nobis causa sit ante Deum.

2 Narratio in qua paucis describit ex facto caput regni Christum, ac non obscurè eum Deum esse prædicat, siquidem diuina opera ei tribuit.

Qui

Qui viduas curat, charisq; parentibus orbos,
Ipse habitat sedis templa beata suæ.
Ipse domos steriles fœcundis fœtibus implet,
Vinctorum, domito carcere, vincla leuans.
Hunc qui despiciunt, huic qui parêre recusant,
His habitanda dabunt arida rura locum.
3 *Cũ Deus ante tuũ populũ gradereris, & omne* 3 Secundò describit aduentum eius.
Vastã peragrares quicquid eremus habet:
Omnia tunc magnæ tremuerunt viscera terræ.
Tunc aër subitis imbribus insonuit.
Nam Deus ille aderat, cuius præsentia rupis
Sinaidos celsa legit in arce locum.
Qui Deus Israëlis vt est, sic iure vocatur,
Cuius ad aspectum cuncta creata tremunt.
Languida facta tua est genitor possessio, et aret, 4 Indicatiue, debebant esse nunc non venit cum tali tempestate, sed gratam euangelij pluuiam mittit.
4 *Mitte salutares quæ medeantur aquas.*
Vt tua fructiferas habitent animalia terras,
Pasce tuæ miseros dexteritatis ope.
5 *Ipse suũ verbum dominus dabit, omnia fient* 5 Hic exponit pluuiam, debebant autem praesentia esse, non futura.
Regna euangelij lumine plena noui.
6 *Ipsi inter se reges quibus agmina parent*
Bellica, amicitiæ fœdera percutient.
Post hæc ipsa domus habitatrix inclyta magnæ
Æqua lance nouas adnumerabit opes.
Cum tamen extremas inter recubabitis oras,
Et loca quæ limes claudit vtrinque suus:
Tunc erit argento celeris tincta ala columbæ,
Aurea tunc placidæ penna volucris erit.

6 Reges sunt Apostoli seruientes ecclesiæ.

7 Hāc ſuper omnipotens cum reges proferet, ora
Vel ſub nocte feret candidiora niue.
Mons domini multa rerum vberitate redundās,
Altus, & eximia fertilitate potens.
8 Veſtra quid erigitis præcelſi culmina montes?
Ante alios ipſi mons placet iſte Deo.
Hoc in monte donum ſibi legit, vt eſſet in illa
Perpetuò, nec enim deſinit eſſe Deus.
9 Quis Deꝰ inuehitur, quotnā ſint millia curꝰ,
Aut quot myriades, quis numerare queat?
Ipſis inuehitur Deus in loca ſacra profectus,
Quæ ceu Sinaidos culmina rupis habent.
Aſcendiſti etenim Deus hinc euectus in altum
Captiuos tecum victor ab hoſte vehens.
Pro populis etiam tibi ſunt data dona receptis,
His etiam qui te non habuere Deum.
Vt tua perpetuū maneat domus inclyta in æuū,
Vt tua in hoc maneant nomina ſancta loco.
Perpetuo domini celebremus tempore laudes,
Quæ nobis adhibet frena ſalutis erunt.
Nā Deus hic nobis Deus eſt vitæ atq; ſalutis,
Et dominus per quē mors quoq; victa fugit.
10 Vulneribus tamē affliget caput hoſtis acerbis
Qui malè ſuſcepta neſcit abire via.

7 Sententia eſt, ſi dominus huic exercitui, id eſt eccleſiæ, dat ſuos duces, i. Apoſtol. tunc etiā ſi nox id eſt, afflictio ſit, tamen habebunt lucem & ſolatium ſuum. 8 Addit collationem, & eccleſiam ſic inſtructam verbo, præfert potentiæ & opibus mundi. 9 Sicut antea comparauit euangelium cum reuelatione legis in Sinai: ita propter maieſtatem hic etiam comparat cū ea aſcēſionem Chriſti ad cœlos, cuius fructus numerat, deiectum Satanam, ac mortem, & miniſterium euangelij cum dono Spiritus ſancti. 10 Prophetia de ſynagoga abiecta propter inobedientiam circa euangelion.

11 Rursus ab uberibus referã, Deus inquit, opi-
Ex rapida vasti concauitate maris. (mis
Vt tuus hostili rubeat pes sanguine tinctus,
12 Et canibus fiat sanguis & esca tuis.
Quanta tui fueris Deus excellentia gressus,
Vidimus ô regum maxime, summe Deũm.
Præcedunt placida tibi carmina uoce canẽtes,
Post hos qui manibus musica plectra mouẽt.
Tympana quos inter pulsantes rauca puellæ
Dulcia multiplici iubila uoce canunt.
Tota Deo resonet meritas ecclesia laudes,
Fontis ubi Israël nobilis unda fluit.
13 Illic Ben Iamine puer dominaberis illis,
Deq; tua proceres fortis Iuda tribu.
Et qui magnanimi Sebulonis sceptra gubernãt,
Nephthalidos qui sunt de ditione domus.
Te tuus ingenti Deus auctum robore fecit,
14 Fac Deus in nobis quod facis esse ratum.
Propter clara tui Solymorum nomina templi,
15 Constituent reges munera multa tibi.
16 Argue cõdensa residẽs in arundine monstrũ,
Præualidos terræ diuisce, pelle, fuga.
Qui ualido trucibus non cedunt robore tauris,
Qui tanquam uituli luxuriare solent,
Qui sibi diuitias summum posuere beatum,
Gentes perde, quibus bella nefanda placent.

11 Quidam malunt hic proprium uocabulum. Dixit dominus, restituam ex Basan, ut sit sententia: loco abiecta synagoga gentes assumam. Nam Basan fuit in finibus Iudæa. Non uolo contentus esse finibus terræ Canaã. Alij appellatiue reddunt, ex pinguibus restituam. i. ex synagoga reliquias saluabo. 12 Hic inserit descriptionem pompæ quam iterum pingit ecclesiã qualis sit. 13 Paulus, Iacobus, Iudas, Petrus, Andreas, Philippus. 14 Oratio pro ecclesia. 15 Gentes. 16 Oratio contra synagogam.

Vocatio gentium.

AEgypti proceres venient, tua numina regit
AEthiopum multa relligione colens.
Ferte Deo reges terrarum cantica laudum,

Gratiarum actio.

Omnia terrarum psallite regna Deo.
Qui cœlo dominus primæua ab origine rerum
Insidet, huc illuc per sua regna volans.

Praedicatio euangelij.

Emittens vocem, cum voce tonitrua mittet,
Fortia diuinæ fulmina vocis erunt.
Illius æterno summum date robur honori,
Illius Israël gloria sceptra regit.
Illius in cunctas gentes est summa potestas,
Qui facit in sanctis facta stupenda suis.
Hic super Israël Deus est, hic robora mittet
Multa suo populo, laus tibi summa Deus.

PSALMVS LXIX.

Saluum me fac Deus, quoniam, &c.

ARGVMENTVM:

Est oratio Christi in cruce & doloribus mortis positi propter nostra peccata. Orat autem liberationem propter totam ecclesiam, sicut dicit: Non confundantur propter me hi qui te expectant, &c. Synagogam autem execratur & abijcit. Quia autem singularis prophetia est, fecit titulum psalmi de lilijs.

Ceu Christus metuens obeunda vulnera mortis,
Vatidico Psaltes hic pius ore canit.
Qua de morte locus non est expressior alter,
Vt praedicta suis fel & aceta docent.

Vincenti

Vincenti de liliis psalmus Dauid.

O Deus huic saluator ades damna vltima passo, *Precatio s. propositio.*
Omnibus auxilio qui potes esse, veni.
Serua me miserum quē subruit vnda malorum,
Tam grauis vt vitæ certa pericla ferat.
Immersus iaceo cœni sub mole profundi,
Non aliquem fundum tristis abyssus habet. *Narratio in qua commemorat afflictiones.*
Deueni immensum pelagi prouectus in altum,
Sæua meum feriens obruit vnda caput.
Dum queror assiduo fessus clamore fatiger.
Vix aliquid possunt guttura rauca loqui.
Lumina destituunt ad te spectantia, donec
Auxilium expectant vnde venire solet.
Plures sunt etenim qui me execrantur inique,
Sylua pilos capitis quàm gerat alta mei.
Qui mihi sunt hostes non vllo crimine læsi,
Horū est facta potens in mea damna manus.
Quam nunquā eripui ceu prædā soluere cogūt,
Falsaq; delicti pœna erat ista mei. *Hic nostra peccata Christus in se trāsfert. Repetit precationem.*
Stultitiæ tu cuncta meæ discrimina nosti,
Et mea facta oculos non latuere tuos.
Ne sine confundi, ne quis pudor occupet illos
Me propter, qui te spem posuere suam.
Arbiter armorum Deus Israëlis & author,
Ne sine confundi, qui tua iussa manent.
Te propter siquidē sum multa opprobria passus, *Ratio eā causa calamitatis du-*
Et mea dissanis contegit ora pudor.

Iudicer esse meis alienus fratribus: & nec
Vt faciem nossent sustinuere meam.
Sacra domus miranda tuæ quia semper amabã,
Hic ego zelotes, & sine fine fui.
Quæque in te iacium hostes opprobria, duxi
In me iacta, animo nec patiente tuli.
Arida miscebam multo ieiunia fletu,
Atq; hæc est probro res quoque versa mihi.
Cum mea contegerem deformi corpora sacco,
Fabula mox, de qua colloquerentur, eram.
Vana loquebantur de me quam plurima cœtus
Qui loca portarum publica adire solent.
Ebria quique olidis depotant vina tabernis,
De me fingentes carmina fœda canunt.
Verùm ego continuis precibus tibi vota ferebã,
Tempore quo rebar posse placere tibi.
Pro pietate tua ser opem non digna ferenti
Mi Deus, & querulas accipe quæso preces,
Eripe me obscœni de vasto gurgite limi,
Ne miser vrgentes obruar inter aquas.
Liber vt oforum laqueos contemnere possim.
Ne ferat exitium dira vorago mihi.
Ne me latisluis tempestas obruat vndis,
Ne caput infaustum sorbeat alta palus.
Ne super incluſum puteus claudatur abyſſi
Et premat inferno corpora mersa lacu.
Exaudi, quia summa tua est bonitasq; fidesq;,
Respice me, pietas nam tua sine caret,

Ita nam tua voluntati obsequor, & gloriam tuam asseram, in hac mala. incidi ergo inua.

Hi sunt Scriba Pharisæi, Pontifices.

Subinde interrarrandum ad precationem redit.

Hunc modum orandi omnes PP sequun-

Neu

Neu vultus auerte tuos à voce præcantis,
Nanque mea est multis anxia vita malis.
Exaudi, fer opē citò, dū premit hostis & vrget
Nunc animā vindex adsere ab hoste meam.
Ipsa inimicorum moueant te opprobria, vt ista
Ne conseruatum conditione velis.
Tu probra quæ patior, mea tu oīa scādala nosti,
Quæ mihi turba nocens fecerit, ipse vides.
Tot mihi probrosæ perstringunt pectora voces,
Quæ mihi præcipui caussa doloris erant.
Talia quærebam miserantem incōmoda rerum,
Quem mea mouissent vulnera nullus erat.
Circumspectabam qui solaretur egenum,
Hoc quoque qui vellet sumere nemo fuit.
Quin mihi quā dederāt famis ægro in tpe durę
Mista venenatis fellibus esca fuit.
Et mea mordaci turbarunt pocula aceto.
Arerent nimia cum mea labra siti.
In laqueos cibus ipsorum vertatur, vt inde
Scandala te pœnas retribuente ferant.
Lumina ne videant ipsorum nube tegantur
Perpetua, lumbis ilia fracta trahant.
Flumina tota tui super hos effunde furoris,
Conterat arreptos pectoris ira tui.
Horum omni careant deserta palatia cultu,
Dignetur vacuas nemo habitare domos.
A te percussum quia plus affligere quærunt.
Vulneribusq; tuis addere plura student.

tur, vt propter misericordiam & bonitatem Dei se exaudiri petant.

Post expositam calamitatem vertitur ad synagogam, & extrema mala ei imprecatur spiritualia & corporalia vt sint sine verbo & cultu, sine posteritate: & omni genere malorum exerceantur.

Fac p̃cor adiũciãt sceleri scelus vt sacra nũquã
Iustitiæ possint tecta subire tuæ.
Non sint in numero meritorum præmia vitæ,
Scriptaq; cum iustis nomina nulla ferant.
Exul ego, & nimius turbat mea pectora mœror,
Virtutis videam dona beata tuæ.

Redit ad precationem & addit gratiarum actionem cultum. s. noui Testamenti, abrogatis cultibus legu.

Ipse Deo Dicam noua carmina, & esse fatebor
Qui sit magnifico dignus honore coli.
Omnibus & vitulis & bobus cornibus auctis,
Officium domino gratius illud erit.
Ista vident humiles, & toto pectore gaudent,
Pergetuo vivent pectora nixa Deo.
Nã Deus auxilio iuuat atque exaudit egentes,
Captiuis solitus dexter adesse suis.
Illum laude ferant cœlum, mare, sydera, tellus,
Quicquid & hæc extra est, quicquid & intus habent.

Ecclesia credentiu in Christum promissio.

Nam Deus æthereа saluabit ab arce Sionem,
Vrbes restituet foztis Iuda tuas.
Rursus vt hic habitẽt homines, & iugera terræ
Hæredum proprio pinguia iure colant.
Atque ea posteritas per secula longa tenebit
Horum, quos dominum iussit amare Deum.

PSALMVS LXX.

Deus in adiutorium meum intende.

ARGVMENTVM.

Est planè idem argumentum cum præcedenti psalmo

psalmo. orat enim contra synagogam infidelem, & pro ecclesia.

Orat ab insidijs defendi posse malorum,
Qui to', & infesti sunt sine fine boni.
Tota ardens odijs quia turba Caynica, nostras
In cladem & vitam nocte dieq; furit.

VT quibus inuoluor clades euadere possim,
Tu mihi festinam mi Deus affer opem.
Illorum infamis turbet confusio vultus,
Insidias vitæ qui posuere meæ.
Retro abeãt, velox ignominia opprimat omnes,
Qui nisi nil optant plurima damna mihi.
Retro abeant pudor occupet inuidiosus euntes,
Qui mihi succlamant, hoc erat illud, habet.
Iubila lætantes animos testantia fundent,
Quorum sunt soli dedita corda tibi.
Hi verba assiduis gratantia vocibus edent.
Gloria, laus, & honor sit tibi summe Deũm.
Et nunc exilio, nunc paupertate maligna
Pressus in hostiles sum data præda manus.
Festinam Deus affer opem, ne fortè moreris.
Tu mihi nam Deus es, tu mihi certa salus.

PSALMVS LXXI.

In te domine speraui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

Caret psalmus titulo, fortasse, quod sit oratio

totius ecclesiæ omnium temporum pro conseruatione verbi, & liberatione à tyrannis & persecutoribus, quos ecclesia semper passa est, maximè autem in postremis temporibus, quæ sunt verè ecclesiæ senium, propterea quòd spiritus & alia dona sunt rariora, quàm fuere in primitiua ecclesia, & sub prophetis.

Rebus in afflictis dominum sibi adesse precatur.
Et quam non habeat ferre salutis opem.
Hac tamen ipsa potest ecclesia voce precari,
Præcipuè hoc ipso tempore pene senex.

Prior pars psalmi nihil est nisi precatio, quam variè pro affectu mentis exponit interdum alicubi causis, &c. Insignes voces fidei.

OPater, ô hominũ diuumq; æterna potestas:
Fidere cui possim, te sine nulla via est.
Denigret ne fœda meam confusio vitam,
Eripe ab hostili per tua iura manu.
Audi humiles inclinata præcor aure querelas,
Et famuli serua pectora fessa tui.
Tu mihi ceu rupes fortissima, cuius in arcem
Confugere, & miro tutior esse queam.
Nũc quoque seruari tibi me spes optima venit,
O arx præsidij non capienda mei.
Eripe me manibus patrantis pessima turbæ,
Ne fortè in laqueos impius hostis agat.
Te moror, in te vno summa expectatio nostra est
Donec ad hos venit prima iuuenta dies.
In te nitor adhuc ab eo quo tempore primùm
Aluus me puero matris aperta fuit.
Te duce me genitrix vitalibus edidit auris,
Ergo agor ingenti laudis amore tuæ.

Pro-

Prodigio similem multi me sæpe vocabant,
In te nixa tamen spes mihi fortis erat.
Laude tua mea lingua loquax atq; ora redũdẽs,
Nulla dies careat laudis honore tuæ.
Cum mea subrepens tardabit membra senectus,
Ne rogo proiectum deseruisse velis,
Cum mihi decrescent effœto in corpore vires,
Tunc ego sim curæ pars quotacunque tuæ.
Consultant siquidem de me, qui sæpe minantur
Insidias structas in caput esse meum.
Non secus ac si tu me abieceris, omnia tentant,
Dum possint aliqua parte nocere mihi.
Horũ aliquis, nõ ergo sequi conabimur, inquit:
Quem nemo eripiat, vincere posse leue est.
Huc ades auxilio, fer opem, ne forte moreris.
Viribus hostiles destituantur opes.
Omnibus opprobrio fiant, & fabula vulgo,
Qui mala non merito tot scelerata struunt.
Ipse animũ solerans patienter ad omnia sistam:
Et semper mecum laus tua maior erit.
Iustitiæ decus omne tuæ mea lingua loquetur,
Et sine quæ numero dona salutis habes.
Incipiam narrare Dei quàm magna potestas,
Quanta sit haud vllam vix habitura parẽ.
Quàm tibi fidentes animo sis iustus in omnes,
Non meus hic animus desinet esse memor,
Doctior excessi per te iuuenilibus annis.
Et tua cum tempus ad hoc facta stupenda loquor.

Ecclesia in mundo ceu prodigium.

Senectus est ecclesiæ vltimorum temporum.

Pericula ecclesiæ à tyrannis.

Imprecatio contra hostes ecclesiæ.

Altera pars psalmi gratiarum actio in qua ostendit cultum nouitestamenti, predicationem s. misericordia Dei.

Quin mea cum senijs cana nive tempora spargit,
Tunc me neglectum ne patiare rogo,
Donec venturis memorem tua robora seclis,
Notaq; sit dextræ vis generosa tuæ.
Iustitia excelsi tua sydera pulsat Olympi,
Magnæ, parem possit quis reperire tibi?
Qui tot & ærumnis, qui me tot cladibus offers,
Rursus & in vitam mortua membra leuas.
Atque iterum ex ima reuocatum reddis abysso,
Et facis ostenso sole videre diem.
Extollis iterum, & magnum facis esse videri,
Solatus placida tristia corda manu.
Ergo ego nunc laudum præconia magna tuarum
Pectine cum fidibus non reticente cano.
Te citharæ, te nostra canent psalteria, magnæ
O Israëlis maxime gentis honos.
Laudibus ipsa tuis gestit mea lingua canendis,
Et quæ debetur vita redempta tibi.
Iustitiæ vtea corda tuæ meditantur honorem,
Nec sine laude tua præterit vlla dies.
Vt pudefacti omnes rursum sua scandala secum
Qui bene nil de me quod meditentur habent.

Ecclesia dura-tura vsque ad finem mund.. Vide ecclesiæ fortunam, afflictæ perpetua sunt vices, afflugi & iterum liberari.

PSALMVS LXXII.

Deus iudicium tuum regi da, & iustitiam.

ARGVMENTVM.

Est insignis prophetia de regno Christi, & ipso

ipso Christo, quòd sit Deus: quia dicit, Timebunt eum quandiu sol & luna erit. Item, Omnes reges adorabunt eum, quòd in regno eius condonabuntur peccata. Inundabit iustitia, & afflicti liberabuntur. Hæc beneficia magnificè prædicat. Dicit quoque de cruce, quod qui in tali regno sunt, isti patientur suos hostes, & occidentur. Sed consolatur hic quoque, præciosam talem mortem non ignominiosam aut malam esse in conspectu Christi. In fine addit de cultu ecclesiæ, de prædicatione beneficij Christi.

Christidos hic etiam fidei regnum esse futurum,
Spargendum toto quod sit in orbe, canit.
Tollendum veterem Mosea, piacula, cultum,
Dogmata sic ritus instituenda noui.

Salomoni.

QVi virtute tua rerum moderaris habenas,
Iustitiaq; regis quicquid vbique regis:
Quæ tua sunt permitte tuo moderamina regi.
Iustitiam natum regis habere sine.
Legibus vt populũ proprium tibi iudices æquis,
Præsit & exulibus cum bonitate tuis.
Extollant populo pacis noua fœdera montes.
Colles iustitiæ dona beata ferant.
Consulet exulibus, reget arbiter æquus egentes
Amplius haud vllis fraudibus hostis aget.
Vindice namq; cædes destructa calũnia ab illo,
Amplius artificem non habitura suum.
Omnes te metuent gentes, dum lumina solis,

Orditur prophetiam à voto. vocat autem Christum regem, & filiũ regis, Dauidis, propter promissiones. Iam describit regnum, quòd sit futurum æternum regnum, & in quo sit remissio peccatorũ & gratia.

Cornua dum lunæ se variantis erunt.

Alludit ad historiam Gedeonis, Iudicum 6.

Sicut in expositum vellus cœlo edidit imber
Defluet, vt pluuiæ quæ loca sicca rigant.
Ipsius vnanimes florebunt tempore iusti,
Illa salutiferæ tempora pacis erunt.
Pax erit hæc iustis totum diuturna per orbem
Donec erunt lunæ cornua nulla super.
Litoribus regno contraria littora iunget,
Orbita qua terræ, qua patet vnda maris,

Vocatio gentium.

Hinc vbi felices fœcundat Iordanis agros,
Terrarum ad fines proferet imperium.
Accola latiuagæ ante ipsum procumbet eremi,
Turba inimica dabunt oscula pulueribus.

Gentes non circuncidentur, non alia legis opera facient.

Littora cuncta maris, maris intima regna tenentes
Innumeri reges munera multa dabunt.
Fortunati Arabum reges, regesq; Subæi
Debita de patria gente tributa ferent.

Hoc facient, adorabunt, & seruient ei. Psal. 2.

Hunc & adorabunt reges, & seruiet illi
Quicquid vbiq; hominũ maxima terra creat.
Eruet ille inopes depressos mole laborum,
Et quibus au xilij spes rata nulla fuit.
Exulis atque inopis miserebitur, ipse salutem
Conferet, & miseris auxiliator erit.

Regnum gratiæ. Ecclesia occiditur.

Illorum insontes animas a fraude maligna
Ducet, & expositos non sinet esse dolo.
Ipsorum inuicto fusus de corpore sanguis,
Ante ipsum precij nobilis instar erit.

Viuet,

Viuet, & ex Arabum feret aurea munera gazis

1 *Perpetuo quærulas audiet ipse preces,* 1 Hoc insigne est, quod addit orantes.
Copia nascetur frumenti in montibus altis,
Illius vt Libani concutientur opes.
2 *Illius incipient florere per oppida fructus,* 2 Comparat ecclesiæ instrumenta sacerdotio agro.
Vt noua quæ primo gramina vere virent.
Illius æternum manet indelebile nomen,
Sole sub æterno hoc nobile nomen erit,
Hoc gentes nomen se longe extendet in omnes,
Perpetuo hoc notum tempore nomen erit.
3 *Cuncta per hoc nomen felicia secula fient,* 3 Alludit ad promissionem benedicentur in eo omnes gentes.
Hoc gentes omnes nomen honore colent.
Dignus es æterno Deus Israelis honore,
Qui, quæcunque facis, facta stupenda facis
Ipsius æterno nomen celebretur honore,
4 *Ipsius est omni gloria digna loco.* 4 Epiphonema.

Finiunt orationes Dauidis filij Isai.

PSALMVS LXXIII.

Quàm bonus Israël his, qui recto &c.

ARGVMENTVM.

Est idem argumentum cum psalmo tricesimo septimo. Continet enim insignem doctrinam, de scandalo isto communi offendantur, quòd pij affligun ur in hac vita, impij autem floreat, & felices sunt, sed vt nos solemur verbo in nostris calamitatibus, & expectemus in patientia vindictam, quam Deus suo tempore de impijs sumet.

Erudit aduersus Pharisæi scandala mundi,
Qua mentes hominum sæpe leuare solent.
Cum videant florere malos, & crescere opibus,
Cladibus afflictos omnibus esse pios.

Psalmus Asaph.

Propositio, Deus etsi affligi suos sinit, tamen eos non deserit. Prius autem quàm hanc propositionem probat, instituit narrationem, in qua exponit scandalum de impiorum successu, quo sententia ista à Propheta proposita videtur euerti.

QVi nisi quod rectum est faciunt nihil, & sub aperto.
Pectore nil fictæ simplicitatis habent.
Hos amat, his bonꝰ est Deus, hos virtutibꝰ auget
Quo genus & vitam cum ꝗ sub axe trahũt.
Ipse quidem pedibus titubabam penè vacillãs,
Et via qua stabam, lubrica facta fuit.
Namq; vidēs stolidos, animo indignãre ferebã,
Impia iam pulchra nomina pace frui.
Nã nec atrox duræ mortis metus imminet illis
Nec stabiles fortis sors rotat vlla manu.
Sicut enim scopulis obeuntibus insita turris,
Illorum nulla vi quatiuntur opes.
Nõ hos, vt reliquos homines, dea luminis expers
Deïcit, aut fugiens terga videre iubet.
Non hos erumnæ ꝗ graues duri ꝗ labores,
Non hos paupertæ tristia fata premunt.
Illorum ergo suas immensa superbia laudes
Inuenit, & tales friuola cuncta decent.
Diuitijs tumidi primos venantur honores:
I Et sibi quæ libeant cuncta licere putant.
Iam quoque turpis inest stolido iactantia fastu,
Vt linguæ nequeant ponere frena suæ.

1 Occupatio qua eleganter pingit scanda-

Omnia

Omnia contemnunt præter sua facta, suoq́;
Omnia iudicio discutienda putant.
Omnia sicut agunt, sic & violenta loquuntur,
Sæpe etiam superos lingua superba petit.
Vaniloquo summum tetigerunt gutture cœlum,
Garrula per totam lingua vagatur humum.
Talibus accedunt igitur pars maxima vulgi,
Quos apud optatis exatiantur aquis.
Dicere nec metuũt: quis enim sciat hęc Deꝰ? an
Mens aliqua excelsi quæ sciat ista Dei? (sit
Hæc est illa suæ contemptrix turba salutis,
Hæc est illa suo gens malè fida Deo.
Hos fortuna fauens in sede locauit honorum,
His & opes parent, & fauor omnis adest.
Ergo ego cur frustra sum crimine purꝰ ab omni?
Quid iuuat incestas non habuisse manus?
Cur ego continuò tot sum mala passus? & in me
Tam citò plagarum sæuijt omne genus?
Certe ego, nã fateor, cernens bona fata malorum
Talia dicentes penè secutus eram.
2 *Sed ne sic genus electum spreuisse viderer,*
Nullaq́; pars populi dicerer esse tui,
Sollicito varios voluebam pectore motus,
Si caperent sensus talia facta mei.
3 *Sed mihi difficiles tulit hæc agitatio curas,*

lum animi enim cum per impatientiam franguntur, & vident suã calamitatem, malorum autem successum, sollicitantur ad impietatem, & putant se Deo non esse curæ.

2 *Hic se erigit contra scandalum, ac proponit illustrem sententiam de tota ecclesia quæ etiam afflicta, & variè patitur. Qui inquit, ex euentu huius vitæ volet iudicare, is necesse est damnet omnes filios Dei, & totam ecclesiam. Qui enim affliguntur, videntur à Deo deserti: sed falsum est iudicium hoc, quod ex euentu seu specie externa sumitur.* 3 *Ratio ex hoc scandalo non potest se expedi-*

Et labor inquirens irritus ista fuit.
Donec operta Dei mysteria mente subirem
Exitus istorum quis foret inde, notam.
Tu siquidem illorum vestigia lubrica ponis,
Et velut immisso turbine sternis humi.
Quàm cito præterijt, quàm desolatur in horas
Quàm pereunt subito deficiuntq; metu.
Vt vaga monstriferæ vanescunt somnia noctis,
Lumina cum fugiens deserit arcta sopor!
Sic Deus istorum larvas & inania tolles
Monstra, nec in vitijs amplius esse sines.
4 Sed nũc triste mihi est cor acerbo vulnere fixũ
Inguinaq; expũctis renibus ægra dolent.
Stultus enim insipiens & acuti pectoris expers
Ipse fui, & vultus vt pecus ante tuos.
Sed tamen à te abij nunquã, tibi semper adhæsi,
Nèue aliò recidam, me tua dextra tenet.
Consilij directa tui me semita ducit,
Assumptumq; nouò prorsus honore beas.
Consilio tuleris superùm cæloq; locaris,
Quem sequar in cælo, te sine nullus erit.
Reddideris terræ, terras donaueris omnes,
Quem sequar in terris, te sine nullus erit.
Nunc mea defectis caro viribus ægra fatiscit
Nec sua consuetum pectora robur habet.
Robur & auxiliũ Deus est mihi pectoris huius
Hac ego perpetuò parte beatus ero.
Nam qui cunque abeunt à te, longeq; recedunt,

Illorum

Pij, sed verbũ Dei ostendit finem eorum vt & pij tandem liberentur, & impij pereant. Atque hic incipit propositionem probare quod pij Deo cura sint, siquidem liberantur, & impij pereunt. Insignis comparatio. 4 Antequam experiuntur hac pij, variè tentantur. Insignes consolationes cõtra hoc scandalum, quod etsi pij afflicti sint tamen in hoc sunt veri domini mundi, quod habent Deum amicum & defensorem. Ergo vera est propositio. Bonus est Deus

Illorum tenebris obruta vita perit. *Israelis, hic qui recto sunt corde, &c.*
Qui te cunq́, negãt, & qui tua signa relinquũt,
Confusos proprijs sensibus esse facis.
Sed mihi cõducens domino est hæsisse voluptas,
Et soli vtilitas fidere magna Deo.
Vt tua per cunctas narrem miracula gentes,
O Deus & laudis nomina summa tuæ.

PSALMVS LXXIIII.

Vt quid Deus repulisti in finem, &c.

ARGVMENTVM.

Est prophetica oratio pro populo Dei, & templo seu cultu contra gentes quæ populum captiuum abducturæ, & templum prophanaturæ erant, sicut per Chaldæos & postea per Antiochum factum est.

Contra hostem qui templa Dei vertebat, & vrbem,
Chaldæum dicæ, Antiochúm ve licet,
Hu precibus nos crudeles vtemur in hostes,
Præcipuè laruas impia turba tuas.

Erudiens canticum Asaph.

SVmme parens rerum, quid nos ita clade repulsos *Propositio.*
Assidua perimi, destituiq́, finis?
Perpetuóne tuæ furor in nos sæuiet iræ,
Cum simus fidei credita turba tuæ?
Pascua non alio tua qui pastore tenemus
Grex tuus, & vultus pascimur ante tuos.

Amplificatio propositionis, Sumus tuus populus. apud nos est domus tua.

Respice quæso tui memor ad discrimina cœtus,
Quem tu sic propriè iusseris esse tuum.
Quos velut hæredis statuisti in sorte redemptos
Per loca quæ colsi culta Sionis amas.
Conculca pedibus diros atrocibus hostes.
Contere, & ex alto deÿce ad ima loco.
Cuncta profanarunt magni sacraria templi,
Rugÿt ante aras impia turba tuas.

Narratio in qua exponit calamitatem.

Constituêre tuas victricia signa per vrbes,
Altaq; sacrilega rapta trophæa manu.
Non secus ac densæ cædentes robora syluæ,
Frondea lignifeca brachia falce metum,
Illi sculpturas omnes, tabulataq; ferro
Deÿciunt sacræ tam preciosa domus.
Sacra tua absumũt victricibus omnia flammis,
Limina conspurcant nominis alta tui.
Constituêre animo secum semel omnia raptim
Perdere, & in prædam vertere nostra suam.
Hi cunctas rapidis consumunt ignibus vrbes,
In quibus officÿs sunt loca sacra tuis.

Signa populi Dei sunt propheta & verbum: id in illis turbis etiam interÿsse conqueritur.

1 Edita signa olim non amplius vlla videmus,
Amplius est nobis nemo propheta super.
Non superest aliquis qui verum dicere possit,
Qui quæ nos deceant recta videre queat.
Quo tamen vsq; isthæc conuicia fœda feremus?
Quámve erit ista diu pestis inulta tibi?
Tẽpore quàm longo tibi blasphemabit iniquus?
Qui tua spurcidica nomina voce notat.

2 Cur

2 Cur man⁹ auersa est nobis tua? quidue remota
E placido nobis est tua dextra sinu?
Sed tamẽ ipse mihi De⁹ es, pater, arbiter, & rex
Ex quo sunt vitæ tempora cepta meæ.
Qui vaga quicqd id habẽs per terras regna salutis
Hoc opus omne tuũ est, hoc tua dextra facit.
3 Tu virtute tua findis vada cærula penni,
Te victore draco concidit inter aquas.
Tu capita elidis magnorum grandia cete,
Victus eremicolis unde sit atque cibus.
Tu liquidos rumpis fontes, tu flumina ficcas,
Est tua clara dies, nox tenebrosa tua est.
Tu lucem statuis, tu magni lumina solis
Sub noctem condi, mane redire iubes.
Omnes tu certo concludis limite fines,
Quos mare, quos terræ, quos habet aura leuis
Tu facis æstini torrentia tempora solis,
Seruit & hyberni syderis ora tibi.
4 Ergo age, crudelis reminiscere probra tyrãni,
In tua quæ demens nomina turba iacit.
Ne dederis lanianda feris tua viscera, nẽue
Bestia consumat turturis ossa tuæ.
Néue tui prorsus populi obliuiscere cœtus,
Qui vel in exilio gens tibi fida fuenus.
5 Respice nobiscum quod quondam fœdus inisti,
Nam loca deuastans cuncta tyrannis habet.

3 Subijcit querimoniã longam commemorationẽ veterum beneficiorum & omnipotentia Dei, vt se excitet hoc modo ad spem auxilij firmam retinendam.

3 Miraculum in mari rubro contra Ægyptios, quorum spoliis populus locupletatus est.

4 Hic se excitat ad fortius orãdum, & addit rationes: tua gloria periclitatur in nostra calamitate, sumus enim populus tuus,

cui promisisti tuam opem, &c. 5 Hoc in orationis aptissimum est vrgere promissiones Dei.

Passa extrema domus, desolataq́; ruinis,
Vastatæ speciem nunc regionis habent.
Ne patiare inopem confundi, nam tua laus est
Exulibus grato semper in ore tuis.
Surge pater, causamq́; tuam defende, memento
Opprobrij quo te despicit hostis iners.
Ne precor hostilem Deus obliuiscere vocem,
Qua malus insultat nocte die q́; tibi.
Nã magis atq́; magis sæui accreuere tumultus,
Nec finem hostilis fastus habere potest.

PSALMVS. LXXV.

Confitebimur tibi Deus, confitebimur.

ARGVMENTVM.

Hunc psalmum rectè exponunt in persona Christi, vt sit prophetia de regno Christi iudicante per verbum in mundo, & seruante ecclesiam suam, synagogam autem cum omnibus euangelij hostibus perdente, Atque hanc sententiam confirmant secundus & vltimus versus: secundum æquitatem iudicabo. &, Confringam omnia cornua impiorum. hæc solus Christus per euangelium facit.

Nos solatur agens in hypocrisin, arma malorum.
Qui sua qua iactant dogmata vera putant.
Edocet esse Deum qui vere iudicet omnem
Perfidiam, qua nos ladere cunq́; potest.

Vincenti psalmus & canticum Asaph ne periret.

Laudibus

LAudibus efferim⁹ meritis te maxime diuũ,
Laudibus efferimus te Deus alme tuis.
Et quoniã nostris prope sunt tua numina votis,
Narrantur dextræ facta stupenda tuæ.
1 Tũc vbi tẽpus erit placitũ mihi, tũc ego vero
Iudicio cunctis munera digna feram.
Terra liquefacta est, & terræ regna colentes
Ipse suis stabilem sedibus esse dedit.
2 Sæpe ego dicebam stultis iam vana sequutis,
Stultitiam vobis ponere tempus erat.
Et quos impietas perdit sua, ponite fastus
In vestrum veniant cornua nulla caput.
Cornua ne nimium vobis excelsa leuentur,
3 Desinite audacter verba superba loqui.
Nã virtus quæ vera homines extollere posset,
Non venit ex ortu frugifer Eure tuo.
Non etiam tepido vitalis ab ore Fauoni,
Sed neque de vastis soli vagisq́ locis.
Sed Deus est iudex, qui cum libet abijcit illum
Ad Styga: cum volet, hũc in loca celsa leuat.
Sustinet ille manu plenum cratera lyæo,
Nulla meraca magis vina fuisse ferunt.
4 Ex illo cuicunque volet sua vina propinat,
Illius vt feces impia turba bibat.
Ipse autem æternas persoluam carmine laudes,
Illi qui deus est magne Iacobe tibi.

Orditur à gratiarum actione.

1 Narratio, inuulgato in mundum euangelio.

2 Obiurgat securam synagogam, & tyrannos.

3 Rectius est vt hæc exponantur recitatiuè: Nolite loqui collo præfracto, quòd neque ab ortu, neque ab occidente, nec à deserto malum imminet. Quin hoc credite, Deum esse iudicem, nec perpetuo passurum vestram securitatem.

4 Ecclesia etiam affligitur, sed impij in afflictione pereunt.

Omnia confringã reproborum cornua, vt ex hoc
Cornua iustorum surgere celsa queant.

PSALMVS LXXVI.

Notus in Iudæa Deus, in Israël, &c.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio pro duplici dono Dei, quòd dat ecclesię & populo suo verbum, & pacem, dum defendit contra vim tyrannorum.

Conseruata canit Solymæa mœnia gentis.
Quamuis innumero milite ciuis forent.
Sic etiam ipsius est defensa ecclesia dextra,
Haresium licet hanc cingant impia manus.

Vincenti in melodijs psalmus, canticum Asaph.

Primum beneficium, donum verbi & cultus Dei. Alterum donum, pax & defensio contra iniuriam hostium.

NOtus Iudæis Deus in regionibus orbis,
Semper in Israël nobile nomen habet.
In Solymis namq; ipse sibi tentoria fixit,
Huic domus est rupes quam colit alta Sion.
Illic horribiles clypeos arcusq; rebelles
Fregit, & irata bellica tela manu.
Terribiles alijs reges tua gloria vincit,
Prædatrix cedit subdita turba tibi.
Omnia terrarum cedunt altissime regum
Nomina non secus ac prædareliĉta, tibi.
Succubuere tibi quantumuis ante feroces,
Non secus ac somno lãguida membra graui.

Dura

Dura prius fortes committere bella sueti,
Mox tibi victrices supposuere manus.
Dixeris ira aliquid commotior, ilicet ibunt
Voce tua in nihilum cursus & acer equus.
Quis tua sustineat metuendi fulmina vultus,
Cum tua terribiles traxerit ira minas?
De summo intonuit tua vox iustissima cælo,
Territa conticuit numine terra tuo,
Quando ad iudicium Deus exurgebat, vt ipso
Quo voluit miseris tempore ferret opem.
Namq, quòd humanis moueare affectibus iræ,
Debetur merito gratia multa tibi.
Verùm quæ reliqua est & vindex ira malorũ,
Non habet exacti temporis illa modum.
Si qua Deo forsan vouistis, reddite vota,
Soluite terribili munera iusta Deo.
Qui magnos animos adimit, vivesq; superbis,
Quem regum terræ maxima sceptra timent.

Elegans & vere prophetica amplificatio: Uno verbo fugas iratum hostẽ.

Epiphonema quo hortatur totam ecclesiam ad gratiarum actionem.

PSALMVS LXXVII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

Est doctrina & consolatio insignis, quomodo animi tristibus cogitationibus & alijs incommodis oppressi, se debeant erigere, vt primùm orent, deinde se erigant recordatione mirabilium operum Dei. Hoc qui non faciunt, & sollicitè oculos in præsentia incommoda defigunt, dolorem frustra doloribus addunt.

Cum subijt ira Dei mentem sua vulnera fassam,
Talia sic trepidans signa pauoris agit.
Hac tamen ipse pios solatur imagine vates,
Vt toto incipiant fidere corde Deo.

Iuxta Idithum Asaph psalmus.

ANte Deum supplex lachrymosa voce precabor.
Auersus precibus non erit ille meis.
Tempora fortuna quo me infestante premebar,
Quem peterem, portus proximus ille fuit.
Nocte manum tota nusquam tibi tendere cesso,
Nec mea fert aliqua dextra quiete frui.
Non est hæc animæ qui vulnera curet egentis,
Consolatrices nam fugit ipsa manus.
Sensibus attonitis & tota mente tremisco,
Cum subeunt animo facta stupenda Dei,
Spiritus exangui sub pectore deficit æger,
Conatus quoties sum tibi pauca loqui,
Non finis in dulcem solui mea lumina somnum,
Non potis est aliquid territa lingua loqui.
Prisca reuoluebam repetito tempora sensu,
Quique tot annorum præteriere dies.
Nocte meos repeto memori sub pectore cantus,
Cumq; mea tacitus plurima corde loquor.
Ergone nos dominus per secula cuncta linquet?
Ergone non vltra mitis & æquus erit?
Nunquid in æternum pietas defecit ab ipso?
Nunquid promissis non stat, vt ante suis?

An

1 Narratio in qua proponit suũ exemplum quod in afflictione & doloribus animi, oratione vtatur.

2 Aptior sententia est: Cum animo perturbar, tũ recordor Dei cum mœrore afficitur anima mea, tum querelas facio.

3 Hic exponi cuiusmodi sint illa cogitationes quæ somnum non admittunt.

An ne sit oblitus misereri? numquid ab ira
4 *Amplius immensæ nil pietatis habet?*
Hæc meditãs mecum dicebam sæpe, sed hæc est
Conditio carnis quam queror, ægra meæ.
Hæc est diuinæ volucris mutatio dextræ,
Omnia quæ vicibus temperat ipsa suis.
Ergo memor tua facta Deus mirabor ab annis
Antiquis, quorum gloria magna tua est.
Omnia per manuum meditaber facta tuarum,
Virtutesq; tuas hic & vbiq; loquar.
5 *In sancto posuere tuæ vestigia plantæ,*
Quis tibi par propriis viribus esse queat?
Tu Deus es qui summa facis miracula solus,
Per quæ te nouum gentibus esse facis.
Tu virtute tua fortis, tu robore dextræ
Solui sti populi vincula dura tui,
Vincla Deus rupit quondam durissima natis,
Nempe & Iosephi, nempe Iacobe tuis.
Territa conspexere Deus te flumina aquarum,
Te præsente tremens omnis abyssus erat.
Fuderunt pluuias grauidæ cen flumina nubes,
Continuis tellus imbribus vda fuit.
Horrida collisæ mouere tonitrua nubes,
Rupere aëris fulgura crebra plagas.
Vox tonitrus metuenda tui circumuolat orbem
Quem videt exhorrens machina tota domus,
Illustrant humiles tua flammea fulgura terras.
Contremuit tellus mota timore tui.

4 Reprehendit Prophetam suas querelas, quibus animus magis perturbatur, & se erigit fiducia potentiæ dextræ Dei quã Deus variis modis in populo suo ostendit.

5 Epiphonema, sancta sunt viæ tuæ, tua consilia sunt sancta & abscõdita atque ita ingreditur narrationem nouã mirabiliũ quæ Deus in populo suo fecit.

Mare rubrũ. *Tu Deus immensi transis vada cærula ponti,*
Tu pedibus calcas flumina magna tuis.
Nec tamen vlla pedum vestigia visa tuorum,
Tempestas *Nulla viæ superant signa relicta tuæ.*
qua periit *Pharao.* *Sicut oues per Aaronem Moseniq; potentes,*
Ducebas populi castra recepta tui.

PSALMVS LXXVIII.

Attendite populi meus legem meam.

ARGVMENTVM:

Totus psalmus est narratio in qua commemorat perpetuam Dei beneficentiam, ac populi peccata & maliciam. Hortatur igitur commemoratione pœnarum populi ad timorem Dei, & obedientiam erga legem, & commemoratione beneficentiæ hortatur ad fiduciam in Deum. Atque hic psalmus clare docet quomodo sacræ historiæ sint tractandæ, nempe vt ad fidem & timorem Dei referantur.

Instruit exemplis vsque Israëlis ab ortu
Fidere saluanti per mala cuncta Deo.
Sicut enim saluat quos compertè esse fideles,
Sic reprobos ira vindice semper agit.

Erudiens canticum Asaph.

Exordium habet locum attentionis.

Accipite hæc animis, & pectore discite toto
Quæ loquar, ô populi concio tota mei.
Hic patulas dictis adhibete fidelibus aures,
Quæ meditor vobis non sine teste loqui.

Tempo-

Temporis aggredior memorare insignia prisci
Facta, quibus credi possit abesse fides.
Omnia quæ nostras fando venere per aures,
Et nobis nostri quæ cecinere patres.
Quæq; per ipsorum non sunt occulta nepotes.
Quorum est hæc etiam conscia posteritas,
Hi merita domini virtutes laude ferebant,
Quæ gessit forti facta stupenda manu.
Decretum statuens Iacobo grande reliquit,
Legem Israëlem iussit habere suam.
1 Quæ proauos iussit nostros mandare futuris,
Duret vt in tota hæc posteritate fides.
Vt nati natorum, & qui nascantur ab illis,
Tempore perpetuo talia facta sciant.
Dehinc vt & ipsorum siquãdo adoleuerit ætas,
Narrarent pueris hæc quoque facta suis.
2. In solo vt spes tota Deo consisteret ipsis,
Ipsius vt possent iussa verenda sequi.
Ne patribus fierent similes, gens vana, rebellis
Perfida, nec iussam docta tenere fidem.
Gẽs quæ claustra sui non munijt cordis,
Cuius erat fallax spiritus ante Deum.
3 Qualis posteritas Ephraimi, bella suẽti
Et gerere armata tela cruenta manu.
Hi tamen euersi sub iniqui tempora belli,
Perfidiæ pœnas per soluẽre suæ.
Nam neque diuinæ seruarunt fœdera pacis,
Tradita nec domini iussa tulere sequi.

Propositio.

Rectius: Ne ea celemus filijs eorum.

Lex data populo in Sina.

1 Vult pietatem propagare in posteritatem.

2 Fides & obedientia cõiunguntur.

3 Ephraim antequam reges haberet, populus tenuit imperium: & fuit tum quoque tabernaculum in Silo, sed & tabernaculum & imperiũ translata sunt in alias tribus propter peccata Ephraim.

Ipsius immemores operum quæ fecerat ipsis,
Quæ videre oculis mira peracta suis.
4 *Ipsorum pro auis miracula multa peregit,*
Qua vagus AEgypti Nilus inundat agros.
Ostia qua spectat stagnare Tanitica pontus,
Qui nostras alio scindit ab orbe plagas.
AEquoreas diuisit aquas, mediumq; per æquor
Duxit, vt errantes sicca per arua, suos.
Illos aeriam iussit præcedere nubem,
Cum facerent claræ tempore lucis iter.
Illos luciferam iußit præcedere flammam,
Cum facerent nigræ tempore noctis iter
In vasta rigidas rupes confregit eremo.
Vberibus potans quas petra fudit aquis.
E siccis faciles deduxit rupibus vndas,
Fluxerunt rapidæ fluminis instar aquæ.
Sic meritum tamen ingrati mala plurima cõtra
Patrantes, iussam non tenuere fidem.
Ausi etiam tentare Deum, ne pectore fido
Poscebant vitæ plura alimenta suæ.
Tunc Dominũ cõtra sunt friuola multa locuti,
Præcipuè audaci talia verba sono:
An ne cibos, pastuq; paret Deus vbere mensam.
Humana nunquam per loca cuita manu?
Duxerit vndantes sicco de marmore riuos,
Vberibus torrens fluxerit vnda vadis?
An ne igitur panem populo dabit? an ne parabit
Quas placidæ largas carnis edamus opes?

4 *Aegypti miracula. Tanim Hebrai Zoan vocant, regiam Pharaonis, Aegypti metropolim. Exod. 14. Exod. 17.*

Ista

Ista vidēs Deꝰ, istæ suis postquā auribus hausit,
Iam nimium candens ipsius ira fuit.
Mox in stirpe Iacob flamma exardescere cœpit,
Ira per Israel grandis oborta fuit.
Nam neq; crediderāt Domino, nec totius ipsum
Mittere sperabant posse salutis opus.
Ipse per aërias mandauit nubibus arces,
Iussit & ætherias sponte patêre fores.
Et pluit immēsos super ipsos mãna per imbres, Exod. 16.
E cœlis populo tritica missa dedit.
Cœlestem grauidis panem de nubibus actum,
Mortalis cupida fauce comedit homo.
Nubila commouit Nabathæi flatibus Euri,
Attulit hinc pluuias humidus Auster aquas,
Tum pluuio largas demisit ab æthere carnes,
Grana quot immensi pulueris esse solent.
Pennigerarũ auium fuit innumerabilis imber,
Vix numero vasti certet arena maris.
Tam populosa locus nullus per castra vacabat,
Cui non alituum copia plena foret.
Nec pasti tenuere modum, permiserat ipsis
Nanque voluptates exatiare suas.
Quas postquā explessēt, & adhuc fruerētur e-
Dulcis adhuc vdo naret in ore cibus, (dēter,
Ira Dei grauis apprendit nil tale timentes,
Et tulit infesta corpora lecta manu.
Eximios populi iusta succidit in ira,
Castra necis vacuum vix habuere locum.

Sed neque sic fugêre suis offendere factis,
Qui pia facta ipsis contulit ista, Deum.
Horũ igitur sine honore dies cõsũpsit, & annos
Inclusos breuibus finibus esse dedit.

Calamitas facit vt orẽt.

Cum tamen afficeret pœnis crudelibus ipsos,
Nec sineret iustis cædibus esse modum,
Protinus iratum conuertebantur ad ipsum,
Mane requirentes quem repulere Deum.
Tum memores agnoscebant, quia petra salutis
Esset, & ipsorum libera vita Deus.
Ore quidem blandi, linguis mendacibus, ipsi
Corde procul recto mollia verba dabant.
Nec tamen aut pacto stabant, nec fœderis icti
Seruabant vera simplicitate fidem.
Ipse autem pius & miserator sæpe ferebat
Se scelere offendi, perfidiaq; peti.
Ignoscebat enim reprobis, nec funditus vlla
Excindi potuit conditione pati.
Sæpe etiam auertit iustam moderatior iram,
Nec tumidæ bili libera frena dedit.

Nostra misera conditio Deum commouet, vt ignoscat peccantibus.

Nã memor attẽdit, quia sunt caro, sicut in auras
Ventus qui præter, non rediturus, eat.
Tẽpore quàm longo deserta per aria nunquam
Subdere se Domino sustinuere suo?
Ad subitum quoties ipsum mouere furorem,
Per loca non hominum, non ope culta boum?
Auersis quoties tentarunt mentibus ipsum,
Ore lacessentes non sapiente Deum?

Ipsius

Ipsius oblitii dextræ vis quanta fuisset,
Tempore quo reduces victor ab hoste tulit.
Quãta per AEgyptũ signa ostẽtarit aquosam, Exod. 7.
Pascua qua Taneos maxime Nile rigas.
Vertit in horrendũ cum flumina tota cruorem,
Posset vt inde aliquam nemo leuare sitim.
Muscarum oẽ genus quãdo his immisit, vt ipsos
Insaturabilibus morsibus excederent.
Intulit vt ranas, pluuio velut imbre, palustres,
Quæ popularentur quicquid vbique foret.
Ipsorum fœdo dedit omnia germina brucho,
Agrorum cultus dira locusta tulit.
Botriferas rapida prostrauit grandine vites,
Fructiferas moros missa pruina tulit.
Cum pecora ipsorum penetrãti fulmine strauit,
Et raperent totos fulgura sæua greges.
Quando in eos metuenda sui tormenta furoris
Intulit, irati cætera signa Dei.
Et misit passim cæcos comitantes incursantes,
Et misera plenas anxietate minas.
Quãdo iræ dabat ipse suæ cursumq́, viamq́,
Et meritis nusquam cædibus abstinuit.
Cum dedit ipsorum raptui animalia pestis
Omnia, nec quicquam pertulit esse super.
Primitias AEgypte tuas hominũq́, ferarumq́,
Abstulit, antiqui culta per arua Chami. Cham Noe
Sicut oues populum migrantem duxit, & ibant filii.
More gregis forti per loca vasta manu,

Duxit ab infesto securos hoste, nec vllus
His metus hostilis, nec pauor vllus erat.
Verùm hostes tanquam fugientia castra secutos,
Iussa Deo vindex obruit vnda maris.
Inde suum populum sacram sibi duxit in oram,
Montẽ hunc, quẽ propria condidit ipse manu.
Terra Canaan. *Gẽtibus expulsis qui terrã hanc ante tenebant,*
Hæredes ipsam iussit habere suos.
Quam ceu funiculis dimensam partibus æquis
Distribuit, totis vt coleretur agris.
Quæq; prius coluere aliæ tentoria gentes,
Israëliticas iussit habere tribus.
Post tamen hęc iterum excelsi mouere furorem,
Tentantes Dominum per mala facta suum,
Protinus auerso sunt facti corde rebelles,
Sicut & ipsorum sæpe fuere patres.
Auersi à Domino toties abiere retrorsum
Tanquam arcus tãtum qui solet esse minax.
Illius ah quoties irritauere furorem,
Cum lucos colerent per iuga celsa sacros?
Cum statuas facerent, & mutaidola pararent,
Quæ sibi ceu proprios constituêre Deos.
Vidit, & ingentem Deus his exarsit in iram,
Hinc fuit Israël maxima plaga tibi.
Nam tua proiecit vehementer numina & odit,
Testatus capiti dæmna futura tuo.
Tunc sibi sacra olim Syloa templa reliquit,
Cultaq; præsenti limina sæpe Deo.

Transiulit

Transtulit ipſorum virtutẽ & robur ad hoſtem,
Summus & infeſto ſplendor in hoſte fuit.
Tradidit & populũ gladio, atque excanduit ira
Hæredis populi per mala facta ſui.
Ignibus immiſſis periit conſumpta iuuentus,
Et de virginibus nulla querela fuit.
Hoſtili gladio ceciderunt ſacra ferentes,
Qui viduas poſſet plangere, nemo fuit.
Et veluti ſomno Deus experrectus ab alto eſt,
Fortis vt exclamans qui mera vina bibit.
Ipſe ſuis manibus cædens hoſtilia terga,
Opprobrium cunctis gentibus eſſe dedit.
Impia proiecit tentoria fortis Ioſeph,
Et fuit tribui non Ephraime tuæ.
At genus Iſraëligenæ ſibi legit Iudæ, *Tabernaculum translatum in Hieruſalem.*
Et iuga quæ ſummi celſa Sionis amat.
Illic extruxit velut alta palatia, quorum
Tempore perpetuo tecta ſuperba colat.
Non ſecus ac terram cui fundamenta locarit,
Extremo finem non habitura die.
Et ſibi dilectum Dauidem elegit, & ipſum
Ex ouium caulis ad ſua ſacra tulit.
A fœtis uteriſq; ferentibus abſtulit illum.
Paſceret vt populum dux Iacobe tuum.
Sicut & acceptum non falſo pectore pauit,
Et vera duxit cum ratione gregem.

PSALMVS LXXIX.

Deus venerunt gentes in hæreditatem

2361

ARGVMENTVM.

Est idem argumentum cum psalmo septuagesimo quarto, videt vastitatem templi & populi per Chaldæos. & orat pro auxilio.

Excidium spectans vrbi temploq; futurum,
His dominum precibus flectere vsus erat.
Nos quoque lucifugas verbi flectemus in hostes
Hac, quo nulla queunt tela ferire magis.

Psalmus Asaph.

Querimonia de vastitate populi per Assyrios & Chaldaeos facta.

SVmme Deûm, cui sæua suos Ecclesia cultus
Debet, & acceptas quas tibi seruat, opes.
In tua venerunt externæ munera gentes,
Templa profanantes nominis alta tui.
Gens fera pacifera turbatrix nata quieti,
In tua sacrilego milite ira ruit.
Diruit excisas deiectis mœnibus vrbes,
Structa prius, cumuli diruta saxa iacent.
Cœlinagæ volucres proiecta cadauera pascunt,
Corpora quæ sanctis fida fuere tuis.
Dentibus omnigenũ laniantur mẽbra ferarũ,
Quæ fuerant populi pars quota vna tui.
Innocuo vacuas implerunt sanguine fossas,
Quà sita sunt vrbis mœnia sancta tuæ.
Sicut aquæ fuso fluxerunt sanguine riui,
Putris adhuc multa cæde madescit humus.
Fœdaper ingentes iacuerunt funera campos,
Exanimes nemo qui sepeliret erat.
Finitimæ rident gentes mala nostra, nec vllo
Tempore non læti vulnera nostra vident.

Vicinis

Vicinis ignominiæ ſumus vndique noſtris,
Et lauibus facti fabula digna iocis. (bis,
1 *Heu pater afflictæ ſpes vnicæ & vltima ple-*
An tua ſperandum non habet ira modum?
Quàm nos iſta diu premet indignatio? quamq;
Ardens iſta tui flamma furoris eris?
Quin potius gentes alias atque impia puni
Pectora, quæ nomen non didicere tuum.
Hinc auerte tuos aliena in regna furores,
Quæ tua non aliqua numina voce vocant.
2 *Nã populo poſſeſſa tuo bona cuncta vorarũt,*
Et deſolatas diripuere domos.
Ne rogo ne noceat nobis, quia plurima ſontes
Nos vitia arguerint, & malefacta premũt.
Quæ tu dum reputas, nolis meminiſſe piorum,
Sed citò ſer miſeris, quos miſeratus, opem.
3 *Feſtinam ſer opẽ miſeris, quia prorſus inanes*
Auxilijq; inopes indiga turba ſumus.
Eia ades, auxilioq; iuua, quos nulla ſalutis
Te ſine ſpes reficit, nec ratio vlla leuat.
4 *Reſpice nos per eam, variæ quæ neſcia ſortis,*
Nominis eſt verè gloria ſumma tui.
Supplicibus placare tuis, audique benignus
Quas tibi ſollicito fundimus ore preces.
5 *Cur aliquis nobis dicat de gente profana,*
Quis Deus eſt horum? ſiq; ſit vllus, vbi eſt?

1 Precatio, in qua obſerua quomodo miſericordiã apprehendat, & petat propter nomen Dei liberationem.

2 Aſſerit autem affectus: Nos ſumus tuus populus, illi gentes ſunt, &c.

3 Remitte pctã atq; hic diſce quia calamitates plerũq; ſunt pœna peccatorum. ſimul pro remiſſione peccatorum orãdum eſſe, cùm pro liberatione oramus.

4 Nõ propter merita aut dignitatem noſtram, ſed propter nomen tuum, quia es miſericors.

5 Amplificat precationem. Blaſphemant te gentes, ſi nos non vindicas.

Eia age summe pater, reprobas vlciscere gentes.
Vindictam videant lumina nostra tuam.
Effuso de plebe tua pro sanguine pœnas
Exige, supplicium vindice sume manu.
Hostibus vt fiat tua nota potentia nostris,
Et discant istam pertimuisse manum.
Victorũ gemitus audi, lachrymasq; videto,
Et fer in aspectus illa venire tuos.
Reliquias miseræ religatas eripe morti,
Robore quo tecum cuncta creata trahis.
Néve impunè ferãt tot dicta opprobria, in ipsos
Ter quater hostiles illa refunde sinus.
Vt tibi, non nobis sese exprobrasse maligni,
Sed sibi lugubri conditione, sciant.
At nos & populus tuus, & tibi debita soli.
Per tua grex omnis pascua sparsa sumus.
Gratiarum actio. *Nos tua magne pater præconia magna canemus,*
Mobile dum fixo sydere tempus erit.

PSALMVS LXXX.

Qui regis Israël intende, qui deducis, &c.

ARGVMENTVM.

Est elegans precatio, eiusdem argumenti cum præcedenti psalmo. Orat enim vt Deus contra vicinas gentes regnum Israel defendat, quod in titulo appellat nomine liliorum. In psalmo autem bellissimè comparat viti à Deo translatæ ex AEgypto, & excultæ per verbum: & à nobis rectè oratur contra hostes ecclesiæ.

Orat

Orat vt hostiles auertat ob vrbe furores,
Finitimis cincta gentibus assidue,
Nos quoque finitimos sic execrabimur hostes,
Qui nunquam nobis non noua bella mouent.

Vincenti de liljs testimonium, & Psalmus Asaph.

Propositio. Defende populum tuum. Est autem insignis fidei vox, quod populum gregi, & Deum pastori comparat. Hatribus sequebantur in expeditione arcũ. Num. 2.

ISraēlis ades gregis ô fidissime pastor,
Aures contingat nostra querela tuas.
Qui tanquam caulas ouium custodis Ioseph.
Qui calcas Cherubin terga, vidende veni.
Qui stas ãte Euphraim, qui Ben-iamin, atq; Ma
Vtere nunc dextræ vi potiore tuæ, (nasseum-
Auxilium latura veni mala plurima passis,
Tot pater afflictis cladibus affer opem.
Ad nos verte tui radiantia lumina vultus,
Pignora iam nobis certa salutis erunt.
O exercituum rector Deus armipotentum,
Votáne non populi suscipis vlla tui?
Núnne tui precibus populi placabere nũquam?
In nos iste furor quàm diuturnus erit?

Narratio calamitatum, sumus omnibus vicinis nostris præda.

Pascis inexhausto tetri nos pane doloris,
Iamdudum lachrymis ebria turba sumus.
Iam sua de nobis vicini iurgia miscent,
Ceu vilem populum nos ferus hostis habet.
Ad nos verte tui radiantia lumina vultus,
Pignora iam nobis certa salutis erunt.
Quæ tibi ab Aegypto translata est diuite vitis,
Et tibi quæ quondam tempore chara fuit.

2361

Hanc tu delectis plantasti gentibus, illi
Fecisti in placidis sedibus esse locum.
Hanc tu latiùs radicibus extendisti,
Quàq; sata est, vix hãc iam sua terra capit.
Illius excelsi montes velantur ab vmbra,
Contegit ingentes palmitis aura cedros.
Illius extensus pertingit ad æquora palmes,
Qui videt Herculeam Sidonis vnda Tyrũ.
Malleoli rapidas fluuij extenduntur ad vndas,
Quẽ nunc Euphratẽ proxima turba vocat.
Cur igitur validam potuisti excindere sepem
Illius, & nudam prostituisse feris?
Nam malè vastata est â prætereũtibus ipsam
Omnibus: vt prædæ cuique relicta fuit.
Ipsius est populatus aper sylvestris honorem,
Hanc fera depasta est totius omnis agri.
O Deus omnipotens placido nos respice vultu,
Hanc vineam è cælo vise, tuere, vide.
Instaura hanc, tua quã plantauit dextera vitẽ,
Quem statuis, valeat filius esse tibi,
Igne quod exustum cũq; est & clade recisum,
Dispereat vultus asperitate tui.
Conseruet tua dextra virũ quẽ fecit, & ipsum
Adsere robustum quem facis ipse tibi.
Sic nunquã tua linquemus sanctissima cunctis
Numina, da vitam viuere posse diu.
Sic tua perpetuis celebrabimus orgia votis,
Et memor omnis erit nominis hora tui.

Hoc est, vsq; ad montem Libanum propagatum est regnum.

Redit ad precationem.

Collectiua hæc sunt, totũ enim populum appellat virũ & filium.

O Deus

O Deus armipotens placido nos respice vultu,
Pignora iam nobis certa salutis erunt.

PSALMVS LXXXI.

Exultate Deo adiutori nostro, iubilate.

ARGVMENTVM.

Hic psalmus in festo tabernaculorum cantari est solitus, quod festum institutum est ad retinendam memoriam expeditionis ex AEgypto. Transit igitur Propheta ad insignem doctrinam primi præcepti, vt in illum vnum Deum fidant, qui eos ex AEgypto eduxit, & caueant ab idololatria, ac addit promissiones & comminationes quales sunt etiam in primo præcepto.

Festa tabernarum celebrans votiua quotannis.
Hoc vetus Israel carmine latus erat.
Quo populum monuit, quod nos imitabimur, æquum est
Et verba & domini iussa tremenda sequi.

Vincenti in Githith Asaph.

1 *FVndite læta Deo festiuo carmina plausu,*
Quo sine vis nobis nulla relicta fuit.
Tympana pulsa sonēt, date carmina, dicite psal-
Blāda chelis reboet, nabla sonora canāt. (mos,
Clāgite noctiuagæ quia sunt noua cornua lunæ
Clāgite ductilibus carmina læta tubis,
Festa tabernarum celebrantibus annua nobis,
Nullus lætitiæ debet abesse modus.
2 *Hic solennis enim mos Israelis habetur,*
Hoc solenne Dei ius Iacobe tui.

1 *Exhortatio ad gratiarum actionem.*
2 *Ratio in qua commemorat beneficium propter quod festum institutum erat.*

2361

Hoc tibi teſtatum quondam Ioſephe reliquit,
Fatalem Aegypti cum ſequerere locum.
3 Adhuc loquitur de populo Iſrael. Hebraeum enim frequens eſt mutare perſonam.
3 *Illic audiui peregrinæ verba loquelæ,*
Non intellecta eſt barbara lingua mihi.
Ipſe ſuos humeros ab iniquo pondere vertit,
Abſtulit à ſterno calfaciente manus.
Temporibus duris cũ me in tua vota vocares,
Auxiliumq́ tibi præſidiumq́ tuli.
Exaudiui etiam quo te mala tempore peſſim,
Tempeſtas medijs penè dediſſet aquis.
4 Doctrina primi præcepti.
4 *Hæc audes Iſrael, hæc audi verba loquentis,*
Mi populè, æternum teſtificanda tibi.
Non erit inter te Deus aduena, non alienos
Peruerſa diuos relligione coles.
Ipſe ego ſum Deus ille tuus, qui te optima duxi
In loca, & AEgypti de regione tuli.
Alienos Deos tuetas, me pradices.
Quàm potes os aperi latè, deducito victus,
Dote mea pleno plenius illud erit.
Comminatio ob primum præceptum violatum.
Sed mea nec populus meus audit verba, nec ausꝰ
Exhibet Iſrael, ſed fugit, odit, abit.
Ergo ſua tales & in impietate reliqui,
Et ſum conſilijs paſſus abire ſuis.
Promiſſio primi præcepti.
Quòd ſi me populus meus audiuit, & mihi triuis
Greſſibus Iſrael forſitan ire volet:
Hoſtibus ipſorum mox frena ferocibus addam,
Multaq́ iam victis millia victa dabo.
Et tũc qui Dominum ſine cauſa odere rebelles,
Fallentur ſpretis turba profana ſuis.

Illi

Illi duxissent fœlicia tempora vitæ,
Si mea legissent mollia iussa sequi.
Illos triticeæ pauissem farre medullæ,
Melleq; syluestri quod dare petra solet.

PSALMVS LXXXII.

Deus stetit in synagoga Deorum.

ARGVMENTVM.

ESt seuera obiurgatio eorum qui in magistratu positi non faciunt officium suum, sed abutuntur potentia ad oppressionem pauperum, & opibus ad luxum suum. Addit autem cōminationem grauem, futurum vt tales pereant. Quòd magistratus Deos vocat, ideo fit quia magistratus sunt diuina ordinatione constituti, Rom. 13. & vindicta Dei dicitur, quam magistratus secundum officium suum exercet.

Qui miseros viduasq; premunt, hac voce tyrannos
Increpat, hoc ipsos arguit ore deos.
Cæcos esse docet, moriturosq; esse minatur.
Solatur verbis pectora mœsta pijs.

Psalmus Asaph.

PRæsidet in medio cœtu Deus ipse potentum,
Et iudex alios iudicat ante Deos.
Quò tãdem vsq; malas leges, & iniqua feretis
1 *Iudicia, & reprobos dicitis esse bonos?* 1 Obiurgatio.
2 *Iudicijs inopes defendite, suscipite orbos,* 2 Magistratus boni officium.
Adserite oppressos, iustificate pios.
Reddite pauperibus ius, eripite insuper ipsos,
Si quos in vinclis impius hostis habet.

3 Quia non faciunt officium, omnia perturbãtur. sed alij malũt hanc sententiam, fundamenta terræ i. ipsi principes peribunt, quia non faciunt officiũ,

3 At nihil hi nec percipiunt, nec lumine cernũt,
In tenebris cæci tam petulanter eunt.
Vt neque sit mirum si fundamenta vacillent,
Atque etiam terræ fortia fulcra cadant.

4 Comminatio & pœna neglecti officij.

4 Sæpe ego dicebam: quoniam Dij scilicet estis,
Omnes excelso pignora chara patri:

5 Insignis clausula. Vt Deus gubernet corda & resp. secundum psa. Nisi Dominus custodierit ciuitatem, &c.

5 Vos tamen vt reliquos homines fatalia ducẽt
Tempora, & vt reges vos quoq; Parca feret.
Omnipotens exurge, tuo rege numine terram,
In cunctis hæres gentibus vnus eris.

PSALMVS LXXXIII.

Deus quis similis erit tibi? ne taceas.

ARGVMENTVM.

Est plane idem argumentum cũ psalmo octogesimo. Orat pro populo contra vicinas gentes diripientes populum.

Finitimi Solymas vrbem cinxere tyranni:
Hostibus in mediis salua erat ipsa tamen.
Sed Deus & nostras defendet ab hostibus vrbes,
Si tali nabis voce rogatus erit.

Canticum & psalmus Asaph.

Propositio.

NE te contineas pater ô altissime rerum,

Narratio periculorum.

Ne rogo cunctando sardior esse veli.
Ecce enim rabidos mouet impia turba tumultus
Qui tibi sunt hostes, qui tua facta negant.
Hi capita extollunt magno sublimia fastu,
Iudicij ignari iustitiæq; tuæ.

Fraude

Fraude dolisq́, tuos captant, atq, artibus ijsdem,
Qui cultu fidei delituere tuæ.
Horũ aliquis, quid adhuc istos nõ pdim⁹? inquit
Quid populũ hũc patimur tam superesse diu?
Possimus Israël delere tyrannida, ne sit
Amplius in terra nominis huius honor.
Sic etenim statuêre animis, & summa voluptas
Ipsis te contra fœdus inire fuit.
Nam qui palmiferæ tentoria seruet Idumes,
Ismaël populus qui colit arua plagæ.
Quique suæ retinent Agareni nomina matris,
Qui Gabalitani ingera uiris arant.
Qui Moab deserta habitant, Ammoniaq́, arua
Quique Amalechitæ proxima regna tenent.
Extra Palæstinæ quos diuitis inclyta pascunt.
Et quos Herculææ mœnia lata Tyri.
His etiam Assyrij se coniunxere coloni,
Laturi auxilium Lothe vetuste tuis.
Quod Madianitis olim, contingat & illis,
Fac Sisaræ tumidi tristia fata ferant.
Quod Iabinus erat torrentẽ ad Chisonis undã,
Hoc quoque sint isti per sua facta tibi.
Illi etenim veteris periere in finibus Endor,
Ceu fimus, & putri stercora iacta solo.
Ipsorum facti sse duces, Seba quod fuit olim,
Quod Salmana potens, quodq́, Seeba fuit.
Quod fuit Orebus, quod erant quicunq, tyranni
Gessere in populum bella nefanda tuum.

Consultant cõtra absconditos tuos, hoc est, contra eos quos mundus non uidet, quòd sint tuus populus, sed odit & damnat.

Filij Loth Moab & Ammon ex incestu nati. Redit ad precationem. vt Deus perdat hostes, & commemorat veteres victorias.

Constituũt quicunque tuas habitare per vrbes,
Seq; loco hæredum nomine req; gerunt.
Fac Deus vt secum titubans ceu turbo rotetur,
Vt sint ceu stipulæ quas leuis aura rapit.
Vt virides quæ sparsa vorant incendia syluas,
Vt vaga quæ montes vrere flamma solet.
Tali hos tempestate tua Deus affice pœna.
Sic rapido terre fulminis igne tui.
Imple ludibrijs ignominiaq; superbos,
Vt discant memores nominis esse tui.
Erubeant, conturbentur sine fine, nec vsquam
Consistant, sua sit pœna perire malis.
Tunc Deus agnoscent quia tu sis solus, & idem
Summus, & in toto maximus orbe Deus.

Infignes figura quæ minãtur impijs extrema omnia.

PSALMVS LXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine.

ARGVMENTVM.

Habet psalmus duas partes: Primò enim agit gratias pro verbo Dei, templo & cultu, ac commemorat quantum sit bonum hæc habere. Deinde precatur vt Deus hæc conseruare velit.

Laude ministerium verbi vehit, optat ab imo
Pectore se socium muneris esse pij.
Psalmus hic hortatur potius linquamus honores,
Quàm nos auersos hinc patiamur eos.

Vincenti in Gitith psalmus filiorum Corah.

Quàm

QVàm iucunda tui mihi sint habitacula templi,
O Deus armorum militiæq; potens!
Spiritus hic ea iamdudum desiderat æger,
Deficiensq; domus languet amore tuæ.
Tam mihi sunt animo quã tu colis atria, tã sunt
Concilij curæ tecta beata tui.
Corporis ægra mei caro, & intima viscera cordis
Gaudent viuentis numine plena Dei.
1 Ipse sibi inuenit placidam passerculus ædem,
Garrula se dignum struxit hirundo larem:
Quò pullos ceu tuta suos in tecta reponant,
Amplexu vt foueant pignora chara suo.
O aras, ô templa Deus tua, maxime mi rex,
Mi Deus, ô animæ depereuntis amor.
Fœlices nimium quibus obtigit ista voluptas,
Tecta domus possint vt coluisse tuæ.
Hi tibi perpetuas incundo carmine graues,
Hi resonant laudes per tua templa tuas.
Fœlices quicunque tuo sunt munere fortes,
Qui proprias figunt in sua corda vias,
Ibunt per lachrymis vallem fletuq; repletam,
2 Et fontem facient qui modo fletus erat.
O Deus armipotens hanc vocem supplicis audi,
Audi Iacobææ stirpis origo Deus.
Respice qui clypeo seruas nos fortius omni,
Ad faciem Christi respice quæso tui.
Suauior vna dies tua templa beata colenti,

Propositio, summum bonum est habere verbum.

1 Insignis cõparatio, quod locus in quo verbum est, sit ceu nidus in quo fideles ceu pullos suos excludit ecclesia.

Epiphonema.

2 Fontes vocat loca in quibus verbũ & cultus Dei viget, & significat hoc loco doctores ferentes veritatem.

Quàm fuerint alibi te sine mille dies.
Esse tui malim custos ad limina templi,
Quàm colere auratis tecta superba tholis.
Verus enim nobis sol es, scutumq; fidele,
Dante Deo, virtus, gratia, fama venit.
Non his omne bonum, non vlla opulẽtia deerit,
Qui vitam pura simplicitate gerunt.
3 O pater omnipotens quoties erit ille beatus,
Cui sua spes in te condita firma manet!

nibus induitur doctor, ibunt de victoria in victoriam, apparebitq; Deus in Sion.

3 Precatio vt conseruet hac Deus, & redit ad amplificãdam magnitudinem, &c.

PSALMVS LXXXV.

Benedixisti domine terram tuam.

ARGVMENTVM.

Est non dissimili argumento cum priore. precatur enim pro conseruatione religionis & reipub. Nam orat primò pro verbo & fructu verbi in populo, deinde pro rep. & fructibus agri. Quidam referunt psalmum ad regnum Christi seu euangelium. Eam sententiam si quis retinere volet, allegorica erunt quæ de agro dicit.

Corde Deum metuens non sustinet illius iram,
Quin veniam supplex & sine teste roget.
Nam pius affectus cum sentit verbera, ad ipsum
Qui dedit, extemplo confugit, ambit opem.

Vincenti psalmus filiorum Corah.

Precatio. Est autẽ commodius si verba hac pro imperfectu exponas: vt, domine qui be-

OMnipotens rerũ sator, & suprema potestas,
Nunc tua terra iterũ conciliata tibi est.
Ex Iacobo etenim captos & signa reducis,
Quæ tenuit tantum temporis hostis atrox.

Tu

Tu populo peccata tuo patrata remittis,
Et pietate nefas contegis omne tua.
Iræ cuncta tuæ procul hinc monumenta tulisti,
Nulla iterum nocui signa furoris habes.
Ad nos summe redi nostræ patrone salutis,
A miseris iræ fulmina verte tuæ.
Perpetuóne tuis Deus irascêre, nec vnquam
Candidior nobis hæc tua bilis erit?
Quin sine nos potius gratam tibi viuere vitam,
Et dabis hinc populo gaudia summa tuo.
Nunc nobis ostende tuæ bonitatis honorem,
Cordaq; cœlesti nostra salute foue.
Quod loquitur Deus hoc tantùm me audire iuuabit,
Pacis quæ dominus verba loquetur erunt,
Ille suo pacem populo sanctisq; loquetur,
Ne sint stultitiæ subdita turba leui.
Et saluos statuet qui numina sancta verentur
Ipsius, vt nostro constet in orbe decus.
Lene tuens fidei pietas venit obuia sanctæ.
Oscula pax tribuit mutua iustitiæ.
Vera fides, ceu planta, solo sua germina profert,
Iustitia è cœlo prospicit alta suo.
Præterea Deus author erit bonitatis, vt auctos
Multiplici fructus germine terra ferat.
Iustitia ante ipsum non tardis passibus ibit,
Nec tacito notum sub pede carpet iter.

nignus olim oras terra tua, & auertebas captiuitatem Iacob, &c. Recitat enim præterita beneficia Dei erga populũ, & orat vt nũc queque velit suis adesse. Hoc optatiuũ esse debet, vtinam audiam dominum loqui pacem populo suo. Orat enim vt mittat verbũ vt verbo erecti non peccent impatientia, aut desperatione. Hi sunt fructus verbi in pijs. Politica commeda.

2361

PSALMVS LXXXVI.

Inclina Domine aurem tuam,&c.

ARGVMENTVM.

Est precatio vt liberetur ex periculis, sicut etiam titulus ostendit. Nititur autem oratio hæc tota non aliquibus suis meritis, sed misericordia & bonitate Dei. Quare attexit insigne epiphonema, quòd non sit alius Deus similis misericordia & bonitate: & orat, vt in hac fiducia quam verbo prædicat, seruetur. Addit etiam gratiarum actionem, tanquam iam sit exauditus.

Ex animo est orare Deum res magna, nec illi
Vllus eo cultus gratior esse potest.
Innumeros Dauida vides erroribus actum,
In medijs orat semper at ille malis.

Oratio Dauidis.

Propositio precationis, exaudi me. frequens autem repetitio ostendit vehementiam affectus.

Maxime, quem dominum nobis solumesse fatemur,
Huc age verte aures ad mea verba pias.
Exaudi gemitus tristi de corde profectos,
Ne vacuas voces exulis esse sine.
Cura sit hanc animam tibi conseruare fidelem,
Sanctus enim pura sum bonitate tibi.
O vtinam famulum vera dignere salute,
Qui sine te nullum, cui bene fidas, habet.
Sis pius, & propior tua me clementia seruet,
Qui nullo tibi non tempore vota fero.
Lætitia perfunde meam Deus vnice vitam,
Hæret ab arbitrio mens mea tota tuo.

Tu

Tu siquidem bonus es, cunctis tui gratia aperta est,
Qui te cunque pia cum ratione vocant,
Redde meis iterum placatas vocibus aures,
Nec sine nil precibus ponderis esse meis.
Ad tua confugio peruersis numina rebus,
Namq; audis humili quæ tibi voce queror.
1 *Nemo tibi diuûm similis, nec talia quisquam*
Designare potest, qualia solus agis.
Ergo omnes venient gentes quascunq; creasti,
Nomen adorantes laude & honore tuum.
Quòd magnus mirãdæ geras, quòd maximꝰ idẽ
Scis Deus, & solus sis sine fine Deus.
2 *Me tua maxime dux, duc per vestigia, ne sim*
Ignarus veræ quæ mihi eunda via est.
Intima fac nostri lætentur viscera cordis,
Vt metuant verò nomen amore tuum.
3 *Persoluam meritas vero tibi pectore grates.*
Perpetuo plenus laudis amore tuæ.
Magna tua est in me bonitas, qui morte grauatũ
Me velut è Stygio reddis ad astra lacu.
In me flagitijs insurrexere superbi,
Mi Deus, optantes illaqueare suis.
Turba meam quærunt robusti, pessima vitam,
Nec quid habẽt pensi, nec tua sceptra timẽt.
At nunc tu pius & promptus misereſcere, lætus
Vindicta, vera maxime summe fide.
Respice me miserum, da pectora fortia servo,

Vides causam cur oret, quia Deus est bonus.

1 *Ephiphonema, admiratur & praedicat sui Dei bonitatem, vt ad talem Deũ abiectis idolis omnes gentes confugiant.*

2 *Subiect hic quoque petitiunculam, vt seruetur in verbo & timore Dei.*

3 *Gratiarum actio. Redit ad precationem, & commemorat pericula in quibus sit.*

Hoc signum est ipsa liberatio, quã Deus contra impiorum cogitationes facit.

Da nato famulæ tempora salua tuæ,
Ede aliquod mecum signum bonitatis, vt illo
Fraus viso subitò victa pudore cadat,
Protinus agnoscent quia tu me iuueris, & sit
Solatus famuli pectora mœsta tui.

PSALMVS LXXXVII.

Fundamenta eius in montibus sanctis.

ARGVMENTVM.

Est propretia de ecclesia noui Testamenti, quod sit futura ceu ciuitas, quæ totum orbem impleat, in qua nascantur Aethiopes, Aegypti, Babylonij, Tyrij, Palestini, & omnium linguarum homines. nascuntur autem per verbem euangelij, quo remittuntur peccata, purificantur corda fide, & donatur vita æterna. Et quòd præcipuus cultus erit, canere & prædicare gloriam & misericordiam Dei per euangelium.

Queu sua sit regi impenda ecclesia Christo,
More prophetarum secla futura canit.
Quæ sit contractura homines diuersa loquentes,
Regni sit spatium cuius & orbis idem.

Psalmus & canticum filiorum Corah.

Narratio quod Deus amet ecclesiã, & defendat, & fortunet.
2 Cultus prædicatio Euangelij.

TEcta Sionæ dominus pbat inclyta rupis,
Pluſquã ciũcta trib⁹ magne Iacobe tuæ.
Ipsa etenim sanctis fundata in montibus, omnẽ
Gentis ab excelsa despicit arce locum.
2 In te magnificis resonant oracula dictis,
O vrbs excelsi religiosa Dei.

Aegyptæ

3 *Aegypti memor omnis ero, Babylona rependã,*
Nomen vt incipiant noscere velle meum.
4 *Ecce Palæstini, Tyrij, vetus Aethiopum gens,*
Omnes natales hic habuere suos.
De sancta in toto nærabitur ope Sione,
Editus hic in ea, & natus & ille fuit.
5 *Et quia condiderit tantam celsissimus arcem,*
Quanta per omne ævum condita nulla fuit.
Vulgari faciet dominus per regna, per vrbes,
Quosdam natales hic habuisse suos.
6 *Cantores in te discent cantare vicissim,*
Sicut in alternis carmina læta choris.

3 Vocatio gentium.
4 Omnes regenerãtur per euangelium, & vniuntur ecclesiæ.
5 Solus dominus sic ed ficat ecclesiam.
6 Vox laudis in tabernaculis iustorum.

PSALMVS LXXXVIII.

Domine Deus salutis meæ in die.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra tentationes conscientiæ, quæ ex desperatione, & mortis ac iræ Dei sensu oriuntur, sicut huius generis aliquot psalmi suprà positi. Bellè autem vrget ad gloriam Dei pertinere, ne in talibus tentationibus relinquantur animi, quia liberati gratias agunt Deo, & eum prædicant. Econtra in tentationibus derelicti, blasphemant Deum.

Extremi afflicta malis pia turba precatur,
Dicere & hoc Christum possumus ore loqui.
Hic illos agit affectus quibus anxia mens est.
Dum timet irati tela tremenda Dei.

Psalmus & canticum filiorum Corah vin-

centi. De infirmitate afflicti erudiens canticum Heman Esraitæ.

Propositio.

O Cui sola meæ cura est subiecta salutis,
Quando ego non vultus conquerar ante tuos?
Noctes atq; dies veneror tua numina supplex,
Accipe placata supplicis aure preces.

Narratio in qua exponit suam calamitatem, quam comparat mortui, inferno, fluctibus marinis, &c.

Tot enim luctu & lachrymis cōsumor acerbis,
Nec procul infernis est mea vita locis.
Sicut ad infernas quibus est via facta paludes,
Censeor, & virtus quem sua deseruit.
Præstiterat potuisse mori, quò liber ab ista
Anxificæ vitæ conditione forem,
Quales qui sub humo dudum iacuere sepulti,
Quos vitæ è medio sustulit ara dies.
Quorū nec memor es, quos nec pater amplius audis,
Qui procul à dextra procubuere tua.
Immanis putei detrusus ad infima mergor,
Obruor & tenebris, & premor ima petens.
Ira tua incubuit misero mihi plena furoris,
Me tua ceu totis fluctibus vnda premit.
Nulla reliquisti misero solatia, amici
Aufugêre procul, nemo propinquus adest.
Turpem ignominiam tu me ipsis esse dedisti,
Claudor in obscuro carcere, cassus ope,
Afflicti mœrore oculi soluuntur iniquo,
Languida nil vdi lumina roris habent.
Te tamen assiduis precibus, te voce vocabam,

Sustollens

Suſtollens humiles ad tua templa manus.

Nunquid tu facies miracula lumine caſſis? — *Narrationi ſubijcit rationem, ad gloriam tuã pertinet liberare afflictos, quia tum prædicatur miſericordia & bonitas tua.*

Surgétne in laudes turba ſepulta tuas?

Niſi nne tua in tacitis bonitas narrabitur vmis?

Num tua in extrema perditione fides?

Nũquid in audaces tenebrę tua facta loquẽtur?

Num tua lethæis iura ferentur aquis?

Te tamen ipſe frequens pater in mea vota vocaui. — *Redit ad precationem.*

Nulla meas ad te non videt hora preces.

Cur Deus hos gemit⁹ ſurda velut aure repellis?

Cur mea non aliquo lumine vota vides?

Exul, & ægra trahens vix corporis oſſa caduci, — *Hic explicat ſine figura calamitatem ſuam.*

Deſleo contemptus damna pudenda mei.

Nempe tuam varijs plenam terroribus iram,

Tam dubitante animo quam patiente tuli.

Me tuis affligit furor, & premit arida terror

Pectora, quæ nimia mole granata iacent.

Vrgent me grauius veluti cingentibus vndis,

Quæ mala nec finem nec reperere modum

Eſſe aliquem ſineres qui ſolareiur egenum,

Speratam miſero qui mihi ferres opem.

Nunc procul eſſe omnes feciſti, qui mea poſſent

Auxiliatrices damna leuare manu.

Nullus amicus adeſt, procul hinc abiere propinqui,

Non ſecus ac ſi omnes nox tenebroſa tegat.

PSALMVS LXXXIX.

Misericordias domini in æternum can.

ARGVMENTVM:

Est prophetia de regno Christi in cœlis, quod constat predicatione euangelij, in quo annunciatur misericordia Dei, & benedictio promissa Dauidi & patribus. Nota autem quòd vrget promissionem de semine Dauidis vsque in seculum. Nam ea non pertinet ad corporale regnum Dauidis, sed ad Christi regnum, & ecclesiam. Nam Iudaicum & corporale regnum iamdudum cessauit, & tamen verum est quod dicit angelus Lucæ 1. Dabit ei dominus Deus thronũ Dauid patris sui, & regnabit super Domum Iacob in secula: hoc fœdus magnificè prædicat psalmus. Quia autem futurum erat vt propter peccata populus legis in externo regno Dauidis captiuitatibus & alijs incommodis variè exerceretur, orat psalmus, vt dominus in talibus malis populum suum non omnino abijciat: & manifestam prophetiam de talibus malis ponit, & pro auxilio orat.

Hæc quisque de Christi rata sunt præsagia regno,
Cuius sit finem nulla datura dies.
De Christo data Dauidi promissa reposcens
Vastari queritur, pectora mœsta leuat.

Erudiens canticum Ethan Ezraitæ.

1 Propositio psalmi misericordiam domini cantabo.

QVàm sit inexhausti bonitas diuina fauoris,
Quanta sit æqualem non habitura fides,
Huc ades Vranie mansuro carmine dicam,
Vt sciat hæc ætas, posteritasq; legat,

2 Quis

2 Quis dubitarit enim quin duratura per æuũ
Sit tua perpetuæ cum bonitate fides?
Cum mihi dilecto mansurum fœdus iniui,
Iurans Isaîdæ non reuocanda meo.
Nunquã summa tuæ stirpis monumẽta peribũt,
Aeternoq; tuum tempore semen erit.
Continuos tribuã tibi sceptra ferẽda per annos,
Summa dies regni est nulla futura tui.
Ingentes tua testantur miracula cœli,
O Deus, & summam concio sancta fidem.
Quis vel in excelsi te nubibus æquet olympi,
Cœlestium similis quis queat esse tibi?
Sanctorũ in populo magnus Deus, omnia circũ
Terribili quatiens adsita regna manu.
Quis tibi conferri poterit Deus Armipotẽtum,
Quo superũm nemo fortior esse potest?
Quem pietas, & sancta fides, & amabile veriũ
Constipans lateri proxima facta tuo.
Tu maris elati tumidæ dominaberis vndæ,
Imperio cedunt fluctus & vnda tuo.
Conteris elatum, ceu duro Marte peremptum,
Robusta spargens hostica regna manu,
Cœlorum terræq; potens tua regna gubernas,
Namq; ea sunt manibus cuncta creata tuis.
Tu validum certis fixisti partibus orbem.
Te Boreas Dominum sentit, & aura Noti.
Te Thabor occiduis venerabitur altus ab oris,
Aradijs Hermon aurea Dina, tuis.

2 Narratio esse fidũ fœdus cũ Dauide quod Christus sit nasciturus ex familia eius, & inchoaturus nouum spirituale & aternum regnum. Cœli.

Sicut Psal. 19. Vbique prædicabitur tua misericordia. excurrit autẽ hic in locum communẽ, & pleno ore prædicat Dei potentiã & misericordiam tam varie declaratam in suo populo, & per totũ mundum.

Alludit ad Ægypti miracula.

Omnia tu validæ perfringes robore dextræ.
Conferri possunt brachia nulla tuis.

1 *Gratulatur ecclesia tale regnum tam potentis Dei.*

Iustitiæ dator, & iudex æquissime rerum,
Ante tuos adstant pax q; fides q; pedes.
Fœlicem ô populum tibi iubilæ gratæ ferentem,
Pro tuus his claro lumine vultus erit.

2 *Insigni sententia, Gloria fortitudinis eorum tu es: sicut Christus dicit: Cõfidite, ego vici mundum.*

1 *Blanda tui lætos hos nominis aura fouebit,*
Iustitiam q; ferent semper ad astra tuam.
Nam sua quæ præstant soli tibi robora debent:
2 *Quorum virtutis gloria solus eras.*
Nostra volens extolle potenti cornua dextra,
Concipiant vires pectora nostra nouas.
Te quia ceu clypeo nostros deuincimus hostes,
Sancte Israëlis rex gregis huius ades.

3 *Redit ad institutã narrationem de promissione Dauid. facta, quæ etsi continet promissiones regni corporalu, tamen potiora sunt ad Christum & eius*

3 *Tu Deus oraculum quod clara voce dedisti,*
In sanctis olim cœtibus illud erat.
Auxiliatorem statui qui maximus esset,
Selectum è tota quem mihi gente tuli.
Nam mihi morigeris inuctum Dauidea regem,
Perfusum sacro chrismate constitui,
Vt mea dextra potens ipsum tueatur, & olim
Omnibus inuictus viribus esse queat.

spirituale regnum referenda, sicut epistola ad Hebr. cap. 1. ad Christum refert verba hæc: Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi in filium. quæ verba de Salomone dicuntur 1. Reg. 7. 1. Paral. 17. 22. In Christo enim plenè & verè sunt impletæ, quia natus est ex semine Dauid & Salomonis, & sedet super solium Dauid gubernans perpetuum sine fine, Ecclesiam verbo.

Non illum gladius, nõ opprimet hostis acerbus.
Me siquidem semper vindice tutus erit.
Quicunq; instituent ipsum subuertere, perdam.
Percutiamq; ipsi qui mala cunque volunt.
Is me voce vocãs, dominũq; patremq; vocabit,
Illi ego perpetuæ petra salutis ero.
Finiet Oceano regnum, ripamq; tenebit
Fluminis Euphratẽ, quem Syre vane vocas.
Et pietas, & certa fides mea diriget illum,
Fortis & in nostro nomine victor erit.
1 *Hunc ego constituã ceu primo tẽpore natum,*
Et summum cunctis regibus esse ducem.
Perpetuo pietas mea conseruabitur ipsi,
2 *Illi fida meæ fœdera pacis erunt.*
Illius efficiam nequis numerare nepotes,
Neu longæ possit posteritatis opes.
Illius alta diu tam stabunt culmina regni,
3 *Quàm currens aliquos proferet hora dies.*
Si tamen ipsius venturi à stirpe minores
Incipiant leges deseruisse meas:
Si mea contemnant animo mandata rebelli,
Et mihi proposita prorsus abire via:
Iam scelera illorum concidam vindice virga,
Et grauibus plagis facta nefanda premam.
Non tamen hæc pietas mea dissoluetur ab ipso,
Nec fidei fallam fœdera facta meæ.
Nec repetã quodcunq; meo de gutture verbum
Exyt, aut vanum quod loquor esse sinam.

1 Primogeniti succedebant in regno.

2 Hac posteritas nõ est carnalis populus, sed ecclesia credentium.

3 Peccata populi non impediunt promissionem benedicti seminis.

Et nunc diuinæ per maiestatis honorem
Iurandi dederim cum pia iura semel.
Fallere Dauidem poterone? per omnia vinet
Ipsius veniens secula posteritas.
Illius imperij solium sceptrumq, superbum,
Me coram magni syderis instar erit.
Hoc ipsi firmum ceu candida luna manebit,
Quæ cœlo rerum temperat vna vices.
Tu verò auersans indignatus q, repellis,
Vncti despiciens omnia vota tui?
Nulla tibi est ratio cum seruo fœderis icti,
Illius in terram strata corona tibi est.
Omnia rupisti muris loca cincta, nec vllum est
Munitum quod non fregerit hostis opus.
Hunc qui prætereunt, omnes prædãtur ab ipso,
Finitimis risum ludibriumq, suis.
Ipsius infestos firmas & viribus auges,
Et lætos, illi qui nocuere, facis.
Certè aciem glady retudisti, & cuncta tulisti
Robora, nec bello nos velut antè iuuas,
Deiectum splendore suo non amplius ornas,
Alta prius regni gloria repit humi.

1 Hæc omnia nisi ad Christum referas, res arguit non esse vera. nam corporale regnum planè concidit. Regnat autem Christus & regnabit per Euangelium vsque ad consummationẽ seculi.

2 Querimonia de incommodu populi sancti qui passurus erat antequam impleretur promissio de Christo. Nam primum decem tribus Israel per Assyrium abductæ sunt. Postea Iuda tribus varie direpta à vicinis, per Babylonios quoque captiua abacta est. Ciuitas incensa, & templum euersum. Tandem Antiochus & Romani etiam varie afflixerunt Iudæos. Hæc sæpe dubitare fecerunt bonos, anne Deus seruaturus esset promissionem factam Dauidi, sicut psalmus testatur.

Anse

Ante diem iuuenis præcidis tempora vitæ,
Ipsum ludibrio gentibus esse finis.
Quatenus ô genitor sic tete auertere perges?
Quatenus hæc aliquem nõ habet ira modũ?
Sis memor humanę quàm sit brevis orbita vitę,
Quàm sint ætatis tempora parua meæ.
Cur frustra fecisse voles genus omne animãtũ?
Cur homines frustra constituisse voles?
Quis precor est cui nõ præcidãt flamina Parcæ,
Quem non corripiat mortis ærara manus?
Heu vbi nunc pietas tua pristina, quam fore certam
Dauidi summa pactus es ipse fide?
Respice summe parens opprobria tanta tuorum,
Qui velut in tacito comprimo multa sinu.
Queis nos afficiũt, & te quoq; turba malorum,
Queis vncti afficiunt omnia facta tui.
Sit pater ô rerum tibi laus, tibi gloria soli,
In rebus per te tempora donec erunt.

Querimonia subijcit precationẽ, vt exhibeat Christum promissum Dauidi, quia nisi hoc fiat, frustra conditi sunt omnes, solus enim Christus à morte liberat.

PSALMVS XC.

Domine refugium factus es nobis.

ARGVMENTVM.

Initio commemorat calamitatem totius generis humani, quòd morti & iræ Dei simus subiecti. Deinde ostendit horum malorum causam, peccatum scilicet originis, quo natura nostra infecta est. Tandem orat in genere misericordiã, vt

Deus peccata ignoscat, iustitiam donet & saluet.

Mortem peccati pœnamq; ab origine duci,
Carmina legiferi Moseos ista docent.
Tam breue viuendi spacium pœnam esse malorum
Sanctus in his precibus spiritus intus inest.

Oratio Mosi viri Dei.

Narratio, Amplificat autem maiestatem diuinam, vt eo maior fiat ira eius, & calamitas nostra.

Commemorat calamitates nostras, mortem & vitam breuẽ, ac varijs molestijs repletam.

Maxime rex, hominumq; parens, rerũq; creator,
Per quem quicquid & est, & manet, omne manet.
Cum mala nos premerent olim labentibus annis
Perfugium nobis sicut asylon eras.
Tu Deus ante chaos, ante omnia corpora rerum
Solus es, & finem non habiture manes.
Quàm prius aërij spectarent nubila montes,
Quàm nouus innumeras fũderet orbis opes.
Corpora qui perimis viuentum obnoxia morti,
Post alios nasci sicut & ante, iubes.
Mille tuæ si quis vitãi conferat annos,
Vix erit hoc totum temporis vna dies.
Vix erit hesternæ quæ præterfluxerit horæ,
Vix breue nocturni luminis instar erit.

Insignes similitudines.

Ceu nimbo quassãte rapis, prosternis, & aufers,
Et raptos tanquam somnia vana facis.
Quàm subitò amittit solitũ leuis herba vigorẽ,
Tam subitò hic mutat temporis ordo vices,
Nam quæ mane viget rosa lenibus alta pruinis
Arida vix primo vespere facta cadet.

1 Sic iræ feruore tuæ consumimur, & nos
Ante diem feruens opprimit iste furor.
Nostra vides delicta oculo vigilante, nec vllũ
Occultum reliquis, te latuisse potest.
Iratum quoties te nobis fecimus ipsi,
Ceu nebulæ nostri deperiere dies.
Tam nostri tacito labuntur cursibus anni,
Quàm cito, q̃ loquimur, verba perire solent:
Viuitur humanes bis septem lustra per annos,
Vix rectè vt valeas, lustra bis octo feres.
E quibus eximios quos viuimus, omne laborũ
Et genus & miseri fata doloris habent.
Tã citò desinimus, tã sors hæc nostra caduca est
Tam cito ceu penna præpete vita fugit.
Cui grauis ira tui, cui vis est nota furoris,
Qui pænæ, quantum cuique timeris, agis.
2 Fac sine nos numerum nostrorũ scire dierũ,
Pectore vt adsimus candidiore tibi.
Tandem quæso redi, quò sæuis vsque? benignũ
Nunc age te seruis reddere perge tuis.
Pectora nostra tuæ bonitatis dotibus imple,
Et peragent lætos tempora nostra dies.
Imbue lætitia durissima tempora passos,
Pluribus afflictos te patiente malis.
Fac nobis ostende tui decora inclyta facti,
Magnum te nostris omnibus esse doce.
Nos super irradiet domini decor ipsa salutis
Diuinæ nostros imbuat aura dies.

3 Caussa istorum incommodorum peccatũ quid Deus natura sua odit, & pro eo has inflixit pœnas mortem s. cum alijs calamitatibus.

2 Oratio, vt primũ Deus nos seruet in ista cognitione nostrarum calamitatum, ne securi fiamus, & discedamus à timore Dei. Deinde vt contra ista mala medicinã faciat, ignoscendo pctã & donando iusticiam ac vitam. Atque hac pars petitio[illegible] inclu[illegible]

Ille opera absoluat quæ nos cunq; instituemus,
Omne ab eo nostrum perficiatur opus.

PSALMVS XCI.

Qui habitat in adiutorio altissimi.

ARGVMENTVM.

Hic psalmus docet fidem, & est plenus consolationibus suauissimis, vt pij discant in omnibus periculis se Deo curæ esse, & diuinitus regi ac gubernari. Quidam existimant eum pertinere propriè ad historiam quæ est 2. Reg. 24. de peste propter peccatum Dauidis immissa in populum, vt in tam subito malo & periculo haberent pij quo se consolarentur. Laquei venatoris sunt pestis immissa ab angelo grassatore. Qui allegoriam sequuntur, accipiunt speciem pro genere, quòd significent hæc omne genus periculorum, quibus pij expositi sunt.

1 Propositio. Nullum periculum ei nocere potest qui sentit se Deo cura esse.
2 Probat suo exemplo.
3 in Angeli peste occidentis. 2. Reg. 24. Protecto & clypeo est veritas eius.

Hic sunt vera pijs solatia tradita, quorum
In Dominum fidei pectora lumen habent.
Confidens Domino, patiatur vt omnia, tandem
Si constet firmo pectore, saluus erit.

1 QVem pater omnipotens dulci complectitur vmbra,
Cui manus auxilium quodlibet ista tulit.
Dicere hic audebit Domino, tu prima salutis
Spes mihi, tu requies, tu mihi robur eris.
2 *In te tota mei facta est fiducia cordis,*
Te duce præualida sicut in arce moror.
3 *Hoc duce de laqueo vitam venantis abibis.*

Tutus

Tutus & è pœnis, vindice, liber eris.
Is te ceu proprijs securum conteget alis,
Obnubet vultus illius vmbra tuos.
Huius enim pietas immensa, & cura fidelis,
Omnibus agminibus grandinis instar habẽs
Vt neque nocturnos possis metuisse pauores,
Quæq́, volant claro noxia tela die.
4 *Nõ etiam obscuro grassantem nomine pestem,*
Non mala quæ media luce venire solent.
Millia multa tuæ sternentur fulmine dextræ,
Et tua letho animas mille sinistra dabit.
Non tamẽ vlla tibi feret hæc incõmoda clades,
Nulla nocere manus quæ tibi possit, erit,
5 *Tu verò aspicies quas turba det impia pœnas*
Visaq́, res oculis læta erit ista tuis.
Nam sine te non est nostræ spes vlla salutis,
Summe Deûm, qui me nunc facis ista loqui.
Quisquis es, hîc summũ si sis tibi nactus asylũ
Omnia, crede mihi per mala tutus eris.
Non pestis metuenda tibi est, non vlla profecto
Quæ venia domui proxima plaga tuæ.
6 *Mãdatum angelicis de te dedit ille ministris,*
Vt sint custodes per loca cuncta tui.
Vt te sustollant manibus quocunque feraris:
Ne summos ledas per salebrosa pedes.
7 *Aspida somniferam super, & virtute leonem*

4 Hic exponit quid ante figurate dixit. Et videtur tantum hoc dicere, Deus te defendet a peste die & noctu, vt paucor noctis, & pestis in tenebris, item sint. Item sagitta diei & malum meridianum hoc enim vsitatiũ prophetis est, vt quid antea allegorice dixerunt postea sine allegoria simpliciter dicant.

5 Propter impios grassatur malum hoc.

6 Locus de ministerio angelorum.

7 Hæc etiam videntur allegorica esse. q. d. Non nocebunt tibi qua tamen sua natura nihil possunt quam nocere homini.

Præualida fulcum, victor habebit iter.

4 Causa promissionum, quod Deus non potest deesse his qui sperant super misericordia eius, & fiducia misericordia erant pro liberatione.

Tu potes indomitos catulos calcare leonum,
Te contra igniuomo non valet ore draco.
4 Me siquidē deus inquit, amat, bona largiar illi
Omnia vt expediens per mala victor eat.
Nam quia cognouit qua sim pietate, quibusq́;
Viribus, haud vllis viribus ille cadet.
Ne vocat ille, mihi libet exaudire vocantem,
Robur in aduersis sentiet ille meum.
Cuncta mala auertens, ab eo bona cuncta tuebor,
Ipsius hinc clarum gloria nomen erit.
Hunc ego longæuos faciam superesse per annos,
Illi plena meæ vita salutis erit.

PSALMVS XCII.

Bonum est confiteri domino, & psallere.

ARGVMENTVM.

Est plena consolationis gratiarum actio pro benignitate Dei, qui bonos & ecclesiam seruat, malos autem, quantumvis floreant, perdit.

Exultans animo diuini oracula verbi,
Gaudet & effertur cognita facta sibi.
Namque fide nouisse Deum, verboq; videri,
Cultus hic est ipsum maximus ante Deum.

Merito prædicantur Dei opera.

COnmodares & pulchra Deum celebrare potentem,
Carminaq; excelso psallere multa patri.
Vt tua summe pater bonitas memoretur ad ortū

Lucis

Lucis, & vt noctu sit tua nota fides.
Vt tua cantemus dulci præconia nablo,
Et cithara chordis te resonante decem.
Totus enim ceu lætitia rapiente fluebam,
Quando opera aspicio quæ tua dextra facit.
Totus adhuc contemplandis lætabor in illis,
Quæ tam magna tuæ constituere manus.
Quàm sunt magna Deus quæ tu facis omnia! *Narratio operum Dei, quod sanctorum curam agit, malos autem odit & perdit.*
quàm sunt,
Intima consilij non penetranda tui!
Talia desipiens ignorat inertia, necdum
Pectore qui toto nil sapit, ista videt.
Impius in morem floreſcit inutilis herbæ.
Quo sceleratus homo floreat omnis habet.
Scilicet vt totus vita euacuetur ab ista,
Et revocare ipsum secula nulla queant,
Tu tamen ô superûm rector celsissimus, orbis
Maius in hac fabrica te nihil esse potest. *Ecclesia promissiones. Etiã si mundus opprimere eam conabitur, tamen assurget vt palma contra molem, & latè diffundet ramos ventorum.*
Ecce tui pereunt hostes Deus, ecce peribunt,
Quorum dextra nocens, vita scelesta fuit.
At mea tu firmans attolles cornua in altum,
Sicut cornigeræ cornua sola feræ.
Iam mihi perfusus succo fragrantis oliuæ.
Iam videor fuso nectare floridior.
Gaudebunt mea cum spectabunt lumina pœnas
Quas luet hostis atrox, qui mihi damna tulit.
Lætitia mens tunc saliet, quando audiet auris
Insidiatores interüisse meos,

Iustus vt aëriæ florebit brachia palmæ.
Crescet vt in Libani collibus alta Cedrus.
Inserti in Domini templo quicunque virescunt,
Atria florebunt per speciosa Dei.
Quinetiam viridem ducent in flore senectam,
Pinguis in ipsorum corpore succus erit.
Vt sit nota Dei bonitas, nostræq; salutis
Gloria, cui praui nullius vlla nota est.

PSALMVS XCIII.

Dominus regnauit. decorem indutus est,

ARGVMENTVM.

Prophetia est de regno Christi per totum mundum, & de furore mundi conantis frustra hoc regnum abolere. Magnificè autem commendat doctrinam euangelij, qua regnum hoc constituitur, quòd & certa sit, & ornet ecclesiam sanctitate, sicut Christus dicit Ioan. 15. Vos estis mundi propter sermonem quem dixi vobis.

Sceptra triumphanti deberi maxima Christo
Quàm latè verum tendatur omne genus.
Hæc tamen assurgent regno regna omnia mundi,
Nanque hoc perpetuò stabit, at illa cadent.

Narratio. Christus regnat per Euangelium.

SCeptra manu dominus cõquassãs regia forti
Et decus & pompas induit ipse sibi.
Præualidus multo succinctus robore victor,
Magnificos cultus induit ipse sibi.
Terrarum tantis fulciuit viribus orbem,
Amplius vt iam non vlla mouere queat.

Significat hoc regnum non in vno

Ixx

Iam sedes firmata tua inde ab origine verũ est,
Qui sine principio es, qui sine fine manes.
Insonuere procul fluuij, sonuere procellæ,
Concita terrifragis fluctibus vnda fremit.
At strepitu immani rupti maris omnibus cris,
Fortior ex alto est qui regit ista Deus.
Plena fide tua sunt oracula sancta, nec vlla est
Quæ domui par sit facta decora tuæ.
Perpetuos tua sancta domus durabit in annos,
Extremum hinc referent secula nulla diem.

angelo, Iudæa sed in toto orbe esse. Alia translatio sententiam melius reddit.

PSALMVS XCIIII.

Deus vltionum dominus, Deus vltionum.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra ecclesiæ hostes, quos grauiter accusat, quòd sua doctrina nihil aliud faciant, quàm vt excarnificent bonos, & occidant: ac minatur eis iudicium Dei cernentis ista scelera. Consolatur autem ecclesiam sic in mundo afflictam, futurum vt ipsa seruetur, hostes autem eius pereant. Quorum sedem, hoc est doctrinam & vitam non potest probare Deus.

Qui falsos adhibent pietatis imagine cultus,
Interea iustis pessima quæque struunt.
Hos contra precibus nunc vltur, optat vt omnes
Adsistant verò, quod sis, vt esse queat.

VLtor ades scelerũ, scelerũ Deꝰ vltor adesto,
Iam tandem miseris conspiciende veni.
Terrarum iudex attollere, redde superbis
Digna precor factis quæ meruere suis.

Propositio precationis, vt Deus hostes suæ ecclesiæ indicet.

Narratio.

Quò tandẽ vſq; malis ſic omnia proſpera cedẽt?
Quò tandẽ vſq; mali gaudia plena ferẽt?

De Irinam accuſat. Tyrannidem accuſat.

Quàm iactata diu per faſtum verba loquentur,
Qui quæcunq; gerunt, omnia iniqua gerũt?
Hæredẽ populum tibi, turba aliena trucidant,
Audaci irrumpunt in tua regna manu.
Occidunt viduas, rabiem nec in hoſpite ſiſtunt,
Pupillos vllo non prohibente necant.

Securitatem accuſat. Minatur iudicium Dei, nolite decipi, Deus videt veſtra ſcelera.

Talia patrantes ſecum meditantur, & audent
Dicere, nec ſentit nec videt iſta Deus.
O ſtupidi è populo tandẽ reſipiſcite: quando hoc
O fatui tempus, quo ſapiatis, erit?
Nõnne audire putas aliquid, qui cõdidit aurẽ?
Quique oculum finxit, nõnne videre queat?
Qui totas gentes caſtigat & erudit omnes,
Arbitrio non vos arguat ille ſuo?
Omnipotens, hominum ſenſus & pectora nouit
Vana eſſe, & ſanæ mentis habere nihil,
Fœlicem quem tu doceas, cui pectora firmes
O genitor, legis cognitione tuæ.

Obiurgationi ſubiecit conſolationem, qua eccleſiam afflictam erigit.

Viuere quo poſſit tranquillus tempore duro,
Dum foueam reprobo debita fata parent.
Non etenim Deus abiiciet quos diligit, & nec
Hæredes regni deſeret ipſe ſui.
Iudicium ſiquidẽ rurſus redigetur ad æquum,
Huic aderũt comites qui pia quæque pbant.
Quis feret auxilium? quis mecũ ſtabit, vt hoſtẽ,
Non metuam? quis me qui tueatur erit?

Quòd

Addit suum exemplum, tanquam probationem consolationis.

Quòd nisi me dominus seruasset, ad alta silentiũ
Hæc loca iamdudum vita sepulta foret.
Sed quoties animo mihi defecisse videbar,
Huc toties pietas me tua restituit.
Cum nimio grauium curarum insoluerer æstu,
Lenimen bonitas mi tua dulce fuit.

Bonitatem vocat verbũ, quod hortatur ad patientiam, & promittit liberationem.

Num cõmune tibi est aliquid cũ gente maligna,
Quæ solium diræ pestilitatis habet?
Quæ solet afflictis falsuras nectere fraudes,
Et specie veri scandala falsa loqui?
Conciuerunt falso damnantes crimine iustum,
Nec pudet innocui sanguinis esse reos.
At Dominus mihi defensor, saluator, & idem
Arcis & inuictæ turris & instar erit.
Ille malis mala reddet, iniqua rependet iniquis.
Præmia ab hoc factis iudice digna ferent.
Illos disperdet Dominus qui multa patrarint,
Impia disperdet castra inimica Deus.

PSALMVS XCV.

Venite exultemus Domino, iubilemus.

ARGVMENTVM.

Est adhortatio, vt fide amplectamur Christum & verbum eius, quem dicit creatorem & doctorem nostrum esse, nosque oues eius. Epistola ad Hebræos magnificè hunc psalmum tractat. Additum autem est, sicut in adhortationibus solet, exemplum populi Iudaici, qui pœnas incredulitatis dedit, & ideo non potuit intrare terram Ca-

naan: ita nos si Christum non audierimus, non intraturos æternam quietem.

Hic dominum populis Christum canit esse futurum,
Et testamenti tempora sancta noui.
Hic Deus est, cui nos decet exultare quod ille est
Promissum nobis quem sacra scripta docent.

Exordium patheticon quo inuitat ecclesiam ad gratiarum actionem & laudes.

EIa agite ex aĩo Domine exultemus ouantes
Qui solus nostræ iura salutis habet.
Dulcia gratifico fundamus iubila cantu,
Aequent hymnisonũ carmina blanda melos.
Ante ipsum gratos nos comparêre decorum est,
Laudibus & meritis accumulare patrem.

1 Narratio in qua describit nobis Christũ creatorẽ Deum, & doctorem nostrum.

1 Magnus enim dominus Deus est, rex maximus idem,
Ille Deûm, quotquot fabula vana canit.
Cuius in arbitrio sunt intima viscera terræ,
Culmina præcelsis montibus ille dedit.
Cærula latiuagi fundauit marmora ponti,
Quicquid & hæc extra continet omne solum.

2 Est Deus noster.

2 Hunc & adorantes igitur veneremur, adeste
Suppliciter proni simus vt ante Deum.
Ante Deum qui nos tales, qui cuncta creauit,
Vt Deus ipse, quod est noster, id esse velit.

3 Nos sumus eius populus.

3 Nos ipsi populus, sua quem per pascua nutrit,
Et grex munifica quem regit ipse manu.

4 Propositio, Ergo Dei & creatoris vestri verbum humili animo accipite.

Ille quidem pastor vobis, modo iussa ferentem
Ipsius & voces audieritis, erit.
4 Duritie rigida ne cor constringite vestrum,
Sicut in exhausto per loca vasta situ.

Per

Per loca quæ vestri me tentauere parentes,
Viderunt q; manus facta stupenda meæ.
Nam quia me toties exploranere rebelles,
Facta etiam dextræ sustinuere meæ.
Hoc cum per æsus lustris genus octo fuissem,
Errantes sensi nec mea iussa sequi:
Iuraui tandem iratus, non ergo videbunt
Quæ tranquilla ipsis regna daturus eram.

Addit rationem ab exemplo. Si nõ credideritis, peribitis.

PSALMVS XCVI.

Cantate domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

Est idem argumentum cum præcedenti psalmo. Est enim prophetia de regno Christi spargendo in totum orbem, & inter omnes gentes. Et hortatur ad gratiarum actionem, quæ consistit in oblatione munerum, hoc est, sicut ipse exponit, in timore Dei, in adoratione & prædicatione nominis eius, quòd Christus sit rex, qui iudicet in iustitia, hoc est, peccata condonet & iustificet.

Prædicit regnaturum super omnia Christum,
Dandum euangely gentibus esse diem.
Hoc feret æterna latiss ma nuncia pacis,
Quæ duce per Christum libera turba sumus.

Propositio. Laudate dominum.

IN nona voculer dissoluite carmina linguæ,
Et canite excelso iubila grata Deo.
Quicunque incolitis cornicæ climata terræ,
Laudibus assiduis dicite, ferte Deum.
Dicite quam tribuit nobis sine fine salutem

Laudibus his debet nulla vacare dies,
Ipsius in toto populi miracula cœtu
Gentibus externis commemorate decus.

1 Ratio propositionis quia est Deus qui stabile regnū instituit contra peccatum & Sathanam.

1 *Magnus enim Deus est, & laude celebrior oī,*
Terribilisq; alios quoslibet ante Deos.
Nam statuæ nō vera Deūm sunt numina vanis
Gentibus, at noster condidit astra Deus.

2 Repetit propositionem, & nota, vult in hoc regno non hominum sed Dei nomen & vires prædicari.

Ipsius ante oculos decus est, et splendor honorū,
Summaq; maiestas, robur & eximium
2 *O populi, cunctæq; tribus, date munera laudī,*
Cedite virtutes & decus omne Deo.
Ipsi debetur soli omnipotentia, iustum
Ipsius hoc munus nominis esse potest.
Arripiī te ergo alacres tā munera digna potenti
Ipsius & properē pergite adire fores.

3 Hic exponit munera.

3 *Ferte preces domino magni intra limina tēpli*
Terribilem metuant omnia regna Deum.
Gentibus emulgate, tribus narrate per omnes,
Solus habet rerum sceptra suprema Deus.

4 Sicut supra psl. 93. Est autem sententia, quod regnum hoc sit firmatum per totū orbem.

4 *Robore qui tanto terrarum condidit orbem,*
Vt nequeat virtus vlla mouere loco.
Legibus æquatis populos qui iudicat omnes,
Hunc meritò dominū cuncta creata vocāt.
Concipiant præsente Deo noua gaudia cœli,
5 *Lætitia exiliat terra beata noua.*

5 Insignia operis.

Horrida commoti tollant se murmura ponti,
Et quæcunque in eo cærula monstra natant.
Rideat omnis ager, campi lætantur ouantes,

Et

Et quæcunque in eis gramina læta virent.
Læta triumphantes exsiltant iubila sylvæ,
Lætitiæ pompam quælibet arbor agat.
Nã venit ecce Deꝰ, venit hãc vt iudices orbẽ,
6 *Iustum iudicium iudicis huius erit,* *6 Iudicium est doctrina euangelij, quæ est potentia, &c.*
Diriget æquatis terrarum legibus orbem,
Et fida populos de veritate reget.

PSALMVS XCVII.

Dominus regnauit, exultet terra.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de regno Christi, sicut prior psalmus. Ostendit autem hic duplicem huius regni administrationem: pijs est regnum in nubibus firmatum iusticia & iudicio: hoc est, est regnum fidei, remissionis peccatorum, & defensionis. Impijs autem est regnum ignis consumentis. Quare hortatur pios ad regnum hoc in sanctitate amplectendum, & promittit in cruce liberationem.

Quod gentes Christus regnum est habiturus in omnes,
Psalmographi vatis sancta Thalia monet.
Spiritus hoc regnum statuet, quod & ardua mundi
Concutiet verbi vi dominante sui.

Narratio in qua describit regnum Christi, quod credentibus est regnum salutis, non credẽtibus autem est regnũ perditionis.

SVmma manu dominus cœpit moderamina rerum,
Terreni exultent omnia regna globi.
Omnis ab allapso quæ claudituꝛ insula ponto,
Læta sit & lætos gaudeat ire dies.
Nubibus & circum caligine septus opaca est,

1 Fides est rerum non visibilium.

1 Ipsius ante thronum ius stat, & alma fides.
Ignis edax ipsum præcedit, & omnia vastat
Quæ per circuitum perfidus hostis habet.
Ipsius illuxere iacenti fulgura terræ,
Vidit & expauit quicquid in orbe fuit.
Ante Dei faciem montes fluxere liquentes,
Non secus ac flammis addita cera solet.

2 Sicut ps. 19. vbiq; annunciatur iustitia eius.

2 Nec mirũ, dominus quia condidit omnia solꝰ,
Et solus toto regnat in orbe Deus.
Iustitiam ipsius cœli testantur, & omnes
Cœtus, maiestas quanta sit ista, vident.

3 Euangelium idololatriam pellit.

3 Erubeant qui vana colunt idola, suisq;
Sculptilibus miseri numen inesse putant.
Huic vni genua ô reliqui summittite diui.
O reliqui tantùm nomina vana Dei.
Audiit ista Sion, & mox noua gaudia sensit,
Gentis Iudææ concio læta fuit.

4 Reuetit eam sam gaudy. Adhortatio ad regni huius subditos.

4 Nã quia iudicijs populos moderatus es æquis,
Lætitiæ series omnibus vna fuit.
Nam tua sceptra pater super omnia regna tulisti.
Subdita sunt pedibus numina cuncta tuis.
Qui dominũ colitis verè, & constanter amatis,
Omnia habere odio semina fœda mali.
Is sibi fidentes animas custodit, ab omni

5 Significat crucem, & promittit defensionem.

5 Hostili insultu liberat ille suos.
Prodita lux iusto est, & qui sunt pectore recto,
Lætitiæ fructu non caruere suæ.

In do-

In domino gaudete boni, memores q̃, referte Epiphonema.
Tam sancta grates pro pietate Deo.

PSALMVS XCVIII.

Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

Est suauissimus psalmus planè eodem argumento cum prioribus. Prædicat enim victoriam Christi contra peccatum & Sathanam, qua nobis salutem peperit, & hortatur ad gratiarum actionem.

De Christo deq̃, imperio quod profiret orbi,
Hic quoque fermè eadem, qua tulit ante canit.
Exultare Deo, lætari, dicere grates,
Proq̃, data laudes ferre salute monet.

Psalmus.

CArmina læta nouis domino cãtate camœnis Propositio.
Cuius mira operũ cuncta creata stupent. Narratio, quod regnum sit gratia & veritatis, sicut patribus promisit Deus.
Multa salutari dextra admiranda peregit,
Ipsius immensum brachia robur habent.
Ipse suam dominus notam dedit esse salutem,
Signaq̃, iustitiæ non adoperta suæ.
Israeliacæ domui promissa reuoluens,
Iustitiæ cepit commeminisse suæ.
Vt domini videant terrarum regna salutem,
Omnia quæ summa Phœbus ab arce videt.
Læta omnes vbicunque Deo date inbila terræ, Repetit propositionem.
Psallite carminibus, plaudite voce, manu.

Dulciſona dominum cithara laudate canentes,
Addite ad argutam verba canora chelim.
Clangite voce tubæ reſona, noua iubila regi
Tollite, det lætos buccina rauca modos.
Diſſona colliſis mare murmura fluctibus edat,
Ipſius & quicquid vaſta lacuna tenet.
Totius exultent cuncta, inculta omnia terræ,
Quicquid & hæc rerũ cõtinet alma parens.
Flumina cum iunctis manibus ſimul oĩa plaudãt,
Vnanimi montes carmina voce ſonent.

Repetit beneficium euangelij. *Nam venit vt totũ regat æquis legibus orbem,*
Arbitrio vt dominus iudicet ipſe ſuo.
Iuſtitiam ipſe ſuam terras diffundit in omnes,
Et populos æqua conditione reget.

PSALMVS XCIX.

Dominus regnauit, iraſcantur populi.

ARGVMENTVM.

Eſt gratiarum actio pro regno, verbo, & cultu in populo Dei: ac hortatur, non ad ſacrificia, ſed ad gratiarum actionem. Non incommodè tranſfertur ad regnum euangelij in mundo, vt ſit idem argumentum cum ſuperioribus.

Narratio quòd cultum Dei ſolus populus Iſrael habet, & idiogentes eum oderunt. *In dominum ſeruanda fides, hic laude colendus,*
Quamuis & gentes tota, regna fremant.
Nec populo laudanda tuo qui ſanctus agebat,
Nobis vota ſatis verba Prophetæ canit.

AEterne omnipotes exercens in omnia regnũ,
Turba nouo populi mota furore fremit.

Qui

Qui super alatũ Cherub insidet omnia spectãs,
Commouit nutu terrea regna suo.
Maximus excelsa regnator in arce Sionis,
In populos omnes maxima sceptra gerit.
Nominis ergo tui magni fateantur honorem
Omnia quo nullum sanctius esse potest.
Iudicium virtute potens rex, diligis æquum,
Tu bona cuncta manu cum familiante tenes.
Nec nisi recta facis, nisi tantùm iusta subornas
Quàm latè imperium dux Iacobus habet.
Laudibus exaltate deum supter omnia nostrum,
Curuati sanctos ite suis ante pedes.
A sacris fuerant Moses & clarus Aaron,
Et Samuel, summo nomina grata Deo.
Omnes hi Dominum quoties in vota vocarunt,
Audijt, & pondus iussit habere preces.
Hos sæpe assari solitus de nube columna,
Non etenim leges transilijere datas.
Tu Deus illorum voces & verba audisti,
Et pius audisti qualiacunque forent,
His tua nota etiam fuit indulgentia, si qua
Consilia ipsorum displicuere tibi.
Magnificate Deum nostrum, simul ipsius altum
Nomen adorantes magnificate Deum.
Nomen adorantes sanctũ consi endite montem,
Ipsius est etenim sanctus & ipse Deus.

Propositio qua hortatur ad gratiarum actionem.

Magnum beneficiũ, quod huic populo dedit sanctos magistratus & sacerdotes.

Repetit propositionem.

PSALMVS C.

Iubilate Deo omnis terra, seruite.

ARGVMENTVM.

Est breuis, sed suauissimus psalmus, simili argumento cum superioribus. Hortatur enim ad gratiarum actionem, & prædicat Christũ esse Deum, creatorem, & dominum nostrum clementem, & æternæ misericordiæ. Obseruabis autem in similibus psalmis, vbi ad gratiarum actionem & cultus noui Testamenti hortatur, significari occultè abrogationem cultuum legis.

Christum laude noua venerari, iubila Christo
Dicere, latitiæ signa monere iubet.
Nempe euangelio venia spes certa renascens.
Hoc stabilit regnum, quod sine fine manet.

Psalmus in confessione.

Propositio, vt etiam gentes laudent Deum.

Omnia qui magnæ colitis loca pulcra terræ,
Tollite viuenti iubila clara Deo.
Lætantes seruite Deo, cum stabitis autem,
Tota alacris facies vestra sit ante Deum.

Narratio, in qua exponit causam, nempe beneficia Christi in nos.

Hunc tamẽ esse Deum cognoscite, nempe creati
Ipsius, haud nostra de ratione sumus.
Ipse suum populum faciens nos, fecit vt essent,
Quas velut indulgens pasceret autor ouet.
Ipsius intrantes portas, ante omnia grates
Dicite, laudantes nomen vbique Dei.
Nã bonus est dominus, nec desinet esse quod au-
Ipsius est finem non habitura fides. (dit.

PSALMVS CI.

Misericordiam & iudicium cantabo tibi.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Est œconomicus psalmus, proponit enim Dauid suum exemplum, quomodo aulam suam constituerit, & quorum hominum opera vtatur ad res agendas, sed exemplum eius docet quantũ odium hac diligentia & studio apud suos sibi conciliarit. Nominat autem hic præcipua Aulicorum vitia, quòd sint peruersi, maledici, arrogantes, mendaces, indulgentes cupiditatibus, &c.

Quales non liceat nec fas sit habere ministros
Regibus, exemplo pradicat ipse suo:
Quales præcipuè regum versantur in aulis,
Cor silys semper noxia turba bonis.

Psalmus Dauid.

CArminis huius erunt bonitas mihi, pondus & æquum,
Mi Deus in primis te mea Musa canet.
Simplicis inconcussa viæ vestigia carpam.
Quando erit vt venias, & mea cœpta iuues,
Perfecto mea tota domus mihi corde regetur,
In mentem veniet res mala nulla mihi,
Sectantem peruersa odi, nec aduniar illi,
Secta comes lateri non erit ista meo.
Flagitijs animus fractus procul inde faceſſet:
Nec leuis agnoscam facta maligna viri.
Qui volet absentum verbis traducere vitam,
Hunc ego si possem, perdere certus ero.
Ora supercilijs turgentem inflata superbis,
Non aliquid mecum sortis habere feram.

Propositio, seu summa psalmi, cantabo quomodo ego bonitate & iudicio administro regnum meum.

Hæc s. in aulis sunt communissima.

Hoc principũ debebat esse studium.

Obseruo si quos possim reperire fideles,
Vt faciam partem sortis habere meæ.
Simplicis ingenuo vitæ candore probatus,
Ille mihi ex omni parte minister erit.
Qui variis falsò concinnat pectore fraudes,
Sit procul hinc, mecum non locus vllus erit.
At qui vana leui loquitur mendacia lingua,
Ante oculos flabilis non erit ille meos.
Tempore cuncta breui tollam impia facta malorũ,
Amplius omne scelus ne sit in vrbe Dei.

Hoc est, non habebit successum.

PSALMVS CII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

Est insignis psalmus in persona Ecclesiæ veteris Testamenti, sentientis peccatum & iram Dei, ac ideo mœrentis ac suspirãtis regnum Christi, quod remissionem peccatorum ac liberationem à morte erat allaturum. Magnificè autem prædicat bonitatem Dei, audientis afflictos, & miserentis.

Afflicti gemitus & suspiranti ad ipsum
Qui redimat, fletu est plena querela pio.
Optat vt aduentet promissi gratia regni.
Peccatis nimia mens pia mole grauis.

Oratio afflicti, cum mœsto esset animo, & coram Deo effunderet precationem suam.

Propositio, inuocat per aduentum Iesu.

REspice summe parens consolatoris egentem
Hunc animũ, & fletus accipe verba mei.

Audi

Audi verba, cruces animi testantia, pectus
O vtinam moueat nostra querela tuum.
Ah me averte tuos à me mitissime vultus,
Ne velut ignotum reijce quæso pater.
Quin potius dū dura premunt me tempora, fletus — *Narratio, in qua graphicè depingit dolores animi quos sensus peccati & ira Dei concitat.*
Exaudi, & misero, nam potes, affer opem.
Nam mea vita leues abijt ceu fumus in auras,
Vsta velut torris, corporis ossa iacent.
Deiectū est cor triste meū, ceu gramen & aret,
Sumq; fere potus immemor atque cibi.
Sic ego nam miserè fletu consumor acerbo,
Vt sua deficiens vix trahat ossa cutis,
Factus onocrotalo similis deserta colenti,
Instar solimagæ nycticoracis eram.
Insomnes duco noctes ceu culmine tecti — *Id est, Summus desertis nec possumus quiescere.*
Quæ sedet, & socij nescia mœret auis.
In me crebra ferox conuicia congeris hostis, — *Hic exponit consum dolorum.*
Risores iurant per mala nostra viri.
Nam cinis est pro pane mihi, pro polline puluis:
Assiduo fletu pocula mista bibo.
In causa ira tua est atque indignatio, nam me
Tollis, & elatum deijcis inde loco.
Quos vino velut vmbra dies tenuātur in auras,
Et mea ceu fœnum languit ægra caro. — *Hic redit ad precationem, & exponit quid velit, Christum mitte.*
Tu verò tu cuncta manes per tempora solus,
Nulla ætas poterit nun memor esse tui.
Tu pater exurgens, miserebere magne Sionis,
Tempus enim cura iam quod egebat, adest.

Tempus vt accipiat solitam te dante salutem,
Hanc rogo differri ne patiare diu.
Illius arx etenim lapides æque edita rupes,
Omnia supplicibus complacuere tuis.

Vocatio gentium. *Inde etiam cunctæ metuent tua nomina gentes,*
Et tua principibus gloria terror erit.

Certus de exaudita oratione, excurrit in predicationem misericordiæ. *Nam Deus ædificat celsæ præclara Sionis*
Mœnia, & apparet magnus in arce sua.
Exulis à precibus non est auersus egeni,
Et prona miseros audiet aure loqui.
Tam bona temporibus scribetur fama futuris,
Digna sub æterna posteritate legi.
Vt sciat hæc populus post secula longa futurus,
Et magno tantum prædicet ore Deum.
Prospicit ingentis sublimi è vertice cœli,
Aspicit hæc pedibus subdita regna suis.

Beneficium Christi à mortis liberare. *Audiat vt gemitus Deus impia vincula passi,*
Liberet & mortis quos tulit atra manus.
Ipsius vt laudes fateantur in arce Sionis,
Et magnum Solymis nomen in vrbe canent.
Tunc vbi cõuenient populi cœtus q́, frequentes,

Cultus qui pro hoc beneficio redditur Deo. *Et regna, vt Dominum per loca quæq́, colãt.*
Omnia in hoc vitæ afflixit mea robora cursu,
Esse dedit vitæ tempora pauca meæ.
Mi Deus è medio ne me aufer tempore vitæ,

Redit ad præcationem. *Mors est ætati nulla futura tuæ.*
Tu pridem stabilis fundasti pondera terræ,
Ante tuæ cœlos composuere manus.

Ipsi

Ipſi mutata tandem ſtatione peribunt
Si iubeas, verum tu ſine fine manes.
Non ſecus ac veſtis veteraſcent: omnia poſtquã
Verteris vt veſtem, mox retro verſa cadent.
Tu ſimilis tibi perpetuo, tu ſemper es idem,
Deficient annis tempora nulla tuis.
E famulis oritura tuis manſura propago eſt, Eccleſia.
Et genus hoc longo tempore perpes erit.

PSALMVS CIII.

Benedic anima mea Domino, & omnia.

ARGVMENTVM.

Eſt inſignis pſalmus, in quo agit Deo gratias pro omnibus beneficijs ſpiritualibus & corporalibus, quòd condonat peccata, quòd vitam tuetur, quòd conſolatur, quòd defendit, quòd verbum dat, quòd ignoſcit. In fine addit prophetiam de regno Chriſti, quòd hæc in nouo Teſtamento per Apoſtolos in toto orbe palàm prædicabuntur.

Grata Deo mens eſt quæ ſe debere fatetur.
Quicquid habet, quicquid poſſidet, omne Deo.
Vita, ſalus, ſpes, pax, requies, vt omnia ab illo eſt.
Omnibus his gratus qui ſatis eſſe queat?

Pſalmus Dauid.

TOta age vis animæ noſtræ diſſoluere, totam Propoſitio.
Te in domini laudes diſſoluiſſe decet.
Omnes hoc ægro quæ ſunt in corpore vires
Laudent immenſi nomina ſancta Dei.

Diuinas iterum toto cane pectore laudes,
Mens mea, quæ sedem corporis huius habes.
Et noli non esse memor quæ retulit olim
Sed non promeritis munera tanta tuis.
Qui tibi cuncta volis peccata remittit, & idem
Qui tua præsenti vulnera sanat ope.
Qui te seruat ab interitu, qui dotibus ornas
Mirificis vitæ tempora cuncta tuæ.
Qui larga satiare tuum bonitate palatum,
Et quæcunque voles munera ferre potest.
Qui reddit tibi more aquilæ iam debilis ætas
Acta iuuentutis tempora verna tuæ.
Vindicat oppressos Deus, & non digna furentes
Adserit, & saluis viribus esse facit.
Ipse suas Mosen voluit cognoscere leges,
Dextræ Israëlem facta stupenda suæ.
Et pius & plenus Deus est bonitate, nec ira
Præcipiti, ad veniam pronior esse solet.
Pauca nec in multis exercet iurgia rebus,
Longior haud illi causa furoris erit.
Non pro criminibus nobis cui agit ille peractis,
Nec mala pro nostris reddidit vlla malis.
Quàm superant humiles cælestia sydera terras,
Tam Domini bonitas extulit ista pios:
Longius à nobis peccata is nostra remouit,
Quàm sit ab occasu Diua pudori color.
Vt pater errantes reuocat sua pignora natos.
Sic pronam timidis fert miseratus opem.

Nouit

2 Remissio peccatorum.
3 Narratio, in qua commemorat beneficia, pro quibus gratias agit.
4 Vita.
5 Victus.
6 Incolumitas.
7 Defensio.
8 Verbum.
9 Ignoscentia. Hoc beneficium cæteris antefert & coprosius, quod non secundum peccata nostra retribuit nobis Deus, sed ignoscit.
10 Gratia ejus super bonos tanquam cælum.

Nouit enim vili quam simus origine ductꝰ,
Et nisi quod simus puluis & vmbra, nihil.
Est homo persimilis fœno per prata virenti,
Vt bretuis in pingui quæ rosa floret agro:
Quam simul attingerint vrentis flamina venti,
Aret, & exiguo victa calore iacet,
At domini bonitas sine fine his certa manebit,
Tam fidum ex animo qui timuere patrem.
Ipsius immoto qui seruant fœdera pacto,
Inssaq; sincera mente tulere sequi.
Ipse suum cœli solium stabilinit in arce,
Omnipotens toto regnat in orbe Deus.
Angelicæ mentes domino date munera laudum,
Quos alijs virtus nobilis ante tulit.
Omnia qui facitis quæ inserit ipse, nec vllo
Ipsi non estis tempore morigeri.
Armæ Deum laudent, exercitus omnis adoret
Militiæ, & sub eo quicquid vbique manet.
Præcipuas domino laudes efferte ministri,
Qui placita ipsius inssaq; perficitis.
Cuncta Creatorem fateantur facta potentem,
Per loca quæ regno subdita cunque tenet.
Tu quoq; nūc animi vis tota & maxima nostri
Tam facilem lauda, quo potes ore, Deum.

11 Causam beneficiorum tantoris ostendit, quod scilicet Deus mouetur ad misericordiā non nostris meritis, sed quia sumus calamitosi & miseri.

12 Pactum & inssa sunt in Christum credere, sicut vox de cœlo testatur, Hunc audite. Apostoli. Ecclesia. Prophetia, euangelium fvrgendum per Apostolos in totum orbem.

PSALMVS CIIII.

Benedic anima mea domino, domimine Deus meus, &c.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio pro tota creatura sic sapienter condita ad vsum hominis. Commemorat enim ordine miracula cœli, terræ, & maris, pro quibus agit gratias.

Cuncta creatarum memorat miracula rerum,
Quas hoc visibili fecit in orbe Deus.
Tam bene quæ potuit sapientia nullius vnquam
Exprimit hic, ipso sicut ab ore Dei.

Propositio, laudabo dominum.

VT domino laudem & præconia digna canamus.

Narratio qua habet enumerationē creaturæ.

Deprompta ex animi pectore lingua sonet.
Mi deus eximio quã magn⁹ & ali⁹ honore es!

Lux.

Quàm tua præcipuum gloria nacta decus!
Concolor immensi lux te splendoris amicit,
Quam velut indutam tegmina vestis habes,

Cœlum.

Tu magni extendis spacioſa volumina cœli,
Non secus ac pellis brachia fluxa nouæ.

Aqua cœli.

Qui sua mobilibus cœnacula ponis in vndis,

Nubes.

Proq; suis nubes curribus esse facit.
Qui rapidis pedibus quouis velocior Euro,
Quantumuis celeres præuolat ante Notos.

Fulmina.

Qui flammas ignemq; tuos facis esse ministros,

Venti.

Vt sint præcones ventus & aura tui.

Terra.

Terrarum validis fundasti basibus orbem,
Qui proprio semper pondere firmus erit.

Terra in medio maris tuta.

Aequoris hũc vasto velas ceu veste profundo,
Nubiferos montes transiliſtis aquæ.
At simul increpites, fugiẽt: simul horrida missas

Fulmina

Fulmina, voce tua præcipitante cadent.
Eminuere loco montes planissima campi,
Atque imum valles obtinuere locum.
Præscriptos fines non transgredientur vt olim,
Non iterum terræ contegerentur aquis.
Fontibus è paruis tu maxima flumina ducis, Fontes. Flumina.
Vt sua motigenis vallibus vnda fluat.
Ex his vt potent totis animalia syluis, Animalia terra.
Possit vt aucta feris vnda leuare sitim.
Propter aquas volucres sibi grata cubilia figẽt, Volatilia.
Carminaq́, è ramis delicioſa canent.
Nubibus humectas montes, tua munera tellus Pluuia.
Sensit, & est fructus dote beata tui.
Gramina producis iumentis pabula brutis, Pabula.
Atque olera humana iusta virere manu.
Vt miser è culto victum sibi comparet agro: Fruges.
Quaq́, hominum curas vina leuare solent. Vinum.
Quoq́, nitem facies, succum fœlicis oliuæ, Oleum.
Et panem, vires quo tueatur homo. Panis.
Tu sua frondentis confortas robora syluæ, Sylua ferarũ latibula & domicilium animum.
Et Libani cedros quas tua dextra colit.
In quibus ædificant nidos sua regna volucres nium.
Atque aliæ, & ranis noxia semper auis.
In montes pauidæ fugiunt & culmina damæ, Motus corporum Cœlestium.
Antra quibus nomen terra refossa dedit.
Tu stata per dubiam signasti tempora lunam,
Sol habet occasus tempora certa sui.
Te tenebras ducente diem nox astra repellit, Nox.

2361

Tunc se sylua feris tunc mouet omnis ager.
Tunc leo prædæ auidus rugit, tũ quærit ab ipso,
Esuriens, rapido quod voret ore, Deo.

Diei. *At simul explicuit roseas Aurora quadrigas,*
In sua quæque abeunt auia lustra feræ.
Ad sua tũc redeũt homines opera, atq; labores,
Donec sera suum contrahat hora diem.

Epiphonema intertext. Mare. *Quàm tua sunt variis opera exornata figuris!*
Quàm Deus eximio cuncta labore facis!
Quàm tu summe Deũm sapiẽter cũcta parasti!
Plena iacens tellus est bonitatis tua.
Hoc magnum, spacijs q; patẽs immanibus æquor
Reptilibus plenum est innumerabilibus.
Sunt illic varijs animantia facta figuris,
Magnaq; mõstra feræ, paruaq; monstra ferè.
Illic velifera sulcant maria alta carina,
Quo tibi sunt cete ludere iussa loco.

Pater vester in cœlis pascit ea. Matth. 6. *Te pater exspectant hæc omnia, te veneruntur,*
Pabula vt expedias tempore cuique suo.
Si dabis, accipient, dextram si extendis apertã,
Diuinæ saturi iam bonitatis erunt.

Consternatio creaturarum. *At simul vt vultus auerteris ora benigni,*
Consternata noui plena timoris erunt.
Natiui absstuleris vitalia munera flatus,
Mox subito interitu nil nisi pulue erunt.
At simul emittis flatum, noua cuncta creantur,
Iam noua frons terræ, iam nouus orbis erit.
Aeternos domini maiestas duret in annos,

Læte-

Lætetur factis qui facit ipsa, suis.
Cuius ab obtutu tellus commota tremiscit,
Fumus contactis montibus exprimitur.
Hoc mihi quod vitæ reliquũ volet ipse relinqui,
Ipsius expensum laudibus omne feram.
Atq; vtinam placeant illi mea carmina tantum.
Ex quo sunt animæ gaudia sola meæ.
De terra pereat peccator & impius omnis,
Ex his dum reliquum nil superesse queat.
Eia nunc igitur toto cane pectore laudes,
Quas domino debes fida Thalia tuo.

Claudit narrationem epiphonemate. Votum.

Qui abutitur donis Dei & non cõsiderat in creatura potentiam & bonitatem Dei.

PSALMVS CV.

Confitemini domino & inuocate.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio pro beneficijs populo Israel exhibitis. Refert autem ad misericordiam Dei, & promissionem patribus factam, sicut Moses Deuter. cap. 29. planè eodem modo hæc enumerat.

A veteris repetens Abraamo cuncta recenset,
Vsque sub Ægypti regna relicta canens
Qua Deus illorum respectu fecerit, vsque
Dum Canaanitas sedibus eijcerent.

Officiosa Deo meritas date pectora grates,
Qui petitis veræ cunque salutis opem.
Quo decet ipsius celebrantes nomina cultu,
Dicite per gentes facta stupenda Dei.

Propositio, qua hortatur ad gratiarum actionem.

Narratio, in qua hist. operum Dei in populo Israel ab Abrahamo vsque ad possessionem terra Canaan percurrit.

Concinite vnanimes illi, date laudis honorem,
Dicite quæ semper quantaq́, solus agat.
Laude sua celebrate Deum, sint gaudia cunctis,
Qui domini quærunt iussa paterna sequi.
Quærite, nec cessate, Deum, cognoscite vires
Ipsius, & vultus quærite, amate pios.
Dicite facta Dei, memores quæ maxima fecit,
Quàm fuerit iudex verus vbique Deus.
Vos ô præcipuè magni proles Abrahami,
Vos quoque gentiles quos Iacobus habet.
Hinc nostrũ meritò dominũq́, Deũq́, vocamus,
Terrarum ille potens omnia regna tenet.
Fœderis ille sui non obliuiscitur vnquam,
Quod pactum vt duret secula mille dedit.

Promissa terra Canaan.

Quod tecum verbis Abrame fidelibus icit,
Quoq́, tulit iurans Isacè magne tibi.
Quodq́, Iacobe tibi statuit pro lege sequendum,
Quodq́, Israelem iussit habere ratum.

Abraham, Isaac, Iacob in terra Canaan hospites.

Cum tali ad nostros loqueretur voce parentes,
Auspice me Canaan terra futura tua est.
Et loca mutantes nunc hæc, nunc illa subirent,
Regnaq́, non magna proximiora manu.
Nec cuiquam permisit eis illudere, & ipsos
Propter eos reges arguit atque ducet,
Præcipiens, nolite meis damno esse prophetis,
Neue vnctos libeat tangere fortè meos.
Inde famem terras diuturnã immisit in omnes:
Panis & annonæ sustulit omnes genus.

Et ta-

Et tamen ante ipsos castum præmisit Ioseph. Ioseph in Aegypto.
Venditus in seruum non minus ille fuit.
Vincula captiuus tulit impia carceris atri,
Ferrataq; Diu compede vinctus erat,
Donec facta Deus iusta ipsius ipse probaret,
Et veram factis iussit adesse fidem.
Misit & insontem solui rex iussit, vt esset,
Liber, & eximio dignus honore coli.
Mox hunc ergo suæ domui præfecit, & omnem
Ipsius Aegyptum sub ditione dedit,
Præsit vt imperio populis, ducibusq; magistrum
Præstet, & erudiat qua decet arte senes.
Post genus Israël Nilotica regna subiuit,
Venit in Aegypti ditia rura Iacob. Iacob in Aegypto.
Quē Deus innumeris crescentē fœtibus auxit,
Perq; suas sparsit millia multa tribus.
Diues vt Aegyptus iam non populosior esset,
Quæ populo ipsius non satis æqua fuit.
Quippe cor auertit Memphitica regna colentū,
Vt nostros odio prosequerentur auos.
Vt populum opprimerēt indigna mole grauatum
Seruitij, inuidia conficiente dolos.
Misit vt eriperet, Mosen quem legit, & eius Moses. Aaron.
Iussit Aaronem sortis habere locum.
Prodigia hi populis & signa horrēda tulerunt,
Qualia non tellus viderat ante Chami. Prodigia in Aegypto narrat, sed
Cōtexit tenebris Aegyptum horrentibus omnē,
Iussa creatori paruit vmbra suo.

2361

1 Omnia plana mari iã flumina sanguinis ibant,
Non aliquo viuus piscis in amne fuit.

Prodigia in Ægypto narrat sed non eo ordine quo facta sunt.

2 Iam loca terrestres implérant omnia ranæ,
Fœdantes regum limina, fulcra, toros.
3 Iussit. & omne genꝰ venere insecta, venenisq;
Omnia vastãrunt germina læta suis.
4 Pro pluuia rapido cõmistos grandine nimbos,
Ignea fertilibus fulmina misit agris,

Quintam omisit ulcera vesicarum in iumentu & hominibus.

6 Fregit pendentes ab adultis vitibus vuas,
Iamque locus vacuus ficubus omnis erat.
Omnis ab ipsorum deleta est finibus arbor,
Ligna breui miseris nulla fuere super.
7 Iussit & agminibus densis venere locustæ,
Quis numero bruchos expediisse queat?
8 Absumpsere omnẽ florentis graminis herbã,
Languit eroſis fluctibus omnis ager.
9 Cũcta per Aegyptũ primogenita absumpsit omnem,
Omnia primitijs cassa fuere suis. (nem,
Ipsósque argentoq; graues eduxit & auro,
Nullus in his quicquã qui quereretur erat.
Læta erat Aegyptꝰ quãdo egrederẽtur ab ipsa,
Omnibus ipsorum nam timer vnus erat.
Ipsorum extendit, tegerẽtur vt agmina, nubem,

Iter & miracula deserti

Præuius vt noctis luceat ignis erat.
Magna coturnicum cupidis data copia venit,
Aerio panis millia multa cibo.
Dissecuit rupem, dissecta fluxit aquæ vis.
Aridaq; exortum per loca flumen erat.

Nam

Nam verbi fuit ipse sui memor, illius olim
Quod dederat iurans magne Abraame tibi.
Atque ideo eduxit populũ noua gaudia agẽtem
Pérque triumphantes agmina læta manus.
Et dedit his alias expulsis gentibus oras,
Quas nostri hæredes obtinuere patres.
Vt rata conseruent ipsius iussa, nec vnquam
Ipsius aduersi legibus ire velint.

Refert omnia ad promissionem & misericordiam.

PSALMVS CVI.

Confitemini domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio. Sicut enim supra beneficia Domini commemorauit, ita hic peccata populi enumerat & pœnas, vt hoc modo misericordia Dei amplificetur, qui tam malis & ingratis tot beneficia inexhaustæ suæ bonitatis exhibuit. Habet autem confessionem peccati, & orat vt Deus promissæ & declaratæ toties promissionis meminisse velit, & populum suum porro etiam liberare.

Ingratum sese agnoscens, peccasse fatetur,
Et Domino populus non habuisse fidem.
Grates ergo refert, quia non occiderit omnes,
Fœderis ipse sui pollicitiq; memor.

Hallelu Ia, vel Laudate dominum.

Carminib⁹ celebrate nouis, et dicite laudes
Qui colitis pura simplicitate Deum.
Nam bonus est, & in æternos nõ desinet annos

Propositio.

2361

Esse sui tanta cum pietate memor.
De factis domini quis dignè disserat unquam,
Quis merito laudes ipsius ore canat?
Fœlices qui seruatis rationibus æqui,
Quod iustum est omni tempore perficiunt.
Digneris memor esse mei precor optime diuum,
Qua populo afficeris dexteritate tuo.
Pectora nostra tuæ meritis inuise salutis,
Vt læto afficiar gentis honore tuæ.
Omnia vt aspiciens lecti tibi munera cœtus,
Sim populo hæredi gratus & ipse tuo.
Improba maiorem deliquimus acta secuti,
Impia præsentem fecimus ante Deum.
Tot te prodigijs implentem Aegyptia regna,
Perspectum nostri non habuere patres.
Cumq; ipsos tanta cuperes bonitate iuuari,
Officij indociles non meminere tui.
Quin animos potius tibi contraxere rebelles
Propter arenosi littora rubra maris.
Præstitit ipse tamen saluos, & viuere iussit,
Ipsius vt celebris nominis esset honor.
Ipsius vt populis immensa potentia cunctis
Semper & in toto notior orbe foret.
Arguit algosi fluctus & murmura ponti,
Per medios fluctus arida facta via est.
Inde suos duxit per deuia regna profundi,
Sicut inexcultæ per loca plena viæ.
Déque manu eripuit crudelia bella minantis,

Tutos

Orationem interserit qua confessionem habet peccati vt inde trãseat ad historiam peccatorum populi.

Narratio. Exod. 14.

Tutos hostili iussit abire manu.
Castra inimicorum rediuntibus obruit vndis.
Agmine de tanto nec super vnus erat.
Tum verbis habuere fidem, quæ dixerat ipsis,
Tum laudes ipsi concinuere Deo.
Mox oblita operum tantorum ingrata Deo gẽs,
Consilia ipsius non tulit vlla sequi.
Tunc animos subijt dominum tentare voluptas, Exod. 16.
Tentarunt q̃, Deum per loca sentа situ.
Ipse autem tribuit quæ votis cunque petebant,
Corpora sed subita tabida morte tulit.
Tunc quoque iactantes ipsi conuicia Mosi Num. 16.
Parcere sacrificо non potuere seni.
Tunc subito tellus patefacta vorauit hiatu
Qui magnum contra se opposuere ducem.
Atque ita coniuncti fratres Abirane, Dathani
Vos sceleris pœnas persoluisse liquet.
Mortifer in mediis exarsit cœtibus ignis,
Impia consumpsit pectora flamma vorax.
Conflantes gelidis Horebi in vallibus aurum, Exod. 32.
Quem colerent vitulum composuere sibi.
Atque ita quẽ domino debebãt reddere honorẽ
Gramina pascenti constituêre boui.
Longa salutiferæ traxere oblivia dextræ,
Mira per Aegyptum quæ modò tãta dabat.
Quæ modò Niliacam miracula tanta per oram,
Per mare quæ vastum signa stupenda dedit.
Et toties populum statuit delere rebellem, Exod. 34.

Ni prompta Moses mente tulisset opem.
Hic nanque irati vultum stetit ante tonantis.
Fecit & vltrices abstinuisse manu.
Num.13. *In solo cultam spreuerunt vbere terram,*
Et verbo domini non habuere fidem.
Improba turbatis sparserunt murmura castris
Spernentes, tanquam friuola, iussa Dei.
Extulit ille manum contra, vt disperderet illos,
Per loca quæ nulla culta fuere manu.
Semen vt ingentes dispergeret omne profanas,
Nec sineret certis hos habitare locis.
Num.25. *Turpia sculptilium coluere idola deorum,*
Ora nec à vetitis abstinuere cibis.
Nam sacra depasti sunt dijs oblata nefandis,
Qui nil nec vitæ nec rationis habent.
Talibus accensum factis mouere furorem,
Hinc miseris magnæ pestis origo fuit.
Tum Pineas tanto sumens de crimine pœnas,
Abstulit irata noxia membra manu.
Protinus effugit tenues mala pestis in auras,
Iustitiæ Pineas nomine pulchra tulit.
Num.20. *Hinc ad aquas iterũ cum iurgia sæua mouerẽt,*
Irati furias elicuere Dei.
Vsque adeò vt penas, populi p crimine, Mosen,
Próque suis verbis persoluisse ferant.
Nãq, animo offensus quædã est nõ recta locut⁹
Quæ simul offenso displicuere Deo.
Non etiam populos vastarunt cladibus omnes,

Quos

Quæ Deus exilio iusserat ipse dari.
Gentibus immixti mores didicere profanes,
Et quæ non decuit, facta nefanda sequi.
Falsa alienorum coluerunt numina diuûm,
Res ea peruersis exitiosa fuit.
Tum cacodæmonibus natos natasq; tulerunt,
Mactantes propria pignora chara manu.
Et multam innocui fuderunt sanguinis vndam,
In sua iam facti viscera carnifices.
Quæ Canaitîum sacrarunt munera laruis,
Et polluta sacro sanguine terra fuit.
Facta profanarum se per sua pessima, pranos
Per mores animas prostituêre suas.
Tunc grauis in populum succêsa est ira rebellê,
Tunc sortem exosam cœpit habere suam,
Gentibus ergo ipsos subiecit, & esse tyrannos
Qui iuga contemptis imposuere, tulit.
Hostibus ergo suis seruitum abire coacti,
Et iuga sub domina dura tulere manu.
Sæpe quidê miserans respexit ab hoste receptos,
Perfida gens retro est sæpe relapsa tamen.
Vidit in arumnis positos miseratus, & auret
Placatas querulis vocibus applicuit.
Fœderis ergo sui memor, impia facta remisit,
Quòd pius, & quoniam sit sine fine bonus.
Fecit vt & venia dignandos esse putarent,
Qui captos tristi detinnere iugo.
Adsere nos ô nostra salus, & collige sparsos,

Hæc fuerunt tempora post Iosua subiudicibus.

Idolatria.

Claudit narrationê voto.

2361

Etiam nunc domine misericordiã istam. ostende.

Gentibus è medijs collige redde, refer.
Vt tua gratifico celebremus nomina cantu:
Vt resonent laudes carmina nostra tuas.
Laudetur totum Deus Israëlis in æuum,
Quisquis amat fieri talia, dicat amen.

PSALMVS CVII.

Confitemini domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

Sicut præcedentes duo psalmi propriè sunt gratiarum actio pro beneficijs exhibitis populo Israel, ita hic in genere complectitur omnis generis beneficia, quibus Deus iuuat egentes, captiuos, oppressos morbis, periclitantes in mari, fame, ex annonæ difficultate laborantes, vexatos à tyrannis, &c. Quare generalis gratiarum actio est. Notabis autem quòd disertè dicit etiam illos diuinitus iuuari, qui propter peccata affliguntur, modò sperent auxilium, & id oratione à Deo petant.

Gratia debetur Domino qui seruat & auget,
Quos rebus Dominos omnibus imposuit.
Qui meritu vt quisque potest, ita donat & aufert
Cuique, sit huic soli gloria summa Deo.

Hortatur ad gratiarum actionem.

Dicite magnificas promẽtia carmina laudes
Qui colitis casta religione Deum.
Cuius in æternũ est bonitas memorabilis æuum
Qui pius est, cuius gratia fine caret.
Laudibus hoc fateantur, & ipsi carmina dicant
Quorum sæpe sua vincla leuauit ope.

Et

Et quos diuersis sparsos collegit ab oris,
De toto extremis quatuor orbe plagis.
Vnde nitens croceis Aurora cubilibus exit,
Vnde satis Zephyri mollior aura venit.
Vnde procellosi Boreæ sua flamina mittunt,
Vnde graues pluuius depluit Auster aquas.
Qui loca per deserta errant, quà nulla priorum — *Primus ordo calamitosorum & laborantium inopia neque inuenientium certas sedes.*
Signa, nec humano sit via trita pede.
Qui non inueniunt qua possint urbe morari,
Quorum sunt nimia corpora lassa fame.
Quorum præclusas sitis occupat arida fauces,
Quorum est in medijs anxia vita malis.
Qui simul ad dominum clamãt in rebus egenis
Audis, & aduerso tempore mittis opem.
Errantes reuocans ostendit quà sit eundum,
Vt rectam inueniant ad loca culta viam.
Ergo Dei celebrent tantæ bonitatis honorem,
Ipsius in populis facta stupenda canant.
Debilis ille animæ sitientia viscera potat,
Et dura reficit corpora fessa fame.
Carceribus qui conclusi, vinclisq; grauati
Non procul à mortis conditione sedent.
Idq; ideò, quia se Domino posuere rebelles,
Ipsius & verbis non habuere fidem.
Reddidit ergo humiles, & corda laboribꝰ angẽs — *Secundus ordo eorum quos liberat ex vinculis*
Prosternit, nec adest qui ferat vllus opem.
At simul ad dominum clamant in rebus egenis,
Audit, & aduerso tempore mittit opem.

Eductos tenebris reddit vitalibus auris,
Solvit & iniecta vincula dura manu.
Ergo Dei celebrent tantæ bonitatis honorem,
Ipsius in populis facta stupenda canant.
Viribus ille suis portas confringit ahenas,
Vectes ferrato conterit ære graues.
Ob scelera & sua facta affligitur impius omnis,
Tertius or. Stulti, hoc est securi & sine timore Dei, quos Deus implicat morbu. *Et stulti pœnas quas meruere luunt.*
Ipsorum stomachus super esca nauseat omni,
Et prope sunt Stygias quà via ducit aquas.
Qui simul ad dominum clamãt in rebus egenis,
Audit, & aduerso tempore mittit opem.
Mittit, & ægra suo sanat præcordia verbo,
Iámque propinquanti seruat ab exitio.
Ergo Dei celebrent tantæ pietatis honorem,
Ipsius in populis facta stupenda canant.
Grata Deo soluant meritæ libamina laudis,
Ipsius & læto pectore facta canant.
Quart. Periclitantes in mari. *Qui maris alitibus sulcant vada salsa carinis,*
Solliciti, & vastas ingrediuntur aquas.
Illi opera in medio spectant diuina profundo,
Factáque in immenso prodigiosa mari.
Iusserit, exiliunt venti, tumida æquora surgunt
Mota procellosis fluctibus vnda fremit.
Et nunc in cælum tolluntur, ad infima rursum
Tartara mox animo deficiente labant.
Iactantur, nutantq; mero velut ebrius hausto,
Et sensus animi nil sapientis habent.

Qui

Qui simul ad dominum clamãt in rebus egenis,
Audit, & aduerso tempore mittit opem.
Nigrum dissussa mare tempestate serenat.
Reddita compositis fluctibus vnda silet.
Tũc læti exultãt quòd murmura rauca quierũt,
Quòd tenet optatã tuta phaselus humum.
Ergo Dei celebrent tantæ pietatis honorem,
Ipsius in populis facta stupenda canant,
Laudibus extollant in cœtibus omnibus ipsum,
Per loca sanctorum conciliata sonum.
Qui riguã obstructis desiccat flumina venis,
Et bibulo riguam puluere siccat humum.
Qui facit eximiam cultu sterilescere terram,
Quòd lætas segetes impia turba colat.
Qui loca manantes sitientia vertit in vndas,
Et riguã è sicca flumina ducit humo.
Et macie atque fame confectos collocat illo,
Qui quæ possideant, mœnia tuta locant,
Inde relaturis dispergunt semina campis,
Lataque botriferis vitibus æra nouant.
Vnde nouæ vario redeunt cum fœnore messes,
Credita luxurians semina reddit ager.
Talibus aspirat certum Deus ipse fauorem,
Multiplicans ipsos, auget & omne pecus.
Rursus & hos faciet variis decrescere morbis,
Pestibus, ærumnis, anxietate, fame.
Contemptum populi certum primatibus affert,
Et facit vt quærant per loca vasta viam.

Qui patitur difficultatem, annona propter multitudinẽ cœli.

Vi tyrannorum iniurijs oppressi.

Commendat pijs hanc curam vt bonitatem Dei in talibus cognoſcant

Tandem ore deiectũ propera ſuſſulcit egentem,
Vtq; gregem, plænam ſic facit eſſe dorum
Iſta boni videant, vt læti viuere poſſint:
Audeat vt contra nil mala lingua loqui.
Hæc quicunque ſapit, conſideret omnia, & ipſe
Certus erit ſumma de bonitate Dei.

PSALMVS CVIII.

Paratum cor meum Deus, paratum, &c.

ARGVMENTVM.

Eſt gratiarum actio, in qua gratias agit pro regno Chriſti, quod regnum gratiæ futurum erat, & pro ſuo corporali regno, quod ceu ſeminarium fuit futuri regni Chriſti. Salus enim ex Iudæis eſt. Atque hæc poſterior pſalmi pars ijſdem verbis eſt pſalmo. 60.

Pro regni florente ſtatu, pro pace recepta,
Pro ſalua grates relligione refert.
Sed petit & regnum ſtatui ſuper omnia Chriſti,
Dauidis regnum ſcilicet illud erat.

Pſalmus & Canticum Dauid.

Propoſitio gratias tibi agam.

FErt animus tibi ſumme Deũm, mea prompta voluptas,
Gratifica laudes dicere voce tuas.
Tollere, ſurge meæ decus & pars maxima vitæ
Muſica pſalmographi gloria noſtra chelys.
Exurgam matura noui ſub lumina ſolis,
Roſida cum tepidum proferet aura diem.

Per

Per populos tua facta cană, per regna per vrbes — Rō. quia habes regnum gratia & veritatis
Nec laudem tellus nesciet vlla tuam.
Nam tua stelliferi bonitas transcēdit olympum
Subdita sunt fidei nubila regna tuæ.
Exaltare Deus super alta cacumina cæli, — Transit ad præsens regnum & prime pro verbo & religione, deinde pro Rep. pacata gratias agit.
Laus tua terrarum transeat alta plagas.
Vt nunc ergo tibi chari seruentur amici.
Vt dextræ nobis auxiliare tuæ.
Ex adyto Deus est diuina voce locutus,
Quæ mihi lætitiæ vox noua signa dedit,
Nūc Sichime diuisa caput mihi subdet, et oēm
Planiciem Succoth metiar arte noua,
Noster erit Galaad, possessio nostra Manasses,
Mox Ephraim sceptri pars erit una mei.
Dux & rector erit mihi ad omnia fortis Iudas,
Subditus imperij nomine Moab erit.
Ipsa tributa dabit palmarum diues Idume,
Nostra Palæstinæ regia gentes erit.
Sed quis erit qui me munitam ducat in vrbem?
Ecquis Idumææ ducet ad arua plagæ?
Tūne pater, qui sic nos auersaris egenos,
Nec comes armatis in fera bella venis?
Auxilium duris in rebus egentibus affer, — Oratio.
Humanum auxilium nil rationis habet.
Diuino auxilio freti rem deinde geremus,
Iniycies nostris hostibus ille metum.

PSALMVS CIX.

Deus laudem meam ne taceas.

ARGVMENTVM.

Est oratio Christi, in qua & hostibus suis Iudæis omnia mala imprecatur, & pro se petit vt Deus sibi adsit. Imprecationis causas assignat, quod Christum crucifixerunt, & verbum benedictionis noluerunt prædicatum per Apostolos.

Furiis inauditum scelus execratur Iuda,
Insontem dira tradidit ille neci.
Tales sunt nostro permulti tempore Iuda,
Voce pij, sed re nil bonitatis habent.

Propositio.

OMnipotens pater, & rerum suprema potestas,
A quo, si qua mihi est gloria, tota venit.
Ne rogo dissimula, nec ad hæc opprobria dormi:
Quæ iacit in mores perfida lingua meos.

Ratio, in qua exponit peccatum populi.

Nam reprobi de me mendacia verba loquuntur,
Et mihi composita fraude nocere student.
Quos ego dilexi, quos toto pectore amabam,
Inuidia qui me persequerentur, erant.
Cum tamen interea petere tua numina supplex,
Vt tua non meritis dextera ferret opem.
Impius insidijs meritam nunc benefacta rependit,
Nunc odium summa pro pietate refert.
Constitue ergo viro dominetur vt impius illi,
Ad dextram infestans angelus adsit ei.

Imprecationes, ac primo loco videntur corporales maledictiones poni.

Exeat infesto sub iudice condemnatus,
Ipsius vt causam propria verba gravent.
Vita brevis misero perpaucos duret in annos,
Quod gerit accipiat muneris alter opus.

Pignora

Pignora quæ genuit, decedens orba relinquat,
Possideat viduas ipsius uxor opes.
Ipsius erronres nati nataeq; vagentur,
Mendicentq; inopis vilia scruta cibi.
Difficili sudore patens quæcunque parabunt,
Postquam vastatas incoluere domos,
Auferat exactor quæ possidet omnia, denum
Despolient alij quas cumulauit opes.
Nemo illi placidus, nemo sit fidus amicus,
Pupillis miseri nemo fauere velit.
Nullis posteritas excisa repullulet annis,
Ipsius & nomen secula nulla sciant.
Delictæ ipsius quæ commisere parentes,
Succedens memoria puniat ira Dei.
Eximat ante Deum nulla hæc oblivio, nulli
Sint qui horum possint commeminisse dies.
Quòd pius erga alios, quòd noluit esse benignus,
Afflicto studuit quòd necuisse viro.
Quòd diro afflictum quæsiuit perdere fato,
Cui plena assidui vita doloris erat.
Et quia grata vino fuit execratio, solus
Execrabilibus concidat ipse modis.
Et quia nulla vngnam fuit illi gratia curæ,
Indigno veniat gratia nulla viro.
Et quoniam placuit sæuæ maledictio linguæ,
Ipsius vt vestis membra animamq; tegat.
Illius ossa viri penetrent ceu succus olivæ,
Tota; perundant corpora sicut aquæ.

1 Hæc sunt spiritualia. Ira Dei.

Causa Christus occisus.

Contemptum euangelion

Sunt verè tragica figura

Hæc sit ei tãquam tegmen quod corpus amicit,
Hanc secum tanquam balsea nota feras.
Hæc his eueniant, hæc omnibus imprecor illis
Qui mihi perniciem nocte dieq; parant.
Hæc his à domino veniant hoc nomine diræ,
Quòd nisi dira in me non potuere loqui.

Orat pro se quoque & conqueritur de afflictionibus.

Interea tua me genitor clementia seruet,
Quæ propensa bonis, & genuina tibi est.
Exul enim iaceo, rerumq; affligor egenus,
Intimaq; infesto vulnere corda labant.
Vmbra velut longæ sub tempora sera diei
Sic infirma mei corporis vmbra fugit,
Iactor, & incertis per deuia sedibus erro,
Vt manet in nullo certa locusta loco,
Fessa fame genua ægra labant, caro marcuit oris
Restat in hoc toto corpore pinguе nihil.
Ludibrium longo sum tempore factus iniquis,
Spectantes capitum tempora versa mouent.
Omnipotens fer opem, Deus auxiliare iacenti,
Pro certa fidei dexteritate tuæ.
Hoc opus esse tuæ vt possint cognoscere dextræ,
Et quia tu solus feceris ista pater.

Redit ad execrationem.

Illi execrentur, dum tu benedicere pergas;
Insurgant, victi dum tamen inde cadant.
At tuus accepto famulus gratetur honori,
Omniaque ætatis tempora lætus agat.
Opprobrio atque ignominiæ ceu vestę tegantur,
Crimina vt induti pallia nota ferant.

Ipse

Ipſe frequentato laudes tibi carmine dicam,
Pectore præſentem faſſus & ore Deum.
In medio populi cœtu tua nomina veris
Alta ſuper cœli laudibus aſtra feram.
Aſtat enim miſero ſaluatq́, à fraude nocentum,
Excipere inſontem qui voluere virum.

Gratiarum actio. 3

PSALMVS CX.

Dixit dominus domino meo, ſede.

ARGVMENTVM.

Eſt prophetia de Chriſto & eius regno, quòd ſit natura Deus, quòd habeat officium regis & ſacerdotis æterni, ad defendendam & ſanctificandam eccleſiam, quòd regni huius exordium in Hieruſalem erit, quòd eccleſia diuinitus propagabitur, quodq́; huius regis & regni hoſtes peribunt. In fine addit de humiliatione Chriſti, quòd prius oportuit eum pati, & ſic venire ad gloriam. id enim eſt bibere ex torrente.

Eſſe ſacerdotem Chriſtum, & ſuper omnia regem,
Et patriu ad dextram, ſpiritus iſta canit.
Mentiri hunc aliquis dicat, quòd abominor, hoſtis
Chriſte citas, poteris Chriſte carere fide?

Pſalmus Dauid.

OMnipotens olim diuina voce locutus,
Ad dominum dixit talia verba meum:
Sit tibi cunctarum rerum data tanta poteſtas,
Ad dextram teneas vt loca prima meam.
Donec ceu fuerint calcanda ſcabella, malorum

Narratio perpetua. 1

Christus dominus creatura.
Locus regni.

Subijciam pedibus millia multa tuis.
Omnipotens claræ sacra de rupe Sionis
Proferet imperij regia sceptra tui.
Tu nunc ergo tuos dominare potenter in hostes,
In medio quorum iura tenenda dabis.

3 Populus regni.
2 Cultus regni.

1 Quo tu es summa die virtutis signa daturus,
Turba aderit populi prompta frequensq́; tui.
2 Insigni venient pompa & splendore decori:
Lætitiæq́; dabunt plurima signa nouæ.

3 Propagatio ecclesiæ.

3 Materno ex vtero tua pulchra & clara iuuẽ-
Vt matutini copia roris erit. (tus,
Iurauit dominus, nec eum iurasse pigebit,
Nec iuramenti pœnituisse potest:

4 Christus sacerdos, vide epist. ad Hebr. cap. 5. 6. 7. 8. 9. 10.

4 Tu pius & solus per secula cuncta sacerdos,
Ad ritum magni Melchisedecis eris.
Ad dextrã tibi semper adest Deus omnia p̃stãs,
Iratus reges conteret atque duces.

5 Hostium regni huius fortuna.

5 Iudicium gentes ille exercebit in omnes,
Plena cadaueribus tot loca vasta dabit.
Ille tuo latè regnans caput auferet hosti,
Nobilis excisum de ditione soli.

6 Quidam sic exponunt, De torrẽte bibet, hec est patietur: atque hæc sentẽtia commodior est, vt coniungantur Christo, &c. Esa. 4.

6 Torrentes fuso manabunt sanguine riui,
Rubraq́; de cæsis hostibus vnda fluet.
Propterea sese extollens super omnia victor
Sydera sublimi vertice summa petet.

PSALMVS CXI.

Confitebor tibi domine in toto corde.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio pro beneficijs populo Israel exhibitis. Recitat enim non modo beneficia Dei, quod pauerit populum in deserto, quòd dederit terram Canaan, sed etiam noui Testamenti meminit, quòd æternum testamentum est, & redemptionis per Christum factæ.

Hoc insigne melos agni Paschalis ad esum,
Est solutum populo non residente cani.
Scilicet Ægypti memor hoc vt carmine grates
Diceret, accepti latus honore tibi.

Hallelu Ia.

TE Deus authorem vitæ rerumq; suarum — Propositio.
Hic animus causam cur fateatur habet.
Quas tibi non falso promam de pectore laudes, — 1 Narratio qua continet causam propositionis, ac primo commemorat liberationem ex Ægypto, quæ sibi hunc populũ asseruit.
Illarum populi concio testis erit.
1 Res facit omnipotẽs magnas, opera oĩa magna,
Quæ facit excelsa conditur ille manu.
Atque ea quisquis amat, qui perscrutabitur, illi
Nota voluptatem deliciasq; ferunt.
Laude & honore Deus facit oĩa digna, nec vn-
Iustitiæ poterit non memor esse suæ. (quam
Ipsius celebrat memor ætas omnis honorem,
Tamq; pij domini facta stupenda canit.
Hũc quicũq; timẽt, his larga alimẽta ministrat: — 2 Cultus Dei & verbum.
Et dat ab hostili munera rapta manu.
2 Scilicet ictta suæ repetens pia fœdera pacis, — Victus datus in deserto. Terra Canaã data ciuibus gẽtium.
Irrita promissi non sinit esse sui.
Quàm sit terribilis meminẽdus ad omnia dextra,

Epiphonema quo claudit beneficia veteris Testamenti.

Ipse suo populo maxima signa dedit.
Cũ detracta suis spolia hostibus, omnia quondã
Diuideret populo cera sua dona suo.
Omnia firma manu fecitq; & vera potenti,
Illius haud vnquam iussa perire queunt.
Hæc stant perpetuis non interitura diebus,
Ex vero siquidem condita firma manent.

3 Noui testamenti beneficium Christus, qui est redemptio populi.

3 *Libera iura suis misse tulit ipse salutis,*
Et pacti stabilit fœdera longa sui.

Epiphonema.

Cuius & est omnes metuendum nomẽ in annos
Et quo nil vsquam sanctius esse potest.
Iure timor domini sapientia prima vocãda est:
Fœlices quorum cordibus ille sapit.
Perpetuæ siquidem præconia laudis habebunt
Pectora, qui talis plena timoris habent.

PSALMVS CXII.

Beatus vir qui timet dominum, in &c.

ARGVMENTVM.

Hortatur ad timorem Dei & beneficentiam seu ad opera pietatis, & magnifica promittit.

Apparet nihil esse pios, nisi inania terra
Pondera, fœlices hic tamen esse canit.
Fœlices quicunque Dei didicere timorem,
Quantumuis miseros munde superbe putes.

Propositio. Ratio in qua commemorat præmia pietati proposita.

Hallelu Ia.

FOElicem quem diuini pia cura timoris
Tangit, & obsessum nocte dieq; tenet

Qui

Qui scrutans præcepta Dei, se oblectat in illis,
Et nihil hæc extra quod meditetur habet.
Posteritas præclara viro nascetur ab illo,
Huius erit toto semen in orbe potens.
Huic bona cunctarum non decrit copia rerum,
Nullus iustitiæ terminus huius erit.
Per medias tenebras orientur lumina iustis, *Alia propositio qua hortatur ad beneficentiam. Commemorat beneficentiæ præmia.*
Munifici summa pro pietate Dei.
Qui bonus est, facilè ingenua pietate mouetur,
Vicino tribuens mutua pensa suo.
Hic sua iudicio dispendet cuncta fideli,
Quæque geret, recta munera lege geret.
Stabit enim nulla fati ratione mouendus:
Nullaq́, posteritas non memor huius erit.
Non ille insidias meditantis murmura linguæ,
Non metuet famæ damna ferenda suæ.
Pectore enim didicit domino confidere forti,
Cui nisi de cœlo spes rata nulla fuit.
Pectore fortis erit, metuet nil, donec in hostes,
Fortunam aduersam viderit esse suos.
Pauperibus despergit, opes largitur egenis,
Perpetuas igitur iustus habebit opes.
Stabit honorata sublimis in arce bonorum,
Præcipuo cornu tollet honore suum.
Impius ista videns, accensa bile dolendo,
Ad Stygias frendens dentibus ibit aquas. *Antithesis. Impijs contraria omnia eueniant.*
Nam quæcunq; petet studia impius, omnia fient
Irrita, nec fructus quos voluere ferent.

2361

PSALMVS CXIII.

Laudate pueri dominum, laudate nomen.

ARGVMENTVM.

Insignis psalmus est, qui hortatur ad gratiarum actionem, ac Dei misericordiam prædicat, quòd abiectos respicit, & humiliatos exaltat. Clarum autem argumentum est, cum Deus humiles exaltat, non hoc animo à Deo nos humiliari aut deijci, vt pereamus: sed vt inuocantes & credentes saluemur.

Solis ad occasum Christus regnabit ab ortu,
Illius & gentes, illius orbis erit.
Ille humiles animo releuat, domat omne superbum,
Hæc tanquam sua sint munera Christus amat.

Hallelu Ia.

Propositio.

ADdicti domino pueri celebrate feremes
Laudibus æternis nomina magna Dei.
Nostro hoc perpetuos ex tempore duret in annos
Gloria, quæ soli est sola ferenda Deo.
Laus domini primo Phœbi surgentis ab ortu,
Inclyta ad occiduas floreat vsque plagas.

Narratio in qua expedit cur laudari mereatur dominus.

Magnus vt est, ita magnificè sup omnia regnat
Astra sub inuicto qui pede summa premit.
Huic domino similis quis sit qui possit haberi?
Sublimen qui se quàm volet ipse locat.
Rursus eò terras qui se demittit vt omnes
Spectet, & in cœlis quodquod agatur opus.
Ille inopem fœdo de puluere sublenat, idem
Ex humili afflictum ducit ad alta loco.

Vt

Vt locet & reges inter populiq́; tyrannos,
Quem fidum vero nôrit amore sibi.
Ille etiam sterili tribuit sua gaudia natos,
Vt fiat genitrix munere læta Dei.

PSALMVS CXIIII.

In exitu Israël de Ægypto, domus &c.

ARGVMENTVM.

Narratio est, in qua prædicat mirabilem & magnificam liberationem populi in Aegypto afflicti. Ideo autem commemorat notam historiam, vt præteriti beneficij cogitationibus pij animum erigant ad sperandam salutem in alijs difficultatibus quoque, & vt grati sint erga tam misericordem Deum.

Infinita Dei memorat miracula vates,
Queis populum Ægypto duxit ab ipse suum.
Hæc quoque festa cani sub Paschatos annua possint,
Quæ grates referant carmina læta Deo.

CVm vetꝰ à magno genus Israële profectũ, — *Narratio.*
Aegypti vetitis egrederetur agris, — *Trãsitus maris rubri & Iordanis.*
Protinus in forti se sanctificauit Iuda,
In genere Israël regia sceptra ferens.
Vidit, & attoniti retro maris vnda refugit, — *Tempestas in monte Sina.*
Peneades refluo Iordanis amne stetit.
Summa remittentes salierunt culmina montes,
Sicut vbi teneræ deliciantur oues. — *Poëtica figura qua amplificat miraculum.*
Quid tibi cur fugeres mare contigit, vnde laboras?

2361

Cur ſolitum retro Iordani flectis iter?
Vtq́; mares ouium cur ſubſiluiſtis in auras
Culmina? quæ colles vos noua cauſa mouet?
Horruit & ſubito terra eſt concuſſa tumultu,
Nec ſolitis tremuit motibus ante Deum.
A facie commota Dei ſunt omnia terræ,
Viſcera Sarigenæ quem colucre patres.
Qui duram faciles petram conuertit in vndas
Siccaq́; manantes marmora facit aquas.

PSALMVS CXV.

Non nobis domine non nobis, ſed, &c.

ARGVMENTVM.

Eſt gratiarum actio, & encomion Dei Iſrael, quòd populus Iſrael habeat Deum benefacientem. Addit autem antitheſin, quòd gentium dij non tales ſint, vt qui nec audiant nec reſpiciant ſuos cultores. Hæc poſtea accommodat ad ipſos cultores idolorum, quòd cæci & ſurdi ſint, &c. Habent autem omnes illi idola, qui non credunt quòd Deus curet, reſpiciat, exaudiat, &c.

Quæ gentes ſimulacra colunt, ſunt vana, nec vllum
Cui: poſſint verè fidere, numen habent.
Vnicus Iſrael Deus eſt, & ſolus, & idem
Cui verè poſſit fidere, numen habet.

Occupatio eſt, nō prædicabimus nos ipſos, ſed nomē Dei noſtri.

SVmme opifex veriſ nobis ne confer honorem
Quem decuit meritò nominis eſſe tui.
Omnis namque tibi debetur gloria ſoli,
Pro bonitate tua, pro pietate tua.

Cur

Cur fatuas nobis patiaris dicere gentes:
Nunc Deus istorũ quem venerãtur, vbi est?
At Deus astriferi noster tenet aurea cœli
Mœnia, & arbitrio cuncta agit ipse suo.
Verùm illi simulacra colunt argentea, vel quæ
Ex auro humanæ composuere manus.
Ora quibus nunquam vero sermone loquuntur,
Quo nequeant aliquid cernere lumẽ habẽt.
Nulla soni veniunt vanas elementa per aures,
Nare sub ipsorum non erit vllus odor.
Organa deficiunt stupidas gustantia linguas,
Cassa locutoræ guttura vocis habent.
Quid quòd inutilibus nil possunt tãgere palmis,
Quoq́; pedes nunquã qui moueãtur habent?
Illorum similes fiant ea monstra parantes,
Et quicunque in eis spem posuere suam.
At domus Israël domino confidas, ab ipso
Illius auxilium præsidiumq́; venit.
Semen Aaronium Domino confidite, ab ipso
Auxilium vobis præsidiumq́; venit.
Sperate in domino quicunque timetis, ab illo
Auxilium vobis præsidiumq́; venit.
Et memor est nostri Deus, & facit esse beatos
Quos domus Israël, quos & Aaron habet.
Qui dominum metuunt, non illis copia rerum
Deerit, fœlices quæ statuisse potest.
Fœlices timor ille facit discrimine nullo,
Siue quis hic magnus sine pusillus erit.

Simul autem proponit psalmi summam: Noster Deus est.
Narratio.
Antithesis.
Idola neque audiunt nec respiciunt cultores suos, ergo, & cetera.
Conclusio.
Noster Deus non talis est, ergo merito eũ laudamus, & in eo confidimus.
At hic iterum ingreditur commemorationẽ beneficiorũ Dei: & orat vt Deus benedictionem suam super populũ suum confirmet.

2361

Addet ad hæc vobis, cumulataq́, lucra reponet,
His quoque quæ noſtræ ſemina ſtirpis erunt.
Vos data fælices Domini clementia fecit,
Qui mare, qui terras fecit, & aſtra poli.
Mœnia lucentis Deus incolit ardua mundi,
Humano generi terrea regna dedit.
Nemo tuas laudes poſt vltima fata loquetur,
Nec nigra perpetua quæ loca nocte ſilent.
Sed nos ſummæ pater, modo tu patiare tacebunt
Tempore ab hoc laudes ſecula nulla tuas.

PSALMVS CXVI.

Dilexi quoniam exaudiet dominus.

ARGVMENTVM.

Prior pars pſalmi habet gratiarum actionem pro exauditis precibus & liberatione facta. Inſignes promiſſiones quoque ſunt additæ in ſecunda parte magnificè prædicat cultum Dei, vt patienter feramus eius voluntatem, & inuocemus ac laudemus eum.

Conqueritur ſe dura pati, qui ſcilicet eſſet
Confeſſus pura ſimplicitate fidem.
Inde quod è curis animi grauioribus ipſum
Eruerit, reddat carmina grata Deo.

Propoſitio gratiarum actionis.

CONtigit hæc animi mihi nunc ſyncera voluptas,
Quòd Deus has prona percipit aure preces.
Quòd ſolita noſtras audit pietate querelas,
Quem loquar, hæc donec vita ſuperſtes erit,

1 Iam mea mortiferi laquei deuincta tenebant
Guttura, ab inferno non procul orbe fui.
Turbarat totos vrgens angustia sensus,
In mortem assiduis cladibus actus eram.
Tunc dominũ per vota vocans, ô maxime, dixi,
2 Eripe, & hanc animam posse perire veta.
Pronus ad auxiliũ noster Deus ille ferendũ est,
Tam citò qui miseris fert miseratus opem.
3 Simplicitate pios animos custodit, & ipsum
Me quoque seruauit quando premẽdus erã.
Quare anime erigere, & certã tibi sume quietẽ,
Nam te restituit qui tibi misit opem.
Tu Deus eripuisti animam cum fata timerem
Pessima, de mortis conditione meam.
Tu mea sublato siccasti lumina fletu,
Per te planta mei stat bene fulta pedis.
Ascendam domini securus in atria, vt inter
Curantes domino viuere, semper eam.
4 Cũ mihi certa fides animũ cõplecterit, hinc est
Quòd domini toties de pietate loquar.
Mirificis tamen ipse modis afflictus agebam,
Interea & multo fractus agone fui.
Cum male sperarem fugerem q̃, per auia, dixi:
Mẽdax oĩs homo est falsus & omnis homo est.
In me collata quid pro pietate rependam?
Quæ domini meritis præmia digna feram?
5 Læta salutiferæ fidei mihi pocula sumam,
Et domini repetens sæpe precabor opem.

1 Narrat periculum ex quo sit liberatus.

2 Epiphonema.

3 Consolatur se, & erigit ad agendas gratias.

4 Repetit priorẽ sententiã, quod afflictus fuerit, & orauerit, ac liberatus sit.

5 Vide quid promittat vicissim pro liberatione, hoc scilicet quod vel. 115 calicem domini bibere, hoc est patienter ferre afflictiones & inuocare nomen domini.

Vota Deo quæcunque tuli, super omnia soluam,
Indubiam populo conspiciente fidem.
5 Ante Deum preciosa solet mors esse suorum,
Quos amat, & vera conspicit ire via.
Addictus tibi seruus ego, pater optime dicar
Seruus & ancillæ filius esse tuæ.
6 Nomẽ adorabo domini super omnia sanctum,
Et populo coram vota soluta feram.
In medio Solymarũ vrbis mea vota rependam.
Quaq; patent sanctæ limina celsa domus.

At consolationis plenissimum est, quod calici addit epitheton salutaris.

5 Sententia de resurrectione mortuorum.

πάθος.

6 Hoc est votũ primi præcepti agnoscere quod Deus sit noster Deus, & ei fidere, ac eum prædicare.

PSALMVS CXVII.

Laudare dominum omnes gentes.

ARGVMENTVM.

Prophetia est de regno Christi, quod dicit esse regnum misericordiæ & veritatis confirmatæ super ecclesiam: & huius regni cultores ac subditos gentes dicit, ac cultum laudare tam misericordem dominum his abrogat circumcisionem, legem cultus Iudaicos maledictiones legis, &c.

Omnia regna orbis Christo, insula seruiet omnis,
Agnoscent illum cuncta creata Deum,
Gratia pax & amor regnum comitabitur illud
Vera fides, pietas, gloria vita, salus.

Propositio.

LAudibus ô gẽtes dominum celebrate, quod vsquam
Cumq; capax magni circulus orbis habet.
Nulla sit in cunctis adeò tribus abdita regnis,
Quæ non gratifico prædicet ore Deum.

Ille

Ille etenim larga nos dexteritate reuisens,
Non sinit ingrata pestilitate premi:
Ipsius æternos pietas quia summa per annos
Permanet, & finem non habitura fides.

Ratio, Quia dominatur nobis misericordia & veritas eius.

PSALMVS CXVIII.

Confitemini domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

Est prophetia de Christi passione & glorificatione, sicut exponit Christus Matth. 21. & Petrus Act. 4. Magna pars ab initio sunt voces Christi prædicantis in Israel, hoc est in ecclesia & inter electos se in passione adiutum esse & sustentatum & glorificatum. Deinde hortatur ad gratiarum actionem. Orat pro successu ecclesiæ, & gratias agit.

Latum euangelij, pacis veræ, salutis
Venturum populis nunciat esse diem.
Grates latus agit, coram cupit illa videre
Gaudia, qua Christo rege futura videt.

Propositio. Laudate dominum quia bonus est.

HVc agite ô animæ cœlestia munera fassæ,
Gratia quas domini dextráque larga fouet.
Huc agite vnanimi dignas expendite voto,
Quas Domino grates persoluisse decet.
Munera inexhausta qui sufficit omnia dextra,
Semper & expendens omnibus æqua facit.
Cui, quia spõte facit bona, quæ facit ista, repẽdi
Pro tantis meritis gratia nulla potest.

Namq; quòd obruimur dãnis, mala nostra merẽ-
Quòd nõ perpetuò perdimur, ille facit (tur:
Dicite nunc genus Israël, data sceptra tenẽtes,
Quòd bona perpetuò, quæ facit ista facit.
Dicite qui vera dominum pietate timetis,
Quòd bona perpetuò, quæ facit ista facit.

Ratio propositionis, quia exaudit, & liberat me. pertinent autem hæc ad Christum humiliatum.

Ergo ego in angustũ dũ me sors dura coarctat,
Solius huic fidens aucupor huius opem.
Nec patitur tristes frustra exercere querelas,
Et confert precibus commoda plura meis.
Nõ metuã ne quid noceat mihi perfidus hostis,
Dum mecum domini dextra benigna manet.
Hoc duce quid poterit mihi vis humana nocere?
Hũc animũ timor hoc vindice nullus habet.
Auxilio præsens, Deus est mihi, meq; tuetur,
Pro nihilo, contra qui feret arma feram.
Scilicet vt victo iam tutus ab hoste triumphem,
Captaq; deridens agmina victor agam.
Qui sapit in domino mauult confidere, quam se
Sperare humana vincere posse manu.
Tutius est, præstatq; Deo confidere soli,
Quàm se principibus credere mille viris.
Innumerabilibus circundatus hostibus angor,
Meq; premunt omnes friuola turba mali.
Horum ego præcidam ceu frondea robora, vires,
Indeuicta Dei nominis arma gerens.
Circundant, circũueniunt, miserumq; fatigant,
Sed quibus hoc vincã qui valet, arma dabit.

Sicut

Sicut apes circumuolitant me, dum ſua mittunt
Spicula, congeſtæ ne violentur opes.
Sicut ab incenſis, euertere ſentibus ignem,
Sic properant in me, ſic mea fata petunt.
Impulit vt caderem prono manus impia lapſu,
Ne iaceam, domini me pia dextra leuat.
Verùm ego præcidam defectum viribus hoſtẽ,
Indubitata Dei nominis arma gerens. Gratiarum actio quod ſit liberatus.
Robur & auxiliũ, mea laus, mea ſumma ſalutis
Eſt Deus, hinc victrix eſt mea facta manus.
Vocibus exultant & cantibus omnia lætis
Atria iuſtorum nocte die q; ſonant.
Dextra Dei virtute potens operata ſalutem eſt, Conſolationes.
Alta eſt terribili fulmine dextra Dei.
Dextra Dei virtute potens facit omnia, vincit
Omnia ſola potens omnia dextra Dei.
Non moriar, ſed ero vita comitante ſuperſtes,
Et laudes Domini magna q; facta canam.
Caſtigat ſumpto dominus mea membra flagello,
Nec tamen ad Stygias corpora trudit aquas. Prophetia, fore vt hac Chriſti victoria pradicetur in eccleſia.
Nunc mihi iuſtitiæ portas aperite: per illas
Ingreſſus domino munera grata feram.
Hoc iter ante Deum, domino hæc gratiſſima porta eſt, Redit ad gratiarum actionem.
Hæc pede iuſtorum ſæpe terenda via eſt.
Gratia ſaluator tibi ſit, quia ſternis inermem,
Poſtratum q; noua vincere laude facis.
Qui reprobatus erat lapis ædificantibus olim,

2361

Extructæ summum sustinet arcis opus.

Hortatur ad gratiarum actionem.

Hoc operatus opus Deo est, quod nostra videtes
Lumina mirari non satis vlla queant..
Hæc est illa dies toti celebrabilis orbi,
Quem facit & proprio signat honore Deus,
Otis in hac populus domino celebremus honorē,
Lætitia exultent pectora nostra noua.

Orat pro regno hoc.

O Deus auxiliare, & opem fer, mitte salutem,
Gratia successu cœpta sit ista bono.
Fœlix à domino lustrandum missus in orbem,
Qui venit & titulum nominis huius habet.
Duce noua dominus nostras illuminat vmbras,
Atraq; discussa nubila nocte fugat.
Atria flexilibus vincîte virentia ramis,
Aurea qua geminis cornibus ara coit.

Epiphonema.

Tu mihi tu solus Deus es, tibi debita soli,
Non alij potero soluere vota Deo.
Soluite nunc animæ cœlestia munera fassæ,
Quas domino grates persoluisse decet.
Eia nunc domino dignas persoluite grates,
Qui bona perpetuo, quæ facit, ista facit.

PSALMVS CXIX.

Beati immaculati in via, qui ambulant.

ARGVMENTVM.

Petit Propheta per totum psalmum, vt seruetur in verbo Dei. Addit autē magnificas commendationes verbi, quod doceat, moneat, gubernet, console-

consoletur, saluet, quod seruet à peccatis, & non fallat. Sunt autem hæc omnia accipienda exclusiue, quod sine verbo nihil horum possimus obtinere. Habet igitur passim additam antithesin de impijs doctoribus & doctrinis.

Hoc ita sunt magna prolixo in carmine vires,
Vt dubites maior copia, vtne prior.
Adserit, extollit diuini oracula verbi,
Materia hic vates nil potioris habet.

OCTONARIVS. I. Aleph.

FOelices quicunq; agitant sine crimine vitam
Qui leges domini quas meditentur amãt.
Fœlices, domini quicunque oracula seruant,
Et faciunt toto corde quod ille iubet.
Hi siquidẽ scelerum nihil admiscere, nec vnquã
Præscriptas domini deseruere vias.
Tu seruanda pater nobis mandata dedisti,
Omnia vt eloquij sint rata iussa tui.
O sic tota meæ ratio sit cognita vitæ,
Vt seruem legi debita iusta tuæ.
Tum me nõ aliquis pudor occupet, omnia possim
Si mea præceptis facta adhibere tuis.
Nunc ego te recto celebrabo pectore, postquam
Iustitiæ didici iura tenenda tuæ.
Iudicij iuris q; tui mandata capessam,
Ne rogo me tantum deseruisse velis.

OCTONARIVS. II. Beth.

Quid iuuenis faciet, scelere vt sit purꝰ ab omni?
Si verbis faciat consona facta tuis.

Constant autem singuli sere octonarij hoc enthimemate. Summum bonum est habere verbum Ergo o Domine in verbo tuo seruia, antecedens variat nunc has nunc alia verbi commoda ostendens. Nota verbũ seruat ne peccemus & confundamur coram Deo.

fundamur coram Deo.

Te tibi deuoti tota vi cordis amabam,
Fac precor, vt quæ tu præcipis, ipse sequar.
Cordis in arcano tua verba reposta ferebam,
Ne qua agerem forsan non placitura tibi.

Magna commẽdatio verbi, quod seruet in innocencia.

Tu pater omnipotẽs laude es dignißimus omni,
Me tua quæ faciam, quæso statuta doce.
In tua adhærentem linguam decreta resoluam,
Quotquot sermones parturiere tui.
Tam mihi, quæ promis, tua sunt oracula cordi,
Copia quàm rerum nulla placere queat.
Aßiduè mandata loquar quæcunque dedisti,
Respiciamq; tuæ signa terenda viæ.
Oblectabor adhuc tua sancta statuta capessens,
Nec verbi potero non memor esse tui.

OCTONARIVS. III. Gimel.

Adsere me supreme parens, vt viuere poßim,
Vt tua iussa ferens & tua verba sequar.
Pãde oculos animi, vt mysteria cernere poßim
Quæ miracla tuæ plurima legis habent.

Quòd in hac vita peregrinantibus vnica consolatio sit verbum contra mundi furorem.

Rebꝰ in humanis peregrinus & aduena versor
Ne tua me lateant prodita iussa precor.
Atteritur vis ægra animæ, dum quærit in omni
Tempore iudicij consilia æqua tui.
Corripis elatos, genus execrabile sunto,
Qui tua iussa negant tam speciosa sequi.
Fac procul hinc probrũ, vt custodire õnia pergã
Quæ sunt ex adytis reddita verba tuis.

Sine verbo damnatio.

Consedere duces me contra multa locuti,

At

At tua sunt partes facta statuta meæ. *Verbum Dei consiliarius noster.*
Talibus oraclis cen consultoribus vtor,
Qualia delectant me sine fine, tuis. *Verbum consolationis.*

OCTONARIVS. IIII. Daleth.

Stratus humi iacui, ppè mors fuit improba, sed
Adsere me verbi conditione tui. (*tu,*
Narranti mea facta mihi responsa dedisti,
Me tua sectari posse statuta doce.
Certa mihi, quã tu mandas, viæ cõsitet, et omnes
Res mirande tuas, & tua facta canam.
Effluit hic animus velut anxietate liquescens,
Erige promissi me ratione tui.
Falsam tolle viam, vitæ genus auser iniquum,
Et mihi dona fave legis amica tuæ,
Viuendi genus elegi verum, pium q,
Certus ab edictis non resilire tuis.
Oraclis hærere tuis mihi certa voluptas,
Ne sine confusum scandala fœda pati.
Præscripto tua iussa sequiẽs, cen tramite curra: *Verbum gubernat.*
Tu mea cœlesti corda leuabis ope.

OCTONARIVS. V. He.

Cognita fac teneam legum decreta tuarum, *Verbum servat à peccatis.*
Atque ea clausa meo pectore semper erunt.
Vt possim seruare tuam fac me instrue legem,
Ipsius vt toto pectore nomen amem.
Deduc me pariter per quo tua iussa petuntur,
Nanque in eis constant gaudia summa mihi.
Ad tua me placidis inclina oracula verbis,

2361

Non ad turpe lucrum, non ad auaritiam.
Verte meos oculos ne peccent vana videntes,
Inq́, vijs viuax sit mea vita tuis.
Confirma promissa tuo tua præstita seruo,
Vt mea sit melior vita timore tui.
Tolle procul, quoniã metui, mala nomina famæ,
Iudicijs etenim est gratia mixta tuis.
En tua, ne dubites, mandata ego semper amaui,
Viuere iustitiæ me fer amore tuæ.

OCTONARIVS. VI. Vau.

Prouehat aura tuæ nostrum pietatis amorem,
Pectora pollicita nostra salute foue.
Vt sit quod referã mihi probra indigna ferenti,
In verbo est etenim spes mihi tota tuo.
Ne auser ab ore meo verũ, ne mentiar vnquã,
Iudicij expecto iura ferenda tui.
Constabit mihi summa tuæ custodia legis
Perpetuò, vlterius si quid & esse potest.
Vt securus eam loca per spatiosa nec vnquam
Offendam, cupidus dum tua iussa sequor.
Sceptrigeris decreta loquens tua regibus edam,
Nec pudor, incœptum qui vetet, vllus erit.
Mandatis parêre tuis delector, & illa
Non est res cultu dignior vlla meo.
Ad tua iussa manus tollam quæ semper amaui,
Et tua non falso corde statuta loquar.

Verbum facit animosos.

OCTONARIVS. VII. Zain.

Ergo tui misero mihi nunc reminiscere verbi,

De

De quo concepta est spes animosa mihi.
Hinc omnis misero mihi consolatio venit,
Nam tua me faciunt viuere verba tibi.
Insultant mihi, plus iusta feritate superbi,
Cultor adhuc legis sum tamen ipse tuæ.
Iudicia antiquis repeto tua ab vsque diebus,
Et mihi solamen quod iuuet, inde venit.
Horresco stolidæ spectans scelera impia turbæ,
Quæ potuit legem deseruisse tuam.
Legis iusta tuæ mihi sunt pro carmine dulci,
Donec in hoc tecto corporis exul ago.
Nocte memor vigili repeto tua nomina sensu,
Nec legis mihi pars excidit vlla tuæ.
Id mihi cum primis curæ fuit, vt tua seruem
Irrita non vllo iussa futura die.

OCTONARIVS. VIII. Heth.

Sors mea, dicebã, pars hæc mihi sola relicta est,
Oris vt adseruem singula verba tui.
Sæpe tuam studui mihi conciliare fauorem,
Promissam verbis, fer mihi rebus opem.
Ipse meos mediter studio non deside gressus,
Conuertoq; meos ad tua iussa pedes.
Me festinantem dilatio nulla morata est,
Dum sit deo iussis moriger esse tuis.
Impius abducens prædas mihi vincla minatur,
Non tamen oblitus legis aberro tuæ.
Nocte feram grates media, tua munera fassus,
Iudicijs quòd sint omnia iusta tuis.

2361

Qui te cunque timent, socijs his omnibus vtor,
Qui tua firmato pectore iussa tenent.
O genitor cuius tellus pietate redundat,
Da mihi præcepti nosse statuta tui.

OCTONARIVS. IX. Teth.

Quàm bona, sed nũquã merito mihi dona dedi-
Pollicitũ genitor te memor ista mihi. (sti,
Nosse bonos mores, & in omnibus esse modestũ
Da mihi, mandatis pareo nempe tuis.
Errabam, fateor, sed nõdum afflictus, vt autem,
Mens redit, in verbo est spes mea tota tuo.
Natura placidus cum sis & ad omnia dextra,
Pro bonitate tua me tua iussa duce.
In me fingebant mendacia multa superbi,
Ipse tua attento pectore iussa sequor.
Triste cor ipsorũ & stupidũ pinguedine multa,
Mi tua lex magni ponderis instar habet.
O bene me passum tot iniqui incommoda fati:
Nam tua lex facta est notior inde mihi.
Iustitiæ doctrina tuæ mihi charior auro est,
Hac etiam argentum vilius instar habet.

Tentatio facit vt verbũ obseruemus, sicut Esaias dicit, *Vexatio dat intellectum.*

OCTONARIVS X. Iod.

Tu Deus omnipotens, tu me, qui cuncta creasti,
Fac tua me docto pectore iussa sequi.
Qui te cunque timent, læto me lumine spectant,
Nam verbi maneo iura fidemq; tui.
Quòd decreta pater tua sint æquissima noui,
Qua meritò patior iusta flagella fide.

Nunc

Nunc tamen afflictum solare & parce iacenti,
Sisq; ea pollicitum te memor esse mihi.
Me bonitate tua foueas vt viuere possim,
Nam mea sunt legis gaudia summa tuæ,
Ah pereãt qui falsa struũt mihi probra superbi,
Nunc quoque sermones sunt tua iussa mei.
Qui te cunque timent, ineant sua fœdera mecũ,
Qui monitis parent nocte diéque tuis.
Mandatis mea corda tuis purissima fiant,
Ne mea confusus contegat ora pudor.

Verbum proponit misericordiam Dei, ea sola cõsolatur & erigit afflictos.

OCTONARIVS. XI. Caph.

Deficit hæc sperans abs te mea vita salutem,
Pono tamen sperans in tua verba fidem.
Quando erit vt videã quæ tu promissa dedisti?
Quando tu misero mitis leuamen eris?
Factus vt vter erã fumo contractus in arctum,
Non tamen à iussis visus abire tuis.
Tempus vt ista feram, quantum est quod deinde supersit?
Quãdo dabunt pœnas qui mihi dãna ferunt?
In quam deciderem foueam fodère superbi,
Doctrinæ siquidem non meminere tuæ.
Omnia sunt præcepta tuæ fidissima legis,
Opprimor immeritò, tu potes, affer opem.
Pene grauí totum me depressere ruina,
Non tua deserui iussa verenda tamen.
Pro pietate tua vitæ me redde salubri,
Vt decreta tuæ legis amare queam.

Qui verbum habent, non carebunt afflictionibus.

OCTONARIVS. XII Lamed

Verbum certum est & nō fallit

Perpetuo tua verba Deus firmissima constant,
Nec tantum in cœlis est ea certa fides.
Perpetuò tua promissis constantia stabit,
Non secus ac manibus condita terra tuis.
Stat hodieq; manent quæ tu rata cunq; tulisti,
Imperio nam sunt subdita cuncta tuo.
Ni tua lex misero solatia vera tulisset,
Sub grauibus poteram sæpe perire malis.
Nunquā igitur tua causa meo de corde recedet
Inde refrigerij nam venit aura mei,
Sum tuus, esse tuum patiare per omnia seruu
Qui tua quæ mandas, omnia verba sequor.
Insidias scelerata struunt mihi turba maligni,
Omnia in oraclis est mea cura tuis.

Verbum domini manet in aternum.

Omnia sunt habitura aliquē cum tēpore finem
Mandati series est sine fine tui.

OCTONARIVS. XI I. Mem.

Vt mihi grata tua est lex vt iucunda voluntas
Hāc loquor, hæc nunquā nō memorāda mihi
Hostibus hac præstare meis in lege dedisti, (est.

Verbum vincit Sic Ioannes in canonica, scitis omnia, non est opus vt quisquam vos doceat.

Perpetuò siquidem me penes ipsa manet.
Ipse meis cœpi prudentior esse magistris,
Quod sit in oraclis mens mea tota tuis.
Cautior euasi studio senioribus ipsis,
Dum fero mandati pondera grata tui.
Ne via falsa meas abducat in auia plantas,
Prouideo absistant ne tua verba mihi.

Edictis

Edictis non vlla tuis me cura remouit,
Tu tua me quoniam iura tenere doces.
Quàm tua verba meo sapiunt iucunda palato!
Nulla magis fingi dulcia mella queant.
Erudiunt mandata tuæ mea pectora legis,
Hinc odio fallax est iter omne mihi.

OCTONARIVS XIIII. Nun.

Vt laterna pedes, sic me tua verba gubernant,
Lampas vt extenta quæ face monstrat iter.
Iuraui, perstoq́, libens edictaq́ seruo,
Quæ seruanda tuo præcipis ore mihi.
Afflictus miserè iaceo, miserere iacentis,
Et te hoc pollicitum sis memor esse mihi.
Quæ tibi gratificis velut offero munera verbis,
Accipe, & edicti me tua iura doce,
Est mea continuis obnoxia vita periclis.
Nec mihi cura tamen legis adempta tuæ est.
Fallacem insonti laqueum posuere scelesti,
Nec tamen à iussis me pepulere tuis.
Sunt tua vt hæredi mihi multa oracula iusto,
Deliciæ cordis sunt tua verba mei.
Prono corde tui sequar omnia prodita verbi,
Certa erit æterni temporis ista fides.

Verbum cum lucerna in tenebris dirigit.

Oratio est sacrificium.

OCTONARIVS XV. Samech.

Consilia exosos habui scelerata patrantes,
Ebrius æterno legis amore tuæ.
Pro Clypeo tua dextra mihi est, p vindice scuto
Nam venit ex verbo spes mea tota tuo,

Impij dectores nos insistentes verbo.

2361

Ite procul reprobis obnoxia pectora factis:
Vt seruem, Dominus quæ mihi iussa dedit.
Verbis me tutare tuis vt viuere possim,
Neu frustrere spei dulcia vota meæ.
Conforta mea corda, salus me certa tenebit,
Vt tua perpetua voce statuta loquar.
Conculca quicunque viali tua iussa relinquunt,
Quicquid enim faciũt, semina fraudis habet.
De terra ceu quisquilias ita tollis iniquos, Extra verbũ non est salus.
Propterea oracli diligo iussa tui.
Aegra timore tui caro corporis horruit huius,
Iudicij expauit fulmina iussa tui.

OCTONARIVS. XVI. Ain.

Omnibus in rebus facere æqua & iusta studerẽ,
Ne tradas reprobis qui mihi damna parant.
Oblecta bonitate tuum & dulcedine seruum,
Ne vim gens faciat flagitiosa mihi.
Caligant oculi spectantes vnde salutem
Promissam misero quælibet hora ferat.
Pro bonitate tua mecum fac, & vtere seruo,
Vt tua me doceas posse statuta sequi.
Maxima seruili veneror tua numina cultu,
Me tua vt obseruem testificata doce.
Tempus vt id facias Deus appetit, impia pœnas Misericordiã urget.
Turba Dei in leges flagitiosa tuas.
Hinc est quòd tua iussa sequar, cõplectar amẽq;
Plus auro, & si quid dignius esse potest.
Propterea tua iussa sequor, tibi parco soli,

Cætera

Cætera nil veræ vitæ salutis habet.

OCTONARIVS XVII. Phe.

Admiranda tuis sunt quæ tu oracula reddis,
Sunt & ob hoc animæ maxima cura meæ.
Cūcta tuum veniēs renouat cœu lumine verbū, Verbum consolatur & docet.
Vt sapiant, stupidis pectora docta facit.
Sicut anhelus eram gemitū de pectore ducens,
Vsque adeo tua sunt iussa cupita mihi.
Respice dignatus placido mea pectora vultu,
Quo tua qui redamāt nomina magna soles.
Ad tua verba meos ne peccent dirige gressus,
Impietas regnet ne precor vlla mihi.
Ne grauet vlla meos humana calumnia mores,
Sic quæ tu proprio iusseris ore sequar.
Irradia mihi luce tui mitissime vultus,
Et tua me missō lumine, iussa doce.
Sicut aquæ largos fundunt mea lumina riuos, Zelus peccatorum.
Dum video legis culta perire tuæ.

OCTONARIVS. XVIII. Zade.

Iustitia tua dextra potens iustissime verum,
Semper iudicij est recta statera tui.
Iustitiæ sunt plena tuis oracula verbis,
Reddita stant fidei pondera prima tuæ,
Quàm vix credibile est, animo sim passꝰ iniquo
Contemnunt hostes quòd tua verba mei.
Non secus ac purgata igni tua iussa relucent,
Hei quantum famulo dulcia iussa tuo.
Quānis parvus eram, quānis abiectus habebar

2361

Verbum est certum Verbum consolatur.

Ad tua iussa tamen non titubanter eo.
Iustitiæ decreta tuæ sine fine manebunt,
Tempore perpetuo lex tua vera manet.
Cum miser arumnis afflictus & anxius essem,
Tunc tua iussa mihi causa salutis erant.
Perpetuis tua sunt oracula certa diebus,
Da mihi vt hæc possim noscere, viuus ero.

OCTONARIVS XIX. Coph.

Exaudi omnipotens toto de corde vocantem,
Vt tua sint animo fixa statuta meo.

Vide quanto studio pro verbo oret.

Mitte tuam querula clamanti voce salutem,
Oracla vt curæ sint tua sancta mihi.
Vociferor tibi nondum orti sub lumina solis,
Nam vatio verbi est spes mea tota tui.
Nocte sub excubias oculis vigilantibus adsto,
Vt verbi mediter da ratione tui.
Supplicis exaudi querulam mitissime vocem,
Quæ ꝙ soles vitam da pietate mihi.
Proxima facta mihi est vrgẽs me turba malorũ
Sed procul à lege est gens sceleratatua.
Tu ppe es omnipotẽs, nobis tu proximus adstas,
Nec tua iussa alsò mobile pondus habent.
Dudum certus eram tua dudum oracula noui.
Sic rata, quòd nullo sint peritura die.

OCTONARIVS. XX. Resh.

Respice ad arumnas miserì, sufftolle iacentem.
Legis enim nequeo non memor esse tuæ.
Adsere me, causse ꝙ meæ te vedde pastorum,

Certior

Certior è verbo sit mea vita tuo.
Vera salus longè est ab agẽtibus impia cunctis,
Iussa etenim legis non coluere tuæ.
Multis magna modis pietas tua maxime rerum
Me pro more tuo viuere posse faue.
Quis numeret quàm me conẽtur perdere multi?
Non tua prætereo sancta statuta tamen.
Vidi sacrilegos, & iniqua mente ferebam,
Optima pro nihilo quòd tua dicta ferant.
Ipse vides quòd amẽ, tua quòd mãdata capessã
Da solita vitam pro bonitate mihi.
Primæua rerum tua verba ab origine constant,
Iustitiæq; fides non peritura tuæ.

OCTONARIVS XXI. Sin.

Immeritum me fraude petunt odioq; tyranni,
Cor tremit & verbo mens pauet icta tuo.
Verba voluptatis tua plus mihi sæpe tulerunt,
Quàm si sit dines præda reperta mihi.
Odi mendaces, & abominor omnia vana,
At secreta tuæ dulcia legis amo.
Terq; quaterq; die celebro te laudibus omni
Iudicij propter iusta statuta tui.
Pax erit alta tuę scrutantibus abdita legis,
Nil offendiculi quod vereantur erit.
Expecto tribuenda tuæ promissa salutis,
Et vox vt facerem quæ tua iussit, ago.
Et animo tua summe parens oracula seruo,
Queis nihil huic animæ chærius esse potest.

Iustificati fide pacem habemus apud Deum.

Obserua quæcũque iubes, quæ es cum̃, locutus:
Omnia namque viæ sunt tibi nota meæ.

OCTONARIVS. XXII. Thau.

Accipe quæso meam facili pater aure querelã,
Fac sapiam verbi sensa profunda tui.
Flebile questa tuas mea vox ascendat ad aures,
Polliciti seruans me ratione tui.
Tũc tua facta canã. tũc te mea lingua loquetur
Cùm tu me institues, vt tua iussa sequar.
Tunc ego magna tui verbi mysteria dicam.
Nam sunt præcepti iusta statuta tui.
Auxilio tua dextra leuet me magna salubri,
Namque electa animo sunt tua iussa meo.
Non dubitante tuam quæsiui corde salutem,
Nam rapior totus legis amore tuæ.
Da vita superante tuas me dicere laudes,
Vt sit mandatis officiosa tuis.
Sicut ouem pater errantem me quæso requiras,
Mandati oblitus non ferar esse tui.

Finis octonariorum.

PSALMVS CXX.

Ad dominum cum tribularer clamaui.

ARGVMENTVM.

Est precatio qua Propheta orat se defendi aduersus mendacem linguam, hoc est, ab impia doctrina, quam comparat acutis telis, & ardentibus

bus. Quod ad titulum attinet, variant interpretes, quidam à genere toni dictos putant, quòd alta voce canerentur. Quidam exponunt canticũ exaltationum, hoc est, conclusionis, quòd in fine sint cantati. Alia translatio à loco nominatos putat, quod in editiore parte templi sint decantati.

Quàm noceat puro vesana calumnia verbo,
Hac imo ex animo ducta querela monet,
Pestiũ enim fidei non vlla nocentior extat,
Quàm qua ex insidijs lingua dolosa nocet.

Canticum graduum.

Narrat periculum.

CVm miser ærumnis duris affligerer, & me
Irata traheret sors violenta manu,

1 Propos.

1 Auxilium domini supplex in vota vocabam,
Cassa nec auxilio verba vocantis erant.

2 Amplificat periculũ impiorum dogmatum insignibus similitudinibus.

2 Eripe me Deus inuidiæ de fauce bilinguis,
Ne noceat grauibus lingua referta dolis.
Quid tibi contulerint vanæ mendacia linguæ?
Quid rogo proficiet lingua dolosa tibi?
Id quod acuta viri potuerunt tela potentis,
Quod de iuniperis torrida pruna potest.

3 Pathos, quo repetit propositionẽ, & periculum exponit. Iudæis ad mediem erant Arabes seu Cedar, & Mesech ad Septentrionem.

3 Hei quòd in exilio cogor durante morari,
Sub casulis Cedari tristibus esse comes.
Multa diuque viris sum conuersatus iniquis,
Qui tranquilla odio commoda pacis habent.
Pacis amans quoties illis de pace loquebar,
Arma auida toties corripuêre manu.

PSALMVS CXXI.

Leuaui oculos meos in montes, vnde, &c.

ARGVMENTVM.

Est promissio ecclesiæ, quod Deus eam respiciat ac audiat, etsi nonnunquam deserta videatur. Habet autem promissioni subiectam, elegantem & necessariam precatiunculam.

Hortatur constare fide pietatis amantes,
Expectare Dei non retrahentis opem:
Quam licet interdum sub amaram differat horam,
Non tamen ad summum deserat ipse suos.

Canticum graduum.

Narratio plena suauissimis consolationibus.

CIrcũquaq; oculis vigilãtibus omnia specto,
Auxilij misero spes erit vnde mihi?
A domino spes auxilij mihi certa futura est,
Qui terram artifici fecit & astra manu.
Non vsquam tibi pes isto custode labascet,
Tempora qui placidi nulla soporis agit.
Nunquam securæ petet ocia blanda quietis,
Pastor in Israël peruigil ille suo.
Te Deus obseruat, præsens tibi semp, vt vmbra
Te velut inclusum protegat ipse sua.
Feruida ne noceat tibi syderis hora diurni,
Ne te nocturni frigoris vrat hyems.

Precatio.

Curet te Dominus, te crimine seruet ab omni,
Custos vitæ sit Deus ipse tuæ.
Ipse abitum reditumq;, tuum custodiat, ex hoc,
Tempore in æternos, secla futura, dies.

PSALMVS CXXII.

Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio quòd Deus conseruat verbum & ecclesiam. Ac sanè hoc beneficium, sicut meretur, magnificè commendat Propheta. Deinde etiam precatur vt hoc beneficium Deus ecclesiæ suæ perpetuò seruet.

Lætatur prodisse sacri mysteria verbi,
In certo quæ sint inuenienda loco.
Hic noster certus locus est ecclesia Christi,
Quam nulli hæretici, sed Deus ipse docet.

Canticum graduum.

Lætus eram, quando ista meas vox venit ad aures,
Diuinæ intremuis limina sancta domus.
Firmabant sibi certa pedes vestigia nostri,
Hierusalem portas inter & ante tuas.
Hierusalē quæ nomē habes, dec⁹ vrbis & instar
In qua conueniens ciuibus ordo manet.
Cuius ad alta solent ascendere mœnia cœtus,
Israëlis ager quotquot & orbis habet.
Illic vt domino narrent præconia laudum,
Quæ de sorte tua sunt Iacobe tribus.
Istic iudicij solium consistit, in ista
Stirpis Iessææ constat in arce thronus.
2 Sacris perpetuam Solymis optato salutem,
Fœlix tam sanctæ qui decus vrbis amas.
Longæ dona habitent intra tua mœnia pacis.
Diuitijs cedant omnia regna tuis.
Propter cognatos q̄ meos fratres q̄ precabor,

Narratio in qua exponit beneficiū quod Deus ecclesiæ suæ donat.

1 Cultus Dei docere & audire verbū & facta Dei.

2 Votum, oportet enim ecclesiam iuuari precibus piorum.

3 Sic singuli debēt pro modo sui doni ornare & adimuare ecclesiam.

3 Vt tibi sit socia pulchra quiete salus.
Diuinæ decora alta domus & propter honorem
Quo tibi cunque queam nomine fautor ero.

PSALMVS CXXIII.

Ad te leuaui oculos meos, qui habitas.

ARGVMENTVM.

Est oratio ecclesiæ in mundo contemptæ contra falsos fratres, & veri hostes.

Maxima pars ita verba Dei, verbiq; ministros
Spernit, vt in summa iudicet esse nihil.
Hos contra querula dominum nunc voce precatur,
Hos contra toto pectore quærit opem.

Canticum graduum.

Querimonia quam amplificat insigni collatione.

AD te summe opifex rerum qui limina cæli
Incolis, & nutu cuncta creata moues:
Ad te tollo oculos vicina morte grauatos,
Quo sine in his nemo vallibus esse potest,
Sicut heros enim famulorum intenta tuentur
Lumina, & ad nutus omnia prompta gerũt:
Qualiter obseruant dominæ mandata ministræ,
Vt, si quid digitis innuat illa, parent:
Sic oculi obseruant nostri dominumq; fatentur,
Et nostrum obsequijs omnibus esse Deum.
Donec in hac longa miseratus morte iacentes
Spectet, & ad vitæ limina pandat iter.

Precatio.

Fessorum miserere parens, miserere iacentum,
Qui tam contempti, tam sine honore sumus.

Plus

Plus nimio creuere mali ludibria nostri,
Qui nos nunc etiam viuere turpe putant.
Præcipuè nos ludibrijs risuq; sequuntur,
Quorum diuitijs corda superba tument.

Vide quomodo vera ecclesia in mundo habeatur.

PSALMVS CXXIIII.

Nisi dominus fuisset in nobis, dicat nunc.

ARGVMENTVM.

Est suauis consolatio ecclesiæ in mundo afflictæ, & gratiarum actio pro fideli patrocinio quod Deus ecclesiæ suæ præstat cõtra furorem sathanæ & mũdi, quem furorem egregiè pingit Propheta.

Paruulus ille Dei grex est, quem perdere quærunt
Chiliadum Sathana millia multa gregis.
Grex tamen ille Deo stat vindice paruulus, & se
Indicat istorum non timuisse minas.

Canticum graduum Dauid.

AVxilio Dominus nisi nobis ipse fuisset,
Sic Israëlis concio tota sonet:
Ni Deus à nobis dextra auxiliante stetisset,
Cum premerent duri tempora nostra dies,
Prærabido certè viuos nos ore vorassent,
Tam furor illorum, tam fuit ira minax.
Iam velut hausissent medijs nos fluctibus vndæ,
Præcipitis torrens vnda tulisset aquæ.
Non superãda animæ sensissent flumina nostræ,
E quibus haud aliqua diriperentur ope.
Laus & honor domino qui nos de fauce malorũ
Seruat, & his prædam dentibus esse vetat.

Narratio in qua commemorat beneficium liberationis.

Insignes similitudines cõparat hostes ecclesiæ furentibus leonibus, & impetus fluminis.

Gratiarum actio.

2361

Insignis exaggeratio periculi.

Vt tener è laqueo coram auolat aucupe passer,
Sic anima insidijs libera nostra fugit.

Epiphonema.

Rupta quidem positi sunt omnia vincula retis,
Et nos hinc reduces libera turba sumus.
Nostra salus, nostra auxilij spes omnis ab illo est
Qui Deus & terras fecit & astra poli.

PSALMVS CXXV.

Qui confidunt in domino sicut mons.

ARGVMENTVM.

Est promissio & oratio ecclesiæ contra hostes, quòd dominus sit liberaturus sanctos, & glorificaturus.

Quamuis sæpe malos patitur regnare, suorum
Puniat vt verbo pectora clausa Deus:
Iudicio tamen horribili tandem omnia vertit.
Vt pius hic vera voce Poeta canit.

Canticum graduum.

Propositio, Amplificatio à collatione, non montibus magis defensa est Hierusalē, quam auxilio domini.

IN domino quibus est fiducia vera, manebunt,
Immoti, vt rupes inuiolata Sion.
Hi neque concussi quatientur casibus vllis,
Illos, perpetuò nulla ruina premet.
Vt montes cingunt Solymææ mœnia gentis,
Et circum colles vrbs habet ista suos:

Repetit propositionem.

Sic Deus hūc cingit populū quē diligit, ex hoc,
Aeui dum ratio est vlla futura super.

Iniusti nō dominabuntur iustis.

Quare turba suum non proferet impia sceptrum
Iustorum in sortem, quam pia turba tenet.

Ne

Ne fortè incipiant iusti mala facta videntes,
Extendisse suas ad mala facta manus.
Cõmiserare bonis tribuẽs bona: adesto benignus Precatio.
Mi Deus his, quorum pectora recta vides.
At quicunque via veræ probitatis aberrant Comminatio.
Factaq; qui reprobi prava sequãtur habent:
Hos Deus annumeret sceleratis, pace fruatur
Perpetua Israël, otia pacis agat.

PSALMVS CXXVI.

In conuertendo dominus captiuitatem.

ARGVMENTVM.

Gratiarum actio & promissio est liberationis ex captiuitate, quam populus Israel in Babylone est passus, & ecclesia in mundo variè patitur omnibus temporibus.

Liber ab Assyrijs grates canit ille pusillus
Grex populi, septus cœtibus innumeris,
Hic grex in lachrymis quoniam sua semina misit,
Lætus adulta metens horrea plena refert.

Canticum graduum.

CVm Deus abducto sua redderet arua Sioni Narratio beneficij.
Visus ab exilio restituisse sinos.
Esse videbamur ceu somnia vana videntes,
Tam mens lætitiæ non potis vlla fuit.
Tum risu nobis fluxerunt ora soluto,
Lætificum linguæ concinuere melos.
Tunc gentes etiam sunt talia verba locuti, Amplificatio.

Quàm multa his dominꝰ quãtaq; dona dedit?
Fecit enim dominus: his sum magna profecto,
Lætitiæ hæc nobis causa perennis erit.
Oratio. *Adsere ab exilio, captorum vincla relaxa,*
O qui solus habes qua medearis opem.
Humanissima figura qua consolatur afflictum ecclesiam, q ideò lachryma priorũ sint ceu nobile semen, ex quo gaudium & varij suaues fructus enascantur. *Sic nos adficies, mediæ ceu terra diei*
Solibus vsta nouis lætificatur aquis.
Qui sua condiderint in terra semina flentes,
Farra suis læti rebus adulta metent.
Ibant vt sererent quæ semina pulchra ferebãt,
At lachrymis flentes immaduere genæ.
Nunc demessa suis portantes farra manipliis,
Lætitia redeunt se comitante noua.

PSALMVS CXXVII.

Nisi dominus ædificauerit domum, in vanum laboraverunt, &c.

ARGVMENTVM.

Continet psalmus vtilem doctrinam, quòd in Repub. & œconomia humani conatus sint inutiles, nisi diuina benedictione fortunentur, secundum sententiam Salomonis: Benedictio domini diuites facit.

Non opus humana est ratione, vt omnia consent,
Publica res, vrbes, munera, regna, domus.
Fundat, & ista suis vicibus Deus omnia seruat.
Legibus, ordinibus, moribus, officijs.

Canticum graduum Salomonis.

NI Deus ædificet frustra dom⁹ illa paratur,
Quã volet humanus constituisse labor.
Ni Deus inuigilet, frustra custode tuentur
Qui seruant vigiles mœnia celsa viri.
Ante reuersuram nil prodest surgere lucem,
Integras noctes nil vigilare iuuat,
Anxius es, metuisq́; famem, nimiumq́; laboras?
Falleris, est soli cura sinenda Deo.
Cui volet ille dabit, veluti per somnia, quicquid
Humanæ ratio carnis habebit opus.
1 Illius est numerus numerosæ gratia prolis,
Nónne vides fructus? hoc decus ille dedit.
Vt feriunt rapidæ, quod iusserit ipse, sagittæ,
Qui valida surgit fortis in arma manu:
2 Sic hominum fertur, quò iusserit, ipse iuuẽtus,
Qui regit arbitrio cuncta creata suo.
Talibus ô fœlix cui plena pharetra sagittis,
Hic facilè infidi conteret hostis opes.

Propositio, quam amplificat antithesi. Benedictione domini fiunt omnia, non labore aut conatu nostro.

1 Probat exemplo, reliqua omnia sic sunt benedictionis sicut procreatio sobolis.

2 Epiphonema comparat autem hereticos viros in rebus publicis sagitta cuius impetus non potest cohiberi.

PSALMVS CXXVIII.

Beati omnes qui timent dominum.

ARGVMENTVM.

Sicut prior psalmus docuit Dei benedictione omnia simpliciter fortunari, non nostro labore, aut cura: ita hic psalmus docet, vbi sit illa benedictio, nempe apud pios qui timent dominum.

Coniugium statuente Deo sanctumq́; piumq́;
Est opus, & certo res cohibenda modo.

2361

Hoc quicunque negat, domini blasphemat honorem,
Est ergo rebus regula quæq; suis.

Canticum graduum.

Propositio.

QVĒ peccare Dei vetuit timor, ille beatus,
Illius vt rectas noverit ire vias.
Fœlix quem manuum nutrit labor omnia cedet
Quisque es, ex votis accumulata tibi.

Ratio, Deus alet.

Larga tibi plenum diffundet copia cornu,
Nullaq; verarum gratia deerit opum.

Benedicit coniugio, vtitur autem suauibus & significantibus signis.

Æmula certabit grauibus tua vitibus vxor,
Quæ repsere domus per latus omne tuæ.
Quàm multis placide succrescit palmes olivæ,
Tu quoque tam multa prole beatus eris,
Gaudebis propriæ spectans conuiuia mensæ,
Delicias mensæ pignora chara tuæ.
Hæc bona prouenient homini peccare timenti,
Has tam præclaras semper habebit opes.

Epiphonema. Faciens misericordiam in illis his qui me diligunt.

Hunc Deus aspiciet supera placatus ab arce,
Quamq; diu potcrit viuere, lætus erit.
Natorum & longo munerabit ab ordine natos,
Pacatam; bona pace habitabit humum.

PSALMVS CXXIX.

Sæpe expugnauerunt me à iuuentute.

ARGVMENTVM.

Est oratio & gratiarum actio, in qua prædicat populus Dei beneficia diuina, quòd ecclesia etsi affli-ga-

affligatur, tamen non pereat, sed defendatur à Deo ac seruetur.

Cladibus afflictum cernis Israëlis acerbis,
Sæpe tacens hostes corruit ante suos.
Liber ab his, vt sæpe, Deo pro munere grates,
Gratificò populus carmine gratus agit.

Canticum graduum.

INsultus & probra mihi iam sæpe malorum, *Narratio, afflicti fuimus, sed non perijmus.*
Ex quo prima mihi visa iuuenta fuit.
Dixerit Israel meritò, iam sæpe maligni
Infesti nunquam preualuere mihi.
Tot mihi pŏdera iniqua, tot imposuere labores, *Amplificat similitudine afflictionem.*
Tot me pressêrunt terga grauata iugis.
Vt velint agricolas sulcos duxisse putarem,
Per mea iam grauibus corpora fessa malis.
At qui iusta facit Deus omnibus, ille malorum
Discidit irata vincula cuncta manu.
Retro ignominiosi abeãt, pudor opprimat omnes *Imprecatio contra hostes ecclesiæ.*
Queis odio visa est digna fuisse Sion.
Sint fœno similes nato per tecta domorum, *Insignis figura qua describit subitam commutationem fortunæ impiorum.*
Quòd citò messuras aruit ante manus.
De cuius nec fasce manum, qui demetit, implet,
Nec gremium curua falce resecta legens.
Huic qui, prætereunt, nunquã benedicere messi,
Tale quid ex animo nec potuere loqui:
Gratia vobiscum domini, vos ipse precamur,
Augeat adsueta dexteritate Deus.

2361

PSALMVS CXXX.

De profundis clamaui ad te Domine.

ARGVMENTVM.

Precatio est mentis territæ cognitione peccatorum, & sentientis Deum iratsci peccatis. Præcipuum autem est quòd peccatis suis nihil opponit, quàm misericordiam Dei, & petit gratis sibi ignosci.

Ante Deum non iustificant opera omnia quenquam,
Sola fides in Christum mens pia, recta fidis:
Quàm canit hic breuibus tam magna negocia verbis,
Desuper a cœlo dixerit esse datum.

Canticum graduum.

Propositio pathetica.

CVm nimis alta premat caput hoc sentina malorum,
A te summe Deûm vox mea quærit opem.
Respice et exaudi nostras placida aure querelas
Pŏdus & has lachrymas vocis habere fine.

Ratio prima, quia sum peccator coram te.

Si pater obseruet quæ nos mala cũq; patramus,
Et iudex scelerum serius esse voles:
Quis rogo consisteti? quis se sub iudice stabit?
Quis poterit verbis reddere verba tuis?

Ratio secũda, quia est misericors.

Sed te summa penes pietas, clemẽtia summa est,
Quæ ratio nobis vt timeare facit.

Repetitiones propositionis.

Expectat dominũ mea mens, aĩa ægra requiris,
Ipsius in verbo spes mihi tota manet.
Tota animæ vis in domino mea fixa resedit,
Altera in alterius dum subit hora locum.

Tota

Tota ſit in dominum ſpes Iſraelis, ab ipſo
Et pietas eſt, & noſtra redempta ſalus. — *Tranſitio, quòd peccata gratis remittantur.*
Ipſe Iſrahelem redimet placatus ab omni
Crimine, commiſſum diluet omne ſcelus.

PSALMVS CXXXI.

Domine non eſt exaltatum cor meum.

ARGVMENTVM.

Proponit ſuum exemplum, & hortatur vt nitamur & acquieſcamus in verbo, non in fiducia noſtrarum virium, & ſapientiæ, ac iuſtitiæ humanæ.

Iuſtitia propria, atque operum fiducia vana eſt,
Ni ſit iuſtificans talia cuncta fides.
Corripit elatos animo, qui viribus vſi
Poſſe ſuis fieri qua voluere putant.

Canticum graduum Dauid.

SVmme parens verũ qui ſtelliferi ardua cæli — *Narratio.*
Incolis, & ſolo numine templa mouet.
Nõ fuit vlla vnquã mihi vana ſuperbia cordi, — *Hoc eſt, ſuum contentus verbo tuo, & per verbum alias cogitationes excutio.*
Non ego ceu faſtu, lumina celſa tuli.
Non ego me ingeſſi rebus maioribus vnquam,
Quæ capitum poſſent exuperare meum.
Hinc animam poſui, velut à nutrice remotum — *Adhortatio, vt idẽ faciat tota eccleſia.*
Infantem, valeat qui ſine lacte nihil.
Exſpetat Iſrael dominum, quia pendet ab illo
Totus in æternos & ſine fine dies.

2361

PSALMVS CXXXII.

Memento Domine Dauid, & omnis.

ARGVMENTVM.

Est oratio pro ecclesia & regno, vt Deus vtrunq; conseruare velit. Addit autem in fine promissionem, quòd Deus iuramento confirmauerit se regnum Dauidis conseruaturum, & affuturum ecclesiæ in Sion.

Propositio.
1 Amplificat precationē cōmemoratione studij & volūtatu Dauid.
2 Sentētia est, hoc quod orauit Dauid, nempe domū domino, eam habemus in Ephrata, i. in regno Iuda, in quo Ephrata, hoc est Dauid de Ephrata regnat. Itē inuenta in syluoso loco, hoc est in Hierusalem, quæ ex saltu Libani constructa est. sunt enim metonymia.

Vt sacra conseruet, regni vt moderetur habenas,
Aut populi aut regis subdita verba rogant.
Hoc est, vt verbum, leges, iura, ocia, pacem
Adserat, adsertu hu, bene cuncta manent.

Canticum graduum.

REx hominum diuumq; parens, memor esse memento
Dauidi solita dexteritate tui.
1 Dauidis memor esto tui, quos ille labores
Pro fidei tulerit relligione tuæ.
Qualibus ille Deo verbis iurauerit, & quæ
Vouerit hæredi dux Iacobe tuo.
Non, ait, ingrediar consueti limina tecti,
Non lecti ascendam plumea strata mei.
Non capiam dulcis suauissima munera somni,
Nullus decipiet lumina fessa sopor,
Donec adinueniam domino loca digna colendo,
Et sedem forti magne Iacobe tuo.
2 Ecce audiuimus hāc Ephratæi in finib⁹ agri,
Syluosi inuenta est in regione loci.

3 Ipsius

3 Ipſius ergo ſacræ veniamus in atria ſedis,
Numen adorantes ipſius ante pedes.
Surge, locum requietis adi tibi ſumme paratæ,
Tu Deus, & fœlix roboris arca tui.
Iuſticia ſint ornati tua ſacra ferentes,
Deq; tuo ſanctus nomine cœtus ouet.
Propter Dauidem tibi ab omni parte fidelem,
Vnctum exporrecta reſpice fronte tuum.
Dauidi Dominus iurauit voce fideli,
Nec ſua iuratus fallere verba poteſt.
Te viuente tui de fructu & ſemine ventris
Imponam ſolio pignora iuſta tuo.
Quòd ſi noſtra tui ſeruabunt pacta nepotes,
Qui de gente tuæ poſteritatis erunt:
Si mea non ceſſent oracula ſancta fateri,
Quæq; dedi legum nomine quæq; dabo.
Tam ſimul ipſi etiã quàm qui naſcẽtur ab ipſis,
Geſtabunt dextræ regia ſcepira tuæ.
Nam Deus elegit ſacræ loca culta Sionis,
Et cupit hac ſedem figere in arce ſibi.
Hic requiem mihi conſtitui ſine fine futuram,
Quam colerẽ, placuit nec magis vlla domus.
Hic mihi dote locus ditabitur vbere rerum,
Hic velut annonæ diuitis vnda fluet.
Hic ego ſi qua fames miſeros vrgebit egentes,
Sufficiam dextra liberiore cibos.
Iuſtitia faciam claros hic ſacra ferentes,
Lætitiæ hic ſanctis copia dines erit.

3 Hic clarè ponit propoſitionem pro eccleſia.

Pro regno.

Promiſſio facta Dauidi de regno.

Promiſſio de cultu Dei, ſeu eccleſia.

2361

Illic imperium faciam Dauidis oriri
Latius, & gentes subdere colla mihi.
Hic vncto reparata meo mihi viua lucerna est,
Indiga quæ nullo tempore lucis erit.
Ipsius osores infamia turpis obibit,
Ipse coronatus florida sceptra geret.

PSALMVS CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm iucundum.

ARGVMENTVM.

Est commendatio concordiæ in ecclesia & regno. ornat autem eam comparationibus suauissimis, cum vnguento latè spargenti odorem, & diffundēti se, comparat, & rori cœlesti, quo recreantur agri & prata diurnis solibus perusta.

Vt facit ex paruis magnas concordia rebus,
Sic nisi doctrinas adserat ipsa, cadent.
Hanc docet & sacru seruandam & vbiq; prophacis,
Et probat exemplu qualibus ipse v des.

Propositio.

Canticum graduum.

Similitudines sunt ceu rationes propositionu, quia ostendunt suauitatem & vtilitatem concordiæ, maxime in ecclesia.

QVæ ligat vnanimes fælix concordia fratres,
O quales fructus vtilitatis habet!
Consona fraterno si vita sit omnis amori,
Quis veræ dubitet dicere pacis opus?
Tam sanctā sequitur pacem iucunda voluptas,
Quam pius æthereo nectare pascit amor.

Non

Non secus ac liquidos stillatitia balsama fructus,
In sacra pontificum tempora fusa fluunt.
Inde sub extremis ita defluit vestibus hæret,
Dulcis vt in toto corpore spiret odor.
Sicut & aërius Libani de montibus humor
Vbere fœcundam rore Siona facit.
Talis vbi est interq, manet concordia fratres,
Ipse bonum præsens influit omne Deus. Hæc sine figura dicit, quod supra figurate dixit.
Nam vitam tribuit meritis cœlestibus auctam,
Illa est diuitijs non redimenda quies.

PSALMVS CXXXIIII.

Ecce nunc benedicite domino omnes serui domini.

ARGVMENTVM.

Hortatur ministros ecclesiæ, vt diligenter verbum Dei prædicent. hoc enim vere est laudare Deum, & vt assiduo orent pro ecclesia. Ac addit insigne votum, vt dominus facientibus sit suum officium in ecclesia benedicat.

Summa breui parui doctrina grauissima psalmi,
Qui doceant cultus, quæ sacra vera Dei.
Scilicet vt verbo inuigilent quicunque ministri.
Vt verbum doceant, tam graue munus habent.

Canticum graduum.

EIa nunc dominum cœtu celebrate frequẽti, Docetis.
Qui sancta colitis relligione Deum.
Qui statis totas sancta intra limina noctes,

Intra diuinæ limina sancta domus,
Orate. *Tollite ad alta manus vestras sacraria, & ipsi*
Quas decet eximia dicite laude preces,
Sit Deus excelsa tibi fautor ab arce Sionis,
Qui mare, qui cœlos finxit & omne solum.

PSALMVS CXXXV.

Laudate nomen domini, laudate serui.

ARGVMENTVM.

Est ferè idem argumentum cum superiore, nisi quòd hic causas addit cur prædicandus & laudandus sit dominus. commemorat enim non solum publica miracula, sed priuata, & huius populi propria, quòd regnum & cultum suum habeat in Iacob, quòd populum liberauerit in Aegypto, quòd dederit terram Chanaan, &c.

Edita gestarum memorat miracula rerum,
Rebus vt admoneat talibus esse Deum.
Esse Deum quem laude vehat, cui debita soli
Sacra ferant, ne dijs condita signa colant.

Hallelu Ia.

Propositio hortationis. Ratio propositionis. *Dicite laudantes per secula cuncta manentem*
Deuoti famula conditione Deo.
Intima diuini qui stantis ad atria templi,
Qui nostri incolitis tecta beata Dei,
Dicite laudantes dominum, quia mitis & æquus,
Optatam miseris ferre benignus opem.
Ipsius æterno sacrum date nomen honori.

Cuius

Cuius nulla decus nomina maius habent. Creationis beneficium.
Nam Deus æternos Iacobum elegit in annos,
Et Deus Israël censuit esse suum.
Magnus enim dominꝰ vere est, et dignus haberi
Idem alios omnes fortior ante Deos.
Quod domino cũq, est libitũ facit aurea supra
Sydera, per terras, per freta longa maris.
Ille abstrusa potens exercet in omnia regnum,
Quantumuis etiam terra profunda tegat.
Qui gelidum pluuias subducit in aëra nubes
Protinus extremi de regione poli.
Fulgura terribiles facit ignea ducere rimas,
Et mox qui pluuias inde resoluit aquas.
Qui rapidos cæcis ventos producit ab antris,
Et quæcunque volet per loca flare facit.
Qui primogenita Aegypti percussit aquosæ, Propria huius populi beneficia.
Omnia tã pecorũ quàm genus omne virũm,
Qui signa & portenta tibi ô Aegyptia tellus
Edidit, an vallis cautior esse tui.
Nec soli tibi, verumetiam tua sceptra gerenti, Aegyptus.
Et quæcunque fuit sub Pharaone manus.
Qui magnas valido dedecuit robore gentes,
Fortia magnorum contudit arma ducum.
Bellica Amoritæ qui perdidit agmina regis,
Et quæcunque sub hoc turba Sehonis fuit.
Marte Basanitem proprio qui peremit Oggum,
Et reges Canaan, quos fera cunque tulit.
Inde alijs tribuit terras quã cœpit habendam, Terra Canaan.

Regna Israëli cuncta subacta suo,
Epiphonema. *Sume Deum, tua fama manet, tua gloria vivit,*
Gloria in æternes non peritura dies.
Dominus dat verbum & remittit peccata. *Ipse suum populum dominus regit, ipse suorum*
Non omni in pœnas tempore durus erit.
Antitheſis. *Quæ gentes idola colunt ex quolibet ære,*
Tales sunt gentium dij. *Pro dijs humanæ compoſuere manus.*
Ora quidē, ſed muta gerunt, ſtant lumine cæco,
Nec ſenſus ſtupidis auribus vllus ineſt.
Plumbea non aliquis mouet organa ſpiritus oris
Saxea ſub ficta guttura fauce ſtupent.
Talia qui faciunt, factis ſimilentur ijſdem
Quiq; putant factis numen ineſſe ſuis,
Repetit exhortationem. *Vos domus Iſraël domino date munera laudum,*
Vos & Aaroniæ concio ſacra tribus.
Tu quoque de ſancto quæ ducis nomina Leui
Gens pia, ſer domino debita dona tuo.
Qui dominū colitis, dominū celebrate, nec vnq̄
Veſtra Dei merita carmina laude vacent.
Excelſa dominus laudetur in arce Sionis,
Qui ſedet & Solyma legis in vrbe locum.

PSALMVS CXXXVI.

Confitemini domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

Eſt gratiarum actio eodem argumento cum ſuperiori pſalmo. commemorat enim beneficia creationis, & quæ populo Iſrael peculiariter

riter exhibuit, ac hortatur ad gratiarũ actionem.

Doctorum hic precor aspicias pia scripta virorum,
Et lege quæ breuitas dicere nostra nequit.
Hic tamen hæc summa est, dominum celebrate paternum
Tempore qui nullo desinet esse pius.

SVmma quibus domini bonitas est cognita, grates, Propositio.
Eia agite immensa pro bonitate Deo,
Nã pius est, laudate pium, celebrate benignum,
Ipsius quoniam gratia fine caret.
Voce animoq; Deum grati celebrate Deorum, Ratio generalis.
Tempore qui nullo desinet esse pius.
Perpetuas domini dominanti dicite grates,
Pectora semper enim plena fauoris habet.
Qui toties, tot tanta facit miracula solus,
Nãq; quod est, nũquã non bonus esse potest.
Cuius cœlestes sapientia condidit orbes, Narratio effectuum & beneficiorum.
Nam manet, & pietas nõ habet ista modum.
Qui liquida extendit grauidã super æquora terram,
Nam veniæ finem non habet ille suæ.
Lumina qui toti statuit clarissima mundo,
Huius enim pietas ista perire nequit.
Solem noctifugæ iussit lucere diei,
Nam bonus est & erit tempore perpetuo.
Stellas & lunam moderari tempora noctis,
Nam pia non vnquam desinet ista fides,
Primitias AEgypte tuas qui sustulit olim,
Nam pius & placido pectore semper erit.

2361

Quique Israëlem deduxit ab hostibus ipsum,
Nam manet & finē non habet huius amor.
Inuicta virtute manus & robore forti,
Huius enim miserans gratia semper erit.
Qui vasti in geminas secuit maris æquora partes,
Nam pius & clemens perpetuò est, & erit.
Inde Israëlem dissecta per æquora duxit,
Nam manet huic summa cum bonitate fides.
Armatum rapido qui mersit in æquore regem,
Nā bonus est, & vt est, sic malus esse nequit.
Qui populum per vasta suum deduxit eremi,
Nam fauet & iustis semper amicus erit.
Qui straui validos dextra victrice tyrannos,
Huius enim pietas tempus in omne manet.
Cuius præcipuos occidit dextera reges,
Nam miseris omni tempore dexter erit.
Strauit Amorræum propria virtute Sehona,
Omni nam placidum tempore numen habet.
Marte Basaniten qui vindice contudit Oggum,
Nunquam etenim cessat fautor adesse suis.
Inde suis captæ diuisit iugera terræ,
Nam placidus nunquam desinit esse bonis,
Regna Israëli tribuit quæ cepit amato,
Semper enim causas dexteritatis habet.
Cladibus obrutos, ope nos respexit egentes,
Semper enim certam fert miserator opem.
Nos quoque crudeli miseratus ab hoste redemit
Semper enim miseris fautor adesse solet.

Omnia

Omnia qui immensa bonitate animalia pascit,
Semper enim bon⁹ est, semper & esse findet.
Concelebrate Deum cœli terræq; potentem,
Nam pius est, & vt est sic sine fine manet.

PSALMVS CXXXVII.

Super flumina Babylonis illic sedimus.

ARGVMENTVM.

Prior pars psalmi, querimonia est de captiuitate Babylonica, & superbis gentium insultationibus. Altera pars consolationem habet, futurum vt captiuitas finiatur, & hostes populi Israel satis graues pœnas luant.

Captiua ex Babylone Sion has mœsta querelas
Effundens, humili voce precatur opem.
Est opera pretium cura seruare fideli,
Per loca quæ sparsi dogmata sancta queant.

CVm gelidos miseri consedissemus ad amnes
Fructiferæ regio quos Babylonis habet.
Fleuimus, & planctu conturbabamur amaro, Querela.
In mentem quoties venit amata Sion.
Musica tum salicti suspendimus organa trunci
Fluminis in ripa, quas alit humor aquæ,
Illic qui captos nos dura sorte premebant,
Poscebant nostræ carmina festa lyræ.
Et nostros inter genitus sibi læta iubebant
A nobis patrio carmina more cani.
Carmina, dicebant, cantate Sionis auita,
Qualia vos in ea concinuisse ferunt.

2361

At nos qui lætos alienis finibus hymnos
Possumus, aut sacrum concinuisse melos?
Consolatio. *Si potero non esse tui memor inclyta nuper*
Hierusalem: si te non ego semper amem.
Tũc artem mea dextra suam deliscat, vt vltra
Non cantem soli carmina sacra Deo.
Intus adhæresçat stupido mea lingua palato,
Si potero viuens immemor esse tui.
Si tibi prætulero quicquã quod amabile ducam,
Si mihi te quicquam dulcius esse potest.
Promissioni orationem subiungit. *Sis memor ô genitor perituræ nuper Idumes,*
Quàm malè de populõ sit merita illa tuo.
Nam patria miseri cum vastarentur in vrbe,
Sæuior iratis hostibus illa fuit.
Sternite, dicebant, excindite funditus omnem,
Vrbem, reliquiæ ne superesse queant.
Cõminatio. *Tu quoque magna manu Babilõ vastabere forti*
Et mala nostra aliquis qui tibi reddat erit.
Fælix qui tibi damna alijs illata rependet,
Præcipuè nobis quæ modo damna dabas.
Fælix qui puerosq, tuos teneraſq, puellas
Conteret, & sparget sanguine saxa tuo.

PSALMVS CXXXVIII.

Confitebor tibi domine in toto corde.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio pro euangelio & regno Christi

Christi respicientis suam ecclesiam in terris, & liberantis.

Optat vt adueniat Christi super omnia regnum,
Sub quo multa etiam regna futura canit.
Terrarum reges huic regi vota daturos,
Huius adorabunt numina sancta Dei.

Dauidis.

OMnipotens qui regna tenes latissima rerũ, Propositio gratiarum actionis.
Qui premis immensa cũcta creata manu.
Pectore te toto dominum q; Deum q; fatebor,
Et coram summis, inter & eximios.
Ad tua me vertam templa atque altaria supplex,
Et tua non tacita nomina laude feram:
In me quòd fueris summa pietate benignus,
Quòd fidei tam sint robora firma tuæ,
1 Nã q; tuũ nomen super omnia summa tulisti. 1 Ratio quia habes nomen & regnũ eximium, quod ignoscis peccatoribus, & exaudis orantes, & defendis, &c.
Per quæ olim nobis verba locutus eras.
Quo te cunque die supplex in vota vocaui,
Audisti fletus anxia verba mei.
Et simul huic animo robur vires q; dedisti,
Qui prope iam mœsto pectore nullus erat.
2 Nũc igitur cũcti celebrãt tua numina reges, 2 Regnum hoc etiam in gentes vulgatũ.
Vicina & longe qui sita regna colunt.
Quòd tua verba auidis hauserũt auribꝰ, et sũt
Præcipuo pleni laudis honore tuæ.
Hi domini decreta canent, vt maior in omnes
Hic domini populos expedietur honor, Insigne commendatio.
Nã dominus cũ sit sublimis, humillima spectat,

2361

regni Christi, quod vtitur sua potentia ad regendos bonos.

Spectat & à longè corda superba notat.
Si medium per iter mihi perditionis eundum,
Si sit & appositæ meta terenda necis.
Tu tamen incolumem me conseruabis, & idem
Terrorem incuties hostibus ipse meis.
Hostibus excutiet cœptum tua dextra furorem,
Et sic illa meæ causa salutis erit.
Expedies pro me Deus omnia maxime diuûm,
Perpetua est bonitas, & tua summa fides.

Addit precatiunculam.

Hoc quod opus finxere tuæ pater optime palmæ
Ne rogo contemptum deseruisse velis.

PSALMVS CXXXIX.

Domine probasti me & cognouisti me.

ARGVMENTVM.

Prior pars habet gratiarum actionem pro creatione & mirabili gubernatione sanctorum, quæ tota in manibus Dei, extra vires, cogitationes & consilia humana est. Altera habet orationem, vt hostes verbi pereant, qui fiducia suarum virium omnia audent, & vt ipse in verbo Dei conseruetur.

Quàm sint magna, Dei bonitas, sapientia, virtus.
Qui quæ sunt, & erunt, quæq; futura, videt.
Qui facit, & præsens agit omnia, quo si te nullum
Momentum exigui temporis esse potest.

Descriptio mirabilis gubernationis & creationis.

Psalmus Dauid.

COnditor omnipotẽs, omnia Deꝰ arbiter æui
Cui neq; vt ortus erat, sic neq; finis erit:

Explorata

Explorata tenes mea iam pater omnia dudum,
Et pars te potuit nulla latere mei.
Tu noſti quid conſideam, quid ſurgere pergam,
Senſa à longè animi ſunt tibi nota mei.
Seu me fortè dies aliquò proſpectat euntem,
Seu cubitum feſſæ tempora noctis agunt.
Tu mihi tu præſens ades, & circumõa luſtras
Qua pergam ignota eſt ſemita nulla tibi.
Nam neq; lingua poteſt quicquam mea dicere,
Iam non ſit ratio cognita tota tibi. (cuius
Tu frontem, tu terga in me, tu cuncta creaſti,
Quæq; fuere prius, quæq; futura manent.
Atque ita me diuina manus tua finxit, vt eſſet
Plenũ opus & pulchrũ corporis omne mei.
Cognitionis opus tantæ non aſſequor illud,
Tam ratio ſenſus effugit alta meos.
Quò fugiam ne præſentem tua numina cernãt?
Qua tuus excludi ſpiritus arte poteſt?
Detur vt aſtra ſupra ſcandam ſublimia cœli,
Hic ades, & nullo non potes eſſe loco.
Infernas adeam, Plutonia regna, lacunas,
Hic quoque maieſtas aſpicienda tua eſt.
Mane rubens aurora ſuas mihi commodet alas,
Detur in extremo tecta colenda mari:
Nõ minus hęc tua celſa manꝰ me perferet illuc,
Et virtus dextræ fulciet alta tuæ.
Dixero, fortè tegẽt tenebræ me noctis opacæ,
Lucida nox etiam te penes omnis erit.

Obſerua quomodo omnia tribuat arbitrio Dei.

Quòd nemo poſſit Dei conſilium effugere.

Et tenebræ non sunt tenebræ, si tu pater adsis,
Et nox clara nouæ lumina lucis habet.
Te penes in lucem tenebræ vertentur, & omnis
Nocte sub obscura te prope splendor erit.
Nam lumbos renesq; meos tu matris in aluo,
Corporis effingis cætera membra mei.

Gratiarum actio.

Gratia summe tibi genitor, qui corporis artus
Omnes mirifica feceris arte mei.
Et tua sunt perfecta modis opera omnia miris,
Quæ perspecta meæ lumina mentis habent,
Te mea non latuit virtus cum fingerer intus.
Et rudis exiguo pondere massa forem.
Abdita cum fierem velut intra viscera terræ,
Et nondum ex vtero matris abactus eram.
Tu fœtum informem clara me in luce videbas,
Et quæcunque mihi membra futura forent.
Tunc velut in libro descripta futura tenebas
Tempora, necdum horum venerat vlla dies.
Quàm præclara Deus tua cõsilia omnia nobis,
Quanta est illorum cognita summa mihi!
Illa ego si numero certo comprendere coner,
Omnis inexhausti cedet arena maris.

Precat contra hostes non obseruantes hanc dei benignitatem, persequentes verbum.

Peruigil vt demum referendis immorer illis,
A te semotus, non erit iste labor.
O vtinam reprobos perdas Deus: ô procul absint
Turba profanatas sanguine fœda manus.
Nã peruersa palã de te & scelerata loquuntur,
Et crescunt hostes in tua damna tui.

Qui

Qui te odere pater, dignos odio esse putaui,
Digni & quos odio prosequerentur erant.
Qui sua te contra statuerunt signa rebelles,
Semper in hos animo non patiente fui.
Nec potui maiore odio quàm prosequor illos,
Hac hostes facti sunt ratione mihi.
Explora, cognosce meos pater vnice sensus,
Perscrutare animi cuncta profunda mei. *Orat pro se vt sicut omnia ex Deo habet, ita in omnibus voluntati eius obsequatur.*
Vt videas si forte via non rectius aberrem,
Et renoces lapsos in loca recta pedes.

PSALMVS CXL.

Eripe me domine ab homine malo.

ARGVMENTVM.

Est precatio contra hostes ecclesiæ, qui non solùm eo nocent quod variè impediunt sanam doctrinam, sed etiam vi & gladio sæuiunt: quare precatur vt pij seruentur, impij autem suis consilijs sibi ipsis sint exitio, sicut etiam plerunque euenit, dominus enim iudex est in terra.

Impius insidias tendit pietatis amanti,
Quamq; potest, tuta non sinit ire via.
Hunc vt impediat conatus ipse nefandos,
Orat, & impunem non sinat esse Deus.

Vincenti Psalmus Dauid.

NE pater omnipotens hominem mihi dira volentem
Ne sine consilij mole valere sui.
Eripe ab insidijs mihi noxia multa minantis,

Narratio periculi.

Discute qui mecum tam violenter agunt.
Qui semp mala mẽte agitãt & pectore voluũt,
Et quos pacificos non videt vlla dies,
Hi linguas acuere suas, vt vipera serpens,
Somnifera virus aspide peius habent,
Adsere me ne fortè manus trahat impia raptũ,
Horum qui mecum tam violenter agunt.
Qui mea seruantes vestigia soluere tentant,
Et pedibus ponunt vincla parata meis.
Continuò expanduni mihi retia cæca superbi,
Pérque meas laqueos occuluere vias.

Repetit orationem.

Interea ipse meum dominumq; Deúmque vocabam,
Sume pater querulæ languida verba precis.
O Deus, o spes vna meæ roburq; salutis,
Ipse meum, si vis ingruat, abde caput.
Ne sine vota ferat sua quæ volet impius, et nec
Successum rebus sentiat esse suis.
Ne sua consilijs bona sint euenta malorum,
Et ne se dignos talibus esse putent.

Imprecatio contra hostes.

In capita ipsorum recidant quæ frivola iactant
Qui mea non æqua nomina sorte premunt.
Ardentes dominus prunas dispergat in ipsos,
Vindice mendaces obruat igne viros.

Pereant sicut Pharao ad mare rubrũ.

In foueas turbabit agens tristesq; lacunas:
E quibꝰ haud vnquã surgere ad alta queãt.
Cui fuerit petulans, & lingua loquacior æquo,
Hnic Deus in vita commoda nulla dabit.

Certus

Certus sum quoniam dominus seruabit egenos,
Exulibusq; suo tempore fautor erit.
Quinetiam tua cantabunt præconia iusti,
Quæ credant nomen posse decere tuum.
Quotquot erunt & iusti aïos, & pectora recti,
Adstabunt vultus perpetuò ante tuos.

Insignes consolationes.

PSALMVS CXLI.

Domine clamaui ad te, exaudi me.

ARGVMENTVM.

Est necessaria precatio, in qua duo orat: primum, vt in sana doctrina & sancta vita conseruetur. Deinde quia crux pios sequitur, orat liberationem. Sic vbique proponitur ecclesia, quod sit afflicta & variè misera in mundo.

Qui pacem simulant, & mellea verba loquuntur,
Et sub corde dolos insidiante gerunt.
Hos petit vlcisci, petit vt deceptus in ipsis,
Quæ reliquis posuit retibus intret ea.

Psalmus Dauid.

Propositio vt exaudiatur.

Insignis figura, quòd oratio pij sit sacrificium, sicut propheta vocat bonum labiorum orationem.

Rebus in afflictis genitor te summe vocanti
Respice, & auxilio non remorante iuua.
Quæso meis placidas aures aduerte querelis,
Quando audis aliquam verba rogantis opē.
Ascendant ad te mea verba rogantia, sicut
Accensa nubes fumea thure solet.
Et si quando manus ad te leuo, sit tibi tanquam
Quod deferre sacrum serior hora solet.

2 Hic exponit ijs quæ velit exaudiri.

2 *Adde meâ genitor cohibẽtia vincula linguæ,*
Oris permaneat ianua clausa mei.
Ne patiare mihi res vt sit noxia cordi,
Consilia in præceps ne per iniqua ferar.
Ne mala participem turbæ per facta malorum,
Fercla nec ipsorum delicieſa sequar.

Suauissima cõmendatio sanæ doctrinæ. Antithesis.

Percutiat me iustus, erit gratissima plaga:
Arguat, hoc oleo dulcius vnguen erit.
Nãque meo capiti nunquam liquor ille nocebit,
Ipse malos contra nempe precabor opem.

3 Pereant impia doctrina, vt sit locus sana doctrina.

3 *Illorum offendant ad scrupea saxa magistri,*
Præfecti in lentam præcipitentur humum.
Vt mea sustineant audire & verba fateri,
Suauia quòd multis sint & amica modis.

4 Cõmemorat afflictiones quas ecclesia propter verbum sustinet, & orat liberationem.

4 *Sicut humus grauido proscissa resedit aratro,*
Sicut secta graui vomere gleba iacet:
Sic nostra assiduis sunt fracta doloribus ossa,
Sic apud inferni limina sparsa iacent.
Quandoquidem nisi te solũ vigilante videmus
Te nisi nil aliud lumina nostra vident.
Et quia præsidium, nisi se, non inuenit vllum,
Ne patiare animam posse perire meam.
Serua me à laqueo, mihi quem posuere maligni,
Vt vitem reproba retia tensa manu.

5 Votum contra impios.

5 *Incidat in laqueos quos cõdidit impius ipsos,*
Donec saluus ego præterisse queam.

PSALMVS CXLII.

Voce mea ad dominum clamaui.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Argumentum psalmi ostendit titulus: rectè autem orat psalmus pro ecclesia contra hostes & persecutores eius.

Perfidia queritur prohiberi falsa docentum,
Quo minus ipse alios vera docere queat:
Cum iam plus nimio pro veris falsa valerent,
Si te exempla iuuant, tempora nostra vide.

Erudiens canticum Dauid cum esset in spelunca. Oratio.

Assiduis Dominũ lachrymis & voce ꝑcabar — Narratio in qua proponit exemplum quid in afflictione sit faciendum.
Diuinam assidua voce precabar opem.
Ante ipm mea verba graueſq́, effundo dolores,
Ipſi quæ patior vulnera ſæua queror.
Mẽs mea cũ duris iacet obruta & anxia rebus,
Quę ſequar & fugiam, mi Deus ipſe vides.
Quæ mihi ſæpe fuit pedibus via trita, ſub illa — Narrat periculum.
Fallaces laqueos occuluere mihi.
Hac illac oculos vertens per cuncta ferebam,
Nemo, qui miſero vellet adeſſe, fuit.
Iam fuit optatæ ſpes omnis ademptа ſaluti,
Nemo fuit placidam qui mihi ferret opem.
Tũc tua ſupplicibus venerabar numina verbis, — Propositum liberatur.
Mi Deus, ô mea ſpes, tu mea certa ſalus.
Tu mihi præſidium Deus es, per te mihi vita
Pax eſt, continget quantulacunque ſuper.
His lachrymis precor intẽdas, moueare querelis
Nam miſer exhauſtus penè dolore fui.

Erue ab hoste, odio qui me insectatur acerbo,
Nam mihi nunc nimium præualuere mali.
Detrahe vincla aĩę quib⁹ hoc ĩ carcere p̃ssa est
Vt nomen celebret libera facta tuum.
Tunc mihi iustorũ iungent socia agmina cœtus,
Si mihi præstiteris quæ bona tanta rogo.

Specum in qua latuit, carcerem vocat.

PSALMVS CXLIII.

Domine exaudi orationem meam, auribus

ARGVMENTVM.

Est precatio pro remissione peccatorum, quæ habet suos hostes, nempe Satanam authorem desperationis, & doctores qui docent legem & fiduciam operum. Quare orat exaudiri propter veritatem & iustitiam Dei. Veritas est, quòd Deus promisit se exauditurum pios: iustitia est, quod Deus iniustos iustificat, & peccata remittit propter misericordiam in Christo exhibitam.

Territa mens vitijs & imagine vindicis ira,
Iudicium ne se cogat obire rogat.
Promissa venia Domini constanter adhæret,
Solari melius mens operata nequit.

Psalmus Dauid.

Propositio.
1 Fidei, quia seruas promissa.
2 Exaudi me propter tuam iustitiã, quæ multa est.

1 *AVdi summe parens rerum, quas pectore ab imo*
Et tibi sollicito fundimus ore preces.
In fidei virtute tuæ me respice, & audi
Quæ tibi nunc mæsto pectore verba loquor.
2 *Et quia iustitia summa est tibi cura tuenda,*

Sume

Sume pia iustus exulis aure preces.
Ahne in iudicium venias puer optime mecum,
Ah tibi ne fieri me patiare reum.
Nam quis erit qui te consistere iudice possit? *Narratio periculi, cum cõscientia defensationis tentatur.*
Quis tibi perspectus iustus abire queat?
Insidiatus enim mihi perfidus imminet hostis,
Semper & huic fraudum nomina mille struit.
Abiecit vetus in terram mea tempora vitæ,
In tenebras positum me violenter agit.
Non secus ac oræ vitalis lumine cassi
Per loca neglecti sola iacere solent.
Conficitur mœrore animus, mens anxia torpet,
Omnis in attonito pectore sensus habet.
3 Tum veteres repeto longinqui temporis annos, *3 Cõsolor, me inquit, contra hæc mala veteribus tuis filiis, quibus testatus es, te esse misericordẽ & peccata cõdonare.*
Et retro in mentem secula prisca voco.
Tũc animo repetẽs memori tua facta loquebar,
Quæ gessere manus omnia mira tuæ.
Protensis ad te veneror tua numina palmis,
Te mea mens isto tristis ab ore sitit.
Ne cunctere, fer auxilium, spes omnis in auras
Te sine, penè anima deficiente, fugit.
Ne vultus abscondo tuos, ne forte relinquar *Repetit propositionem, in qua erat remissionẽ peccatorũ & gubernationem in verbo, & liberationem ab hostibus.*
His similis qui iam tartara nigra petunt.
Occyus has venias bonitas tua nota sub auras,
Fidere cui possim, nam sine te nihil est.
Qua gradiar prescribe viã, mea namq; fashiscit
Suspirans ad opem languida vita tuam.
Eripe ab insidijs quas instruit hostis acerbus

Mi Deus, ô misero spes, via, vita, salus.
Vt faciem tibi grata doce, tua iussa capessam,
Nam sine te misero quis Deus esse queat?
Spiritus ille tuæ bonitatis ducat eumdem,
Quà recta ad te itur nec propiore via.
Redde mihi incolumẽ, propter tua nomina vitã,
Iustus es, huic animæ redde salutis opem.
Sic subuerte meos, vt es optimus, ocyus hostes
Infestos animæ nocte dieq; meæ.
Abijce & ad nihilũ redigẽs age, pde malignos,
Tu quia me domini iura regentis habes.

PSALMVS CXLIIII.

Benedictus dominus Deus meus qui &c.

ARGVMENTVM.

Est insignis psalmus, in quo simul gratias agit, & orat pro regno & ecclesia, contra hostes, seditiosos ciues, & pseudoprophetas. Habet autem insigne pathos, quòd miratur Dei beneficentiam erga homines ingratos & malos. Quid est homo, inquit, quòd sic curas eum, &c.

Iura, magistratus, reges, pax, fœdera, bellum,
Vnius in domini sunt sita cuncta manu.
Ille docet quicquid scimus, facit omnia solus,
Quo sine tam fragilis quid potuisset homo?

Psalmus Dauid.

Gratiarum actio pro regno.

SVmma creatori domino laus, gratia, virtus,
Cuius habere parem gloria iure nequit,

Dura

Dura manus ĩ bella meas qui format & armat, παθος.
Ad fera qui digitos instruit arma meos.
Hic bonitas, hic summa mihi est fiducia, ab illo
Munior, hic instar turris & arcis habet.
Quo mihi ceu clypeo spes præsidij oĩs habetur:
Imperio populos subycit ille meo.
2 *Cur tibi sit genitor mortalis homuncio tanti,*
Hunc & vt agnoscens nonnihil esse putes?
Vita hominis nihilo similis, fugit ocyor vmbra
Quæ venit, & minimo tempore tota perit.
3 *E cœlis domine in terras descende iacentes,*
Tange manu, fumos culmina magna dabunt.
Fulgura mitte, quibus pareant intende sagittas,
Vt citò vecordes ad tua tela cadant.
Mitte manum de sede tuam sublimis Olympi,
Auxilium vndex vt ferat illa mihi.
Eripe me velut immensis de fluctibus ægrum,
De vi quam misero fert aliena manus.
Eripe me à populis qui nil nisi vana loquuntur,
Qui dextra fraudes insidiante parant.
Sic tibi summe opifex rerũ noua carmina dicã,
Cantabunt laudes organa nostra tuas.
4 *Organa sed fidib⁹ bis quinq; instructa ferem⁹*
Plectra, lyras, citharas, organa, nabla, tubas,
Per quem dura gerũt reges & prælia vincunt,
Dauidem seruas hostis ab ense tuum.
Eripe me seruaq́; volens, aliena repelle
Agmina, quæ legi sunt inimica tuæ,

2 *Magna De bonitas est sic curantis nos miseros homines.*

3 *Orat vt Dominus simili fœlicitate defendat & seruet contra hostes ecclesia, hoc est pseudoprophetas, quos vocat alienos filios, quorũ doctrina & opera mala sunt.*

4 *Redit ad gratiarum actionem, pro regno, & repetit orationẽ cõtra pseudoprophetas pro ecclesia & pro regno.*

Qui cũ sint homines reprobi, mendacia miſcent,
Quorum dextra dolos inſidiasq́; ſtruit.

§ Hæc ſunt politica & œconomica cõmoda.

§ *Vt noſtri incipiant nobis adoleſcere nati,*
Vt tener è molli ſurculus erit humo.
Vt noſtræ niteant formoſo corpore natæ,
Qualis in eximia eſt pulchra columna domo.
Vt ſint noſtra opibus penuaria plena repoſtis,
Copia nec ceſſet, nec vacet iſta manus.
Vt grex mille ouium producat millia centum,
Quæ nunc noſtra auido paſcua dente metũt.
Terga boũ grauibus ſint pinguia & apta ſerẽ-
In noſtras veniat nulla ruina domos. (dis,

Hic verſus in Hebræo habet inſignem collationẽ, quòd magna dona ſint, quibus Deus regna & familias cõſeruat, ſed multo maiora eſſe habere verbum Dei, & ſcire nos Deo cura eſſe.

In noſtris vox nulla ſonet truculenta plateis,
Et poſſit noſtris rebus abeſſe nihil.
Fœlicem populum qui tantis dotibus auctus,
Se domino curæ nouerit eſſe Deo.

PSALMVS CXLV.

Exaltabo te Deus meus rex, & benedicam.

ARGVMENTVM.

Eſt inſignis pſalmus, in quo gratias agit pro regno Chriſti, quòd ſit regnum miſericordiæ & gratiæ, & æternum regnum, in quo lapſi eriguntur, orantes exaudiuntur, & periclitantes & afflicti reguntur ac gubernantur. Hæc inſignia & præcipua ſunt beneficia regni Chriſti in hac vita.

Pro merito laudare, Deo gratiſſima res eſt,
Nec poterit ritu commodiore coli.

Magni-

Magnificiu domini pietas & gloria verbis
Non potuit vina diuitiore cani.

Laus Dauid.

Proposition gratiarum actionis.

PErpetua te laude feram rex maxime rerum
Mi Deus, ô maior vocis honore meæ.
Perpetuò tua facta canam, tua nomina dicam
Perpetuò, & si quid longius esse potest.

Narratio qua exponit rationes propositionis.

Nulla dies sine laude tua mihi desinet vnquã,
Ista tuæ laudis fama perennis erit.
Magnus es, & laudum elogio dignissimus omni,
Qui dextra rerum sceptra potente tenes.
Quàm sis magn⁹ enim, quis perscrutabitur vn-
Omnipotens adeò vis tua fine caret, (quã?
Nati natorum tua facta ingentia dicent,
Quasq; manu vires omnipotente moues.

Vide quam magnifico titulo ornat misericordiam Dei.

Quæ tua maiestas, tua magnificentia gessit,
Omnia per populos facta stupenda loquar.
Vt narrant alijs tantas tua robora vires,
Omnibus vt tua sit gloria nota plagis.
Vt memorare tuæ possint bonitatis honorem,
Vt sit iustitiæ laus manifesta tuæ.

Hæc est maiestas quam ipsa laudamus.

Vt pius & clemens Deus est, ita lentus ad iram,
Ad veniam properis passibus ire solet.
Omnibus est placidus super oĩa facta benignus,
Quæ prius immensa condidit ipse manu.
Te Deus agnoscũt opera omnia, te venerantur,
Te celebrant sanctli laudis honore tui.
Ornamenta tui regni & decus omne loquẽtur,

Et tua cœminibus fortia facta canent.
Vt sit mortales tua summa potentia in omnes
Cognita, sit regni gloria nota tui.
Secula virga tui perstabit in omnia regni,
Meta potestatis non erit vlla tuæ.
Sustentat dominus qui mutant, quique labasiunt:
Prostratos ab humo, qui iacuere, leuat.
Te pater obseruant oculis, in te omnia sperant,
Quæ vitalis adhuc luminis aura fouet.
Et tu respiciens tribuis sua pabula cunctis,
Distribuens escam tempore cuique suo.
Mox vt aperta manus patuit tua, fundis in oēs
Omnia quæ viuæ tempora lucis habent.
Atq; ita quādo voles dextra tua munera aperta
Diuidis, & satias, quæ voluere, bonis.
Omnimoda dominus ratione est iustus & æquus
Ille operum sanctus nil nisi sanctus agit.
Astat & est propior Deus implorantibus ipsum,
Quorum sunt solida pectora firma fide.
Qui dominū metuūt, quę sūs his gratia repēdit,
Audit, & hos placida seruat vbique manu.
Qui dominum reuerenter amāt, hos ipse tuetur,
Morte, sub hoc pœnas impia turba dedit.
Perpetuò domini laudes mea lingua loquetur,
Illius & laudes omnia viua canant.

Est æternum regnum.

Est regnum remissionis peccatorum.

Etiam defenditur, & aliur vita corporalis.

Epiphonema. Est regnum in quo audiūtur orantes.

Est regnum in quo gubernātur & defēduntur pij.

PSALMVS CXLVI.

Lauda anima mea dominum, laudabo.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Est eodem argumento cum superiori psalmo. Commemorat enim beneficentiam Dei, quòd est creator, quòd seruat promissa, quòd defendit, liberat, peccata remittit, afflictos & derelictos iuuat, &c. Habet autem insignem antithesin, quòd frustra sit fiducia in homines, fiducia autem in talem Deum non fallit.

Vna salus seruare Deo, atque huic fidere soli,
Qui sibi fidentes liberat, auget, agat.
Mundo etenim, aut cuiuis hominis confidere stultum est,
Pondera qui vera nulla salutis habent.

Hallelu Ia.

Eia age laude noua domini celebremus honorem,
O mi anime his nostris insite visceribus.
Laude noua domino psalmos & carmina dicam,
Donec in hoc aliquis corpore sensus erit.
Spes in principibus ne fortè reponite vestras,
Quorum quam referat nõ habet vllus opem.
Sunt homines, nolite hominis confidere cuiquã,
Munera qui veræ nulla salutis habent.
Spiritus æthereas hominis namq; ibit in auras,
Et redit in cineres quod cinis ante fuit.
Consilia illius tunc omnia vana peribunt,
Momento pereunt tam studia ista breui.
Fœlicem qui de uter adest Deus ille Iacobi,
Qui quæ de domino commoda spectat habet.
Qui cælos, terræq; orbem, maria omnia finxit,

Propositio.
Antithesis, in homines confidere est frustra, sed Deo confidere est vtile.
Addit autem vtriusq; sententia rationes.
Ratio propositionis, quia Deus noster est Deus salutis, id quod longa commemoratione operum Dei explicat.

2361

Quæq; inclusa operum machina tanta tenet,
Ille nec esse potest mendax, nec fallere quenquã
Illius est omni tempore certa fides.
Iniustè afflictos qui vindicat, esurientum
Pallenti miseram pellit ob ore famem.
Ille leuat vinctos, cæcis sua lumina reddit,
Ille manu pressos auxiliante leuat.
Diligit ille bonos, iustos Deus ipse tuetur,
Sumit ab hoc duris aduena rebus opem.
Pupillos dominus viduasq; extollit egentes,
Impius iratum corruet ante Deum.
Ille tuus Deus alma Sion rex omne per æuum,
Iura ferens cunctis & Deus onus erit.

PSALMVS CXLVII.

Laudate dominum, quoniam bonus est.

ARGVMENTVM.

Est gratiarum actio pro beneficijs Dei spiritualibus & corporalibus, quæ longa oratione commemorat.

Qui pascit bonitate suos, & corda piorum,
Qui fructu steriles vbere ditat agros,
Qui pacem regnis, qui bella dat, ille ferendus
Laudibus, huic gratos nos decet esse Deo.

Hallelu Ia.

Propositio. *EDite, forte hilares dominus noua munera laudum,*
Nam pulchrũ est merita dicere laude Deũ.

Ipsius

Narratio beneficia spiritualia primo loco cõmemorat, quod seruat & cõsolatur ecclesiam.

Ipsius eximio psalmos cantemus honori,
Pulchra etenim laus est, & decet ipsa Deũ.
Restituet Solymas dominus, dispersa reducet
Membra, Israëlem colliget ille suum.
Qui læsus animos, & fractis corda medetur,
Duraq; præsenti vulnera sanat ope.
Qui cœlo fixos astrorum supputat ignes,
Omnibus & stellis nomina certa dedit.
Magnꝰ vt est dominus, sic virtꝰ maxima cuius
Summa modum nullum vis rationis habet.
Mansuetos è sorde leuat, de sede superbos
Deijcit, & terræ trudit ad ima malos.

Beneficia corporalia communia totis creaturis.

Alternis cantate Deo, date iubila laudum,
Stringite vocalis plectra canora lyræ.
Humida qui toti prætendit nubila cœlo,
Vt pluuiæ terris præcipitentur aquæ.
Qui summis faciles in mõtibus educat herbas,
Et steriles celles pascua læta facit.

Hoc est, dominus hac vltro & gratis dat timẽtibus eũ, nõ ijs qui præsumũt de suis viribus.

Qui sua iumentis dat pabula, dat sua pullis
Coruorum, querula quando ea voce vocant.
Non huic robur equi placet in fera bella ruẽtis,
Non iuuat hunc fortis tibia cræssa viri.
Ipsum qui timuere placent, hos diligit vltro,
Quicunque ipsius spem bonitatis habent.
Effer laude Deum, Solymorũ vrbs inclyta regũ,
Alma Sion domino gratificare tuo.

Hæc propria sunt populi Dei.

Portarum vectes corroborat ille tuarum,
Et vario cives ditat honore tuos.

1 Pax. 2 *Qui placidam statuit tua per confinia pacem,*
Et tribuit pueris optima farra tuis.

Annona. *Ille suum terras verbum dispersit in omnes,*
Ipsius vt ponna præpete iussa volant.

3 Commoda tempestas. 3 *Nō secus ille niuē quàm lanæ vellera mittit,*
Cum iubet, vt cineres, sparsa pruina iacet.
Qui glaciē ceu frustra iacit, dū grandine sæuit.
Tanta quis ipsius frigora ferre queat?
Amandat sua iussa, & protinus ista liquescunt:
Conuertis ventos, & fluit humor aquæ.

Donum verbi in populo sancto. *Qui decreta Israēli sua nunciat ipsi*
Iussa quibus fidit magne Iacobe tibi.
Talia facta Deus non gentibus edidit vllis,
Nec notas leges fecit habere suas.

PSALMVS CXLVIII.

Laudate dominum de cœlis, laudate.

ARGVMENTVM.

Habet psalmus exhortationem & gratiarum actionem pro tota creatura Dei, in qua Deus ostendit bonitatem suam & potentiam, vt tam bonō & potenti Deo discamus cōfidere in omnibus periculis, & timere eum.

Regna, magistratus hominum genera omnia, reges,
Esse bona a domino cuncta creata docet.
Omnia cum bona sint quæ fecerit ipse, quis ausit
Damnandum ex illis dicere vel minimum?

Hallelu Ia.

Cælestes

COelestes animæ sublimia templa tenentes, Cælum.
E quibus hæc ingēs infera lumē habent,
Laudibꝰ accumulate Deū super omnia magnū,
Laudet in excelsis turba ministra Deum.
Angelicæ mentes omnes, exercitus omnis Angeli.
Ipsius agnoscant laudibus esse Deum.
Sol & Luna creatorem cognoscite vestrum,
Non alio laus hæc ore canenda fuit. Sydera.
Omnia in illustri lucentia sydera cælo,
Testentur laudem solius esse Dei.
Cælorum varij subsultent laudibus orbes, Motus varij superiorum corporum.
Quos circum se actos vltima terra videt.
Quæ superinductis pendent in nubibus vndæ, Aqua super cælos.
Laudantes domini se fateantur opus.
Ipse suo dominus quia condidit omnia verbo,
Omnia sint isto nomine grata Deo.
Atque ea perpetuos vt sint stabilitit in annos,
Quæque dedit legum vincula certa tenent.
Vos quoq; quæ terras animantia cunq; tenetis, Animalia terræ.
Grata creatori laudibus este Deo.
Qui maria incolitis immensi maxima ceti, Animalia maris.
Quælibet & vnos quotquot abyssus habet.
Ignis edax rerum, permistis grandine nimbi, Meteora sunt opera Dei.
Et pluuiæ bruma præcipitante nines.
Et vapor exsiccans, & agentes nubila venti,
Qui verbis faciunt quæ iubet ille suis.
Omnes & montes & proxima culmina cælo,
Fructifer æ stirpes, robora dura cedri. Fruges.

O ſ̃ lueſtria luſtra feræ quæcunque tenetis.
Quæ colitis pecorum paſcua prata greges.
Volucres. *Reptiliũ genus omne, auiũ genus omne volãtũ,*
Seu vos terra grauis, ſiue habet aura leuis.
Populi, atque hic commẽdat ſpiritus ſanctus politiam & œconomiã. *Terrarum reges, populiq; & ſceptra ferentes,*
Quique tenenda loco principe iura datis:
Imberbes pueri, iuuenes, teneræq; puellæ,
Imbelles æuo iam grauiore ſenes,
Vna voce Deum laudate, quod ipſius altum
Eſt ſuper & terras, & ſuper aſtra decus.
Præcipuè autem populus Iſraël laudet dominum. *Ipſe ſui ad regnum populi Deus euehet omnes,*
Laus decet iſta pios, laus decet iſta bonos.
Laus decet hæc Iſraëlem quam diligit, & cui
Tam gratum populo nomen habere dedit.

PSALMVS CXLIX.

Cantate domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

Eſt exhortatio ad gratiarum actionem pro beneficijs euangelij, per quod nobis annunciatur quod Deus habeat beneplacitũ in ſuo populo, hoc eſt, quod non iraſcatur, ſed per miſericordiã ignoſcat peccata. Item quòd defendat eccleſiam in mundo afflictam, quæ eccleſia per verbum triumphat, & reges ac populos verbo proſternit, vt obediant euangelio. Hæc enim ſunt vincula & carceres quibus ratio conſtringitur.

Qui veniam immerito gratis dat & exhibet orbi,
Digna ſatis dici gratia nulla poteſt.
Nobis conueniunt igitur noua cantica, qui nunc

Luce

Luce noua verbi, turba nouata sumus.

Hallelu Ia.

In veras cantate Deo noua carmina laudes,
Ipsius in cœtu laus sapiente sonet.
Israël authore se oblectet, & istum
Læta Sion regem gaudeat esse sibi.
Illi agiles turba ducant plaudente choreas.
Illi cum citharis tympana pulsa sonent.

Proposition, qua exhortatur ecclesiam vt agnoscat beneficia Dei, & pro his agat gratias.

2 Nam placuit populus domino suus, ille iacentes
Subleuat, ille pijs causa salutis erit.
Læta triumphantes decorabit gloria sanctos,
Inq; suis thalamis carmina læta canent.

2 Ratio, quia Deus est misericors & defendit afflictã ecclesiam.

3 Ipsorum dominum sublimem guttura tollunt,
Ancipites gladios in fera bella gerunt.
Vt meritã cunctis vindictam in gentibus edãt,
Castigent fortis castra inimica manu.

3 Verbo belligeratur ecclesia cõtra mũdum.

4 Ferrea vt illorum cogant in vincula reges,
Nobilium dura compede crura ligent.
Vt ius perficiant quod scriptum constat in ipsos.
Hoc decus hoc sanctis omnibus illud erit.

4 Ius est, Ioan. 16. Spiritus sanctus arguet mundum de peccato, &c.

PSALMVS CL.

Laudate dominum in sanctis eius.

ARGVMENTVM.

Est exhortatio ad gratiarum actionem quam vult non vllo modo declarari, propter magnitudinem & multitudinem beneficiorum, quibus & sub lege populum Israel, & in nouo Testamento

2361

ecclesiam cumulat. Porro euangelij prædicatio est qua vna Deus prædicatur, & nos gratitudinem sine hipocrisi testamur.

Pro populo Israel grates agit, & docet ipsum
Laudandum Solomo sicut in arce Deum.
Qua canit instrumenta quibus laudare solebant,
Sunt nobis grates, carmina, verba, preces.

Hallelu Ia.

SAncta nouo domini laudãtes numina plau-
Carmina factori dicite grata Deo. (su.
Dicite regnantem super omnia sydera cæli.
Qua sedis posuit limina celsa suæ.
Dicite quod nullum tam magna potentia finem,
Quod nihil hoc maius maximus orbis habet.
In laudes aptate tubas, clangoribus illum
Et litui curui, & cornua vzuca canant.
Huic arguta suas resonent psalteria laudes,
Vocales citharæ carmina blanda sonent.
Tympana festinas imitantia pulsa choreas.
Hunc canat artifici fistula tacta manu.
Huic deuota suas intendant organa chordas,
Omnia quæ Musis gratia iuncta probat.
Stridula latisonas referentia cymbala voces,
Dulce ferant domino iubila festa melos.
Deniq; vitalem qua cunq; per æra spirant,
In Domini laudes carmina grata canant.

FINIS.

SALOMONIS ECCLESIASTES CARMINE REDDITVS.

Per Helium Eobanum Hessum.

LECTORI.

Non bene planta virens alieno adolescit in horto,
Non bene fucatum lumina pascit ebur.
Nō bene nasutum violat cerussa colorem,
Turpiter inducto vina colore tubent.
Hermihi, quam sunt hæc vana simillima veris,
Tam similis vano sit meus iste labor.
Sed quia non nisum toto hoc nisi vana libello,
Malunt hic vanus, quam nihil esse labor.

2361

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI AC DOMINO

D. Ioanni Friderico, sacri Rom. Imp. Electori, Duci Saxoniæ, Marchioni Misnæ, Comiti prouinciali Thuringiæ, Eobanus Hessus S.

LIBRVM Solomonis de cõtemptu & vanitate rerum omnium quæ in humana vita versantur, quem vulgo Ecclesiasten vocant, Latinis à me versibus nonnihil (si dijs placet) illustratum, tuo claris. nomini, optime princeps, dedicare visum est, cum multas alias ob causas, tum potissimũ duas, quod & ipse tuapte natura & generosa quadam indole talium scriptorum quæ ad pietatem faciunt, sis obseruantissimus, & quod liber hic ciuilium, actiosæ & politicæ administrationis plurima præcepta contineat, quæ ad te tanquam principem veræ pietati ac religioni conseruandæ, tum etiam ad res gerendas, & in gerendis natum educatumque maximopere pertinere arbitratus sum, cùm & ei præfectus sis imperio, quod citra maximas publicarum administrationum curas ac labores geri regique nequeat, & tuus principatus in ea inciderit tempora, quæ vt lucem quidem

dem euangelij ſub fœliciſſimæ recordatio-
nis, ac illuſtriſſimis fratribus Fridericho &
Ioanne ducibus, &c. quorũ hic tibi parens,
ille patruus fuit, mundo reſtituerũt: ita fue-
runt iam aliquot annis, hodiéque ſunt om-
nium quæ vnquam fuerunt turbulentiſſi-
ma, adeò vt niſi dum ab gerendis bellis &
rerum publicarum curis vacas, talibus te
ipſum libellis conſoleris, nihil fermè habi-
turus ſis quod magnopere in tantis negoci-
orum turbis vel oblectare poſſit animum
tibi, vel ſtabilem & quietã reddere conſci-
entiam. Quanquã verò & tu eiuſmodi in-
genia plurima, & modis omnibus nullo nõ
genere eruditionis excellentia foueas, vt
talium donorũ beatiſſima copia nunquam
non abundes: nolui tamẽ & ego præter e-
tiam dictas iam paulò ante cauſas, propter
priuatam quandam tuam in me benignita-
tem videri erga te ingratus fuiſſe, ſi non
huius libelli editione, animi erga te mei
valde paratã benevolentiam oſtendiſſem,
non tanquam magno & tanto principe di-
gno munere, ſed propenſæ potius erga tuã
celſitudinem voluntatis qualicunq; indice
& argumento. Quanquàm verò non igno-
rem hunc nũquam pro dignitate ſatis lau-
datum libellũ à doctiſſimis viris, ſatis egre-

giè illustratum, consilio tamen vsus reuerendi in Christo, domini Ioannis Dantisci episcopi Culmensis, & optimi viri Ioannis Campésis, qui eum librū παραφραστικῶς verterat (quod & superiore anno in psalterio fecerat) carmine Latino insignitum, & quasi noua veste indutum, ad te illustrissime Princeps mittere statui: in quo, quia plurimū properata est editio, multa insunt quæ nec ipsi mihi satisfaciunt, & alios possint nonnihil offendere legentes. Sed erit, vt bona spes est, paratior mihi apud bonos venia, cum videbunt eadem tam sæpe fuisse dicenda. Quoties enim illi totius libri scopi repetendi fuerunt, vanitas, sub sole, stultitia, sapientia, vidi, apposui cor, lætitia, ira, & eius generis alia multa? in quibus tamē quantum per breuitatē temporis (quo penè circunuentus eram) licuit sic temperaui stilum, vt non eadem eisdem semper verbis dicerem. Quod ad versionem Campensis attinet, non sum ausus per omnia, quanuis doctissimum virum, sequi Sed addita etiam versione cuiusdam viri docti (à cuius eximia eruditione vel latū vnguem discedere nefas duco) ficspero me vtrumq; sequutū, vt neutri nec adiecerim, nec detraxerim, quod offendere possit alterum.

Et

Ita confido potius ab vtroq; me relaturum gratiam, qui duorum pulcherrimo labori, tertius ipse velut socius sic accesserim, vt meorum nihil adiecerim, illorum optima scripta nouo quasi lumine Latini carminis illustrare si non potuerim, certè conatus sim & voluerim. Debebunt magna ex parte hunc laborem studiosi episcoporum facilè doctissimo D. Ioanni Dantisco, qui id mihi negocij, cùm proxima æstate Ratisponæ in comitijs eius ipsius liberalitate agerẽ, iniunxit. Debebunt & vel in primis tibi Princeps illustrissime, cuius diuinæ benignitati, & quasi tutelari numini consecratus in lucem prodijt. In calce libelli adiecta est elegia, non quia non nuper nata, nouitate sua placere tibi debeat, sed quia annis abhinc aliquot ad te scripta, quasi postliminio reuersa, pristinæ te tuæ erga me benignitatis sit admonitura. Bene vale Princeps optime, atque illustrissime, meque inter eos qui tuæ celsitudinis gloriæ verè & ex animo fauent, annumerari precor vt patiare. Norimbergæ 8. Nouembris Anno 1532.

ECCLESIASTES SOLOMONIS PER HELIVM Eobanum Hessum.

Regia qui tenuit Solymarũ sceptra potentum,
Psalmographo Solomõ de genitore satus
Cui celebrata dedit generosum concio nomen,
Hæc loquitur, certa verba probanda fide:
Omnia sunt omni vanissima tempore, quorum
Nec lex, nec ratio, nec via certa manet.
Nam quæ cõmoditas, quis fructus ab oĩbus istis
Quæcunque in toto Sol videt orbe geri?
Se licet immodicis mortalia pectora curis
Vexent, vt fructum quemlibet inde ferant:
Non tamẽ inueniũt quod quæsiere, nec vllum
Hinc operæ precium commodiuis habent:
Omnes qui siquidem mortales carpimus auras,
Semper ad interitum turba parata sumus.
Cumq; manu assiduè rapiamur mortis auarę,
Mox alĩ subeunt qui loca nostra petant.
Interea non mota suo stat pondere tellus,
Cui locus hæc in quo fabula possit agi,
Non secus ac plenũ populo spectante theatrum,
Alternæ celebrent quod sine fine vices.
Sol nunc Hesperias intrat, nunc exit ab vndis,
Nunc reuehet celeres, nunc reuocabit equos.
Atque ita continuo, quæ conspicit omnia motu
Mutat, & vt constans nil sinat esse facit.

Tollitur

Tollitur humentẽ nunc venti flatus in austrum,
Nunc idem Boreæ frigida regna petit.
Nunc alias orbis partes sperosus oberrat,
Donec eò redeat, vnde profectus erat.
Flumina in Oceanum labentia cuncta feruntur,
Nec tamẽ Oceanũ fluctus & unda grauant.
Nã simul ẽtrarũt mare flumina, cũcta remittit,
Vnde queant cursus mox iterare suos.
Dum requies rebus nunquã datur vlla, nec vllo
Tempore consistat quicquid in orbe vides.
Nemo potest rerum certas cognoscere causas,
Nemo potest rerum nomina vera loqui.
Nãque oculos fugiũt se contẽplantis & aures,
Atque ita prætereunt dum remanere putas.
Nostri etiam sensus omnes mutantur in horas
Nec quod verè horum iudicet vllus habet.
Vertitur ipse etiam ventis agitabilis aër,
Nec species veras, nec simulacra refert.
Quicquid ab antiquo rerum natura creauit,
Hoc etiam series temporis huius habet.
Cui similes alias producet serior ætas
Effigies, adeo res modò nulla noua est.
Nulla adeò noua sunt sub aperti lumine solis,
Quæ tales possint non subiisse vices.
Vlla dari ne potest res, de qua dicere possit,
Hæc nouares aliquo tempore nulla fuit?
Nulla potest, nam præterito fuit illa sub æuo,
Et periit, vbi est hæc peritura breui.

2361

Tempora nostra nihil prorsus meminere priorũ,
Vno nanque omnes interiere modo.
Nos quoq; quæ stultè nostris miramur in annis,
Quæq; agimus, nũquam secla futura scient.
Ipse ego cui tribuit sacratum concio nomen,
Qui sero sublimi regia sceptra manu.
Tota licet solus Iudaica regna gubernem,
Et Solymas habitem, possideamq; domos.
Pectore in hoc toto, tota hac ratione ferebar,
Hoc mea mens auidè parturiebat opus.
Vt rerum causas scrutarer, & omnia scirem,
Quæ fieri celsa Phœbus ab arce videt,
Anxius ille ardor studij mortalia torquet
Pectora, ob id q; animis indidit ipse Deus.
Omnia scrutatus quæcunque sub æthere fiunt,
Inueni præter nomina vana nihil.
Quæ tamen vt cũ sint vanissima, scire volentũ
Anxia perturbant pectora mille modis.
Quod semel ad nihilum est ex oĩ parte redactũ
Restitui nulla conditione potest.
Talibus hæc autem quæ sunt obnoxia damnis,
Comprendi numero qua ratione queant?
Cognita cumq; mihi sapientia multa fuisset,
Adieci à priscis multa reperta viris.
Nã studio sunt multa meo superaddita, quę sint
Auxilij rebus non habitura parum.
Vt saperem, toto ingenio studia ista sequebar,
Elogium veri quæ sapientis habent.

Vtq;

Vtq́, ea consequerer magis, & perfecta tenerem
Stultitias etiam discere cura fuit.
Sed dum conor & hoc, video tormenta, labores,
Indignumq́, animi se cruciantis opus.
Nam quicunque volet sapientior esse videri,
Omnibus, atque ista nescit in arte modum.
Multa ingrata ferat, multa experietur amara,
Plurima cogetur non toleranda pati.
Qui verò studijs noua sæpe prioribus addit,
Ipse sibi dempto fine molestus erit.
Nil nisi vana igitur spectans ludibria rerum,
Ipse mihi cœpi talia verba loqui:
Oblectare iocis, risus age, non tibi deerit
Copia, nec vitæ luxuriantis opes.
Vtere delicijs præsentibus, vtere quicquid,
Lætitia mentes exhilarare potest.
Hæc ego dicebã, sed & hæc quoq, vana putaui,
Et vidi stabilem non habitura locum.
Infœlix fatuum sequitur dementia risum,
Vita sit immodicis omnis inepta iocis.
Ergo ego constitui contemnere quicquid vbique
Dulce voluptatum copia diues habet.
Abstinuisse mero, conuiuia spernere, corpus
Amplius haud vllis exhilarare modis.
Atque ita stultitiã, qua vita hũana referta est,
Discere, quæ reliquis rebus inesse solet.
Si quid forte animo vel in his occurrere posset,
Quod sequar, & vanum non videatur opus.

Ista voluptatum mihi dū genera omnia sumo,
Hoc vt præterita discere multa queam.
Non peris illecebris, non curis languet ab istis,
Non animus solitum deserit officium.
Singula sed iusta perpendens facta bilance,
Prudentis partes & sapientis agit.
Ergo nec aggressus vulgaria condere tapi,
Queis nullæ possent ædibus esse pares.
Plurima per nostros plantata est vinea colles,
Multa mihi in patrijs floruit vua iugis.
Mille voluptatum viridaria plena paraui,
Innumeris plenus floribus hortus erat.
Arboribus quem fructiferis cōsemimus omnem,
De genere hîc arbor quolibet vnus erat.
Iussi etiam extructis manare canalibus vndā,
Vt virides hortos irriget humor aquæ.
Præsidia instituī, famulos famulasq; coēmi,
E quibus est vernis pluribus aucta domus.
Armenta atque gregum possedi plura minorum,
Quàm Solymas quisquā qui prior obtinuit,
Quanta mihi fuerit fului preciosa metalli,
Quanta mihi argenti copia, nemo roget,
Innumerabilibus mea regia dotibus aucta est,
Quales præcipuè regia sceptra decent.
Præfectos plures statui terrāq; mariq;,
Queis fuerant regni credita iura mei.
Cantores etiam cantatricesq; coēgi,
Esset vt in nostra Musica tota domo.

Quæ-

Quæsieram multa formosas arte puellas.
Nec vidit plures nec tulit vlla domus,
Hac siquidē nulla est feritas tā barbara, quæ nō
Sit licet ingentis plena vigoris, amet.
Hoc ego magna modo sum nactus nomina, meq;
Clarior è veterum sanguine nemo fuit.
Omnibus his se vera ducem sapientia rebus
Præbuit, & constans adfuit ipsa mihi.
Ex his quicquid erat quod pascere posset ocel-
Hoc ipsi tanquam pabula læta dedi. (los
Nullum lætitiæ genus, & non vlla refugi
Gaudia momento nostra futura brevi.
Quin se animus potius noster præsentibus ex-
Delicijs, quibus est maxima cura frui. (plet
Cumq; nimis multo studio quæsita viderem
Plurima, quæsitis abstinuisse queam?
Nam nihil inueni fructus ex omnibus istis,
Quæ ve bono hinc credā commodiora dari,
Oblectabilibus quàm pascere lumina spectris,
Quàm renouare animi gaudia mille modis.
Iamq; recensebamq; & mecum cuncta relegi
Omnia quæ nostræ constituêre manus,
In quæ visus ego tantum insumpsisse laboris,
Ante ea quàm prorsus perficerentur, eram.
Omnia deprendi nihili res esse, nec vlla
Semper in infracto parte manere gradu.
Quæ tamē excruciens animū, curisque molestis
Sæpe suis fractam sædibus excutiant.

Atque ita re nulla ſtabilem conſiſtere fructum,
Donec in hoc fragilis corpore vita manet.
Denuum reſpiciens ad eaſdem, rebus in iſdem
Quàm fuerim ſapiens, noſcere cura fuit.
Vidi quanta foret temulenti inſania Bacchi,
Quanta mala ebrietas perniciosa ſerat.
Stultitia reliquæres non carnere, nec vllæ
Erroris maculam non habuere ſui.
Nã quis homo eſt, aliquid conari vt grãdius au-
Vt referat regis facta ſupenda Dei? (ſit,
Cum minimũ nec poſſit in his æquare laborem,
Quos dedit innumeros & dabit omnipotens.
Verùm ſtultitia quantum ſapientia diſtet,
Hæc ratio eſt iſta cognita lege mihi,
Vt quantum tenebras differre à luce viderem,
Tantum illa hæc eſſet poſteriore loco.
Nam ſapiẽs in frõte oculos habet, omnia ſpectãs,
Omnia prudenti cum ratione videt.
Palpitat in tenebris ſtultus ceu lumine caſſus,
Et nihil, & nulla cum ratione videt.
Sed tamẽ hoc certũ eſt, idẽ manet exitus omnes
Interea, & vanis omnia vana cadunt.
Ergo ego ſic mecum ſi non ſim liber ab iſtis,
Qui e ſtultos veluti ſomnia vana mouent:
Quorſum conabar fieri ſapientior æquo?
Cur alijs in me plus rationis erat?
Ergo iterum vidi, quàm nec ſapientia vanis
Et ſtultis careat finibus ipſa ſuis.

Pluribus

Pluribꝰ haud etenim ſapiẽs memorabitur annis
Quàm ſtultus, quoniã vixit vterque breui.
Sicut enim quod præteritis effluxit annis,
Nocte graui preſſum nunc ſine fine iacet:
Sic etiam quod nunc præſenti floret in æuo,
Flumine lethæo ſecla futura premem.
Idem finis erit ſtulti & ſapientis, & vno
Parca ferox fato coget vtrumque mori.
Curas ergo hominum tam deteſtabar ineptas.
Quorum eſſet miſeris perdita vita modis,
Cum nihil aut fructus aut floris vbique videre
Sed magis innumeris omnia plena malis.
Omnia ſydereo quæ luſtrat lumine Phœbus,
Plus nimio vani quàm bonitatis habent.
Et nihil hæc præſtat, quàm quòd nocteſq; dieſq;
Excruciant animos, ſupplicioq; premunt.
Odi etiam magno quantumuis parta labore,
Atqui meum toto quicquid in orbe fuit.
Cuncta quòd heredi ſunt hæc tradenda futuro,
Qui mihi ſucceſſor conſtituendus erit.
Quis nouit, ſapiens, ſtultúne ſit ille futurus,
Qui mea qualia erunt cunque relicta feret?
Cuncta feres certè tanto conqeſta labore
Per vitæ ſpacium tempora longa meæ.
Hæc quoq; dũ meditor, quæ poſſit eauſa videri,
Vanior eſt vana viſa fuiſſe mihi.
Ergo animo curas euellere protinus omnes
Conſtitui quibus hæc anxia vita fuit.

Hoc ego cum facerem sapientior esse videbar,
Inter quas solus lumina cunque vident.
Nãque tibi vt fuerit sapientia cognita, palmã
Eximia rerum cognitione feras.
Instituas cunctem sine luxu degere vitam,
Tecum auferre tamen nil potes inde tuum.
Cuncta tamẽ quæcũque tenes possessa relinques
Illi cui cura res tua nulla fuit.
Hoc quoque cur hominẽ non torqueat? hoc quæque vanum
Cum sit, habet meritò nomina vana, malum.
Quæ nanque his curis obnoxius, anxia torquẽs
Pectora, quæ sua sint, accipere inde potest.
Vita hominis misera, & multorũ plena malorũ,
Omnia conando, tædia multa subit.
Infœlix animus tacita nec nocte quiescit,
Hanc quoque rem vanam dicere iure potes.
Nil homini melius quàm si oblectetur in istis,
Quæ natura manu liberiore dedit.
Nempe cibo vinoq; volens indulgeat, & se
His opibus recreet, quas Deus ipse dedit.
His etenim, cum sint diuinæ munera dextræ,
Vti tristitia non prohibente decet.
Nam quis splẽdidior me sumptibus extitit vllis,
Cui magis hæc, inquam, dextra benigna fuit?
Certè hõi quẽ dexter amat Deus, his dabit vti
Rebus, & vt sapiens talia dona probet.
At coacernandi studium dimitteret iniquo

Vt

Vt precium lucri congerat omne sui,
Atque ea quæ demum congesserit, omnia tradet
Illi qui Deus hæc vsibus esse volet.
Multa igitur cum sint in rebus inania cunctis,
Dic age quid vano hoc vanius esse potest?
Omnia mutantur vicibus nascentia certis,
Nec quicquã stabile est, quod queat esse diu.
Qui nunc nascuntur, morientur tempore certò:
Quæ planxit vides anferet hora sequens.
Olim planta fuit, quæ nunc succiditur arbos:
Quæ nunc destruimus, structa fuere prius.
Nunc fletu nimio deducimus anxia vitæ
Tempora, nunc risu soluimur immodico.
Nunc aliquo atterimus lugentia pectora casu:
Iam non lætitiæ nos modus vllus habet.
Diruimus veteres, & ab ijsdem sæpe ruinis
Venit cura nouas ædificare domos.
Interdum placuit cupidis amplexibus vti,
Oscula nonnunquam displicuisse soient.
Quærimꝰ interdũ, quod pdere deinde queamꝰ,
Nunc positas nuper dilapidamus opes.
Quæ modo cõsuimꝰ, iã nũc discerpimꝰ, & sunt
Garrula tunc nobis guttura, muta modo.
Sæpe aliquos raro affectu constanter amamus,
Sæpe odio insequimur, qui modo grauis erat.
Sæpe inimicitias agimus, quas ponere tandem
Collibitum est, & pax gratior inde venit.
Quem tandẽ ex rebus tã je pugnantibus inter,

2361

Mortalis fructum sumere quæso potest?
Hæc Deus humanæ immisit ludibria menti,
Vt meritas habeant pectora nostra cruces.
Omnia quæ dominus fecit, pulcherrima fecit.
Et bona quæque suo tempore, quæque loco.
Totius ille idem fecit latera ardua mundi,
Humanisq; oculis conspicienda dedit.
Scilicet vt rerum miracula tanta videntes,
Grande creatoris consiterentur opus.
Quanquam tãtarum causas & conditæ rerum,
Nemo vnquam potuit noscere, nemo potest.
Hic quoque deprendi nil esse sub omnibus istis
Quod iuuet, anxificum præter habere nihil.
Quã genio indulgere, animiq; remittere curas,
Donec nostra calens corpora sanguis alat.
Hoc cui contigerit donis præsentibus vti,
Placati munus credat adesse Dei.
Tale etenim certè fiet quodcunque futurum est,
Quale ipsum dominus qui facit, esse velet.
Nec quicquã adiciet quisquã nec tollet ab illo,
Quod facit, vt sese nos vereamur, opus,
Nil sub sole nouũ, quod enim fuit ante, futurum
Sic fuit atque ipsum secla futura ferent.
Assidue siquidem reuocat quæcunque fuerunt,
Seq; hinc cets celeri prorupere gradu.
Et velut in toto non sit satis orbe malorum,
Ex variis rerum disparibusq; modis,
Vidi iustitiæ loca designata ferendæ,

In quibus impietas ipsa tyrannis erat.
Simplicis in cathedrã successerat impius æqui,
Et regni extulerat sceptra cruenta sui.
Hæc ego miratus, tacito mihi murmure dixi,
Veraq́, constabit iudice causa Deo.
Iustus enim sub eo stabit, cadet impius, illo
Iudice, qui iustum iudicat, atque facit.
Omniaq́ue breui sunt discernẽda per ipsum,
Quæ vel agit vel nunc cogitat omnis homo,
Cum nihil his aliud rebus causæ esse viderem,
Ista feré mecum quæ meditabar erant.
Has Deus immittit pestes mortalibus ægris,
Talibus vt monstris corda superba domet:
Vt cum se videant brutorum viuere vitam,
A pecorum vitæ non procul esse sciant.
Nam nec habent humanæ aliud ludibria, quàm
Brutorum faciat sensibus esse pares. (*quòd*
Et mors est eadem brutiq́, hominiq́, nec vlla
Illius est huius conditione prior.
Nec potis est animam potiorem dicere quisquã,
Esse hominis, quàm qua viuere bruta vides.
Nec præstãt homines quicquã vllo nomine brutis:
Quôd vã sunt vani hi, quàm nihil illa valẽt.
Sine hominẽ spectes, ceu quicquid vbiq́, creatũ
Idem quò tendant & locus vnus erit. (*est.*
Cuncta suos repetẽt ortus, matremq́, requirent
Et quę cuncta dedit, cuncta vorabit humus,
Et quis scire potest, quid sit post fata futurum?

2361

Sitne anima ad superas nostra abitura domos
An potius moritura ægra cum corpore, sicut
Vtroque intereunt omnia bruta modo?
Omnia quæ postquam cognoui vana putabam
Omnia præclarum consuluisse boni:
Pellere tristitiam, sine sollicitudine vitam
Degere, nec partis abstinuisse manum.
Munere enim diuûm data sunt mortalib⁹ ægris
Hæc bona, vt oblectent his sua corda datis.
Cætera sunt aliena homini, q̃ cunctaq; relinquet,
Et nihil ex illis post sua fata feret.
Quantumuis nimijs sint anxia pectora curis,
Nil prodest, nihil hinc vtilitatis erit.
Vltima quis dicet quid sit post fata futurum?
Ergo & stultitiæ res habet ista satis.
Hinc aliò vertens animum, mortalia vidi
Pectora diuersis exagitata malis.
Immunero vidi flentes, quos scilicet hostis
Impius iniustis cladibus affligeret,
Nec quisquam miseris aderat solatia præbens,
Qui placidam duro tempore ferret opem.
Illa ego conspiciens, fœlices esse putabam
Qui nuper visum deseruere diem.
Sed tamen his magè fœlices, nimiumq; beatos,
Quos nullo nasci tempore contigerit.
Hi siquidem nihil istorum videre malorum,
In quibus hæc omnis vita sepulta iacet.
Longo me docuit facta experientia ab vsu,

In ni-

In nostris sani mentibus esse nihil.
Huc studia, huc mores hominum potiora referri,
Vicino ut possit quisque nocere suo.
Vt quae quisq; queat sibi consuluisse per artes,
Aliter in alterius damna paratus sit.
Quae quid habet aliud, quàm curas atq; labores
Et miseras animo se laniante cruces?
Has alij toto vitiantes pectore mores,
In vitia his etiam deteriora ruunt.
Segnia consimus ducentes ocia luxu,
Exiguo absumunt tempore quicquid habent:
Donec egestosa iam paupertate coacti,
Ipsi se miseros & sua membra vorent.
Tu potius dura sapiens insiste labori,
Quodq; facis fatuus non remoretur opus.
Quòd si forte manu tibi non implebis auranque
Copia, tu laetus quantulacunque tene.
Praestat enim minimo gaudentem vivere lucro,
Quàm luxu miseros praecipitare dies.
Hinc alio vertens oculos, varissima vidi
Plurima, queis poterat vanius esse nihil.
Sunt qui cuncta hominum fugiunt consortia, tanquam
Ad se pertineant commoda nostra nihil.
Qui neque cõiugij, charissima pignora, fructus,
Nec sociae quicquam conditionis habent.
Ii tamen haud aliter duros obire labores,
Quàm si multa hominũ millia alenda forent:
Quorũ nulla sitim sedaueris vnda, nec Hermi

Nec fluuio fului diues arena Tagi.
Hi nunquam ad sese redeunt, vt dicere possint:
Cui miseri tantas accumulamus opes?
Quos propter genium fraudamus, & ista subimus
Quæ parit assiduus tædia multa labor?
Cui bona cõtrahimus tot tantaq; nec tamen vti
Possumus, aut vllo nos recreare modo?
Horum si qua alia est, hæc est insignior omni
Stultitia, atq; aliquem nõ habet ista modum.
Hoc animum torquet noctesq; diesq; nec vllo
Tormentum requiem tempore habere finit.
Quare commodior visa est mihi vita duorum,
Quos vna æquali iungit amore fides.
Nam sociata fides ingentia commoda præstat,
Et mala quæ ferimus plurima sepe leuat.
Nam si de socijs alter cadat, erigit illum
Alter, & abiectum non finit esse diu.
Et forsan periturus erat, nisi subleuet ipsum,
Et ferat optatam fidus amicus opem.
Si duo conueniant in eodem corpora lecto,
Calfacit amborum mutuus ossa calor.
Solus, & in vacuo recubans sine compare lecto,
Frigida vix aliquo membra calore rigat.
Raro vnius potuit vires vicisse duorum,
Et grauiora triplex robora funis habet.
Egregiè iuuenis cordatus, & indole præstans,
Rege sene & stupido est mobilitate prior.
Qui tacuit tetro quandoque in carcere vinctus,

Pauia

Parta ſuis meritis regia ſceptra tulit.
Sæpe etiam regum de ſanguine natus, ad ima
Corruit, & proprias dilapidauit opes.
Illius ambit amicitiam ſibi quiſque profecto,
Quem patris effœti ſceptra ferenda manent.
Nec minus antè ſenem multa pietate colebant,
Dum iuuenis regno præficiendus erat.
Sicut & ante fuit multis grauis iſta tyrannis,
Sic etiam iuuenis durior huius erit.
Hæc quoque res alias inter vaniſſima viſa eſt,
Ambitus hic animo tædia multa mouet.
Sacra ſalutiferi ſubiturus limina templi,
Ne tuus incipiat pes titubare cane.
Et dociles adhibe dictis præſentibus aures,
Gratior eſt ipſi victima nulla Deo.
Grata Deo nõ ſunt pingues holocauſta per aras,
Nec ſacra quæ ſtulti perſoluere manus.
Neſcit enĩ mala quãta patres mens impia ſtulti,
Dum malá tantum ipſo nomine multa facit.
Cumq́, Deum timida venerabere voce precatus
Hunc te audire, tibi hũc ſemper adeſſe puta.
Hic ne diuinas multis onerueris aures
Vocibus, immodicas non amat ille preces.
Nã qui nulla ſuis precibus moderamina ponũt,
Aut raro aut nunquam quod petiere ferunt.
Ante Deum quis enim cupiat facundus haberi,
Aut nimia inflato gutture verba loqui?
Ipſe etenim cœli ſolio ſublimis ab alto

Omnia cæleſti lumine noſtra videt.
Vt q́ videt, ſic quæ gerimus, Deus omnia nouit,
Qua ratione huic tu garrulus eſſe voles?
Sicut enim nimiæ gignunt inſomnia curæ,
Sic adimunt precibus plurima verba fidem.
Si tamen orando quicquid promiſeris, ipſum
Abſque mora ſtudeas perſoluiſſe vide.
Ne tanquã inſipiens promiſtere multa paratus,
Hac ipſa offendas conditione Deum.
Præſtat enĩ vouiſſe nihil, quàm reddere nũquã,
Aut nihil ergo voue, vel facienda voue.
Ergo caue, ne lingua loquax te crimine tanto
Obruat, irritent vt tua verba Deum.
Nẽue putes ipſum res negligere angelon iſtas,
Qui te, qui reliquos, qui tua cuncta videt.
Quem ſibi peccati verum mens conſcia teſtem,
Non ſecus ac ipſum conſpicit ante Deum.
Nam tibi promiſſis nimio, nimiumq́ loquaci,
Polliciti ratio vix ſatis vlla fuit.
Quod tu tam leue fortè putas & inutile factũ,
Offendit mira conditione Deum.
Ergo preces non ille tuas exaudiet vnquam,
Certus in ingratum vertere quicquid ages.
Sicut multa vagas vbi turbant ſomnia noctes,
Multa quoque ex illis vana venire ſolent.
Sic etiam in multis verborum ambagibus error,
Plurimus, & multis plurima vana modis.
Quare age tu reuerere Deũ, verum q́ timorem

Illius

Illius in tacito pectore semper habe.
Pauperis oppressi cladem si videris vsquam,
Si sua iustitiæ iura negata cadunt.
Ne sic obstupeas, ne sic mireris, vt ipsum
Talia facta Deum posse latere putes.
Nã malus ille suum quoq; habet qui talia curet,
Et super hos regnat maior vtroque manus.
Rex etenim toti terræ qui præsidet vnus,
Omnia constituet legibus ista suis.
Hic faciet deserta coli regionis, & agros,
Vnde bonis largæ suppeditentur opes.
Sũmũ crede mihi terreno hoc munus in orbe est,
Qui tibi non vanas fundat agellus opes.
Qui fructu queat assidua satis esse colenti,
Et ferat alternus munera iusta labor.
Talis ager cui contigeris, num iure beatum
Dixeris? & certè rex erit ille mihi.
Magnarum quem vexat opum vesana cupido,
Nunquam erit aggestis vt satur esse queat.
Nec fructũ ex illis feret vnquam diues auarus,
Quid precor hoc etiam vanius esse potest?
Diuitiæ plures vbi sunt, ibi plurima turba est,
Omnia quæ multo parta labore vorat.
Nã quid habẽs aliud fructus, nisi diues vt illas
Absumi videat nocte dieq; miser?
Grata quies post exhaustum solet esse laborem,
Seu modica est alicui, seu bona cœna domi.
Nulla graues capiunt opulenti somnia curæ,

Dormire hinc etenim non patiuntur opes.
Est genus hoc etiam satis exitiale malorum,
Et quo vix aliud tristius esse queat.
Diuitiæ nam sæpe viri qui condidit illas,
Seruatæ in proprium damna tulere caput.
Dilapsæ dominos miserè afflixere, quòd hæres
Illi succedens auferat inde nihil.
Sicut enim progressa suæ sunt matris ab aluo,
Sic ortus repetent corpora nuda suos.
Et nihil horũ alicui secum hinc auferre licebit,
Plurima quæ propter sæpe molesta tulit.
Hoc quoq; triste malũ, genº hoc miserabile vitæ
Qua veniũt oẽs hæc repetẽda via est. (est,
Quid prodest igitur variis affligere curis,
Atque animum nulla posse quiete frui?
Aeruumnosi homines cunctos vixere per annos,
Semper & ipsorum sordida vita fuit.
Rectius ergo bonis vitæ partis q; fruemur,
Quæ tanto peperit nostra labore manus.
Hæc inter miseræ non pauca incommoda vitæ,
Quæ grauibus curis pectora nostra premunt.
Præcipuè cum vita breuis minuatur in horas,
Et quæ ferre potest commoda sola ferat.
Si cui diuitias dederit Deus, addat eidem
Vti magnifico pectore posse datis:
Hoc ingẽs donũ esse Dei quis nesciat? atque hoc
Munere censenda est dextra benigna Dei.
Quisquis enim talis fuerit, sanè ille bonorum

Quæ

Quæ Deus obiuleris, non memor esse potest.
Nec mala turbabunt hunc huius plurima vitæ,
Quòd Deus hunc lætũ pectus habere iubet.
Cumq; viderentur genera infinita malorum,
Hoc quoque de multis quod meditabar erat:
Vidi diuitijs satiares, quibus ipse benignas
Copia de cornu diuite fudit opes.
Quorum magna domos impleuit gloria, & illis
Iam nihil hæc vltra quod peteretur erat.
Sed Deus his animum, quo possent talibus vti,
Non dedit, hi partis abstinuere manum.
Cuncta relinquentes hæredibus ista futuris,
Forsan & ignota dilapidanda manu.
Hæc res vana quidẽ, sed nulla frequẽtior vsquã
Et quæ plus hominum mentibus insideat.
Si quis fortè domi natorum pignora centum,
Et simul innumeras accumularit opes.
Sit super, & plures vitam producat in annos,
Defraudet genium qualibet arte suum.
Inde sepultura careat neglectus honesta,
Qualia diuitibus multa venire solent.
Hoc magis est fœlix, fracta qui matris ab aluo
Editus est visum mortuus ante diem.
Hic etenĩ quãquã in superas nõ venerit auras,
Nec vaga luciferi viderit ora Dei:
Liber ab ærumnis tamen extitit ille, cruce quas
Perpetuas animi diues auarus habet.
Quid prodest si quis viuat bis mille per annos,

Qui volet à propriis abstinuisse bonis?
Nónne suum finem tam longa morabitur ætas?
Cunctorum & finis qui fuit, huius erit?
Non alios homini fructus peperere labores,
Quàm nisi vt ex animo viuere possit, edat.
Quod quãquã facile est, animo tamẽ oĩa desunt,
Expleri cuius dira cupido nequit.
Num bona præstabunt sapienti plura labores
Quàm fatuo? & quis in hoc ẽstne hic, an ille
Sola suos inopi cõfert industria victus, (prior?
Vnde aliorum hominum viuere more queat.
Ergo oculos melius præsenti est pascere fructu,
Quàm varijs animum motibus esse vagum.
Mutere concessis præsentibus vtere dnũm,
Omnia donanti mitte futura Deo.
Is larga quæcunque dedit tibi munera dextra,
Non dedit vt parcas, vt fruerere dedit.
Quærere plura animo se nõ capiẽte, molesta est,
Crux nimis, & finem non habet ista fames.
Cur quod nondũ olim fuerat, iam nomine notũ
Ante Deum, prius & quàm pareretur erat?
Quod ij, idem ille, velit nolit, post tẽpora multa
Esset in humana cærne futurus homo.
Nec possit nisi cum domino contendere frustra,
Cur se non alium fecerit, aut alium.
Qui velit ergo Deo multis contendere verbis,
Vanus hic est, solidæ nil rationis habens.
Quę deus humanæ, seu sint bona seu mala, vitæ

Immittit

Immittit placido, pectore ferre docet.
Nemo homo nouit enim quid inutile, quid ve petẽ-
Donec in hoc tristi viuitur exilio, (dum,
Qualis enim vana est vmbræ fugientis imago,
Talis vita hominum præterit, errat, abit.
Dicere quis poterit, quidnam sit in orbe futurũ,
Quæ bona quòd ve malũ quælibet hora ferat?
Sunt optanda magis puræ bona nomina famæ,
Nobilis vnguenti quàm pretiosus odor.
Et melior suprema dies in limine mortis,
Quàm que natali sydere prima fuit.
Et plus se socium lugentibus esse decebat,
Quàm comitantes inter habere locum.
Discis enim finem quem sis habiturus, ab illis,
Et quæ te maneant fata futura, vides.
Tristitia est risu melior, quia tristia vultus
Signa sui memorem reddere posse ferunt.
Tristitiam sapiens meditatur, gaudia stultus
Omni consuetis tempore vana sequi.
Rectius à sapiente viro obiurgabere, quàm si
Blandimenta viri desipientis ames.
Nam qualem stipulæ sonitum fecere crepantes,
Quas flamma in medio crispat anara foco:
Tales sunt fatui risus, sed et hoc quoq; vanũ est
Quòd stultum sapiens admonuisse tulit:
Nam si fortè malos obiurget & increpet vltro
Quod nimis imponunt põdera magna bonis.
Oderunt mox verba viri quã perdere sentiant,

Affliguntq́, malis, insidiasq́, struunt.
Ergo magis finem rerum spectare licebit,
Quàm quæ principij causa fuisse queat,
Vir bonus est, animo qui sustinet omnia magno,
Vir malus est, alios qui sine fronte notat.
Nunquã degenerem citò commouearis ad iram,
Stultum nanque frequens arguit ira virum.
Ne reputes tecum, cur nam meliora fuerunt
Quàm sunt hi nostri, tempora prisca, dies.
Non etenim sapiens vnquam tam friuola curat,
In quibus est operæ, quod meditere nihil.
Nam certũ est tã priscis suos habuisse labores,
Quàm clades habeant tempora nostra suas.
Diuitijs coniuncta bona est sapientia, nam plus
In vitæ officijs vtilitatis habet.
Nã bona multa homini præstat sapiẽtia, multũ
Momenti quoque habent, si moderaris opes.
Verùm hoc diuitijs sapientia præstat & auget,
Quòd sibi diuictos viuere sola facit.
Contemplare Deus quæcunque creauit, ab ipso
Recta quis instituet facta supina Deo?
Qui sapis ergo, bonis præsentibus vtere lætus,
Aduersus animo fer patiente vices.
Nã Deus esse vices voluit quibus omnia verso
Per tam dissimilem volucris orbe rotam,
Vt ratio nihil esse manens humana videret,
Cui tutò quisquam fidere posset homo.
Plurima cognoui, sed & inter plurima vidi

Iustitiam

Iustitiam iusto sæpe nocere suam.
Hoc quoq; prospexit, quod qui vir inutilis esset,
Ex ipsa fœlix impietate foret.
Ne sapias igitur nimium, nec iustior æquo
Esse velis, ne quid tu quoque triste feras.
Nec tamẽ accedas stolidis, nec ad impia flectas
Nam male qui faciunt ista, perire solent.
Vt tamen euites hæc tanta pericula, certa est,
Et qua non falli conditione queas:
Crede Deo: quicunque Deum reuerebitur, istas
Mortiferas pestes perpetuò effugiet,
Cultorem sua sæpe iuuat sapientia plus quam
Auxilio primi quinque bis esse queant.
Nemo est tã sapiẽs, tã iustus nemo erit vnquam
Quem sine peccato viuere posse putes.
Quære ne vacuam citò delatoribus aurem
Præbueris, res hæc pernicioſa tibi est.
De te ne cogare dolos audire tuorum,
Verbàq; in aure tua vix habitura fidem.
Scis & in absentes quoties sis ipse lucutus
Verba apud adstantes non repetenda tibi.
Omnibus his tentata meum sapientia pectus
Erudijt, volui discere plura tamen.
Iam supra humanos conãtem ascendere sensus,
Omnia credentem noscere deseruit.
Non capit humanæ vecors ignauia mentis,
Nullius ingenij vis aperire potest,
Quo sit consilio Deus ipsius in omnibus istis,

2361

Condita perpetuo quæ stabiliuit ope.
Inde operæ p̃ciũ visũ est mihi discere quicquid
Certa aliqua sciri sub ratione potest.
Impietas quam stultitiæ comes addita quod sit
Impietatis opus, discere cura fuit.
Dum meditor, video mulier quod acerbior ipsa
Morte sit, atque omni dirior exitio.
Quæ venatorum similis sed pluribus una
Tendens occultis retia compedibus.
Illius incauti laqueis captantur amantes,
Illius ignauos vincula dura ligant.
Retia corde gerit, manibus sua vincula nectit,
Ingenio, forma, blanditiisq; nocens.
Dilectum sibi peste Deus seruabit ab illa,
Istos peccator concidet in laqueos.
Ecce, ait, hoc quoque me docuit sapientia, rebus
Ad res collatis, non nisi vera sequi.
Iudice contuleram muliebria nomina fama,
Collatis eadem est causa peracta viris.
Vnus mille virũm vix qui tollerabilis esset,
Mille puellarum nulla reperta bona est.
Hoc tamen inueni, quòd rectum fecerit ipsum,
Quem genitor terra de genitrice tulit:
In præceps tamen hunc ipsum retroq; relapsũ,
Naturæ partes non tenuisse suæ,
Sed cum posteritate sua reperisse malorum
Innumerabilibus fanda nefanda modis.
Nã studia in diuersa abeũt, multasq; per artes

Confun-

Confundunt sortis munera quisque suæ.
Tam sapiens quis erit, res vt diiudicet istas?
Nemo sat has causas explicuisse potest.
Docti magna viri commendat gratia vultum,
Et fugat atrocis nubila tristitiæ.
Hoc decet, hoc opus est sapientis nomine dignũ
Regis vt obseruet nomina, iussa, fidem.
Inde Deo si teste aliquid iurauerit vnquam,
Exhibitum sancta relligione ferat.
Tu vecors ne perge malis insistere, tanquam
A facie possis illius aufugere.
Nam cui confidas alij? quæcunque placebunt
Ipsi perficiet cuncta potente manu.
Rex aliquid quocunque loco mandarit, ibidem
Esse potestatem qua teneare puta.
Nec quisquam audeat aduersus consistere regi,
Quæ ve ea sint regis quærere iussa sui.
Nam qui mandato patienter obedit, ab omni
Liber erit tanti colluuione mali.
Temporis hora quidem paulo pòst illa futura est
Corpora qua pœnæ noxia subijciat.
Nã Deus hoc statuit tẽpus quo iudicet omnes,
Quo sua pro meritis præmia quisque ferat.
Nec præscire datur, nec cui contingere possit,
Quid ventura boni, quid ferat hora mali.
Et si scire queat, quid sciri conuenit isthuc?
Nemo animum potis est continuisse suum,
Nec vires poterunt vllæ prodesse potentis.

2361

Proxima cum diræ tempora mortis erunt.
Nec spes est se posse ista subducere pugna.
Quæ morti & nobis est obeunda semel.
Nec malus impietate sua seruatus abibit,
Sed mala supplicio conueniente luet.
Talibus insistens studijs ego plurima vidi,
Quæ mala sub magni lumine solis erant:
Alter vt imperio nixus premat alterius res,
Hic vt cogatur iussa superba pati.
Pulchra mali placidæ degebant ocia vitæ,
Cladibus assiduis tempora facta boni.
Sacrilegos vidi post impia facta sepultos,
Principe qui viui prima tulere loco.
Horũ nemo fuit memor ãplius, hoc quoq; stultũ,
Hæc quoque res vani plena furoris erat.
Sed quia non subitò pœna afficiuntur iniqui,
Innumeri vitam absq; timore mali.
Mille aliquis peccat vicibus, centena q; patrat
Crimina, nec quicquam sustinet inde mali.
Quanquã humana tamẽ differt patiẽtia rebus,
Fabula q; hæc multis blanda videtur agi.
Hos solos scio fœlices tamen esse futuros,
Qui metuũt veta simplicitate Deum.
Quantumuis fœlix appareat impius, ipso
Hoc miser est vere quòd bonitate caret.
Insuper & multos viuat longæuus in annos,
Et numeret vitæ tempora multa suæ,
Tam subitò tamen ipsius quoque vita peribit,

Quàm

Quàm leuis in nullo quę manet vmbra loco.
Vidi iterum quo non aliud sit inanius vsquam.
Idq; frequens hominum rebus adesse malum.
Debita peruersis iustos mala ferre videmus,
Quæ iustos decuit commoda ferre malos.
Tãquã iust⁹ agat male, sint bona facta malorũ,
Res est stultitiæ plena, molesta, grauis.
Optima vita igitur, quæ sit lætissima, vita est,
Vita suis nunquam non fruitura bonis.
Qui sapies igitur, genio indulgebis, & hic est
Optima qui solus commoda fructus habet
Hinc magis vt saperem, nocteq; diesq; studebã
Quàm sit & hæc varijs obruta vita malis.
Et didici, quia nemo potest rationibus vllis,
Nosse creatoris facta stupenda Dei:
Et quando super his cura maiore laboret,
Tanto plus animo deficiente premi.
Imò ea si sapiens studuit nouisse, laborem
Perdet: & hoc etiam nomine stultus erit.
His animo contemplatis constanter inhærens,
Diuina agnoui cuncta ea facta manu.
Quicquid agat sapiẽs, iust⁹, malus, impius, ipsũ
Cuncta potestati supposuisse suæ.
Nemo etenim nouit rerum sit vel dignus amore
Aut odio: quis enim talia scire potest?
Omnia ad interitum tendunt mortalia eundem,
Et lex è cunctis exripit ista nihil.
Nõ magis euadet iustus quã qui impius est vir,

2361

Non insons sontem sorte præire potest.
Non sacra placãdas faciens libamina ad aras,
Contemnente Deum tutior esse potest.
Tam facere assuetus periuria multa peribit,
Quàm qui sic metuit displicuisse Deo.
Omnibus è rebus quas desuper aspicit æther,
Hæc res exemplo dexteriore caret.
Cuncta quòd occasum repetũt discrimine nullo
Quòd quæ pergẽda est omnibus vna via est.
Nã quia proueniunt eadẽ omnibus õnia sane est
Quod genus humanum possit habere nihil.
Sic mala quæ faciunt semper peioribus augent,
Donec ad infernas mors vocet atra domos.
Vt canis æthereas qui nondum deserit auras,
Quàm leo plus aliquid lumine cassus habet
Sic homo viuus adhuc illi qui nuper ad vndas
Transierit Stygias ante ferendus erit.
Hoc etenim præstant viuentes lumine cassis,
Quòd restare sibi fata futura sciunt.
Hoc etiam quia viuenti sperare relictum est,
Per mala spes animos ad meliora leuat.
Illorum nihil ex inclti nouere nec vltra
De viuis aliquid quòd meditentur habent.
Sed nec amicitias vltra nouere, nec hostes,
Inuidiæ q, nihil perfidiæ q, nihil.
Quid dubitas igitur nunc i sua dulcia lætus
Vina bibe, & lætus vescere pane tuo.
Esse etenim debes iam dudum certior, ipsum,

Quòd

Quòd non displiceant quæ facis ante Deum.
Assiduo niteat vestis tua splendida cultu,
Imbuat ornatum nardus odora caput,
Coniugij dulces cara cum coniuge fructus
Carpe, & legitimi perfer amoris onus.
Quæ tibi coniunxit sese iuuenilibus annis,
In seros maneat fac tua sola dies.
Hæc etenim propriè tua sunt, hæc illa laboris
Præmia, qui requiem non sinit esse tibi.
Quæ facienda vides, & quæ facienda putabis,
Vt rectè facias, strenuus esse velis.
Horũ nãque operum, quorũ plenissima vita est,
(Si modo quod plenũ est, plenius esse potest)
Manibus in medijs, quò tam properãter anhelas
Nec lex, nec ratio, nec locus vllus erit.
Mox didici non esse agilem, qui currere possit,
Quòd neque sint fortes, qui fera bella gerũt
Quodq́, nec ipsa sibi pariat sapientia victum,
Sed neque vir magnas ingeniosus opes:
Quòd non artifici suaper se gratia venit,
Omnia sed casu temporis ista dari.
Nemo suæ melius cognouit tempora mortis,
Quam pisces hamũ, quàm graue vimẽ aues.
Sicut aues visco, pisces capiuntur ab hamo,
Sic homo non cautus retia mortis adit.
Sed tamẽ hic q̃dã mihi adhuc sapiẽtia visa est,
Ipsaq́, me certè iudice, magna fuit.
Vrbs fuit exigua murorum cincta corona,
De cuius pauci ciuibus intus erant.

2361

Venit & obsessam cinxit rex fortibus armis,
Præcludens positis turribus omne latus,
Vnus erat sapiens tam parua pauper in vrbe,
seruator patriæ vir fuit ille suæ.
Consilijs siquidem repulit sapientibus hostem,
Quem ciues armis non potuere suis.
Et fuit ignotus post hic, vt & ante periclum,
Nulla quidem ratio pauperis esse solet.
Tunc ego cognoui, quoniam sapientia præstat
Viribus & valeant arma sine arte nihil.
Et contempta tamen sapientia pauperis huius,
Credita tam longo tempore nulla fuit,
Verba viri quem sublimem sapientia tollit,
Quanquam sedato pectore pauca sonet.
Plus tamen efficient, & plus rationis habebũt
Quam fera quæ stulti principis ora tonant.
Instrumenta feri vincit sapientia belli,
Arma, globos, clypeos, spicula, pila, faces
Interea quicunque aliquo deliquit in vno,
Exiguo magnum tempore perdet opus.
Sicut in vnguentum muscæ cùm fortè cadentes
Interiunt fragans languet & exit odor:
Sic sapienti, adimũt permagnum sæpe decorem
Paruula stultitiæ signa notata leuis.
Sic grauę consilium sapientis sæpe malignus
Dissipat, & fatuo pectore multa nocet.
Cor gerit in dextra sapiens, animumq; virilem,
Illius vt possit cum volet esse potens
Cor gerit in læua fatuus, quia libera nunquam

Nec compos ratio est illius ipsa sui.
Semper enim comitatur iners ignauia stultum,
Siue abiturus ext, seu rediturus ext.
Et tãquam ipse alijs sapiat plus despere omnes
Et stultos numeris omnibus esse putat.
Si quis te aduersum consurgat forticr, & te
Deprimat, & vosi iam sibi compos erit:
Ne te commoueas nec debes velle priorem
Tam facili causa deseruisse locum.
Et cessasse loco sæpe, & simulasse tacendo,
Pluribus occlusit limina certa malis.
Grãde frequẽs, malis princeps ignarus & ex-
Qui locã nõ æquo diuidit æqua gradu. (cors
Quos nunc extollit, deiectos esse decebat.
Despicitur sapiens, præmia stultus habet.
Vidi etenim seruos celsis residere caballis,
Ac si hic non dominis debitus esset honor.
Vidi etiam dominos pedites incedere, tanquam
Hic minimè seruis debitus esset honor.
Qui foueam fodit, is metuat ne forsan in illam
Incidat, & damnum quod parat ipse ferat,
Sepem deiiciens, caueat ne mordicus ipsum
Dente venenato vipera corripiet.
Destituent vires prægrandia saxa mouentem,
Ligna secans raro tempore sanus obit.
Obtusum nimia si sis rubigine ferrum,
Sic vt nec dura rumpere cote queas:
Restat vt auxilium prestet sapientia docti
Artificis, sine qua nil bene perficium.

2361

Nam res difficiles sapientia sæpe peregit,
Et faciles causas reddidit antè graues.
Sibila qui mittens non vlla momorderit, angui,
Insidiatorem dixeris esse parem.
Multa est è grauibus sapientis gratia verbis,
Obruet hanc stulti perfida lingua viri.
Stultitiæ verba ipsa sonãt quæ prima profatur,
Vltima mortiferi signa furoris habent.
Multa loqui stultus solet, ac sine pondere verba
Et quæ plus vocis quàm rationis habent.
Ignorant homines præsentia: nulla futuri est
Quòd ratio, hæc nunquã cognita teste caret.
Stultos affliget conatus inutilis ipsos,
Quòd rectam nequeant prorsus inire viam.
Viuere quòd nequeant ciuiliter, & quia nusquã
Inueniant vbi se posse manere putent.
Heu patria infœlix puerum sortita tyrannum,
Cuius auara duces fercula mane vorant.
Fœlicem patriam, cui dat sapientia regem,
Et qui cùm sit opus, strenuus esse potest.
Cuius tempestiua ineunt conuiuia primi,
Vt valeant, luxu non vt inerte fluant.
Tigna domus domini dissoluet inertia, & intro
Stillabunt pluuij, si sinat ipse, noti.
Tantùm ad delicias cœnas & prandia quærũt,
Sola voluptati vina parata bibunt.
Florum nequitiæ congesta pecunia seruit,
Quam solam magni numinis instar habent.
Ne malè quid de rege tuo cum corde voluta,

Præpositos ab eo ne reprehende duces.
Huius enim vocis si nemo aliunde sit iudex,
Quæ in cælo volitat non reticebit auis.
Mitte tuum, ne parce, tuum modo proïce panem
In latum fluuium præteruntis aquæ.
Nam rursum inuenies illum post tempore longo.
Magnũ quæ data sunt munera fœnus habẽt
Ne tua sit constricta manus, da largiter omni
Cui sit opus, prompta quisquis egebit ope.
Ignoras etenim mala quæ ventura trahantur,
Quídue hodierna ferat, crastina quídue dies.
Si multo fuerint nubes humore grauatæ,
Arida fructiferis imbribus arua leuant.
Arbor seu pluuium succisa inclinet in Austrum,
Seu Boreæ spectet frigida regna trucis,
In quãcunque cadat partem, prostrata recũbet,
Nec mutare potest amplius ipsa locum.
Qui ventos nimium ratione obseruat acuta,
In vacuo nunquam semina sparget agro,
Qui metuit pluuias, & nubes imbre grauatas,
Fructiferæ nunquam tempora missis aget.
Ventus vt ignoras vnde adsit, quóue recedat,
In grauida quo sint ossa ligata modo:
Sic operum noscis nec de tot millibus vnum,
Quæ magna omnipotens hic & vbiq; facit.
Tempestiua tuum iace semina mane per agrum,
Nec tua sit sero vespere lenta manus.
Nẽpe quid ignores, an quæ sata prima fuerunt,
An quæ sera, boni sunt habitura magis.

2361

Quod si proueniãt fructus ab vtroque benigno
Tempore iam voti summa peracta tui est.
Omnibus est lucis grata suauissimus vsus,
Gratum oculo solis posse videre iubar.
Si quis ad ætatis plures peruenerit annos:
Suauiter aduersi cui nihil acciderit,
Inde recordatus quæ viderit omnia, quæque.
Senserit, & quæ tam multa fuisse sciat:
Omnia vana fuisse, & fluxa & inania dicet
Omnia quod veniens auferat hora breuis.
Obsequere ergo ão iuuenis, dũ vernat & ætas
Et flos dum nouus est indolis iste tuæ.
Indulge genio, sequere omnia læta, tuosq;
Pasce oculos, animus quicquid amabit ama.
Dum tamen interea tecum meditere sciasq;
Iudice facta ist hæc excutienda Deo.
Stultiæ similem ne corrue pronus in iram,
Et tua quod cruciet corpora tolle malum.
Nanq; opera incassum sunt omnia vana iuuentæ
Et quod post illam tempus & ante venit.
Ergo creatoris memor, hunc reuerenter adora
Integra adhuc æui dum vires herba tui.
Ne te præueniant magnorum fata malorum
Tempora quique tibi tristior annus eat,
Dicere quæ possis tibi non placuisse, quod illis
Iam subeant animo tædia longa tuo.
Ante tibi tenebræ quàm fiant omnia, & auræ
Nigrescant, lucem sol neget, astra negent.
Quam videas reduces pluuiæ post tempora nubes

Quàm fuit heu multis hæc odiosa dies?
Fallor an hæc metues tunc, cum custodibus ipsis
Totius incipiet robur abesse domus?
Quando incurvabunt prono se poplite fortes,
Fractæ cessabunt organa panca molæ.
Quando offundentur multa caligine, qui nunc
Ceu per cancellos omnia clara vident.
Ostia cum stabunt solitarum clausa viarum,
Exilis trepidæ vox molitricis erit,
Ad volucrum cantus vbi cõsurgetur, & omnis
Ante virens cantus filia fiet anus
Alta viam metuent cernentia, cana virebit
Arbor amygdalino germine facta gravis.
Quando onerabũtur carnosæ membra locustæ,
Non erit in mensa capparis vlla super.
Tunc homo qui sensit, fieriq; hæc omnia vidit,
Ibit in æternæ limina certa domus.
Funiculus quãque huic argenteus ante seratur,
Aureoli fontis quàm stupefiat aqua,
Hydria fontanã quàm confringatur ad vndam
Quàm gemat ad puteum versio fracta rotæ.
Quàm levis in terrã redeat pulviscultus, ex qua
Ipse quoque existens terra profectus erat.
Spiritus ad superos redeat, patriamq; revisat,
Vnde ad mortales ante profectus erat.
Omnia sunt omni vanissima tempore, dixit
Concio cui verax nomina vera dedit
Qui quia præ reliquis sapiens fuit ...

2361

Queis populum posset constituisse suum.
Omnia scrutatus prouerbia plurima scripsit.
Scripta alijs etiam, sed meliora dedit.
Vtilia in primis & scitu digna reliquit,
Et dedit haud falsa plurima scripta fide.
Hoc quæ scripta vides sapientum verba libello
Clauos & stimulos dicere iure queas:
Quæ licet à multis fuerint descripta magistris,
Sunt tamen ex vno cuncta profecta viro.
Cætera mi fili fuge, quæ cognoris ab istis
Omnia non sancta tradita verba fide.
Nam loca sunt scriptis nũc omnia plena libellis
Quorum nec finis, nec modus esse potest.
Et nimis exhaurit vires, corpusq; fatigat
Sermo, quem nimium copia longa facit.
Iam quis sit rerum finis quæ meta laborum,
Hoc operæ precium noscere grande fuit.
Mente Deum tota metuens, quæ tradidit orbi,
Condita sub fido pectore iussa tene.
Sũma hæc humano generi, sed & vnica lex est
Tradita, qua sine lex altera nulla valet.
Omnia iudicio Deus hæc definiet æquo,
Nunc quoq; quæ multa nocte sepulta iacent.
Omnia discutiet Deus omnibus arbiter æquus,
Seu bona, seu fuerint deteriora nota.

FINIS.

2361

Bible

What are the benefits, whereof wee are partakers thereby?

Answer.

The strenghening and refreshing of our soules by the body and bloud of Christ, as our bodies are by the Bread and Wine.

Question.

What is required of them that come to the Lords Supper?

Answer.

To examine themselues whether they repent thē truely of their former sinnes, stedfastly purposing to lead a new life: to haue a liuely Faith in Gods mercy through Christ, with a thankfull remembrance of his death, and be in charitie with all men.

FINIS.

The Psalter

or Psalmes of Dauid:

after the translation of the great Bible:

Appointed as it shall be said or sung in Churches.

Imprinted at London, by *Richard Bradocke*, for the assignes of *W. Seres*.

Cum priuilegio Regiæ Maiestatis.

1601.

The Psalmes of Dauid.

Beatus vir, qui non abiit. Psal. i.

Blessed is that man that hath not walked in the coũsell of the vngodly, nor stand in the way of sinners: & hath not sit in the seat of the scornfull.

2 But his delight is in the law of the Lord: and in his law will he exercise himselfe day and night.

3 And he shall be like a tree planted by the water side: that will bring forth his fruit in due season.

4 His leafe also shall not wither: and looke whatsoeuer he doth, it shall prosper.

5 As for the vngodly, it is not so with them: but they are like the chaffe which the winde scattereth away, from the face of the earth.

6 Therefore the vngodly shall not be able to stand in the iudgement: neither the sinners in

the congregation of the righteous.

7 But the Lord knoweth the way of the righteous: and the way of the vngodly shall perish.

Quare fremuerunt gentes. Psal. ii.

WHy doe the heathen so furiously rage together: and why doe the people imagine a vaine thing?

2 The kings of the earth stand vp, and the rulers take counsell together: against the Lord, & against his annointed.

3 Let vs breake their bands asunder: and cast away their cords from vs.

4 He that dwelleth in heauen shall laugh them to scorne: the Lord shall haue them in derision.

5 Then shall he speake vnto them in his wrath: and vex them in his sore displeasure.

6 Yet haue I set my king: vpon my holy hill of Sion.

7 I will preach the law, whereof the Lord hath said vnto mee: Thou art my sonne, this day haue I begotten thee.

8 Desire of me, and I shall giue thee the heathen for thine inheritance: and the vttermost parts of the earth for thy possession.

9 Thou shalt bruise them with a rod of iron: & breake them in peeces like a potters vessell.

10 Be wise now therefore, O ye kings: be learned yee that are iudges of the earthe.

11 Serue the Lord in feare: and reioyce vnto him with reuerence.
12 Kisse the sonne least he be angry, and so ye perish from the right way: if his Wrath be kindled yea but a little, blessed are al they that put their trust in him.

Domine, quid multiplicati sunt. Psal. iii.

LOrd, how are they increased that trouble me: many are they that rise against me.
2 Many one there bee that say of my soule: There is no helpe for him in his God.
3 But thou, O Lord, art my defender: thou art my Worship, and the lifter vp of my head.
4 I did cal vpon the Lord with my voice: and he heard me out of his holy hill.
5 I laide mee downe and slept, and rose vp againe: for the Lord sustained me.
6 I will not be afraid of x. M. of people: that haue set themselues against me round about.
7 Vp Lord and helpe me, O my God: for thou smitest all mine enemies vpon the cheeke bone: thou hast broken the teeth of the vngodly.
8 Saluation belongeth vnto the Lord: and thy blessing is vpon the people.

Cùm inuocarem, exaudiuit me. Psal. iiii.

HEare me when I call, O God of my righteousnes: thou hast set mee at liberty when I was in trouble, haue mercie vpon me, and